

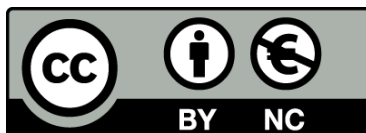

UNIVERSITAT_{DE}
BARCELONA

Educació Ambiental i Participació de les Infàncies

Cap a un Acompanyament participatiu i capacitant en
l'Educació Ambiental

Ferran Crespo i Torres

Aquesta tesi doctoral està subjecta a la llicència **Reconeixement- NoComercial 4.0. Espanya de Creative Commons.**

Esta tesis doctoral está sujeta a la licencia **Reconocimiento - NoComercial 4.0. España de Creative Commons.**

This doctoral thesis is licensed under the **Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0. Spain License.**

TESI DOCTORAL

Educació Ambiental i Participació de les Infàncies

Cap a un Acompanyament participatiu i capacitant en l'Educació Ambiental

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Ferran Crespo i Torres

ANNEXOS

Aquest document recull els documents annexos associats a l'informe de tesi doctoral sota el títol '*Educació Ambiental i Participació de les Infàncies. Cap a un Acompanyament participatiu i capacitant en l'Educació Ambiental*'. Elaborada per Ferran Crespo i Torres i presentada a la Universitat de Barcelona.

A continuació, trobareu l'índex del document. Podeu observar que, per una millor interpretació i navegació entre els annexos, s'ha optat per una ordenació dels documents a partir de quatre categories principals. Aquells annexos associats a l'ètica de la investigació (Annex A), els associats al disseny instrumental (Annex B), les transcripcions (Annex C) i, finalment, altres documents de procés que s'han considerat d'interès (Annex D).

ÍNDEX

ANNEX A.DOCUMENTACIÓ ASSOCIADA A L'ÈTICA DE LA RECERCA - 3 -

Annex A.1. Dictamen favorable de la comissió de bioètica	- 4 -
Annex A.2. Consentiments Informats	- 5 -
<i>Annex A.2.1. Entrevistes. Consentiment informat</i>	- 5 -
<i>Annex A.2.2. Qüestionari acompanyants. Consentiment informat</i>	- 7 -
<i>Annex A.2.3. Qüestionari infàncies. Consentiment informat</i>	- 9 -
<i>Annex A.2.4. Tallers de pilotatge a Xile. Consentiment informat</i>	- 11 -
<i>Annex A.2.5. Tallers participatius. Consentiment informat</i>	- 13 -
Annex A.3. Cartes informatives	- 15 -
<i>Annex A.3.1. Carta informativa dels qüestionaris. Infàncies</i>	- 15 -
<i>Annex A.3.2. Carta informativa dels qüestionaris. Acompanyants de l'acció educativa</i>	- 16 -
<i>Annex A.3.3. Material de difusió dels qüestionaris. Cartell associat a les cartes</i>	- 17 -

ANNEX B. DISSENY INSTRUMENTAL - 18 -

Annex B.1. Dimensions de recollida d'informació i instruments	- 19 -
Annex B.2. Guió de l'Entrevista Semiestructurada a persones expertes	- 25 -
Annex B.3. Esborrany de les preguntes dels qüestionaris	- 29 -
Annex B.3.1. Preguntes qüestionari acompanyants	- 29 -
Annex B.3.2. Preguntes qüestionari infàncies	- 32 -
Annex B.4. Pilotatge del Taller Participatiu, Xile	- 35 -
<i>Annex B.4.1. Esborrany disseny pilotatge del Taller Participatiu, Xile</i>	- 35 -
<i>Annex B.4.2. Esborrany resultats preliminars. Pilotatge del Taller Participatiu, Xile</i>	- 38 -
Annex B.5. Disseny i guió Tallers Participatius	- 41 -

ANNEX C. TRANSCRIPCIONS - 52 -

Annex C.1. Transcripció entrevistes	- 53 -
<i>Annex C.1.1. Transcripció entrevista E1</i>	- 53 -
<i>Annex C.1.2. Transcripció entrevista E2</i>	- 76 -
<i>Annex C.1.3. Transcripció entrevista E3_1 i E3_2</i>	- 90 -
<i>Annex C.1.4. Transcripció entrevista E4</i>	- 117 -
<i>Annex C.1.5. Transcripció entrevista E5</i>	- 136 -
<i>Annex C.1.6. Transcripció entrevista E6</i>	- 151 -
Annex C.2. Transcripció dels Tallers Participatius	- 169 -
<i>Annex C.2.1. Transcripció sessió prèvia Tallers Participatius</i>	- 169 -
<i>Annex C.2.2. Transcripció sessió 1 Taller Participatiu</i>	- 181 -
<i>Annex C.2.3. Transcripció sessió 2 Taller Participatiu</i>	- 214 -
<i>Annex C.2.4. Transcripció sessió 3 Taller Participatiu</i>	- 260 -

ANNEX D. ALTRES DOCUMENTS DE PROCÉS - 284 -

Annex D.1. Valoracions de les participants dels tallers participatius sobre l'espai Taller	- 285 -
Annex D.2. Breu recull fotogràfic dels Tallers Participatius	- 294 -

Annex A

**DOCUMENTACIÓ ASSOCIADA
A L'ÈTICA DE LA RECERCA**

Annex A.1. Dictamen favorable de la comissió de bioètica

Comissió de Bioètica Universitat de Barcelona

Dictamen favorable

La Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona (CBUB), en sessió ordinària del dia 5 de novembre de 2021, va avaluar els aspectes metodològics, ètics i legals del projecte de recerca "Infància, participació i medi ambient. Diagnosi i propostes per una ciutadania activa i inclusiva envers l'entorn natural", emetent observacions enfront d'aquest.

El 16 de març de 2022, l'investigador principal, el estudiant Ferran Crespo i Torres, asesorado per les professores Ana M. Novella Cámara y Marta Sabariego Puig, va enviar la documentació requerida en la reunió celebrada el 14 de març que ha estat avaluada per la Secretaria de la CBUB, obtenint dictamen favorable el 20 de març.

En Barcelona, a 20 d'abril de 2022.

JORDI GARCIA
FERNANDEZ - DNI
35030054L (TCAT)

Firmado digitalmente por
JORDI GARCIA FERNANDEZ
- DNI 35030054L (TCAT)
Fecha: 2022.04.25 11:13:29
+02'00'

Dr. Jordi García Fernández
Vicerector de Recerca
President de la Comissió de Bioètica
Universitat de Barcelona

Institutional Review Board (IRB00003099)

<http://www.ub.edu/comissioibioetica/> Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona cbub@ub.edu

Annex A.2. Consentiments Informats

Annex A.2.1. Entrevistes. Consentiment informat

CONSENTIMENT INFORMAT

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Títol provisional del projecte de Tesi: ***Infància, Participació i medi ambient. Diagnosi i propostes per una ciutadania activa i inclusiva envers l'entorn natural.***

Doctorand: **Ferran Crespo i Torres**, Facultat d'Educació, Universitat de Barcelona

Directores: Ana Novella i Marta Sabariego

La Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona (CUB) ha avaluat favorablement el projecte d'investigació, considerant adequada la seva proposta ètica. L'equip investigador de la UB es compromet a tenir en compte els comunicats de la Comissió de Bioètica sobre la participació de les persones menors de 18 anys. Es compromet a prevenir, protegir i respondre als danys als nens en les activitats científiques que és responsable de la UB i a seguir les orientacions adequats sobre possibles temes ètics en les publicacions científiques.

Si us plau, llegir acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si vostè vol participar en la recerca per mitjà de la realització d'una ENTREVISTA.

Aquest projecte de tesi te com a finalitat conèixer l'estat de la participació ambiental de la infància en el territori català. Tanmateix, vol explorar i fomentar aquells elements que poden afavorir la consolidació d'aquelles iniciatives i experiències ja existents alhora que promoure l'emergència de noves practiques i iniciatives. L'entrevista està situada en els primers moments del diagnosi participatiu i pretén orientar el disseny dels següents instruments així com contribuir a satisfer els següents objectius específics:

- Identificar les pràctiques de participació ambiental de la infància que s'estan desenvolupant a Catalunya.
- Identificar els condicionants per la consolidació de la participació ambiental i infantil en l'àmbit municipal.
- Explorar les sinergies entre la participació infantil i l'educació ambiental.

Aquest instrument s'ha dissenyat amb la finalitat de recollir les percepcions i opinions de diferents persones vinculades als camps de la participació infantil, l'educació ambiental –o similars– des de perfils d'expertesa diversos i plurals.

I. Implicacions de la participació en l'estudi

En cas de decidir participar en l'estudi, les implicacions de la seva participació són:

La realització d'una entrevista en profunditat. L'entrevista pretén explorar algunes dades bàsiques de referència com l'edat i la seva experiència (o no) en els camps de l'educació ambiental, la participació infantil o la municipalitat. Alhora, l'entrevista pretén aprofundir en aquells elements que es consideren rellevants per tal de donar resposta als objectius anteriorment presentats.

El temps previst per al desenvolupament de l'entrevista és de **1 hora** aproximadament.

II. Riscos, beneficis i compensacions

No hi ha cap risc en la seva participació. Aquest estudi ens ajudarà a conèixer l'opinió i les idees que diferents perfils professionals o vocacionals tenen sobre la participació de les infàncies sobre el medi ambient així com sobre aquells elements que poden ser condicionants de la mateixa.

En aquest cas, no es preveu cap compensació per la seva participació.

III. Confidencialitat

Si accediu a participar, la vostra identitat es mantindrà confidencial i únicament els membres de l'equip tindran accés a les dades del projecte. Si calgués presentar els casos d'estudi, sempre s'usarien pseudònims.

La recollida d'informació es desenvoluparà en tot moment amb el compromís de cuidar el procés i les qüestions ètiques i de confidencialitat. L'investigador mantindrà aquest consentiment informat en un lloc segur i serà destruït passats 5 anys de la finalització de la investigació, complint amb les condicions ètiques establertes en la Ley Orgánica de Protección de Datos, LOPD (Ley orgánica 3/2018 de 5 de diciembre) i seran utilitzades a efectes estrictament acadèmics, científica i/o divulgatius.

IV. Voluntarietat de la participació

Per a qualsevol pregunta que desitgi fer durant el procés de recerca, no dubti a posar-se en contacte: f.crespoitorres@ub.edu

CONSENTIMENT INFORMAT

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

La seva participació en aquest estudi és completament voluntària. Vostè serà lliure de participar o no mitjançant un full de consentiment i decidir si vol rebre més informació. No hi ha cap penalització en cas de no participar.

V. Dret a retirar-se de l'estudi

Vostè té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives. Si és el cas, només haurà de comunicar la seva decisió per qualsevol mitjà.

VI. Registre i ús de testimonis. Vostè podrà (o no) consentir que:

Es registri (àudio/vídeo) l'entrevista amb els objectius de la investigació; que es facin citacions literals de les meves intervencions sense esmentar el meu nom; que es faci ús de les meves intervencions en àudio o vídeo preservant la meua identitat per a fins de divulgació científica.

De conformitat amb l'establert en el Reglament 2016/679 de la Unió Europea, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques en relació amb el tractament de les seves dades personals i la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, la UNIVERSITAT DE BARCELONA, (amb CIF Q0818001J i domicili a la Gran Via de les Corts Catalanes, 585 -08007 Barcelona) com a responsable del tractament de les dades personals, l'informa que pot contactar amb el Delegat de Protecció de Dades mitjançant escrit a la direcció postal (Travessia de les Corts, 131-159, Pavelló Rosa, 08028 – Barcelona), o mitjançant un missatge de correu electrònic a protecciodedades@ub.edu.

Vostè té dret a accedir a les seves dades, sol·licitar la rectificació de les dades inexactes o, si és el seu cas, sol·licitar la supressió, així com limitar el tractament, oposar-se i retirar el consentiment del seu ús per a determinades finalitats. Aquests drets els pots exercir mitjançant escrit a la direcció postal o mitjançant un missatge de correu electrònic a la direcció esmentada en el paràgraf anterior. Així mateix, l'informem del seu dret a presentar una reclamació davant l'Agència Catalana de Protecció de Dades en el cas de qualsevol actuació de la Universitat de Barcelona que consideri que vulnera els seus drets.

En cas de dubtes, podeu contactar amb l'investigador del projecte, Ferran Crespo i Torres (f.crespoitorres@ub.edu)

Jo (nom i cognoms), amb DNI, en qualitat de participant afirmo que:

- He llegit informació sobre la recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals m'han estat respostes satisfactòriament. Concretament, he llegit l'acta de consentiment informat per a la realització de l'entrevista.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte podrà ser posada a disposició d'altres investigacions un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord a participar d'aquest projecte i comprenc que ho faig lliurement i voluntària i he accedit a una còpia d'aquest consentiment.

Tanmateix autoritzo (o no) que:

- Es registri en àudio o vídeo l'entrevista amb els objectius de la investigació	(Si/No)
- Es faci ús citacions literals de les meves intervencions sense esmentar el meu nom	(Si/No)
- Es faci ús de les meves intervencions en àudio o vídeo preservant la meua identitat per a fins de divulgació científica	(Si/No)

Signat el dia de/d' de 2022:

Investigador principal:

Ferran Crespo i Torres

Barcelona, Maig de 2022

Directores de la tesi:

Ana Novella Cámara

Marta Sabariego Puig

Per a qualsevol pregunta que desitgi fer durant el procés de recerca, no dubti a posar-se en contacte: f.crespoitorres@ub.edu

Annex A.2.2. Qüestionari acompanyants. Consentiment informat

CONSENTIMENT INFORMAT

Participants majors de 18 anys

Títol provisional del projecte de Tesi: ***Infància, Participació i medi ambient. Diagnosi i propostes per una ciutadania activa i inclusiva envers l'entorn natural.***

Doctorand: **Ferran Crespo i Torres**, Facultat d'Educació, Universitat de Barcelona

Directores: Ana Novella i Marta Sabariego

La Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona (CBUB.) avalua els projectes de recerca a realitzar pels membres de la comunitat UB (acadèmics i investigadors) que es presenten en convocatòries competitives gestionades a través de l'Oficina de Gestió de la Recerca (OGR) i l'Oficina de Projectes de Recerca Internacional (OPRI) de la Universitat. L'equip investigador de la UB es compromet a tenir en compte els comunicats de la Comissió de Bioètica sobre la participació de les persones menors de 18 anys. Es compromet a prevenir, protegir i respondre als danys als nens en les activitats científiques que és responsable de la UB i a seguir les orientacions adequats sobre possibles temes ètics en les publicacions científiques.

Si us plau, llegir acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si participa en la recerca per mitjà de la realització d'un QÜESTIONARI.

Aquest projecte de tesi té com a finalitat Generar una proposta formativa que capaciti als i les educadores ambientals per incorporar la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa.

Tanmateix, vol explorar i fomentar aquells elements que poden afavorir la consolidació d'aquelles iniciatives i experiències ja existents alhora que promoure l'emergència de noves practiques i iniciatives.

I. Implicacions de la participació en l'estudi

En cas de decidir participar en l'estudi, les implicacions de la seva participació serà donar resposta a un qüestionari d'una durada de uns 15 minuts aproximadament.

II. Riscos, beneficis i compensacions

No hi ha cap risc en la seva participació. Aquest estudi ens ajudarà a conèixer l'opinió i les idees que la pròpia infància i adolescència tenen sobre la seva participació ambiental així com d'aquells elements que la poden afavorir. En aquest cas, no es preveu cap compensació per la seva participació.

III. Confidencialitat

Si decidiu participar de la recerca, la seva identitat es mantindrà confidencial i únicament els membres de l'equip tindran accés a les dades. Si calgués presentar els casos d'estudi, sempre s'emprarien pseudònims.

La recollida d'informació es desenvoluparà, en tot moment, amb el compromís de cuidar el procés i les qüestions ètiques i de confidencialitat. L'investigador mantindrà aquest consentiment informat en un lloc segur i serà destruït passats 5 anys de la finalització de la investigació, complint amb les condicions ètiques establertes en la Llei Orgànica de Protecció de Dades, LOPD (Llei orgànica 3/2018 de 5 de desembre) i seran utilitzades a efectes estrictament acadèmics, científica i/o divulgatius.

L'investigador es compromet a que la confidencialitat de les dades personals que es puguin obtenir en el projecte serà escrupolosament respectada, tant pel que fa a l'ús acadèmic com la difusió pública dels mateixos. Si es considera que algun resultat del projecte pot afectar o pot ser d'interès per part de les persones o col·lectius participants, se'ls comunicarà.

Les dades personals obtingudes no es poden utilitzar per a altres estudis diferents. En aquest supòsit, l'equip investigador ha de demanar prèviament el corresponent informe favorable de la Comissió de Bioètica de la UB.

Per complir amb la normativa de protecció de dades i garantir la privacitat de les persones voluntàries participants en el projecte i de les seves dades personals, l'equip investigador prioritzarà l'ús del programa JOTFORM i emmagatzemarà les dades en els espais disponibles del núvol UB.

IV. Voluntarietat de la participació

La seva participació en aquest estudi és completament voluntària. Sereu lliures de participar o no mitjançant la fulla de consentiment i decidir si voleu rebre més informació. No hi ha cap penalització en cas de no participar.

V. Dret a retirar-se de l'estudi

Teniu el dret a retirar-vos de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives. Si és el cas, només haurà de comunicar la seva decisió per qualsevol mitjà.

Per a qualsevol pregunta que desitgi fer durant el procés de recerca, no dubti a posar-se en contacte: f.crespoitorresb.edu

CONSENTIMENT INFORMAT

Participants majors de 18 anys

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

De conformitat amb l'establert en el Reglament 2016/679 de la Unió Europea, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques en relació amb el tractament de les seves dades personals i la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, la UNIVERSITAT DE BARCELONA, (amb CIF Q0818001J i domicili a la Gran Via de les Corts Catalanes, 585 -08007 Barcelona) com a responsable del tractament de les dades personals, l'informa que pot contactar amb el Delegat de Protecció de Dades mitjançant escrit a la direcció postal (Travessia de les Corts, 131-159, Pavelló Rosa, 08028 – Barcelona), o mitjançant un missatge de correu electrònic a protecciodedades@ub.edu.

Vostè té dret a accedir a les seves dades, sol·licitar la rectificació de les dades inexactes o, si és el seu cas, sol·licitar la supressió, així com limitar el tractament, oposar-se i retirar el consentiment del seu ús per a determinades finalitats. Aquests drets els pots exercir mitjançant escrit a la direcció portal o mitjançant un missatge de correu electrònic a la direcció esmentada en el paràgraf anterior. Així mateix, l'informem del seu dret a presentar una reclamació davant l'Agència Catalana de Protecció de Dades en el cas de qualsevol actuació de la Universitat de Barcelona que consideri que vulnera els seus drets.

En cas de dubtes, podeu contactar amb l'investigador del projecte, Ferran Crespo i Torres (f.crespoitorres@ub.edu)

Jo (nom i cognoms), amb DNI, en qualitat de participant afirmo que:

- He llegit informació sobre la recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals m'han estat respostes satisfactòriament. Concretament, he llegit l'acta de consentiment informat per a la realització de l'entrevista.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte podrà ser posada a disposició d'altres investigacions un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord a participar d'aquest projecte i comprenc que ho faig lliurement i voluntària i he accedit a una còpia d'aquest consentiment.

Tanmateix autoritzo (o no) que:

- Es registri en àudio o vídeo l'entrevista amb els objectius de la investigació	(Si/No)
- Es faci ús citacions literals de les meves intervencions sense esmentar el meu nom	(Si/No)
- Es faci ús de les meves intervencions en àudio o vídeo preservant la meua identitat per a fins de divulgació científica	(Si/No)

Signat el dia de/d' de 2023:

Investigador principal:

Ferran Crespo i Torres

Barcelona, Març de 2023

Directores de la tesi:

Ana Novella Cámara

Marta Sabariego Puig

Per a qualsevol pregunta que desitgi fer durant el procés de recerca, no dubti a posar-se en contacte: f.crespoitorres@ub.edu

Annex A.2.3. Qüestionari infàncies. Consentiment informat

CONSENTIMENT INFORMAT

Infants i famílies/tutors legals de participants menors de 18 anys

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Títol provisional del projecte de Tesi: **Infància, Participació i medi ambient. Diagnosi i propostes per una ciutadania activa i inclusiva envers l'entorn natural.**

Doctorand: **Ferran Crespo i Torres**, Facultat d'Educació, Universitat de Barcelona

Directores: Ana Novella i Marta Sabariego

La Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona (CBUB) avalua els projectes de recerca a realitzar pels membres de la comunitat UB (acadèmics i investigadors) que es presenten en convocatòries competitives gestionades a través de l'Oficina de Gestió de la Recerca (OGR) i l'Oficina de Projectes de Recerca Internacional (OPIR) de la Universitat. L'equip investigador de la UB es compromet a tenir en compte els comunicats de la Comissió de Bioètica sobre la participació de les persones menors de 18 anys. Es compromet a prevenir, protegir i respondre als danys als nens en les activitats científiques que és responsable de la UB i a seguir les orientacions adequats sobre possibles temes ètics en les publicacions científiques.

Si us plau, llegir acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si vostre fill o filla participa en la recerca per mitjà de la realització d'un QÜESTIONARI.

Aquest projecte de tesi té com a finalitat Generar una proposta formativa que capaciti als i les educadores ambientals per incorporar la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa.

Tanmateix, vol explorar i fomentar aquells elements que poden afavorir la consolidació d'aquelles iniciatives i experiències ja existents alhora que promoure l'emergència de noves practiques i iniciatives.

I. Implicacions de la participació en l'estudi

En cas de decidir participar en l'estudi, les implicacions de la seva participació serà donar resposta a un qüestionari d'una durada de uns 5 minuts aproximadament.

II. Riscos, beneficis i compensacions

No hi ha cap risc en la seva participació. Aquest estudi ens ajudarà a conèixer l'opinió i les idees que la pròpia infància i adolescència tenen sobre la seva participació ambiental així com d'aquells elements que la poden afavorir. En aquest cas, no es preveu cap compensació per la seva participació.

III. Confidencialitat

Si decideu autoritzar la participació del vostre/a fill/a, la seva identitat es mantindrà confidencial i únicament els membres de l'equip tindran accés a les dades. Si calgués presentar els casos d'estudi, sempre s'emprarien pseudònims.

La recollida d'informació es desenvoluparà, en tot moment, amb el compromís de cuidar el procés i les qüestions ètiques i de confidencialitat. L'investigador mantindrà aquest consentiment informat en un lloc segur i serà destruït passats 5 anys de la finalització de la investigació, complint amb les condicions ètiques establertes en la Llei Orgànica de Protecció de Dades, LOPD (Llei orgànica 3/2018 de 5 de desembre) i seran utilitzades a efectes estrictament acadèmics, científica i/o divulgatius.

L'investigador es compromet a que la confidencialitat de les dades personals que es puguin obtenir en el projecte serà escrupolosament respectada, tant pel que fa a l'ús acadèmic com la difusió pública dels mateixos. Si es considera que algun resultat del projecte pot afectar o pot ser d'interès per part de les persones o col·lectius participants, se'ls comunicarà.

Les dades personals obtingudes no es poden utilitzar per a altres estudis diferents. En aquest supòsit, l'equip investigador ha de demanar prèviament el corresponent informe favorable de la Comissió de Bioètica de la UB.

Per complir amb la normativa de protecció de dades i garantir la privacitat de les persones voluntàries participants en el projecte i de les seves dades personals, l'equip investigador prioritzarà l'ús del programa JOTFORM i emmagatzemarà les dades en els espais disponibles del núvol UB.

IV. Voluntarietat de la participació

La seva participació en aquest estudi és completament voluntària. El seu fill/a serà lliure de participar o no mitjançant la fulla de consentiment i decidir si vol rebre més informació. No hi ha cap penalització en cas de no participar.

V. Dret a retirar-se de l'estudi

El seu fill/a té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives. Si és el cas, només haurà de comunicar la seva decisió per qualsevol mitjà.

Per a qualsevol pregunta que desitgi fer durant el procés de recerca, no dubti a posar-se en contacte: f.crespoitorresb.edu

CONSENTIMENT INFORMAT

Infants i famílies/tutors legals de participants menors de 18 anys

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

De conformitat amb l'establert en el Reglament 2016/679 de la Unió Europea, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques en relació amb el tractament de les seves dades personals i la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, la UNIVERSITAT DE BARCELONA, (amb CIF Q0818001J i domicili a la Gran Via de les Corts Catalanes, 585 -08007 Barcelona) com a responsable del tractament de les dades personals, l'informa que pot contactar amb el Delegat de Protecció de Dades mitjançant escrit a la direcció postal (Travessia de les Corts, 131-159, Pavelló Rosa, 08028 – Barcelona), o mitjançant un missatge de correu electrònic a protecciodedades@ub.edu.

Vostè té dret a accedir a les seves dades, sol·licitar la rectificació de les dades inexactes o, si és el seu cas, sol·licitar la supressió, així com limitar el tractament, oposar-se i retirar el consentiment del seu ús per a determinades finalitats. Aquests drets els pots exercir mitjançant escrit a la direcció portal o mitjançant un missatge de correu electrònic a la direcció esmentada en el paràgraf anterior. Així mateix, l'informem del seu dret a presentar una reclamació davant l'Agència Catalana de Protecció de Dades en el cas de qualsevol actuació de la Universitat de Barcelona que consideri que vulnera els seus drets.

En cas de dubtes, podeu contactar amb l'investigador del projecte, Ferran Crespo i Torres (f.crespoitorres@ub.edu)

Jo (nom i cognoms), **amb DNI**, **en qualitat de pare, mare o tutor/a de** (noms i cognoms de l'infant) **afirmo que:**

- He llegit informació sobre la recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes les quals m'han estat respostes satisfactòriament. Concretament, he llegit l'acta de consentiment informat del grup de discussió del meu fill/a.
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte podrà ser posada a disposició d'altres investigacions un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord en autoritzar la participació voluntària del meu fill/a i he rebut una còpia d'aquest consentiment.

Tanmateix autoritzo (o no) que:

- Es registri en àudio o vídeo el grup de discussió amb els objectius de la investigació. (Si/No)
- Es faci ús de citacions literals de les seves intervencions sense esmentar el meu nom. (Si/No)
- Es faci ús de les seves intervencions en àudio o vídeo preservant-ne la identitat per a finalitats de divulgació científica. (Si/No)

Jo (noms i cognoms de l'infant), **en qualitat de participant afirmo que:**

- Se m'ha explicat i comprenc en què consisteix la meua participació en el projecte.
- He tingut l'oportunitat de fer preguntes les quals m'han estat respostes satisfactòriament.
- Estic d'acord en participar d'aquest projecte i comprenc que ho faig lliure i voluntàriament.

Tanmateix autoritzo (o no) que:

- Estic d'acord que es registri (àudio/vídeo) el meu grup de discussió amb els objectius de la recerca. (Si/No)
- Autoritzo que es facin citacions literals de les meves intervencions sense esmentar el meu nom, ni el d'una altra persona participant. (Si/No)
- Autoritzo l'ús de les meves intervencions en àudio i vídeo preservant la meua identitat per a finalitats de divulgació científica. (Si/No)

Signatura pare / mare / tutor/a legal:

Signatura de l'infant:

Signat el dia de/d'..... de 2023:

Investigador principal:

Directores de la tesi:

Ferran Crespo i Torres

Barcelona, Març de 2023

Ana Novella Cámara

Marta Sabariego Puig

Per a qualsevol pregunta que desitgi fer durant el procés de recerca, no dubti a posar-se en contacte: f.crespoitorres@ub.edu

Annex A.2.4. Tallers de pilotatge a Xile. Consentiment informat

CONSENTIMIENTO INFORMADO

Título provisional del proyecto de Tesis: ***“Infància, Participació i medi ambient. Diagnosi i propostes per una ciutadania activa i inclusiva envers l’entorn natural.”***

Doctorando: **Ferran Crespo i Torres**, Facultat d'Educació, Universitat de Barcelona

Directoras: **Ana Mª Novella Càmar**a i **Marta Sabariego Puig**

La Comisión de Bioética de la Universidad de Barcelona (CBUB) ha evaluado favorablemente el proyecto de investigación, considerando adecuada su propuesta ética. El equipo investigador de la UB se compromete a tener en cuenta los comunicados de la Comisión de Bioética sobre la participación de las personas menores de 18 años. Se compromete a prevenir, proteger y responder a los daños a los niños en las actividades científicas que es responsable de la UB y a seguir las orientaciones adecuadas sobre posibles temas éticos en las publicaciones científicas.

Por favor, lea acuradamente este documento antes de decidir colaborar en esta investigación por medio de su participación en el TALLER PARTICIPATIVO.

Este proyecto de tesis tiene como finalidad conocer el estado de la participación ambiental de la infancia en el territorio catalán. Al mismo tiempo, quiere explorar y fomentar aquellos elementos que pueden favorecer la consolidación de iniciativas y experiencias ya existentes a la vez que promover la emergencia de nuevas prácticas e iniciativas. Para ello propone el desarrollo de una propuesta formativa para educadores y educadoras ambientales que les capacite para incorporar y potenciar la participación de las infancias en su hacer.

El taller participativo se sitúa en la voluntad de generar dicha propuesta formativa y pretende enriquecerla de diferentes saberes y experiencias de profesionales y estudiantes vinculados al campo de la educación y la didáctica. También vinculados al campo de la educación ambiental. **La pretensión de la sesión de co-diseño es el de asentar los fundamentos de una propuesta formativa para educadores y educadoras ambientales que responda ante una forma de educación ambiental menos adultocéntrica y de carácter más participativo.** Y es bajo esta pretensión y con la intención de que los informantes se conviertan en participantes y se apropien del instrumento que se diseñó la sesión.

I. Implicaciones de la participación en el estudio

En caso de decidir participar en el estudio, las implicaciones de su participación son:

La participación en el taller participativa con los objetivos anteriormente argumentados. La sesión tiene una duración prevista de **2 horas** para su correcto desarrollo y pretende asentar los fundamentos de una propuesta formativa para educadores/as ambientales que quieran hacer de su tarea educativa una práctica más participativa con la infancia y menos adultocéntrica.

II. Riesgos, beneficios y compensaciones

No hay ningún riesgo en su participación. Este estudio nos ayudará a conocer la opinión y las ideas que diferentes perfiles profesionales o vocacionales tienen sobre la participación de las infancias sobre el medio ambiente, así como sobre aquellos elementos que pueden ser condicionantes y promotores de la misma desde el campo de la didáctica.

En este caso, no se prevé ninguna compensación por su participación.

III. Confidencialidad

Si accedáis a participar, vuestra identidad se mantendrá confidencial y únicamente los miembros del equipo tendrán acceso a los datos del proyecto. Si hubiera que presentar los casos de estudio, siempre se usarían seudónimos.

La recogida de información se desarrollará en todo momento con el compromiso de cuidar el proceso y las cuestiones éticas y de confidencialidad. El investigador mantendrá este consentimiento informado en un lugar seguro y será destruido pasados 5 años de la finalización de la investigación, cumpliendo con las condiciones éticas establecidas en la investigación. Ley Orgánica de Protección de Datos, LOPD (Ley orgánica 3/2018 de 5 de diciembre) y serán utilizadas a efectos estrictamente académicos, científica y/o divulgativos.

IV. Voluntariedad de la participación

Su participación en este estudio es completamente voluntaria. Usted será libre de participar o no mediante una hoja de consentimiento y decidir si quiere recibir más información. No hay ninguna penalización en caso de no participar.

Para cualquier pregunta que desee hacer durante el proceso de investigación, no dude en ponerse en contacto: f.crespoitorres@ub.edu

CONSENTIMIENTO INFORMADO

V. Derecho a retirarse del estudio

Usted tiene el derecho a retirarse del estudio en cualquier momento sin dar explicaciones y sin consecuencias negativas. Si es el caso, sólo tendrá que comunicar su decisión por cualquier medio.

VI. Registro y uso de testigos. Usted podrá (o no) consentir que:

Se registre (audio/video) el desarrollo del taller con los objetivos de la investigación; que se hagan citaciones literales de sus intervenciones sin mencionar su nombre; que se haga uso de sus intervenciones en audio o video preservando su identidad para fines de divulgación científica.

De conformidad con lo establecido en el Reglamento 2016/679 de la Unión Europea, de 27 de abril, relativo a la protección de las personas físicas en relación con el tratamiento de sus datos personales y la Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de protección de datos personales y garantía de los derechos digitales, la UNIVERSIDAD DE BARCELONA, (con CIF Q0818001J y domicilio en la Gran Vía de les Corts Catalanes, 585 -08007 Barcelona) como responsable del tratamiento de los datos personales, le informa que puede contactar con el Delegado de Protección de Datos mediante escrito a la dirección postal (Travessia de les Corts, 131-159, Pabellón Rosa, 08028 – Barcelona), o mediante un mensaje de correo electrónico a protecciodedades@ub.edu.

Usted tiene derecho a acceder a sus datos, solicitar la rectificación de los datos inexactos o, en su caso, solicitar la supresión, así como limitar el tratamiento, oponerse y retirar el consentimiento de su uso para determinadas finalidades. Estos derechos los puedes ejercer mediante escrito a la dirección postal o mediante un mensaje de correo electrónico a la dirección mencionada en el párrafo anterior. Asimismo, le informamos de su derecho a presentar una reclamación ante la Agencia Catalana de Protección de Datos en el caso de cualquier actuación de la Universidad de Barcelona que considere que vulnera sus derechos.

En caso de dudas, podéis contactar con el investigador del proyecto, Ferran Crespo i Torres (f.crespoitorres@ub.edu)

Yo (nombre y apellidos), con RUT,
en calidad de participante afirmo que:

- He leído información sobre la investigación y he tenido la oportunidad de hacer preguntas, las cuales me han sido respondidas satisfactoriamente. Concretamente, he leído el acta de consentimiento informado para la mi participación en el taller participativo.
- Entiendo que la información anonimizada (sin identificadores personales) de este proyecto podrá ser puesta a disposición de otras investigaciones un tiempo después de haber finalizado el proyecto.
- Estoy de acuerdo en participar de este proyecto y comprendo que lo hago libre y voluntariamente y he accedido a una copia de este consentimiento.

Así mismo, autorizo (o no) que:

- Se registre en audio o video la sesión con los objetivos de la investigación	(Si/No)
- Se haga uso de citaciones literales de mis intervenciones sin mencionar mi nombre	(Si/No)
- Se haga uso de mis intervenciones en audio o video preservando mi identidad para fines de divulgación científica	(Si/No)

Firmado el día 4 de noviembre de 2022:

Investigador principal:

Ferran Crespo i Torres

Barcelona, Maig de 2022

Directoras de la tesis:

Ana Mª Novella Cámara

Marta Sabariego Puig

Para cualquier pregunta que desee hacer durante el proceso de investigación, no dude en ponerse en contacto: f.crespoitorres@ub.edu

Annex A.2.5. Tallers participatius. Consentiment informat

CONSENTIMENT INFORMAT

Títol provisional del projecte de Tesi: ***Educació Ambiental i participació de les infàncies. Cap un acompanyament socioeducatiu capacitant en l'Educació Ambiental.***

Doctorand: **Ferran Crespo i Torres**, Facultat d'Educació, Universitat de Barcelona

Directores: Ana Novella i Marta Sabariego

La Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona (CBUB) ha avaluat favorablement el projecte d'investigació, considerant adequada la seva proposta ètica. L'equip investigador de la UB es compromet a tenir en compte els comunicats de la Comissió de Bioètica sobre la participació de les persones menors de 18 anys. Es compromet a prevenir, protegir i respondre als danys als nens en les activitats científiques que és responsable de la UB i a seguir les orientacions adequats sobre possibles temes ètics en les publicacions científiques.

Si us plau, llegir acuradament aquest document de consentiment abans de decidir si vostè vol participar en la recerca per mitjà de la realització dels TALLERS PARTICIPATIUS.

Aquest projecte de tesi té com a finalitat conèixer l'estat de la participació ambiental de la infància en el territori català. Tanmateix, vol explorar i fomentar aquells elements que poden afavorir la consolidació d'aquelles iniciatives i experiències ja existents alhora que promoure l'emergència de noves practiques i iniciatives. Per això proposa el disseny conjunt d'una proposta formativa per a educadors i educadores ambientals que els capaciti per incorporar i potenciar la participació de les infància en el seu fer diari.

El taller participatiu se situa en la voluntat de generar aquesta proposta formativa i pretén enriquir-la de diferents sabers i experiències de professionals i estudiants vinculats al camp de l'educació i la didàctica. També vinculats al camp de l'educació ambiental. La pretensió de les 3 sessions és el d'assenotar els fonaments d'una proposta formativa per a educadors i educadores ambientals que respongui davant d'una forma d'educació ambiental menys adultocèntrica i de caràcter més participatiu al mateix moment que es reflexiona de forma compartida entre diferents professionals del sector. I és sota aquesta pretensió i amb la intenció que els informants esdevinguin participants i s'apropiïn de l'instrument que es desenvolupen els tallers..

I. Implicacions de la participació en l'estudi

En cas de decidir participar en l'estudi, les implicacions de la seva participació són:

El taller respon als objectius explicats en la sessió prèvia i als exposats anteriorment. El temps previst per al desenvolupament de l'entrevista és de **6 hores** aproximadament repartides en 3 dies prèviament pactats amb els participants. També s'ha de sumar 1 hora dedicada a la presentació dels membres del grup i la cerca de possibles dates per a realitzar els tallers.

II. Riscos, beneficis i compensacions

No hi ha cap risc en la seva participació. Aquest estudi ens ajudarà a conèixer l'opinió i les idees que diferents perfils professionals o vocacionals tenen sobre la participació de les infàncies sobre el medi ambient així com sobre aquells elements que poden ser condicionants de la mateixa.

En aquest cas, no es preveu cap compensació per la seva participació.

III. Confidencialitat

Si accediu a participar, la vostra identitat es mantindrà confidencial i únicament els membres de l'equip tindran accés a les dades del projecte. Si calgués presentar els casos d'estudi, sempre s'usarien pseudònims.

La recollida d'informació es desenvoluparà en tot moment amb el compromís de cuidar el procés i les qüestions ètiques i de confidencialitat. L'investigador mantindrà aquest consentiment informat en un lloc segur i serà destruït passats 5 anys de la finalització de la investigació, complint amb les condicions ètiques establertes en la Ley Orgánica de Protección de Datos, LOPD (Ley orgánica 3/2018 de 5 de diciembre) i seran utilitzades a efectes estrictament acadèmics, científica i/o divulgatius.

IV. Voluntarietat de la participació

La seva participació en aquest estudi és completament voluntària. Vostè serà lliure de participar o no mitjançant un full de consentiment i decidir si vol rebre més informació. No hi ha cap penalització en cas de no participar.

Per a qualsevol pregunta que desitgi fer durant el procés de recerca, no dubti a posar-se en contacte: f.crespoitorres@ub.edu

CONSENTIMENT INFORMAT

V. Dret a retirar-se de l'estudi

Vostè té el dret a retirar-se de l'estudi en qualsevol moment sense donar explicacions i sense conseqüències negatives. Si és el cas, només haurà de comunicar la seva decisió per qualsevol mitjà.

VI. Registre i ús de testimonis. Vostè podrà (o no) consentir que:

Es registrin (àudio/video) els tallers amb els objectius de la investigació; que es facin citacions literals de les meves intervencions sense esmentar el meu nom; que es faci ús de les meves intervencions en àudio o vídeo preservant la meua identitat per a fins de divulgació científica.

Tanmateix vostè podrà o no consentir en el mateix moment altres registres (àudio/video) que de forma puntual es puguin despendre del taller.

De conformitat amb l'establert en el Reglament 2016/679 de la Unió Europea, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques en relació amb el tractament de les seves dades personals i la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, la UNIVERSITAT DE BARCELONA, (amb CIF Q0818001J i domicili a la Gran Via de les Corts Catalanes, 585 -08007 Barcelona) com a responsable del tractament de les dades personals, l'informa que pot contactar amb el Delegat de Protecció de Dades mitjançant escrit a la direcció postal (Travessia de les Corts, 131-159, Pavelló Rosa, 08028 – Barcelona), o mitjançant un missatge de correu electrònic a protecciodedades@ub.edu.

Vostè té dret a accedir a les seves dades, sol·licitar la rectificació de les dades inexactes o, si és el seu cas, sol·licitar la supressió, així com limitar el tractament, oposar-se i retirar el consentiment del seu ús per a determinades finalitats. Aquests drets els pots exercir mitjançant escrit a la direcció postal o mitjançant un missatge de correu electrònic a la direcció esmentada en el paràgraf anterior. Així mateix, l'informem del seu dret a presentar una reclamació davant l'Agència Catalana de Protecció de Dades en el cas de qualsevol actuació de la Universitat de Barcelona que consideri que vulnera els seus drets.

En cas de dubtes, podeu contactar amb l'investigador del projecte, Ferran Crespo i Torres (f.crespoitorres@ub.edu)

Jo (nom i cognoms), amb DNI, en qualitat de participant afirmo que:

- He llegit informació sobre la recerca i he tingut l'oportunitat de fer preguntes, les quals m'han estat respostes satisfactòriament. Concretament, he llegit l'acta de consentiment informat dels Tallers Participatius..
- Entenc que la informació anonimitzada (sense identificadors personals) d'aquest projecte podrà ser posada a disposició d'altres investigacions un temps després d'haver finalitzat el projecte.
- Estic d'acord a participar d'aquest projecte i comprenc que ho faig lliurement i voluntària i he accedit a una còpia d'aquest consentiment.

Tanmateix autoritzo (o no) que:

- Es registri en àudio o vídeo els tallers amb els objectius de la investigació	(Si/No)
- Es faci ús de citacions literals de les meves intervencions sense esmentar el meu nom	(Si/No)
- Es faci ús de les meves intervencions en àudio o vídeo preservant la meua identitat per a fins de divulgació científica	(Si/No)

Signat el dia de/d'..... de 2023:

Investigador principal:

Ferran Crespo i Torres

Barcelona, Setembre de 2023

Directores de la tesi:

Ana Novella Cámara

Marta Sabariego Puig

Per a qualsevol pregunta que desitgi fer durant el procés de recerca, no dubti a posar-se en contacte: f.crespoitorres@ub.edu

Annex A.3. Cartes informatives

Annex A.3.1. Carta informativa dels qüestionaris. Infàncies

Bon dia,

Soc en Ferran Crespo i Torres, investigador de la Universitat de Barcelona. Estic estudiant l'Educació Ambiental i la participació de les infàncies. I, com no podria ser d'altra manera, no puc fer aquesta investigació sense la vostra veu, idees i opinions. Per això us envio aquest correu.

He preparat un **qüestionari pensat perquè sigueu els infants i adolescents qui ens expliqueu quines coses us han agradat, han funcionat millor, etc.** I així, a partir de la vostra experiència podrem fer de l'Educació Ambiental un espai encara més participatiu amb les infàncies. **El qüestionari té una durada inferior als 10 minuts** i si podeu dedicar uns minuts de la vostra setmana a respondre'l, em serà de moltíssima ajuda.

- ***Enllaç qüestionari infàncies (10'):***
<https://form.jotform.com/230723198827362>

Si hi ha alguna cosa que no enteneu, no dubteu en demanar ajuda a alguna persona del vostre voltant. I si el voleu fer arribar a companys i companyes vostres us n'estaré molt agraït.

Per cert! En la meua investigació és possible que hi hagi espais perquè diferents nois i noies compartiu idees i pensem en conjunt sobre aquest tema! Si t'interessa, pots demanar als teus tutors o familiars que es posin en contacte amb mi a través del següent correu: f.crespoitorres@ub.edu o indicar-ho a l'última pregunta del qüestionari.

Si teniu qualsevol pregunta, també me la podeu fer arribar en el mateix correu.

Moltíssimes gràcies per avançar,

Ferran Crespo i Torres
Investigador predoctoral en formació
Grup de Recerca en Educació Moral. Universitat de Barcelona

Annex A.3.2. Carta informativa dels qüestionaris. Acompanyants de l'acció educativa

Bon dia,

Soc en Ferran Crespo i Torres, investigador predoctoral en formació de la Universitat de Barcelona. En el meu procés de tesi doctoral tinc intenció d'estudiar l'Educació Ambiental i com aquesta es relaciona i treballa amb la participació de les infàncies. Sota aquesta voluntat, i amb la intenció de recollir i construir a partir dels sabers que les diferents persones del territori teniu, us escric per fer-vos arribar un parell de qüestionaris breus. A partir de la vostra experiència i dedicació podrem fer de l'Educació Ambiental un espai encara més participatiu amb les infàncies.

1. Primerament, un **qüestionari pensat per a aquelles persones que acompanyeu activitats d'educació ambiental**. És a dir, un qüestionari pensat per a que educadors i educadores ambientals li donin resposta o altres perfils (vocacionals o professionals) que desenvolupa tasques educatives en el camp de l'educació ambiental com podrien ser monitors, tècnics, mestres... Aquest qüestionari té una **duració d'uns 15 minuts aproximadament**. Si trobeu un forat a la vostra setmana per donar-hi resposta, n'estaré molt agraït i m'ajudarà moltíssim. De la mateixa manera, us animo a fer arribar l'enllaç a les vostres companyes educadores per arribar a més realitats i apropar-nos a la gran diversitat de camp.

- **Enllaç qüestionari acompanyament de l'EA (15'):** <https://form.jotform.com/230722033983049>

2. L'altre **qüestionari s'ha pensat perquè siguin els infants i adolescents qui en donin resposta**. Té una durada inferior als 10 minuts i vol recollir les seves sensacions i opinions com a part importantíssima i imprescindible de l'acció educativa. En aquest sentit, si poguéssiu facilitar els mitjans perquè aquest qüestionari arribés a infants i adolescents (d'entre 10 i 18 anys) i el poguessin respondre em seria de molta ajuda. *Reservant un espai a classe, difonent-lo entre els seus familiars (també adjunto una possible carta per a infants i adolescents...)*

- **Enllaç qüestionari infàncies (10'):** <https://form.jotform.com/230723198827362>

Espero que pugueu trobar el moment per donar-hi resposta i fer arribar els qüestionaris tant a companyes com a infants i adolescents. Moltíssimes gràcies per avançar, segur que les vostres respostes i dedicació ajudaran a fer de l'educació ambiental un espai més participat amb les infàncies.

Per últim, comentar-vos que la recerca preveu algun espai de construcció i debat col·lectiu a partir d'alguns elements del qüestionari així com espais de retorn dels resultats. En cas de voler saber-ne més o formar part d'aquest procés, podeu contactar amb mi via mail: f.crespoitorres@ub.edu. Qualsevol dubte que tingueu me'l podeu fer arribar al mateix correu.

Moltíssimes gràcies per avançar,

Ferran Crespo i Torres
Investigador predoctoral en formació
Grup de Recerca en Educació Moral. Universitat de Barcelona

Annex A.3.3. Material de difusió dels qüestionaris. Cartell associat a les cartes

 Em dones un cop de mà?
 Tesi doctoral en construcció...
 f.crespoitorres@ub.edu

Recordes alguna acció d'Educació Ambiental
 especialment interessant?
 Explica'ns la teva experiència i idees

HEM PREPARAT UN BREU QÜESTIONARI
PERQUÈ ENS DONIS UN COP DE MÀ

? Si tens algun dubte o consulta, pots
 adreçar-te a: f.crespoitorres@ub.edu ?

 Educadors/es ambientals,
 monitors/es, professorat, etc...
 15 min.

 Infants i adolescents
 10 min.

Educació Ambiental: Participació de les infàncies

Annex B

DISSENY INSTRUMENTAL

Annex B.1. Dimensions de recollida d'informació i instruments

El present document s'ha utilitzat pel disseny instrumental.

Presenta les diferents dimensions de recollida d'informació per cadascuna de les tècniques de recollida d'informació i les seves preguntes o dinàmiques que la integren.

Les pàgines que segueixen integren les taules presentades en la presentació de tècniques de recollida d'informació. En aquest cas el criteri d'ordenació respon a la dimensió de recollida d'informació permetent-ne així l'encaix de totes les dimensions explorades en el disseny metodològic i permet identificar en la lectura totes aquelles preguntes i/o dinàmiques que constitueixen la totalitat de la informació recollida en la subdimensió.

Taula B1.

Visió del disseny instrumental integrada per la dimensió "0" (variables demogràfiques) i la dimensió PERFIL PROFESSIONAL de L'ACOMPANYAMENT.

DIMENSÍO (0)	ENTREVISTES	QÜESTIONARI ACOMPANYANTS	QÜESTIONARI INFÀNCIES	TALLERS PARTICIPATIUS
Variables demogràfiques	nº 1	nº 3, 4, 5	nº 3, 4, 5 i 6	Taller 0
<i>Edat</i>	(1) Bé, primer de tot, podries presentar-te breument? <i>Et demano les dades de referencia que consideris, nom, edat, gènere si ho creus necessari, professió, etc. I també et demano que m'expliquis quin vincle tens amb el món de l'educació ambiental, la participació infantil o la participació ambiental.</i>	(3) Quants anys tens?	(3) Quants anys tens?	Presentació dels participants
<i>Gènere</i>		(4) Amb quin gènere t'identifiques?	(4) Amb quin gènere t'identifiques?	
<i>Municipi</i>		(5) Si us plau, indica el poble o ciutat on vius	(5) Si us plau, indica el poble o ciutat on vius	
Perfil professional		nº 6, 7, 8, 9, 10 i 11		
<i>Escenari educatiu</i>		(6) Si us plau, senyala les etiquetes que consideris que més detallen i defineixen el teu rol educatiu (<i>selecció múltiple</i>) (7) Senyala aquelles afirmacions que millor defineixin l'escenari on desenvolupes tasques d'educació ambiental. (8) En quin(s) espai(s) educatiu(s) es desenvolupa la teva tasca?	(6) En quins d'aquests espais vas o hi has anat habitualment? (<i>múltiple selecció</i>)	
<i>Formació</i>		(9) Quina formació tens que consideris rellevant per desenvolupar aquesta tasca? <i>Si així ho consideres, també pots senyalar aquells sabers i aprenentatges no formals que hagis adquirit per mitjà de l'experiència i espais no reglats.</i>		
<i>Anys d'experiència</i>		(10) Explica breument la teva trajectòria relacionada amb l'educació ambiental. (11) Anys d'experiència totals desenvolupant accions d'educació ambiental:		

Taula B2.

Visió del disseny instrumental integrada per la dimensió de CONCEPTES.

CONCEPTES	ENTREVISTES	QÜESTIONARI ACOMPANYANTS	QÜESTIONARI INFÀNCIES	TALLERS PARTICIPATIUS
	nº 2, 3, 4 i 6	nº 12 i 13	nº 7 i 8	Taller 1
<i>Concepte d'Educació Ambiental</i>	(2a) Per tu, què és l'Educació Ambiental?	(12) Quan penses en Educació Ambiental, quines paraules et venen al cap? <i>(pots posar fins a 5 paraules)</i>	(7) Quan penses en Educació Ambiental, quines paraules et venen al cap? <i>(pots posar fins a 5 paraules)</i>	Comparativa de núvols Acompanyants – infàncies
<i>Concepte de Participació de les infàncies</i>	(2b) I la participació infantil?	(13) I quan penses en la participació de les infàncies? <i>(pots posar-ne fins a 5)</i>	(8) I quan penses en la participació de les infàncies? <i>(pots posar-ne fins a 5)</i>	Comparativa de núvols Acompanyants – infàncies
<i>L'Acompanyament</i>				Creació del núvol de l'Acompanyament
<i>Objectius Educació Ambiental</i>	(3) Com relacionaries els conceptes <i>participació, ciutadania i Educació Ambiental?</i> (4) Quin seria l'objectiu últim de l'educació ambiental? Creus que s'està assolint? (6) Com creus que ha de ser aquesta ciutadania? Quines son les competències o els valors que, des del teu punt de vista, han de fer-se presents en aquesta "nova" ciutadania?			
<i>Ecociutadania</i>				

Educació Ambiental i Participació de les Infàncies.

Cap a un acompanyament participatiu i capacitant en l'Educació Ambiental.

Taula B3.

Visió del disseny instrumental integrada per la dimensió de LA PRÀCTICA EDUCATIVA. Elaboració pròpia.

LA PRÀCTICA EDUCATIVA	ENTREVISTES	QÜESTIONARI ACOMPANYANTS	QÜESTIONARI INFÀNCIES	TALLERS PARTICIPATIUS
	nº 7 i 8	nº 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 i 22 (14) Si haguessis de posar-li un títol, quin l'hi posaries? (18) Recordes aproximadament quant va durar?	nº 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 i 17 (9) Si haguessis de posar-li un títol, quin l'hi posaries? (12) Recordes aproximadament quant va durar?	Taller 2
<i>Continguts i Aprenentatges</i>	(8) D'aquestes, si et demano la que consideres més rellevant, pels motius que consideris, quina seria? <i>Com s'organitza? Des d'on neix i es lidera? Etc... I quins elements d'aquesta pràctica potencien la participació dels NNAs?</i>	(19) Quins temes es volien treballar? (22) Què esperaves que aprenguessin?	(13) Quins temes vas treballar? (17) Què vas aprendre en aquesta activitat?	Components i elements de la praxis educativa (a partir dels resultats de les entrevistes i de forma transversal al taller 1 i 2)
<i>Elements d'èxit</i>		(16) Quines edats tenien els infants i/o adolescents que en van participar? (20) Podries explicar molt breument en que va consistir l'activitat? Què vas fer? (23) Ens interessa saber que valors positivament d'aquell acompanyament. Quins elements de la dinàmica creus que van afavorir la implicació dels educands? Indica 3 elements d'aquest acompanyament que destacaries:	(14) Podries explicar molt breument en que va consistir l'activitat? Què vas fer? (15) Diques 3 coses d'aquesta iniciativa que et van ajudar a participar de l'activitat.	
<i>Espai educatiu</i>		(15) Aquesta activitat o iniciativa, en quin context/escenari es va fer? (17) Va ser a l'aire lliure?	(10) Aquesta activitat o iniciativa, en quin context/escenari es va fer? (11) Va ser a l'aire lliure?	
<i>Dimensions i formes de participar</i>		(21) En que va consistir la participació dels infants? <i>Senyala aquelles afirmacions que creguis que es van donar en aquesta activitat</i> (24) A continuació, veuràs un llistat amb les diferents dimensions de la participació de les infàncies. Et demanem que senyalis aquelles que consideres que consideris que son presents en la teva pràctica educativa:	(16) En que va consistir la teva participació? <i>Senyala aquelles afirmacions que creguis que es van donar en aquesta activitat</i>	
<i>Estratègies metodològiques</i>				Mapa de metodologies i pràctiques pròpies

Taula B4.

Visió del disseny instrumental integrada per la dimensió de L'ACOMPANYAMENT. Elaboració pròpia.

L'ACOMPANYAMENT	ENTREVISTES	QÜESTIONARI ACOMPANYANTS	QÜESTIONARI INFÀNCIES	TALLERS PARTICIPATIUS
	nº 8	nº 6, 7, 8, 23, 24 i 25	nº 18 i 19	Taller 3
<i>Perfil educatiu</i>		(6) Si us plau, senyala les etiquetes que consideris que més detallen i defineixen el teu rol educatiu (<i>selecció múltiple</i>) (7) Senyala aquelles afirmacions que millor defineixin l'escenari on desenvolupes tasques d'educació ambiental. (8) En quin(s) espai(s) educatiu(s) es desenvolupa la teva tasca?	(18) Qui va guiar o acompanyar l'activitat?	
<i>Elements favorables</i>	(8) D'aquestes, si et demano la que consideres més rellevant, pels motius que consideris, quina seria? <i>Com s'organitza? Des d'on neix i es lidera? Etc... I quins elements d'aquesta pràctica potencien la participació dels NNAs?</i>	(25) I quines habilitats o competències creus que com acompanyant de la participació van ajudar? O haurien ajudat més? <i>Pots senyalar fins a 5 elements.</i>	(19) Ens interessa saber que valors positivament d'aquell acompanyament. Què va fer ell/a? O que va fer vosaltres i com us va organitzar per fer-ho? <i>Indica 3 elements d'aquest acompanyament que destacades:</i>	L'educador/a ambiental per l'acompanyament capacitant • Disposicions i habilitats • Valoració dels NNA (A partir del buidat 'brut' dels qüestionaris + elements propis)

Educació Ambiental i Participació de les Infàncies.

Cap a un acompanyament participatiu i capacitant en l'Educació Ambiental.

Taula B5.

Visió del disseny instrumental integrada per la dimensió de REPTES I ESTRATÈGIES.

REPTES I ESTRATÈGIES	ENTREVISTES	QÜESTIONARI ACOMPANYANTS	QÜESTIONARI INFÀNCIES	TALLERS PARTICIPATIUS
	nº5, 9, 10, 11			Taller 0 i Taller 3
<i>Reptes de l'educador/a ambiental</i>	(5) Quins creus que son els principals reptes que te l'educació ambiental a Catalunya a dia d'avui? (10) Ja per últim i a mode conclusiu, quins creus que son els reptes que afronta la participació ambiental de la infància? (11) Com veus el futur de la participació ambiental a Catalunya? Hi veus futur?			Necessitats formatives i inclusió
<i>Noves estratègies</i>	(9) Creus que s'estan promocionant les pràctiques de participació ambiental i infantil? Com? Des de on? (11) Si tinguessis els recursos necessaris al teu abast, com promouries aquests canvis?			

Taula B6.

Visió del disseny instrumental integrada per la dimensió de LA PROPOSTA FORMATIVA.

LA PROPOSTA FORMATIVA	ENTREVISTES	QÜESTIONARI ACOMPANYANTS	QÜESTIONARI INFÀNCIES	TALLERS PARTICIPATIUS
				Taller 3
<i>Metodologia</i>				
<i>Temps i periodicitat</i>				
<i>Participants</i>				
<i>Avaluació</i>				

Ideació i imaginació d'una proposta formativa. Aspectes
logístics.

Annex B.2. Guió de l'Entrevista Semiestructurada a persones expertes

Les entrevistes es fan abans d'iniciar el disseny instrumental de la recerca. Si bé les línies metodològiques estan plantejades, amb les entrevistes es vol aprofundir en el tema central de la tesi per valorar que tant el plantejament teòric com el disseny instrumental i aposta metodològica respon a les necessitats i realitats dels actors reals de la participació ambiental.

- Aprofundir en les línies claus del marc teòric.
- Descobrir els reptes de la participació ambiental i infantil en la municipalitat.
- Conèixer l'estat de la participació ambiental de la infància a Catalunya.

Bloc 0. Dades de referència.

1. Bé, primer de tot, podries presentar-te breument?

Et demano les dades de referència que consideris, nom, edat, gènere si ho creus necessari, professió, etc. I també et demano que m'expliquis quin vincle tens amb el món de l'educació ambiental, la participació infantil o la participació ambiental.

- *Nom i Cognoms:*
- *Edat:*
- *Si ho consideres necessari, t'identifiques amb algun gènere? Amb quin?*
- *Quin vincle tens amb l'educació ambiental, la participació infantil o la participació ambiental?*
- *Des de quan? I com vas començar-hi?*

Bloc 1. Concepte d'educació ambiental.

En aquest primer bloc aprofundirem en la disciplina de l'educació ambiental així com en els principals reptes que s'afronten en l'actualitat.

2. Per tu, què és l'educació ambiental? I la participació infantil?

- *Quins serien els teus referents o la teva forma d'entendre aquesta disciplina? I com has evolucionat cap aquí?*
- *Davant el context actual, quin creus que ha de ser el paper de l'educació ambiental? Com la definiries?*

3. Com relacionaries els conceptes *PARTICIPACIÓ, CIUTADANIA I EDUCACIÓ AMBIENTAL*?

4. Quin seria l'objectiu últim de l'educació ambiental? Creus que s'està assolint?

- *Perquè sí? Perquè no? On sí? On no?*

5. Quins creus que son els principals reptes que te l'educació ambiental a Catalunya a dia d'avui?

- *És interessant veure que passa quan discursivament l'educació ambiental agafa una visió transformadora, de canvi i de canvi de paradigma, però pragmàticament, a la pràctica no passa això. Perquè?*

Bloc 2. Construcció de la eco-ciudadania.

Diverses autories apunten el camí cap a una ciutadania de caràcter ambientalista o ecologista i compromesa amb l'entorn com a objectiu de l'educació ambiental, en aquest sentit, s'equipara la educació ambiental a una educació per la ciutadania.

6. Com creus que ha de ser aquesta ciutadania?

Quines son les competències o els valors que, des del teu punt de vista, han de fer-se presents en aquesta "nova" ciutadania?

- *Quines son les competències, des del teu punt de vista, en les que s'ha d'educar per arribar a aquesta ciutadania?*
- *I en aquesta construcció de la eco-ciudadania, quin creus que es el paper de la participació?*

Bloc 3. La participació ambiental (i de la infància)

Estarem d'acord que la ciutadania del futur es construeix des de la present. En aquest sentit, apareix la participació infantil com una disciplina en que, entre d'altres objectius, planteja un canvi de mirada sobre la infància cap a ciutadans de present. La infància, sembla que ha trobat en el medi ambient un element de mobilització.

7. Quines iniciatives de participació ambiental de les infàncies coneixes?

En quins escenaris es desenvolupen? Que en destacaries?

8. D'aquestes, si et demano la que consideres més rellevant, pels motius que consideris, quina seria? Com s'organitza? Des d'on neix i es lidera? Etc... I quins elements d'aquesta pràctica potencien la participació dels NNAs?

- *Creus que s'estructura des de la transversalitat? És a dir, sabent que el Canvi Climàtic te i tindrà afectacions globals (afectarà a tothom, tot i que no de la mateixa forma), creus que la participació ambiental s'articula de forma generalitzada en la societat o, pel contrari s'està articulant des de sectors i col·lectius concrets?*
 - *Quins col·lectius o sectors veus més mobilitzats envers el tema?*
- *A que creus que es deu aquesta emergència de col·lectius infanto-juvenils entorn la temàtica ambiental?*
- *En quins espais s'està desenvolupant aquesta participació de la infància?*
- *Creus que la seva participació està generant canvis?*
 - *En quins àmbits de la vida?*
 - *En quins col·lectius o grups socials?*

Bloc 4. Agents implicats i visió de futur

Per anar acabant, et demanaré que em resumeixis breument quin consideres que està sent i quin hauria de ser el paper de diferents agents en l'acompanyament (si l'ha de tenir o no, i com) de la participació ambiental de la infància i en la construcció de la eco-ciutadania.

9. Creus que s'estan promocionant les pràctiques de participació ambiental i infantil? Com? Des de on?

- *Quins agents ajuden a impulsar pràctiques o experiències participatives i d'educació ambiental?*
- *Quins altres agents haurien de tenir algun paper rellevant en aquest camí cap a la eco-ciutadania? Perquè?*

Bloc 5. Experiència pròpia. Elements i reptes condicionants de la participació.

En endavant, ve un bloc que parteix de la teva experiència i expertesa on aprofundirem en els punts forts, febles i potencialitats de la participació ambiental liderada o co-liderada des de les infàncies.

10. Ja per últim i a mode conclusiu, quins creus que son els reptes que afronta la participació ambiental de la infància?

Com veus el futur de la participació ambiental a Catalunya? Hi veus futur?

- *Quines necessitats identifiques des del teu sector envers aquesta participació?*
- *Quins elements creus que poden ajudar (o han ajudat) a consolidar aquestes iniciatives i experiències?*
- *Quines dificultats creus que s'hi troba?*
- *Creus necessari que s'articulin noves polítiques, instruments, guies, etc... per seguir potenciant la participació ambiental i de la infància? Quines?*

11. Si tinguessis els recursos necessaris al teu abast, com promouries aquests canvis?

Annex B.3. Esborrany de les preguntes dels qüestionaris

Annex B.3.1. Preguntes qüestionari acompanyants

Bloc 0. Consentiment informat

Bloc 1. Dades de referència

03. Quants anys tens? *[entre 18 i 25 – entre 26 i 35 – entre 36 i 45 – entre 46 i 55 – entre 56 i 65 - > 65]*
04. Amb quin gènere t'identifiques? *[Dona – Home - Prefereixo no respondre - Altres]*
05. Si us plau, indica el poble o ciutat on vius: _____
06. Si us plau, senyala les etiquetes que consideris que més detallen i defineixen el teu rol educatiu (selecció múltiple)

[mestre/a – professor/a – monitor/a de lleure – Educador/a ambiental – Tècnic/a municipal - Altres]
07. Senyala aquelles afirmacions que millor defineixin l'escenari on desenvolupes tasques d'educació ambiental:

[En un escenari de voluntariat – És la meva feina. M'hi dedico professionalment – En un espai físic on treballa, però amb hores i amb recursos propis - Altres]
08. En quin(s) espai(s) educatiu(s) es desenvolupa la teva tasca?
09. Quina formació tens que consideris rellevant per desenvolupar aquesta tasca? Si així ho consideres, també pots senyalar aquells sabers i aprenentatges no formals que hakis adquirit per mitjà de l'experiència i espais no reglats.
10. Explica breument la teva trajectòria relacionada amb l'educació ambiental.
11. Anys d'experiència totals desenvolupant accions d'educació ambiental:

[1 any o menys – entre 1 i 3 anys – entre 3 i 6 anys – entre 7 i 9 anys - 10 anys o més.]

Bloc 2. Nuclis representacionals

12. Quan penses en Educació Ambiental, quines paraules et venen al cap? (pots posar fins a 5 paraules)
13. I quan penses en participació de les infàncies? (pots posar-ne fins a 5)

Bloc 3. Escenari i elements favorables a la participació

Ara et demanarem que pensis en alguna activitat o iniciativa d'educació ambiental que hagi promogut. I et demanem que sigui aquella en que per algun motiu consideres que va funcionar millor, va implicar més als educands i en la que creguis que millor es va acompanyar la seva participació.

La tens? Doncs et demanem que ens responguis breument aquestes preguntes:

14. Si haguessis de posar-li un títol, quin l'hi posaries? _____
15. Aquesta activitat o iniciativa, en quin context/escenari es va fer?
[A l'escola – Al cau o esplai – Al Centre Obert o Casal d'infants – A alguna extraescolar esportiva – A alguna colla cultural del meu barri o poble – On-line - Altres]
16. Quines edats tenien els infants i/o adolescents que en van participar?
[<5 anys – entre 5 i 8 anys - entre 8 i 11 – entre 12 i 15 – entre 16 i 18]
17. Va ser a l'aire lliure? *[Si / No / Unes parts si i altres no]*
18. Recordes aproximadament quant va durar?
[Una part del matí o tarda– Mig dia. Tot el matí o tota la tarda – Tot un dia – Tot un cap de setmana –Tots uns campaments o colònies. Més de dos dies consecutius. – Va ser un projecte o un seguit d'activitats al llarg d'un curs]
19. Quins temes es volien treballar?
20. Podries explicar molt breument en que va consistir l'activitat? Què va fer?
21. En que va consistir la participació dels infants? Senyala aquelles afirmacions que creguis que es van donar en aquesta activitat

[Van escoltar. Van rebre informació – Van opinar. Van donar idees i el seu punt de vista – Van fer alguna cosa. Es van implicar en una acció – Van continuar amb alguna acció després de l'activitat – Van organitzar-se per canviar alguna cosa]

22. Què esperaves que aprenguessin?

Bloc 4. L'acompanyament de la participació i l'activitat educativa

23. Ens interessa saber que valors positivament d'aquell acompanyament. Quins elements de la dinàmica creus que van afavorir la implicació dels educands? Indica 3 elements d'aquest acompanyament que destacaries:

24. A continuació, veuràs un llistat amb les diferents dimensions de la participació de les infàncies. Et demanem que senyalis aquelles que consideres que consideris que son presents en la teva pràctica educativa:

[Dimensió 'representació de la infància' – Dimensió 'experiència educativa' – Dimensió 'principi que impulsa el desenvolupament' – Dimensió 'construcció de valors democràtics' – Dimensió 'Educació per la ciutadania' – Dimensió 'exercici i formació política' – Dimensió 'emocional i passional' -

25. I quines habilitats o competències creus que com acompanyant de la participació van ajudar? O haurien ajudat més? Pots senyalar fins a 4 elements.

Tancament

Moltíssimes gràcies pel teu temps. T'agraïm les teves aportacions i dedicació. De ben segur ens ajudarà en la recerca.

Per a qualsevol dubte que tingueu, podeu contactar-me per correu electrònic: f.crespoitorres@ub.edu

26. Hi ha algun element que consideris que ens hem oblidat de preguntar? Hi ha quelcom que vulguis aclarir? A continuació tens un espai per posar tot allò que consideris important i que no has trobat espai on posar-ho.

Si vols afegir alguna cosa relacionada amb l'educació ambiental i/o la participació de infants i adolescents que consideris rellevant i per la qual no t'hem preguntat, pots escriure-ho aquí.

Annex B.3.2. Preguntes qüestionari infàncies

Bloc 0. Consentiment informat

Bloc 1. Dades de referència

03. Quants anys tens? [*< 8anys - entre 8 i 11 – entre 12 i 15 – entre 16 i 18*]
04. Amb quin gènere t'identifiques? [*Nena/noia – Nen/noi - Prefereixo no respondre- Altres*]
05. Si us plau, indica el poble o ciutat on vius: _____
06. En quins d'aquests espais vas o hi has anat habitualment? (múltiple selecció)
- [A l'escola – Al cau o esplai – Al Centre Obert o Casal d'infants – A alguna extraescolar esportiva – A alguna colla cultural del meu barri o poble - Altres]*

Bloc 2. Nuclis representacionals

07. Quan penses en Educació Ambiental, quines paraules et venen al cap? (pots posar fins a 5 paraules)
08. I quan penses en la participació de les infàncies? (pots posar-ne fins a 5)

Bloc 3. Escenari i elements favorables a la participació

Ara et demanarem que pensis en alguna activitat o iniciativa d'educació ambiental en la que hagis participat. Potser n'has fet o participat en moltes, però et demanem que pensis en una. Pot ser aquella on més vas aprendre, on vas poder participar més a gust... pensa amb l'activitat d'Educació Ambiental que per algun motiu sigui la teva preferida.

La tens? Doncs et demanem que ens responguis breument aquestes preguntes:

09. Si haguessis de posar-li un títol, quin l'hi posaries?_____
10. Aquesta activitat o iniciativa, en quin context/escenari es va fer?
- [A l'escola – Al cau o esplai – Al Centre Obert o Casal d'infants – A alguna extraescolar esportiva – A alguna colla cultural del meu barri o poble – On-line - Altres]*

11. Va ser a l'aire lliure? *[Si / No / Unes parts si i altres no]*

12. Recordes aproximadament quant va durar?

[Una part del matí o tarda– Mig dia. Tot el matí o tota la tarda – Tot un dia – Tot un cap de setmana –Tots uns campaments o colònies. Més de dos dies consecutius. – Va ser un projecte o un seguit d'activitats al llarg d'un curs]

13. Quins temes vau treballar?

14. Podries explicar molt breument en que va consistir l'activitat? Què vau fer?

15. Digues 3 coses d'aquesta iniciativa que et van ajudar a participar de l'activitat.

16. En que va consistir la teva participació? Senyala aquelles afirmacions que creguis que es van donar en aquesta activitat

[Vaig escoltar. Vaig rebre informació – Vaig opinar. Vaig donar idees i el meu punt de vista – Vaig fer alguna cosa. Em vaig implicar en una acció – Vaig continuar amb alguna acció després de l'activitat – Vaig organitzar-me per canviar alguna cosa]

17. Què vas aprendre en aquesta activitat?

Bloc 4. L'acompanyament de la participació i l'activitat educativa

18. Qui va guiar o acompanyar l'activitat?

[Un adult/a (o equip) que vam conèixer aquell dia - Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...) - Un altre infant o adolescent - Un altre grup de infants o adolescents – Jo/Nosaltres]

19. Ens interessa saber que valors positivament d'aquell acompanyament. Què va fer ell/a? O que vau fer vosaltres i com us vau organitzar per fer-ho? Indica 3 elements d'aquest acompanyament que destacaries:

Tancament

Moltíssimes gràcies pel teu temps. T'agraïm les teves aportacions i dedicació. De ben segur ens ajudarà en la recerca.

Per a qualsevol dubte que tingueu, podeu contactar-me per correu electrònic:
f.crespoitorres@ub.edu

20. Hi ha algun element que consideris que ens hem oblidat de preguntar? Hi ha quelcom que vulguis aclarir? A continuació tens un espai per posar tot allò que consideris important i que no has trobat espai on posar-ho.

Si vols afegir alguna cosa relacionada amb l'educació ambiental i/o la participació de infants i adolescents que consideris rellevant i per la qual no t'hem preguntat, pots escriure-ho aquí.

Annex B.4. Pilotatge del Taller Participatiu, Xile

Annex B.4.1. Esborrany disseny pilotatge del Taller Participatiu, Xile

Consideracions prèvies

El taller participatiu que en endavant és proposa s'emmarca en el procés de la tesi doctoral. Es desenvoluparà després de les entrevistes amb profunditat i te la intenció de ser una eina per donar resposta a una de les necessitats detectades: la falta de formació.

La intenció del taller participatiu és la d'establir elements que permetin construir una proposta formativa per educadors i educadores ambientals amb la intenció de reforçar la participació de la infància en el seu fer diari.

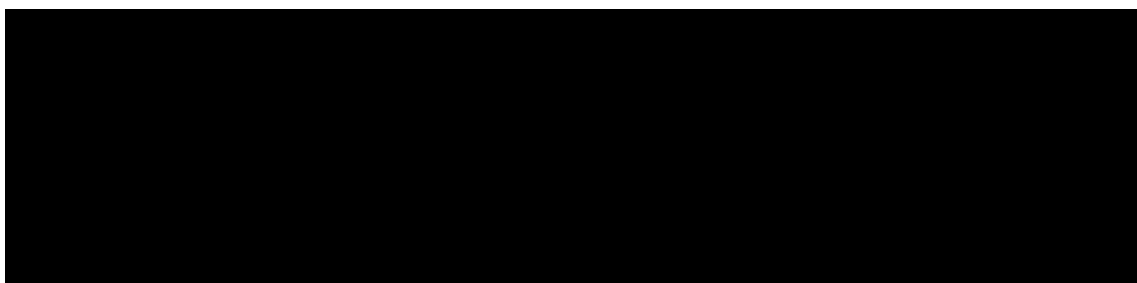
Objectius

La pretensió de la sessió de co-disseny és el d'assentar els fonaments d'una proposta formativa per educadors i educadores ambientals que respongui davant una forma d'educació ambiental menys adultocèntrica i de caràcter més participatiu.

Participants i contextos

Els participants del taller seran persones mb diferents perfils professionals o vocacionals. En tots els casos es posa en valor el seu coneixement sobre la didàctica i l'educació ambiental o bé la didàctica de les ciències.

Es vetllarà per assolir un grup de 9 integrants:

Guió de la sessió.

Hi haurà un total de 9 participants.

La sessió es desenvoluparà en una aula convencional que permeti fer 3 grups i gravar-ne el contingut de cadascun dels grups de forma clara. Alhora ha de permetre llibertat de moviment i situar quelcom d'aperitiu i acollida. Idealment haurà de disposar d'una pissarra.

La sessió es desenvoluparà en un total de 2h.

Serà necessari material fungible (papers, post-its, bolígrafs, retoladors de pissarra...)

(0 a 15min.) Benvinguda i presentació. Emmarcament de la sessió i qüestions de la recerca.

Es presentaran els participants a mesura que van arribant. Poder no es coneixen tots/es entre ells/es. S'han guardat aquests minuts de cordialitat i cortesia per fer cafè i entrar tranquil·lament a la sala.

Seguidament s'emmarcarà el taller participatiu dins del procés de la tesi doctoral i es clarificaran els objectius de la sessió que es desenvoluparà sota la premissa de **crear una formació per reforçar el caràcter participatiu de l'educació ambiental.**

(15min. a 30min.) Núvol per escalfar motors

Per començar a esclafar motors es faran dues pluges de idees. Una vinculada al concepte d'**EDUCACIÓ AMBIENTAL** i l'altre vinculada a **PARTICIPACIÓ INFANTIL**.

- Es repartiran 3 post-it's a cada persona i es demanarà, posteriorment, que agrupin les paraules per similitud.

Després se'ls presentarà la pregunta de: **Com fer l'educació ambiental de la infància més participativa?**

Amb la mateixa dinàmica de pluja de idees, aquesta vegada amb 1 únic post-it per persona, s'anotaran totes les accions, reflexions, idees, etc... que donin resposta a aquest interrogant.

(40min. a 65min.) Espai per grups "Work-Café"

Es dividiran les 9 integrants en 3 grups. Cada grup estarà format per perfils diferents (1academic + 1ex-alumnes + 1 alumne).

Seguint la dinàmica del **Work-Café** es treballaran 3 àrees de la formació:

1. Objectius
2. Continguts
3. Estratègies i tècniques

Cada 7 minuts es farà un canvi de grup.

(60min. a 75min.) Posada en comú

Els darrers 5 minuts. El grup es mantindrà en aquell espai on sigui i cercarà **3 titulars** per resumir el contingut escrit a les companyes.

Es dedicaran uns minuts abans de la pausa per a compartir els titulars i les idees claus que han aparegut en quant als objectius, continguts i les estratègies i tècniques.

(75min. a 100min.) Ordenació i lògica de la formació

Una vegada posat en comú totes les idees claus, intentarem, en gran grup, entrellçar continguts amb objectius i les respectives estratègies i tècniques.

La idea d'aquest últim moment és de enllaçar tot el que ha sortit en la sessió i mirar de apropar-se a la forma que prendria una formació.

Estructurar-ho en hores, espais, nombre de participants... Per a fer-ho utilitzarem la tècnica de les 9 preguntes:

- ¿QUÉ? (Naturaleza del Proyecto): Una formació
- ¿POR QUÉ? (Fundamentación): Marc teòric. Núvols de paraules...
- ¿PARA QUÉ? (**Objetivos**)
- ¿PARA QUIÉN? (**Destinatarios**)
- ¿DÓNDE? (**Localización**)
- ¿CÓMO? (**Metodología de acciones y de evaluación**)
- ¿CUÁNDO? (**Calendario**)
- ¿CON QUÉ? (**Recursos materiales, económicos, humanos**)
- ¿CUÁNTO? (**Presupuesto**)

Agraïment i tancament.

Annex B.4.2. Esborrany resultats preliminars. Pilotatge del Taller Participatiu, Xile

Breu transcripció resultats del pilotatge.

Inicialment es presenta la proposta de taller i s'explica el sentit de la trobada. Es reparteixen els fulls de consentiment informat i es resolen els dubtes que sorgeixen. També es reparteixen uns breus formularis per deixar recollit el perfil de les persones assistents. Aquest perfil queda recollit en la següent taula:

	H. 46	Profesor (16 años exp.)	Licenciatura; Magíster; Doctorado	A1
	H. 46	Profesor (19 años exp.) de pedagogía, ciencias y EA	Jardinería Ecosistémica	A2
	H. 47	Profesor y Doctor en Educación física (26 años exp.)	Magíster en EA	A3
	M. 25	Estudiante de pedagogía (4to)	-	E1
	H. 31	Estudiante de pedagogía (4to + mención)	-	E2
	M. 23	Estudiante de pedagogía (4to + mención)	-	E3
	H. 23	Estudiante de pedagogía (4to)	-	E4
	M. 32	Ingeniera en Conservación de recursos Naturales (5 años exp.)	Diplomada en EA y proyectos educativos sostenibles	T1

Núvols de paraules

La primera de les demandes que se'ls fa al grup es definir individualment amb 3 paraules els conceptes de *Educació Ambiental* i *Participació Infantil*. Posteriorment, es situa cada paraula en un post-it i s'agrupen per similituds i categories.

A continuació és presenta cadascuna de les imatges finals resultants i, en seguit, s'intenta plasmar el curs del debat sorgit en la posada en comú de cada concepte.

IMATGES I DEBATS

EDUCACIÓN AMBIENTAL		
Actitudes/Ontológico	Epistemología	Sentido e identidad
Consciencia	Racionalidad ambiental	Sociedad
Concienciar	Complejidad	Naturaleza
Consciencia	Compleja	Desarrollo
Consciencia ecológica	Tiempo – Recursos	Cultura
Respeto	Interdisciplinariedad	Bienestar
empatía	Relacionalidad	Sentido de pertenencia
	Integralidad	
	3R (reducir; reutilizar; reciclar)	
	Paradigma y Acción	

PARTICIPACIÓN INFANTIL			
Visible en aula	Elementos “negativos”	Características	Social y colectivo
Inclusión	Descontextualizada	Curiosidad	Autenticidad
Protagonismo	Invisible	Espontaneidad	Formas de habitar
Escucha activa	Escasa		Dinamismo
Relación			Compromiso
Comunicar			Horizontalidad
Comunicación			Democracia
			Restauración
			Cooperación
			Motivación
			(docente)

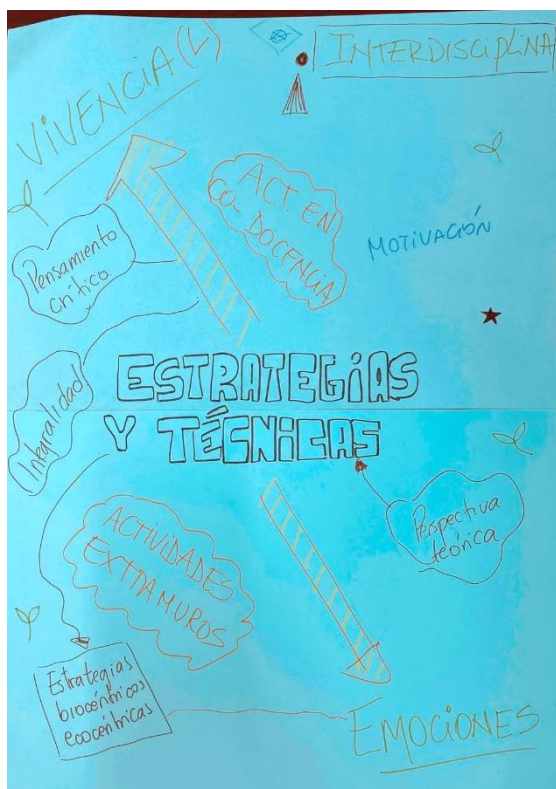
En ambas se destaca una falta de recursos y tiempo para su correcta articulación.

Objectius, Estratègies i Tècniques

Una vegada feta la primera part, es divideix el grup en 2 taules de treball. Una treballarà els objectius i l'altra treballarà les estratègies i tècniques metodològiques que una formació per educadores i educadors ambientals que vulguin fomentar la participació de la infància en el seu fer educatiu hauria de contemplar.

S'ha deixat uns minuts per treballar cada tema a cada grup i, posteriorment s'han intercanviat els papers. En endavant, apareixen les imatges resultants del treball i després de cadascuna s'intenta recollir les idees que han emergit en el debat.

IMATGES I DEBATS

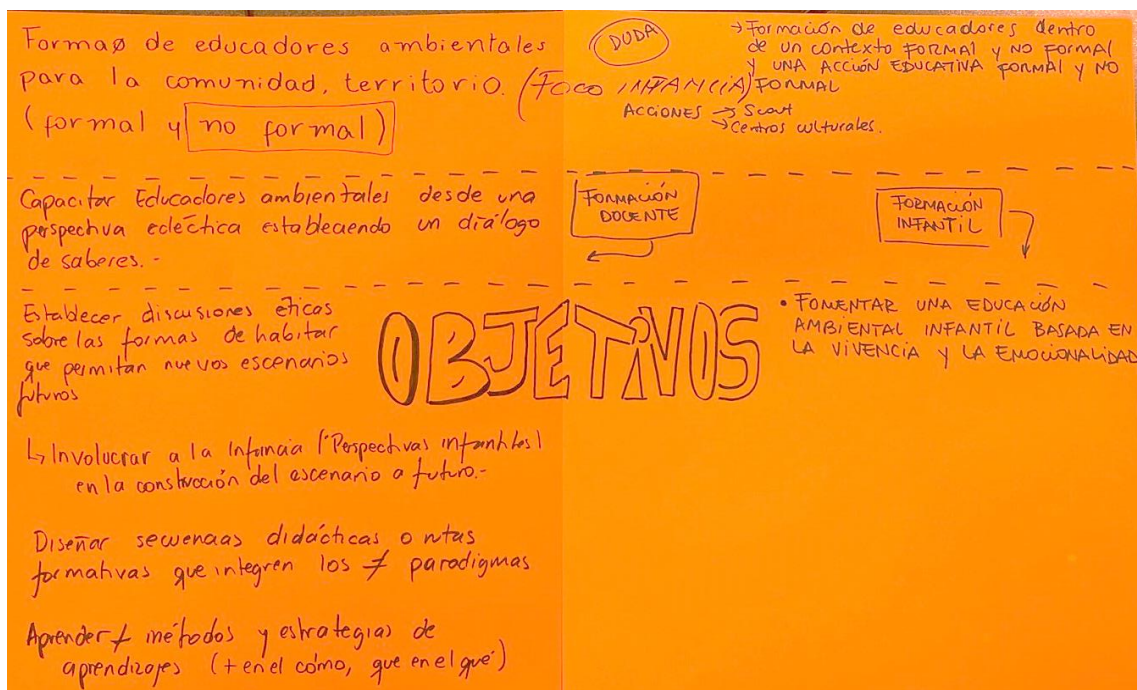
ESTRATEGIAS Y TÉCNICAS

- Vivencia – vivencial
- Pensamiento crítico
- Integralidad

- Emociones
- Estrategias bio céntricas y eco céntricas

- Actividades en co-docencia
- Actividades extramuros

- Interdisciplina

OBJETIVOS

- Formar educadores ambientales para la comunidad, territorio. Con foco a la infancia. Tanto formal como no formal.
 - o Formación de educadores dentro de un contexto formal y no formal. Y a una acción educativa formal y no formal.
- Capacitar educadores ambientales desde una perspectiva ecléctica estableciendo un diálogo de saberes.
- Establecer discusiones éticas sobre las formas de habitar que permitan nuevos escenarios futuros.
 - o Involucrar a la infancia (perspectivas infantiles) en la construcción del escenario futuro.

Posada en comú.

Per acabar es dedica un temps a la posada en comú de les idees més rellevants, dubtes que sorgeixen, destinataris vers els que imaginem la formació... és un espai que pretenia ser més guiat del que ha esdevingut i, finalment, ha pres un sentit de posada en comú i resolució de dubtes i emergències de nous interrogants que caldria concretar.

FORMACIÓN PARA QUE LA EA FORTALEZCA LA PI

- ¿Para qué? Interrogarse la forma de pensar
- ¿Cómo? Desde una base vivencial y emocional
- ¿Para quién? Formal + No formal; Campo + Ciudad

Annex B.5. Disseny i guió Tallers Participatius

Consideracions prèvies

El taller participatiu que en endavant és proposa s'emmarca en el procés de la tesi doctoral. Es desenvoluparà després de:

- les entrevistes amb profunditat
- la recollida inicial de informació per mitjà dels qüestionaris tant a infants i adolescents com a educadors/es.

Te la intenció de ser un espai on treballar part de les dades obtingudes amb la intenció de configurar i estructurar certs elements, que en endavant es presentaran i detallaran, d'una proposta formativa per educadors i educadores ambientals amb la intenció de reforçar la participació de la infància en el seu fer diari.

Aquests taller s'emmarquen com l'acció clau per l'assoliment de l'objectiu general de la tesi doctoral de **Generar una proposta formativa que capaciti als i les educadores ambientals per incorporar la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa**. Tanmateix, no serà l'objectiu final de l'espai de taller ja que la voluntat és que esdevingui un espai de treball, alhora que autoformatiu, per les persones assistents i que a partir de la seva experiència i les dades fins al moment obtingudes es reflexionin i configuren certs elements fonamentals de la proposta formativa que es pretén desenvolupar.

Així doncs, els **Objectius dels tallers** son els següents:

- Generar un espai de diàleg i reflexió professional al voltant de les competències, continguts i metodologies desitjades per l'acompanyament socioeducatiu de les infàncies en l'EA.
- Identificar les competències de l'educador/a ambiental.
- Detectar les necessitats formatives del col·lectiu de professionals que desenvolupen tasques d'EA, en diferents contextos, per tal de reforçar la participació de les infàncies en el seu dia a dia.
- Llistar metodologies pròpies de l'EA que contempen i promouen la participació de les infàncies.
- Establir i definir els objectius i els continguts que s'han de contemplar en la proposta formativa.

Aquests objectius es perseguiran a partir dels sabers i experiències de les persones que configuren els grup de treball. Ara bé, també es contemplarà en tot moment les dades obtingudes tant per mitjà de: (1) les entrevistes a persones expertes, (2) els qüestionaris que diferents educadors i professionals vinculats a l'EA han resposta i (3) els qüestionaris en que

infàncies i adolescències han reflectit les seves experiències i idees per un acompanyament socioeducatiu més participatiu i emancipador.

Participants i contextos

Els participants del taller seran persones amb diferents perfils professionals o vocacionals considerant la diversitat contextual on es desenvolupen diferents activitats d'EA. Es cercaran educadors i educadores que provenguin de:

- L'educació formal. Tant de centres educatius de primària com de secundària i batxillerat que desenvolupin o hagin desenvolupat activitats d'EA en el marc del centre educatiu.
- L'educació en el lleure. Vetllant per incorporar persones amb trajectòria dintre dels moviments de lleure català i que hagin acompanyat algun projecte de caràcter ambiental.
- L'Educació Ambiental. De forma explícita es buscaran professionals del camp de l'EA. Què s'hi dediquin realitzant tallers familiars, en centres de natura, en cooperatives o entitats educatives, en horts escolars, etc.
- Tècnics municipals de medi ambient o educació que articulin programes d'EA en els seus territoris.

Es cercarà un grup d'entre 8 i 12 assistents regulars repartits entre aquests 4 contextos educatius. Tanmateix, donada la naturalesa d'aquests perfils, fàcilment trobarem participants que formin o hagin format part de més d'un context educatiu.

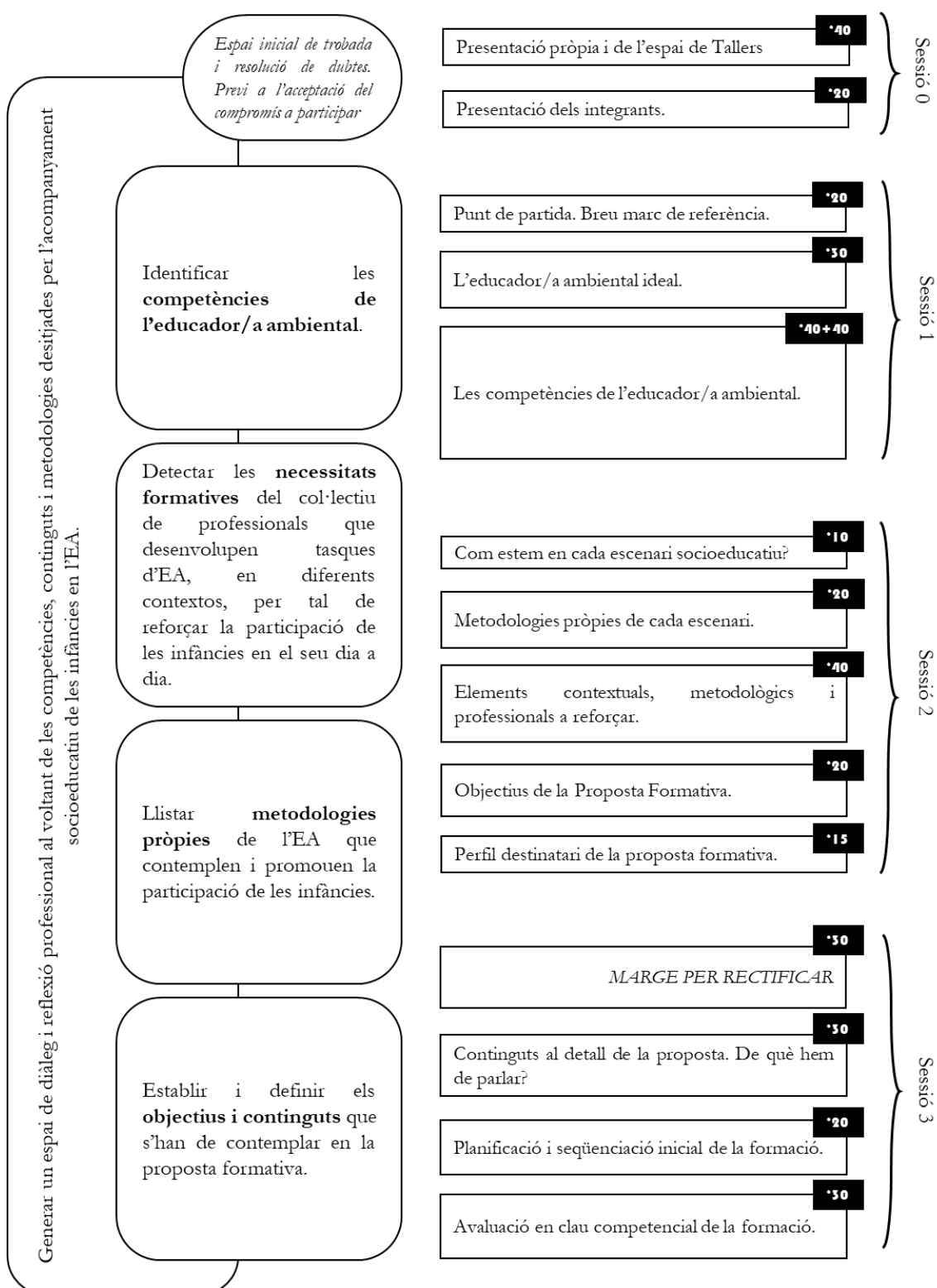
Llistat de participants, perfil i correu.

Informació eliminada.

Els tallers es desenvoluparan, en acord amb els participants els dies:

- **Dijous 28 de setembre de 18h a 20h.** A Sant Cugat. Ajuntament.
- **Dijous 5 d'Octubre de 18h a 20h.** A Sant Cugat. Ajuntament.
- **Divendres 27 d'Octubre de 17h a 19h.** A la facultat d'Educació de la UB. Campus Mundet.

Planificació de les sessions. Objectius, Continguts i Durada.

Presentació del Grup de Treball.		Sessió 1
Competències per l'Acompanyament socioeducatiu en l'EA		2 hores
Objectius		
- Generar un espai de diàleg i reflexió professional al voltant de les competències, continguts i metodologies desitjades per l'acompanyament socioeducatiu de les infàncies en l'EA. - Identificar les competències de l'educador/a ambiental.		
Continguts i tòpics de debat i construcció		
- L'espai de Grup de Treball. Què n'esperem? Quina és la proposta? - Conceptes claus del marc de referència. - Habilitats, coneixements, recursos i competències de l'Educador/a Ambiental ideal. - Competències per un acompanyament socioeducatiu en l'Educació Ambiental emancipador i participatiu		
Antecedents a la sessió.		
Els participants tindran la informació que prèviament s'hagi enviat per correu. S'hauran resolt els dubtes, si n'hi ha per mitjà de trucades telefòniques. - Entrevistes a expertes. - Questionaris: - o [ADULTS] I quines habilitats o competències teves creus que com acompanyant de la participació van ajudar? O haurien ajudat més? - o [INFANTS] Ens interessa saber que valors positivament d'aquell acompanyament. Indica 3 coses d'aquest acompanyament que destacaries També s'ha preguntat a les entrevistes a persones expertes: - o		
Moments i desenvolupament de la sessió		Material
'0 – '20	Punt de partida. Breu marc de referència (+) PARTICIPACIÓ S'esclareixen breument conceptes claus que han de ser troncats de la proposta formativa com ho és l'EA i l'enfoc discursiu en el que s'emmarca la tesis i com ho és la participació de les infàncies. No es pretén oferir un marc estrictament estanc sinó oferir unes línies generals prou amples per tal de seguir configurant aquest marc al llarg de les sessions.	Possible suport de presentació digital. Post-it's i bolígrafs

	Es presenta un espai de la sala on anotar i enganxar conceptes que, en qualsevol moment de la sessió, es considerin claus per tractar en el marc conceptual de la formació. [Es recuperarà a la sessió 4 - Continguts]	
'20 – '50	L'educador/a ambiental ideal Sota la premissa de: <i>quines habilitats, coneixements i recursos ha de tenir un/a educador/a ambiental per un bon acompanyament de la participació de les infàncies?</i> Primer es dedicaran 10 minuts individualment per tal que cada participant seleccioni les 5 habilitats, 5 coneixements i 5 recursos que sota el seu parer son indispensables. En seguit, durant els següents 20 minuts es farà la posada en comú i per mitjà del consens s'escolliran les 5 habilitats, recursos i coneixements que com a grup s'han prioritzar per l'educador/a ideal.	Impressions d'un dibuix a mig fer de l'educador ambiental. 1 per participant 1 dibuix en gran per fer en col·lectiu.
'50 – '70	Les competències de l'educador/a ambiental Una vegada tenim la fotografia de l'Educador/a ideal, farem una pluja d'idees sobre aquelles competències que, tenint en compte l'educador/a ideal, son necessàries per l'acompanyament socioeducatiu en l'EA.	Cartolina per anotar el consens
PAUSA '70 – '90'	Què és per mi ACOMPANYAR? Farem un núvol amb 3 paraules que cadascú haurà vinculat a l'acompanyament. Després intentarem fer una definició de consens.	Post-it's Cartolina Retoladors
'90 – '110	Les competències per l'Acompanyament socioeducatiu I PARTICIPATIU en l'EA Seguirem el fil de l'últim espai. A més a més, en la pluja de idees que s'ha fet s'hi afegiran les competències que per mitjà dels qüestionaris s'han senyalat com importants. Es repartiran per la sala en papers retallats cadascuna de les competències i per mitjà de diferents instruccions	Pissarra Post-it's i bolígrafs.

	s'anirà fent una selecció fins que finalment, per mitjà del debat i consens, se'n prioritzin unes poques.	
'110 – '120	Tancament de la sessió i comiat Tancarem al sessió amb una roda de idees i conceptes claus que en traïem de la jornada de treball i ens emplaçarem a la següent reunió per seguir treballant aquestes competències.	
Resultats previstos de la sessió		
Després d'aquesta sessió és preveu haver obtingut: - Un perfil en base les habilitats, coneixements i recursos de l'Educador Ambiental ideal. - Un llistat d'aquelles competències que l'Educador/a ambiental ha de desenvolupar per un acompanyament socioeducatiu coherent amb el marc de referència exposat. - Un llistat de competències i la selecció de les que consideren prioritàries pel tema que ens ocupa.		
Altres		
A partir d'aquí caldrà fer el recull de les competències, habilitats, recursos i coneixements que han sortit. Tant en paquet com per separat.		

Competències per l'Acompanyament socioeducatiu en l'EA i necessitats formatives		Sessió 2 2 hores
Objectius		
- Generar un espai de diàleg i reflexió professional al voltant de les competències, continguts i metodologies desitjades per l'acompanyament socioeducatiu de les infàncies en l'EA. - Identificar les competències de l'educador/a ambiental. - Detectar les necessitats formatives del col·lectiu de professionals que desenvolupen tasques d'EA, en diferents contextos, per tal de reforçar la participació de les infàncies en el seu dia a dia.		
Continguts i tòpics de debat i construcció		
- Competències per un acompanyament socioeducatiu en l'Educació Ambiental emancipador i participatiu. - Escenaris i contextos per l'acompanyament socioeducatiu de l'EA. - Fortaleses i necessitats formatives de cada escenari. - Experiències, pràctiques i metodologies pròpies de l'EA. - Objectius com a resposta a les necessitats detectades. - El perfil de l'educador que acompanya processos d'EA.		
Antecedents a la sessió.		
Abans d'aquesta sessió s'han explorat els següents continguts per mitjà de les següents tècniques de recollida d'informació i preguntes: - Qüestionaris: - o [ADULTS] Bloc de l'experiència d'EA - o [INFANTS] Bloc de l'experiència d'EA - o [ADULTS] Si us plau, senyala les etiquetes que consideris que més detallen i defineixen el teu rol educatiu - o [ADULTS] Senyala aquelles afirmacions que millor defineixin l'escenari on desenvolupes tasques d'educació ambiental: - o [ADULTS] En quin(s) espai(s) educatiu(s) es desenvolupa la teva tasca? - o [ADULTS] Quina formació tens que consideris rellevant per desenvolupar aquesta tasca? - Entrevistes: S'utilitzaran els resultats obtinguts com a punt de partida de les dinàmiques. (eliminar si no)		
Moments i desenvolupament de la sessió		Material
'0 – '10	Benvinguda i presentació de la sessió	
'10 – '20	Com estem en cada escenari? Arribats en aquest punt tenim un llistat de coneixements, habilitats, recursos i competències que creiem que tota	

	persona que acompanya activitats educatives en el marc de l'EA hauria de desenvolupar. Per tal de començar a entrar en matèria, es debatrà si creiem que estan cobertes aquestes competències i habilitats en els diferents escenaris i si es creuen necessàries algunes necessitats formatives específiques en alguns àrea.	
'20 – '40	Metodologies pròpies de l'Educació Ambiental Treballarem en 2 petits grup. En cada grup es tracta d'identificar i llistar aquelles pràctiques i metodologies pròpies que els han funcionat. En seguit, es dedicarà un temps a identificar-ne el elements que han fet que així sigui. Tanmateix es podran identificar aquells elements que no eren presents però consideren haguessin funcionat.	4 Cartolines o 2 de A3.
'40 – '80	Elements contextuais, metodològics i professionals a reforçar Es farà la posada en comú del punt anterior i es miraran si: 1. Hi ha pràctiques o metodologies comuns en diferents escenaris? Hi ha elements escènics que promoguin una o altra metodologia? 2. Quins elements son presents en més d'una pràctica i metodologia? Què tenim en comú arreu positivament? 3. Quins elements tenen poca o nul·la presència i creiem que n'haurien de tenir més per un acompanyament socioeducatiu emancipador de les infàncies?	Pissarra o paper mural per escriure consensos.
'80 – '100	Objectius de la proposta formativa En aquest punt ja coneixem com estem i que voldríem en relació a coneixements, habilitats, recursos, competències i metodologies. Així doncs, aquest espai servirà per formular aquestes necessitat o reptes en forma d'objectius per tal de	Diferents cartolines tallades en horitzontal. 1 per objectiu que prioritzem.

	prioritzar aquells a desenvolupar per mitjà de la proposta formativa.	
'100 – '115	Perfil destinatari de la proposta formativa Simultàniament amb el punt anterior, s'haurà de pensar per qui va orientada aquesta formació. Aquest tòpic possiblement haurà anat sortint les sessions anteriors i no s'ha definit fins ara. Arribat el moment caldrà llistar el perfil professional/vocacional a qui s'orienta la formació que respon als objectius indicats i a partir de la que es configuraran els continguts.	Cartolines i retoladors.
'120	Tancament de la sessió i comiat	
Resultats previstos de la sessió		
Després d'aquesta sessió és preveu haver obtingut: - Diferents necessitats formatives que comparteixen les integrants del grup de treball i consideren que son representatives dels seus contextos. - Els objectius de la proposta formativa - Llistats amb elements a potenciar ja presents en l'EA que ens servirà per donar fora i estructurar els continguts.		

Continguts i planificació inicial de la proposta formativa.		Sessió 3
Comiat del Grup de Treball		2 hores
Objectius		
- Generar un espai de diàleg i reflexió professional al voltant de les competències, continguts i metodologies desitjades per l'acompanyament socioeducatiu de les infàncies en l'EA. - Establir i definir els objectius i els continguts que s'han de contemplar en la proposta formativa.		
Continguts i tòpics de debat i construcció		
- Seguim en la línia de la sessió 2. - Continguts formatius - L'avaluació competencial		
Antecedents a la sessió.		
Abans d'aquesta sessió s'han explorat els següents continguts per mitjà de les següents tècniques de recollida d'informació i preguntes: - S'utilitzaran els resultats obtinguts com a punt de partida de les dinàmiques. (eliminar si no)		
Moments i desenvolupament de la sessió		Material
'0 – '10	Benvinguda i presentació de la sessió	
'10 - '40	Minuts de maniobra S'han planificat 30 minuts de la darrera sessió per acabar de definir alguns elements que possiblement en les anteriors sessions no s'hagin pogut enllestir. També podran servir per 'posar en ordre' alguns dels anteriors elements. En cas que no siguin necessaris, es seguirà amb el ordre de la sessió.	Material fungible bàsic
'40 – '70	Continguts al detall de la proposta. De què hem de parlar? Recuperem tot el material elaborat fins al moment. També el mapa de marc referencial que s'ha anat reomplint els dies anteriors. Agrupem, seleccionem i prioritzem les temàtiques per poder crear diferents blocs de continguts el màxim	Tot el material dels anteriors tallers ben disposat per la sala a mode resum.

	detallats possibles. Aquests seran els continguts que guiaran la proposta formativa.	Post-it's Cartolines
'70 – '90	Planificació i seqüenciació inicial de la formació Serà el moment d'articular tot el que hem consensuat fins el moment en relació a la proposta formativa. Més enllà dels continguts caldrà decidir quan temps destinar a cada bloc, quins altres espais formatius s'obren (presentacions, altres activitats possibles, etc...) Es el punt de començar a imaginar i dibuixar sobre horaris i calendaris la formació. L'objectiu no és arribar a consens ni definir al detall la proposta, simplement deixar un esbós que permeti veure per mitjà de quines metodologies s'està imaginant, quins altres espais a part dels de transmissió de continguts s'estan imaginant, etc... I imaginar el gruix d'hores que serien necessàries per aquest fi.	Post-it's Fil i agulles d'estendre
'90 – '120	Avaluació en clau competencial de la formació Per últim, es dissenyarà un instrument que permeti avaluar la formació des del punt de vista de les competències que es volen desenvolupar i fomentar en ella.	
'120	Tancament de la sessió i comiat	
Resultats previstos de la sessió		
Després d'aquesta sessió és preveu haver obtingut l'estructura, a grans treta, d'una possible formació. Continguts i planificació o temporalització prevista.		

Annex C
TRANSCRIPTIONS

Annex C.1. Transcripció entrevistes

Annex C.1.1. Transcripció entrevista E1

22 de setembre de 2021

00:00:17 Entrevistador

Doncs el primer bloc seria si et pots *autopresentar* amb aquells elements que consideris interessants per la recerca així com explicar quin vincle tens amb la tesi que t'he explicat abans i més o menys amb el tema ambiental i voltants.

00:00:46 Entrevistat_E1

Bé, doncs jo soc en **E1**, estic d'educador ambiental a l'ajuntament de Sant Cugat des del 2003. Llavors estic coordinant programes d'educació ambiental escolars. O sigui, bàsicament el que abans dèiem agenda 21 escolar que ara li diem agenda 2030, però que va evolucionant i són cosetes a vegades, perquè alguns monogràfics, algunes jornades, algunes trobades o projectes, acompanyar projectes d'escoles i que van agafant diferents formes, però tot es manté més o menys en aquesta relació amb el professorat i després hi ha un altre programa que es vincula molt amb aquest, que és el pla de dinamització educativa que són activitats que es proposen a les escoles i que llavors, a través d'educadores ambientals contractades, o a vegades jo mateix participo i la gent en pràctiques que ve doncs participa, perquè amb aquestes activitats anem fent complements als seus projectes, no? Més o menys la idea és aquesta.

I després també estic ficat amb altres temes, perquè que la vida et porta per nassos, no? A dintre la feina és de fer altres coses que són de més de tipus ambiental en el sentit d'acció ambiental, per exemple, acompanyar algunes qüestions de mobilitat o algunes qüestions així, perquè m'ho demanen des de Medi Ambient. Després des d'educació, jo estic educació, ja que també hi ha algunes qüestions que em demanen, etc. i això, no crec que tinguin estrictament a veure amb l'educació ambiental, sinó que acompanya. Per exemple, de les que estic més implicat és l'APS, l'aprenentatge servei i en acabat altres qüestions més burocràtiques.

I això, això és el que jo faig de feina i després des de fora, perquè mira, m'acaba d'apuntar al grup d'educació ambiental d'ecologistes en acció, que el vam crear fa un any i no hem fet

molta cosa. Però bé, hem treballat una mica sobre els perills de la digitalització i bé cosetes. També estic en el grup de lectura d'ecologia política d'aquí Sant Cugat que és un grup petit, però que anem llegint i que ens serveix molt per obligar-nos a llegir una mica sobre temes ambientals més profunds, o més d'ecologia política.

I en acabat, em vinculo amb els moviments socials petitets de Sant Cugat, no? O *Fridays For future* o el que sigui que surti per aquí, *l'assemblea del clima*, etc. quan van fent alguna cosa perquè estic més o menys vinculat.

I què més que, etc. Crec que ja està.

00:03:19 Entrevistador

Déu n'hi do, eh.

Molt bé, mercès. Doncs per començar a entrar en matèria, jo et tiro 3 conceptes que són: participació, ciutadania i educació ambiental. Segurament, no? Pel que m'has explicat entenc que hi ha certa relació. Però quina relació es dibuixaria entre ells?

00:03:40 Entrevistat_E1

Bé, a veure, jo parteixo de l'educació ambiental, que és com la construcció de, etc. l'acompanyament per l'acció de la persona i, per tant, de la construcció de la seva acció social i l'acció social construeix la seva ciutadania, no? O sigui que es fa persona ciutadana en el moment en què comença a intervenir en la seva societat i, en conseqüència, l'educació ambiental no es pot quedar només en una qüestió individual. És una de les qüestions que sempre estem donant-li voltes no? De dir ostres que l'educació ambiental sempre és molt individual, està molt, molt dins del mercat: compra verd, compra responsable o recicla, no sé què, etc. Però això és perquè és molt més fàcil fer això que no intentar travessar fronteres, i anar a accions socials que van en contra una mica més del sistema. I canviar el sistema perquè ningú s'imagina com es pot fer el sistema.

I, per tant, aquesta construcció, aquesta cosa de dir "intentem canviar la societat com a tal o com funciona la societat". Això és el que jo considero que és anar més enllà i és la construcció d'una ciutadania.

I això et fa participar en projectes concrets, no? És a dir, que has de trobar-te amb gent, has de dialogar i has de començar a treballar. Per exemple, doncs ara per fer una campanya

perquè es canviï determinada cosa has de col·laborar amb gent i això són els processos que jo entenc que són de participació ciutadana. De posar-te a decidir entre tots.

Un exemple bonic és el de *Fridays for Future*, encara que ara que el moviment està una mica fluix, però és igual perquè són joves de secundària que han fet una experiència preciosa de posar-se en marxa i de construir doncs a partir d'una, etc.

L'educació ambiental per mi és qui acompanya. Jo, personalment, i tota la gent que jo com que nosaltres som educadors invitats, acompanyem això i veiem com estan construint la seva ciutadania a través d'aquesta voluntat de canviar les coses i tal, i es troben en situacions amb les quals han de començar a participar. I a dir ostres doncs arribem a acords, etc. per dir, no sé, etc. doncs estem en contra o no del fet que es faci una escola en un bosc, no? Doncs si ens posem en contra, doncs vinga construïm la cosa, no? I, per tant, és una mica la participació.

00:05:58 Entrevistador

Ja m'has començat a respondre la següent pregunta que era des d'on entens l'educació ambiental i quins serien aquests referents. El que si et pregunto, doncs, és si en aquest sentit si has evolucionat cap a una forma d'entendre l'educació ambiental, en aquest cas, si és que has tingut certa transició, I a on creus que es vincula, si és el cas, aquest canvi?

00:06:23 Entrevistat_E1

Jo sempre vaig tenir des del principi més menys una visió bastant social, per tant, política de què en les coses havia d'haver-hi un canvi sistèmic i tot això més o menys sempre, ho he viscut, no? Sempre ho he pensat.

Però no vol dir, que l'educació ambiental la pogués pensar així perquè no sabia massa com, no? Hi vaig començar quan vaig entrar a l'ajuntament. Abans havia estat en associacions, alguna bastant crítica que es plantejava, etc. com el *CEPA*. El *CEPA* era el Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius i llavors aquesta gent eren molt crítics, estaven diguéssim de la mà de Martínez Alier, que no sé si era dels socis número, etc. poc i tal. Aleshores havíem fet unes reflexions bastant socials dintre del que és ambiental, no? I ja una mica em vinculava una mica a aquest pensament així.

Després en arribar a l'ajuntament, els programes que hi ha o les maneres de treballar que hi ha són bastant dirigides a l'estalvi, a l'eficiència i als residus, al que són vectors ambientals.

Llavors, com a tal, no estàs plantejant una ciutadania ben bé, i no estàs plantejant una participació molt enllà.

El que passa és que, per exemple, hi havia unes auditories ambientals que eren participatives, però era una mica perversió perquè en el fons era un plantejament bastant tècnic del qual l'alumne havia de participar, però havia de participar en el sentit en què s'havia d'emmotllar a allò i, entenent-ho més o menys, no? Havia d'acabar fent allò que la tècnica acabava dient. I amb això, no estàvem molt contents, però anàvem fent perquè era la manera que també s'entenia en l'equip on estàvem, no? Perquè no era una invenció meua i tal, però jo tampoc hagués sabut massa com fer-ho.

I llavors hi va haver un canvi important va ser quan em vaig enrolar amb el doctorat d'educació ambiental perquè vam començar a treballar amb l'Autònoma. Vam començar a avaluar el que fèiem. I a veure i a crear un grup de treball amb el professorat. Llavors amb la formació del professorat o autoformació del professorat, un grup de treball, vam anar veient bastantes coses ja, com funcionaven, ens vam adonar que la participació de l'alumnat en les agendes 21 escolars, les auditories, les ecoauditories de residus o el que sigui era una mica, etc. era fluixa. I hi havia també poca acció comunitària, poca sortida del centre cap a la comunitat i proposar coses i canvis. Això poc. I vam intentar-ho plantejar en aquest sentit. Llavors vam començar a crear tot un altre marc. Aquest marc de l'agroecologia escolar a nosaltres ens va servir per crear un marc que fos comunitari que fos més autèntica la participació i, etc. I una educació ambiental que fos més crítica.

Però clar, com ho fas que siguin més crítiques? Bé, hi ha molts actors en l'educació ambiental perquè els educadors ambientals, són una petita part del col·lectiu d'educadors més grans que serien els docents, no? I llavors sempre sents que tu en saps més del tema ambiental, però ells estan més en el tracte amb l'alumne i, a més a més, el controlen i tu estàs allà fent unes aportacions sempre petites, no?

I llavors, es tracta d'anar-se apropant i anar intentant intervenir i això. I vam crear una mena de marc a través de l'alimentació que permetia que hi hagués un plantejament més complex del sistema alimentari que es pogués participar més directament si es donaven les condicions i si la gent volia, doncs es podria arribar a transformar més, la veritat. El sistema alimentari de l'escola és abastable, és una cosa fàcil d'intervenir. I va ser com la manera de crear alguna cosa que pogués anar una mica més enllà en aquest sentit.

Jo crec que aquest és el punt més important, després de la tesi que va ser el 2015 que la vaig presentar, és veritat que he anat llegint més i he anat enriquint-me una mica amb temes d'ecologia política. I això, perquè també van evolucionant els discursos i he estat més atent i així, però ja està. Sí que una mica de reflexió de dins de l'educació ambiental hem fet i sí que hem intentat posar en marxa algunes cosetes petites més crítiques, fins i tot que el plantejament de la tesi en el seu dia i tal, però sempre petit, sempre reflexions casolanes i entre nosaltres, no? Una mica.

00:11:09 Entrevistador

Molt bé.

Parlaves de l'objectiu aquest de fomentar el de vista crític, no? Ara aterrem al context. En el context actual, el paper de l'educació ambiental, si jo et fes definir: diguem la finalitat última de l'educació ambiental, quina seria?

00:11:28 Entrevistat_E1

Clar jo, et contestaria molt directament i crec que una mica simplistament i reduccionista perquè, per fer una aposta d'alts, no? Perquè en el moment actual jo crec que ara hem de passar d'una educació ambiental que és molt àmplia, però que en el fons està molt centrats en la individual i això. Però en teoria agafava també els canvis sistèmics i tota mena d'acció, però alhora de la veritat no era bastant així.

Per tant, després de veure-ho durant bastant de temps jo ara aposto simplement per entendre què és el canvi sistèmic que es necessita. O sigui jo, clar que ha de ser a partir de l'experiència personal, eh? Clar que sí, vull dir propera, senzilla i que la puguem anar fent això sí.

Però, ja em centro només a intentar entendre com fer canvis que siguin, etc. és a dir, entendre com funciona l'economia dins de la societat, com és l'economia la que determina el fet d'evolucionar de la societat i la que determina els impactes ambientals i tal. A les persones ja no les veig com persones bones o dolentes, o que són egoistes, etc. ja no, ara és només que tenim un sistema que està funcionant d'una manera que és malament. El capitalisme s'ha d'acabar ja i hem de descobrir què significa això. Que significa i com les persones ens vinculem aquest canvi.

I jo ara ho he reduït a això. Ja sé que en soc conscient que és un reduccionisme, eh? Però no em passa res perquè hi ha molta gent que està treballant en altres àmbits. A mi no em passa

res sempre intento donar-li voltes a aquest tema i ara el que toca és això, toca entendre que la generació nova de nanos que estan ara rebent l'educació ambiental, han de saber que són una generació que canviarà el capitalisme, que aturaran el capitalisme i el deixaran enrere perquè si no estem fatal. Si no no superarem la situació i, aleshores, com es fa això, no?

Com se superarà aquesta identitat amb aquest moment de canvi que hi ha molta por de mirar cap a fora. És allò de, etc. “*És mas fàcil imaginar el fin del mundo que el fin del capitalismo*”, no? Doncs això. Llavors ho intentarem imaginar, que la gent es vegi com “jo soc la persona que superarà una fase històrica que ha durat 500 anys, 300 anys, no?” i això. Jo ara mateix em quedo aquí. Ara estic aquí.

00:13:39 Entrevistador

Mira, t'estiro el fil que discursivament estic trobant i crec que és interessant veure què passa quan discursivament l'educació ambiental agafa una visió transformadora, de canvi i de canvi de paradigma, però pragmàticament, a la pràctica no passa això. Per què?

Tu que hi has donat voltes, etc.

00:14:03 Entrevistat_E1

Jo per exemple, el que és l'economia circular, jo què sé. De sobte es posa de moda l'economia circular, no és educació ambiental, però de seguida se'n parla d'educació ambiental i d'economia circular. Tot és economia circular. Sabem que hi ha problemes. Sembla com ja sabem que el problema és la gran, l'economia. Sabem que això no va enlloc, que hem de canviar i que el canvi és molt profund i tal. I trobem una manera de sortir-nos-en: Discursivament.

Discursivament, l'economia circular no va enlloc, perquè si és economia no és circular. O sigui el que entenem per economia no és circular, no? Ja ho deia Martínez Alier, deia, és entròpica, no és circular. Però, és una manera que la gent que està tothom, etc. Ho he vist, per exemple, amb els tècnics com jo, de la *XARXA D'ESCOLES PER LA SOSTENIBILITAT DE CATALUNYA* i de *ÉS EN RED*, que és espanyola, i són gent que tothom és capaç de plantejar-se que sí, que cal un canvi important i que no sé que, etc. però no hi ha manera, dins uns contextos i dins d'una societat que funciona d'una manera.

I llavors trobes solucions que saben que saps que no són les adequades però bé “algo es algo no”. I sempre tornem al mateix punt. Al final, sempre és l'estalvi, l'eficiència i la millora d'un

sistema que ja funciona i que tu simplement li intentes fer una mica millor, una mica més amable i tal, però que no estàs plantejant canviar-lo.

I això és simplement perquè no, no veiem la manera de deixar enrere el capitalisme. El capitalisme en el sentit de com funcionen o sigui, tot funciona a través d'un intent de guanyar diners a partir d'una plusvàlua que no sé què, etc. I, si treus això que és la base de com la gent es posa en marxa per fer coses, la gent no s'imagina com fer-ho. Tot i que és bastant fàcil perquè és cultivar, etc. És una societat molt més rotllo i avorrida i tot el que tu vulguis comparar amb el que ens imaginem, que és la societat. Aquesta que dona moltes oportunitats i tal, la gràcia és trobar i que dona moltes oportunitats també fer coses normals i senzilles i tal. Però arribar aquí no hi sabem arribar.

Llavors si ens imaginem que primer exposarem això davant de la gent i se'ns tirarà tothom en contra, ens diran, però tu de què vas, no? Tu estàs aquí contractat per fer alguna cosa, que no és això el que t'hem demanat. I llavors la gent busca refugi conceptual i llavors ara és l'economia, aquesta l'economia social i solidària també ho és, si no ho és ja, ho serà d'aquí poc, etc.

L'ecologia política algun dia diran ah, perquè mira si, és que això és ecologia política, però en el fons és simplement perquè no sabem com atacar la part dura. Que no dic que sigui tot material, també hi ha molt, moltíssim conceptual, però aquesta part és la que no sabem com aterrar.

Jo crec que és això.

00:17:01 Entrevistador

Bé, aquesta era *off the record*, eh? Perquè és molt interessant perquè tu trobes un discurs amb el qual puc coincidir molt amb el que diuen a un nivell ideal i, com es lliga això a la pràctica serà interessant de veure, no? O si es lliga o no.

I, vinculant també des del discurs i, aquí he agafat bastant del discurs de la forma d'entendre l'educació ambiental com la construcció d'una eco-ciudadania, una ciudadania eco-ètica, etc. i tot aquest discurs en què està clar, i tu deies abans que la generació que puja ha de saber que ha de ser la que canviarà de paradigma el sistema. Doncs aquesta nova ciudadania que puja com creus que ha de ser, en quines competències cal educar, quines actituds o aptituds hauríem de fomentar?

00:17:55 Entrevistat_E1

Clar, com ser una persona molt antisistema i alhora molt comunitària, molt de treballar pels altres i d'estar realment reforçant allò que fallarà o que ens mantindrà vius, no? Que serà el fet d'ajudar-nos els uns als altres quan falli, etc. bé quan falli, és que ja falla. O sigui és que ja està fallant. El que passa és que el capitalisme no deixarà d'existir, perquè sempre hi haurà algú que arrossegirà més que els altres, no? Però el problema és que l'imaginari segueix aquest no, però la majoria de la gent ja està molt, molt descol·locada del que és un capitalisme que li serveixi. O sigui que la majoria del món, per descomptat. Però la majoria d'aquests (fa referència a Europa), el 20% de la població catalana és pobra de 20% de la infància, com a mínim. Aquesta gent ja no està vivint el capitalisme en el bon sentit. O sigui, ja no està gaudint.

Per tant, és, com ens organitzem per crear fora d'aquesta manera oficial de funcionar que, a més a més, la ciència i tot està dins això, o sigui tot pot semblar que hagi de seguir per aquí. Hi ha ciència que fa coses diferents, però oficialment la cosa està per aquí i llavors és com crear alguna cosa que sigui prou feliç fent això, però feliç d'esquena al que saps que continua i continua marcant massa la vida de tothom, però tu vas construint a part. Llavors, no sé. Ha de ser molt molta sensibilitat social, molt d'entendre que les persones estan.

S'ha de cuidar de les persones i alhora tenir una visió sistèmica que això no és molt fàcil. Normalment, l'esquerra s'ha dividit entre les persones que ajuden a les persones de prop i són més cristianes, més, etc. no sé com dir-li i les intel·lectuals, que volen canviar el sistema, però que no s'apropen a les pobres pràcticament o que si ho són, intenten defugir-ne llavors s'ha de vincular això, no?

Llavors tenir una capacitat reflexiva, prou gran perquè entenguis una mica com és la situació que percebem, però això necessita, crec, eh? És que no estic segur, però crec que necessites una visió de com és l'economia per entendre que tot el que són indicadors bons, en realitat no són bons, sinó que poden ser molt dolents segons com.

Entendre tot això per poder desmarcar i quedar-te tranquil fent coses molt quotidianes de la construcció de coses molt properes i molt de sobreviure entre tots.

És difícil de pensar això, no sé.

00:20:33 Entrevistador

Bé, és potser un repte, no? Com des del sistema que tenim eduquem per canviar el sistema i, per tant, amb aquest.

00:20:41 Entrevistat_E1

Sí, exacte.

I hem de descobrir quines són les coses que ja funcionen dins del sistema, que són antisistèmiques en realitat. Què són les que ens fan sobreviure segurament, no? Doncs el treball de les dones per dir-ho ràpid, no? El treball de cures, no? Doncs en treball de cures l'hem de promocionar i l'hem de valorar i tal. Igual que el treball pagès. El treball pagès s'ha de valorar perquè no és una cosa a oblidar i el nostre passat i tal, sinó que és una cosa de futur que hem de mantenir en bon estat i amb salut i amb ganes, no?

I això és veritat que també va passant una mica o sigui que barrejat amb tot, vas veient que l'agricultura entre joves i jo, pel que veig que les intervencions de classe i tal, va tenint una mica més de bona premsa. L'agricultura ja no és allò de dir, etc. de què estàs parlant, sinó “doncs mira perquè no tenir un hort, escolta clar que sí”, etc. “Doncs mira el meu pare, la meva àvia, etc.” I no sé qui. Els referents aquests ja no són per oblidar-los i tal, sinó que mira, estan presents.

I després les cures, dedicar-se a cuidar els altres i que això sigui la part que tu fas del gran canvi, no? Que tu puguis fer una cura dels altres i això, i que tingui bona premsa i també que t'agradi i ens reconeguem quan fem això, no?

Suposo que són aquest tipus de coses. A més a més d'una capacitat política gran d'una visió àmplia de dir, a veure, cap a on va la societat i cap on volem que vagi, no? Per exemple, la digitalització. Ser capaces de veure críticament la digitalització, jo no vull ser “aixafaguitarres” i sense entendre que és divertida, la digitalització és molt divertida, està claríssim, però és que no la podem suportar, simplement. Per tant, s'haurà de restringir allò que sigui estrictament molt necessari i poc divertit.

Per tant, tenir aquesta capacitat de veure-ho així des de jove és difícil i barrejar-ho això amb, etc. No sé, és rar, perquè clar tota la diversió i tot l'emocionant està com mirant cap a una altra banda.

00:22:47 Entrevistador

Clar d'acord, perquè ens han ensenyat del sistema que el divertit és això perquè a mi em poses en un hort i em diverteixo molt més que enganxat a la tele.

00:22:55 Entrevistat_E1

Això sí, jo en un hort no ho sé si els joves es diverteixen tant o no, però sí que està clar que el lleure marca. El lleure et demostra que tenir uns amics i el cap de setmana i marxar a pujar una muntanyeta és molt més divertit que haver de ser el número 1 d'un joc videojocs. Això es veu i els nanos n'estan orgullosos i n'estan.

00:23:20 Entrevistador

Sí, per aquí anava a entrar ara. Més aterrant cap a la visió dels nanos, no? Perquè si bé hi ha hagut el *boom* aquest amb el *Friday for future* fa 5 anys, etc. 4 anys ja, no?

00:23:32 Entrevistat_E1

No, etc. un parell. Bé 3 perquè era abans de la pandèmia, la pandèmia se'ls va carregar. Ara tornaran una mica, etc.

00:23:41 Entrevistador

Sí que és cert, la Greta potser si fa 4 anys i algun va arribar més tardet.

Sembla que, també des del meu punt de vista, que no es parlés de participació ambiental de la infància fins d'aleshores, no? Llavors la pregunta és, quines formes, experiències prèvies o posteriors coneixes o saps o t'hi has vist tu també, de participació on la infància, no cal que sigui exclusivament, però, sí que hi ha jugat o hi juga un paper de base, de fonament. De ser un més, no considerat com anem a fer això per ells com a consumidors, sinó que també són ells qui generen.

00:24:27 Entrevistat_E1

Bueno, bueno, etc. La gent els programes aquests que, sobretot Barcelona ha tirat endavant, no? Les audiències públiques, o no sé com li deien, etc. així i tal. En el que l'alumnat participa i hi està, però sempre és una cosa gran i sempre és una cosa política i això i és difícil saber si això realment serveix o no serveix.

Als petits processos dins de cada centre per arribar o quan el marc d'aquestes coses a vegades sí que es donen participacions en què l'alumnat diu *tal* i les coses van cap allà, però en general

és fluixet. És fluixet perquè tampoc sabem massa com ni com participariem nosaltres com adults com per saber quines vies obrir o quines vies permetre o comentar el que sigui.

Sempre, he sentit de moviments que s'han posat en marxa una mica espontànies o el que sigui per la necessitat, no? O en Colòmbia, Equador i aquesta van tenir un paper destacat en un moment i van decidir alguna cosa i van tirar pel dret i tal.

I de què es fa aquí? Segur que n'hi ha hagut molta, però ni les coneixem, no? Segur que sí. Però em veig molt poques així, no sé.

Els APS, per exemple. Els APS, algun APS veus que el que l'alumne ho viu intensament i és maco i tal, però d'aquí a participar en el sentit de què pren decisions i les tira endavant he vist molt poc. No sé si n'he vist, m'ha semblat que ho eren, així i tot, etc. molt pocs. Realment està tot bastant marcat i el nano fa el que se li diu que ha de fer.

00:26:16 Entrevistador

O sigui, perquè la infància participi. Quin és el *cliv*. Quin element creus que és el condicionant?

00:26:27 Entrevistat_E1

El condicionant clar, doncs no sé. La infància, eh?

No sé, que qui hi hagi problemes reals a transformar i coses a transformar i que ens atrevim que ho facin, no? I que puguin, etc. O sigui, es troben en una situació que realment els hi preocupa i que puguin fer un pas a dir, bé doncs això ho hem de fer de manera.

No sé, m'estava imaginant ocupant terrenys. Són joves els que ocupen terrenys i és una de les maneres de construir un món a part, petit i tal, participat evidentment. I això, que són més joves, no són tant peques.

00:27:20 Entrevistador

Bé, però sí que és interessant i jo anava una mica per aquí. El paper del conflicte, d'aquest conflictual i buscar solució. Crec que també és un front comú entès el món com un món en conflicte i, de fet per ara el marc teòric, l'estructuro cap aquí cap a l'educació en conflicte i aquest estil, perquè sembla que és l'únic motiu que et porta a bellugar-te més enllà del que comentaves abans del capitalisme o de la moneda. Sembla que també si fent la lectura que redueix al fet que s'estan posant en risc el teu mode de fer i la teva forma de moure't en l'entorn, etc. però sí, sí. És interessant aquest punt de vista.

I aterrant a Sant Cugat, per què entenc que és el marc referencial que coneixes i en aquesta voluntat de diagnosi que et comentava abans, quines iniciatives coneixes? Que siguin participatives i en el fet que la participació de la infància tingui un pes rellevant i no necessàriament exclusiu.

00:28:35 Entrevistat_E1

No sé jo diria per una, o sigui la infància amb l'ocupació de l'hort d'allà al darrere ha participat massa. És joventut.

00:28:45 Entrevistador

Infància em refereixo entre 0 a 18.

00:28:48 Entrevistat_E1

Aleshores sí, sí que hi contem.

00:28:55 Entrevistat_E1

Des del més quotidià i molt senzill, però que he vist jo més autèntic, per exemple, és el treball que fa *Nom Persona*, en el seu hort escolar. Té una pràctica que realment van sorgint projectes que surten de les preguntes dels alumnes i tal com fan altres profes, eh, com fan diversos. El món docent està innovant i alguna gent s'ho creu més i tal.

Faig un petit incís. L'altre dia parlàvem de què Sant Cugat és una ciutat que és benestant i com que no hi ha conflictes molt greus a les aules i comparats amb altres llocs, i això. La gent intenta venir aquí, el docent, intentar venir aquí a establir-se, ja per sempre, “a morir”. I llavors això no afavoreix que hi hagi un revulsiu de fer coses noves i diferents. I no et trobes cap escola que sigui especialment participativa, especialment innovadora. Totes són una mica, totes juguen al fet que verbalment ho són totes, però totes tenen una mica d'intent d'això, però s'han donat diversos casos, però que jo he vist, que fan fora el professor innovador, el que toca la pera. I llavors en l'escola *Nom Escola*, ara mateix està marcada com la més innovadora. I fins i tot amb la gent dels centres de recursos pedagògics i de l'ajuntament intentem construir un procés de com fer un procés de projecte, de treball per projecte i hem deixat de banda aquesta escola, que tiri milles, que aquesta ja ho fa millor, però és bastant, etc. és que mediocre és una paraula lletja, però és bastant mitjà el nivell, en general, dels projectes educatius de Sant Cugat. És així i ja està. Ni és molt, molt clàssic que ja ningú vol

una cosa molt clàssica, però tampoc arriben a superar massa més enllà en la innovació i tota la pesca, no? Per les casuístiques de Sant Cugat.

És el que deia khemis o Carr, un d'aquests autors australians de pedagogia de l'educació que deien alguna cosa així com en la innovació educativa, etc. No, no, no sé si deien això, "l'educació crítica sempre entra pels marges". I realment sembla que hi ha molts profes d'aquests posats, diguéssim de les escoles de Sant Cugat i de molts altres llocs, que estan en ambients molt durs, o sigui en ambients on els xavals tenen uns conflictes importants a casa seva, barris més marginats on hi ha més pobresa, més multiculturalitat i no s'entenen, o sí. Allà se'n van. Els Marges els permet, o sigui la situació els hi dona pista perquè facin el que vulguin. "Si us plau, fes alguna cosa amb aquesta gent, no?" Llavors allà és on fan 1000 coses creatives i 1000 coses innovadores. I allí és on la participació de l'alumnat pot ser molt autèntica.

Això és el que, i tanco l'incís que era per explicar una mica el que vam estar parlant l'altre dia, que crec que pot ser important que potser és perquè que fan quan més dona gaire de moviment en aquest sentit. Però sí que és veritat que en l'hort de *Nom Persona*, que és un dels llocs on jo veig més a prop, segurament n'hi ha altres, jo veig una participació de l'alumnat bastant constant, bastant normalitzada i bastant autèntica. O sigui, realment surten projectes que dius? Ah si és que aquí van veure això i a partir d'això vam pensar que podríem tal no. I llavors veus que sí que van seguint a una mica l'itinerari de dir que sigui l'alumnat que vagi marcant sempre que es pugui els seus projectes i tal i segur que hi ha més escoles, però aquesta, mira és la que, etc. Això nivell escolar.

A nivell una mica més així de conflicte i de social, doncs jo crec que el revulsiu últim va ser la crisi que ens va deixar tots una mica així tocats. I quan la crisi climàtica ha arribat, els *Fridays* van dir "què passa amb el nostre futur?". O sigui, es van veure realment dins un conflicte, és a dir, el que tu dius jo crec que és veritat. Que es van veure ells, però es parlaven del fet que no tenien futur no, i això era com molt nosaltres, no. I van reaccionar perquè eren ells els afectats. I després, doncs la resta de la societat Santcugatena, les mogudes que hi ha hagut així, per exemple, políticament van votar l'esquerra per primera vegada i els joves van votar a la CUP. Això hi havia un cert ambient de dir *ei, tu! Que* les coses no estan bé, però no hi ha massa manera de canviar. Hi ha hagut una ocupació o dues, quatre cosetes així, poca cosa més.

00:33:42 Entrevistador

Per Rubí no hi va haver com una mobilització envers un abocador i una escola, etc.

00:33:52 Entrevistat_E1

De Cerdanyola sí, hi havia un problema d'un abocador i això, etc. a Rubí és possible, però no estic segur ara. No sé, no sé si, per exemple, podria ser el de, etc. no a Rubí, però al costat que entre Sant Cugat i el Papiol hi ha la pedrera, que allà hi ha una cimentera.

No sé, aquests han mogut coses, però no massa. No excessivament

00:34:25 Entrevistador

Val és la pregunta que ja me l'has respost fent l'incís, no? De fet, t'anava a dir que m'expliquis aquella que consideris a destacar, no?

I aleshores, d'aquesta experiència que tu m'has explicat de l'Anna, no? Quins són els elements a destacar? Allò que la fa diferencial. El perquè tu la destagues.

00:34:54 Entrevistat_E1

O sigui, l'alumnat arriben allà i té i té realment la capacitat que li facin cas les seves inquietuds. O sigui, estan atents a les seves inquietuds. I això ja fa que el projecte es generi a partir de les seves inquietuds. A part de ser els hi proposen, moltes vegades, digueu vosaltres i no sé què, etc. i això també, però no sempre surt aquest moment, surt a vegades una mica més enllà. I jo crec que és molt important el fet que *Nom Persona*, té molts anys, és la que té més anys fent d'educadora ambiental de tots els educadors ambientals i està molt segura i molt tranquil·la i llavors té molta confiança. O sigui, domina molt el medi i llavors ella sempre aprofitarà i sempre podrà aprofitar qualsevol cosa que passi en el sentit que no perdrà el ritme ni perdrà la capacitat.

Doncs jo crec que aquesta tranquil·litat de l'acompanyament sabent que aquí pot passar de tot que ja ho reconduïrem és el que marcat molt la tranquil·litat per fer-ho. Perquè moltes vegades he vist en companys, companyes que intenten pervertir una mica els processos participatius per inseguretat, per por de "i jo com faig això, jo que no sé què, etc. com que passarà després" I en aquest sentit l'hort no és un lloc massa normativitzat ni massa marcat i, per tant, tens més marge per fer-ho, però també en els horts veig que no passa això sempre, en absolut. Si no que moltes vegades la persona no sap molt bé com estar allà, està més

insegura i marca molt unes activitats perquè l'ajudin a superar això i això és difícil de compatibilitzar amb tenir una mica la sensibilitat oberta a veure què va passant i a veure com aprofitar allò que diu aquest i com treure-li el.

Que més podria haver-hi així, coses diferencials que marquessin, etc.

També hi hauria la qüestió de la manera de ser una mica àcrata que tenen algunes persones que també fa. Per exemple, estic pensant més aviat amb temes com els horts urbans, els horts ocupats i tot això. Quan ja hi ha un programa d'hortos urbans i existeix una certa tendència política a intentar o polítiques per fer coses determinades, així i tot, hi ha gent que no vol que sigui una cosa perquè va més enllà d'això, llavors, aquest esperit que és així com inconformista àcrata i tal, que a vegades també estaven en les mestres. A vegades les mestres d'abans que es carregaven sobre l'esquena absolutament tot el que passava a l'escola, eren molt així, elles tiraven milles. Feien el que pensaven que havien de fer i ja està. El departament digué el que sigui.

A mi hi ha una relació amb el departament que jo crec que és una mica sí estranya. El departament marca molt polítiques parla sempre de l'autonomia de centre, els profes demanen que els hi donin totes les instruccions perquè si no, "què farem?" I els altres parlant d'autonomia, etc. hi ha una situació molt rara aquí.

00:38:11 Entrevistador

Per qui vaig, doncs. Has parlat del departament. La pregunta és quins agents creus que, més enllà de l'educador, no? És a dir, quina xarxa té l'educador, quins agents l'ajuden a impulsar pràctiques o experiències participatives i d'educació ambiental?

00:38:34 Entrevistat_E1

Clar jo crec que una de les coses que hauria de fer l'educador ambiental és lligar-se amb la comunitat i buscar agents que no són escolars per veure què es pot fer amb ells. Que això és el que ja marca possibilitats noves, no? I de fet és que parles amb el de la ferreteria i segur que trobes maneres de treballar i de fer coses i tal, sorprenents, que no són pròpies del centre i que obren possibilitats i això és una feina que si la busques, si la fas, la trobes si ho pots arribar a fer. Pagesies, etc. Per això ara estan intentant, etc. no fer un mapa, sinó simplement recollir possibilitats del territori català, de l'agroecologia catalana perquè tu com a l'escola

poguessis dir, etc. ostres, vinga, me'n vaig a fer un projecte amb aquest compromís amb aquest de dir *“doncs jo t'ajudo a no sé què, a recuperar la llavor no sé quants”* el que sigui.

O sigui aquest tipus d'agents no educatius, que s'ha de treballar molt al seu costat, perquè no cal que siguin educadors ambientals ni que facin un procés d'aprenentatge que entenguin el procés d'aprenentatge del nano. No és aquesta la seva funció, això ho has de fer tu des dins no, però per aquest lligam és el més proper, crec jo. És el que pot trencar més i obrir més portes. Però després tenim les mateixes administracions locals, els ajuntaments, en realitat podrien oferir molta participació. Poden obrir-se molt a determinats moments, a l'hora de fer la festa major a l'hora de fer mil coses. No es fa perquè tots els processos són costosos, són pesats i tal. La gent va atabalada i a sobre ara obre-li a no sé qui, etc. però si et trobes en una situació de què algú en un moment determinat ho pot fer, l'administració està molt a prop, i hi té moltes opcions. L'administració local se l'ha d'estrènyer sempre perquè ho faci. Perquè ho intenti. Després l'administració de més amunt, la Generalitat i tot això estan intentant que hi hagi molta pedagogia. Molta renovació pedagògica. O sigui, hi ha els CRPS, els centres de recursos pedagògics on tens recursos pedagògics i tal. Però, bé, tampoc no és que t'ofereixen la possibilitat de fer coses, sinó pensar-hi, formar-se i està dedicat als docents, no? Són uns aliats, però.

00:41:02 - 00:42:44 CONVERSA PARAL·LELA DE CARRER.

00:42:47 Entrevistat_E1

Doncs és això, l'administració de dalt és més difícil que pugui, però pot arribar a fer algunes coses. Com per exemple, he tingut una bona experiència amb la gent del departament d'agricultura perquè tenien ganes. La gent d'agricultura ecològica, en el fons tota l'agricultura ecològica necessita un vincle molt fort amb el consumidor. Per tant, algun dia s'hi va començar a treballar els vincles, la proximitat i, en conseqüència, les escoles i, en conseqüència, al final hauran de córrer. Per això jo sempre els insisteixo, a veure si pagueu educadors ambientals que estiguin allà i que fomentin el que vosaltres voleu. Però que es fomentin amb les maneres de fer de l'escola. Hem fet un treball bastant està bastant bé i se'ls veu molt oberts.

I, després ja, les universitats, per exemple, tenen cada vegada més interès en què l'alumnat surti i faci coses amb la societat com a aprenentatge. Molt més de tocar de peus a terra i et trobes experiències o propostes de tota mena, no? Des de ESADE que volen ara fer-ho aquí,

proposar uns horts verticals, fer-ho amb els alumnes, bé, una mica tot així. A l'autònoma també hi ha vària, gent que té ganes i tal i si els saps aprofitar, etc. llavors això, les universitats podrien ser un agent bastant important. Hi ha molta gent que té necessitat també de fer treballs puntuals i això que es poden posar en contacte. Jo tinc l'experiència amb vosaltres, amb la gent de pràctiques i la gent de TFG i tot això al final és un acompanyament constant per racons diferents del que va passant. I llavors això es nota, es nota perquè et dona molta informació, perquè permet que el que l'educació ambiental o l'alumnat o qui sigui, el mestre, etc. qui sigui, entri en contacte amb algú altre que li proposa una mica més, alguna cosa més. Que tot i que no són processos molt llargs, que és només d'un any i tot el que vulguis, però jo crec que això està molt bé.

Això són possibilitats.

00:45:02 Entrevistador

Això anava a dir. És entre un marc de possibilitats i de desig, no? Per què si anem al marc que ara mateix tenim? Agents que ara mateix estiguin apostant per una participació, en clau educativa o projectes d'educació ambiental on la participació sigui forta, o al revés, de projectes de participació on l'educació ambiental sigui forta, etc. No ho sé, diguem tu, però jo crec que aniríem a l'anècdota no? Municipis que ho estan fent molt bé, escoles que ho estan fent molt bé, entitats, etc.

00:45:41 Entrevistat_E1

Sí. Per exemple, escoles molt innovadores, no? Per exemple, el *Nom Escola*, és una escola molt típica que sempre anem a visitar quan volem veure una nova forma innovadora. Aquest tipus de centre molt innovador i això, és veritat que ja tenen una dinàmica que permet que per poc que passi de seguida permeten. Una mica com l'hort de *Nom Persona*, però una mica més seriosament, més compartit amb tot el professorat. Llavors aquí està ho permeten més. Les altres sempre has d'anar una mica en contra de, etc. i els actors que van venint a l'escola moltes vegades tenen una manera de fer que no quadra massa en els temps de l'escola, o amb la manera de fer o amb l'organització del professorat i tal. S'hauria de donar un temps una mica més llarg per poder crear a partir de les voluntats de cadascú, perquè, etc. no sé, qualsevol entitat té ganes que l'alumnat participi, fem coses, empreses d'educació ambiental o entitats que els interessa i tal tenen interessos, però que aquest pugui donar passa un temps i finalment no aguanta el projecte tant de temps. Cau abans.

La qüestió que també crear aquests espais de treball conjunt durant un període una mica llargs.

00:47:13 Entrevistador

Clar, s'acaba relacionant tot, no? És un desig de fer xarxa i abans parlàvem com ha d'anar més enllà de l'individu, etc. Vaig acabant, eh. En queden dues o tres.

Primer, com estem i quins reptes creus que avui dia té l'educació ambiental a Catalunya? Que crec que potser són globals o no, però, quins reptes té la disciplina per reforçar aquesta clau d'esperit crític, compromès, participatiu, etc.?

00:47:56 Entrevistat_E1

Hmm. Una petita contradicció. I és el fet que en la història que portem de l'educació ambiental ja sembla que a vegades l'única opció que l'educació ambiental entri una mica més seriosament i, per tant, que sobretot que els docents l'acullin de veritat, sembla que sigui l'estabilització, l'obligatorietat, el de tenir un professional, i tal. Però clar, això, etc. Els processos més animats socialment no són precisament els més estables. I en una ciutat com Sant Cugat que tot tendeix una mica a l'estabilitat excessiva, per exemple, les mates no sé jo que tenen de participativa. Doncs és aquesta competició. Ara mateix tinc el dubte de què passaria.

Crec que és com una necessitat que algun dia s'hauria d'imposar, ja. Que hi hagués especialistes d'educació ambiental dins els centres perquè, tibessin, no? Aquí potser la gràcia seria a veure, o sigui l'educació ambiental també té un problema de competència amb altres educacions. Jo crec que aquí la clau és, etc. no crec que ningú ho accepti, però jo crec que potser la clau seria dir, bé, quin canvi volem en el món? Llavors, en aquest canvi, sí que és un canvi prou coherent, prou crític i tal, totes les educacions estan implicades. Llavors pots fer educació feminista, educació ambiental i educació, etc. Per si entens que el capitalisme, el patriarcat i el colonialisme estan tots, com diu Bonaventura de Santos i tots aquests, estan tan imbricades unes amb altres i per trencar amb una s'ha de trencar amb les altres. Bé, doncs la seva educació podria ser això, no? O sigui podria anar per aquí i no té per què ser educació ambiental, però clar, ningú acceptarà això oficialment que si, com que el capitalisme s'ha de deixar enrere des de tots aquests punts de vista, doncs l'educació és la mateixa i encara l'educació ambiental és molt del fet que estigui tot net i que l'educació de gènere és molt que

les dones arribin on estan els homes, la dona científica i tal, no? I això llavors, no dona per més, no?

Però jo crec que precisament, des d'una visió ecosocial més dura, doncs perfectament seria el mateix. Un especialista en això, en buscar-se la vida per moure aquestes coses així. Però clar, tal com són les mogudes dels profes i els sindicats, etc. No sé jo si això seria matar l'esperit o absolutament impossibilitar la participació de ningú en aquest camp, etc. no? Però també és veritat que el món està tan inestable, el món aquest que hem creat i tal està tan inestable que sempre hi ha moltes possibilitats. Per exemple, vam estar pensant sobre la pandèmia. Grups de treball que vam fer amb professorat de l'any passat i vam dir les crisis, hem aprofitat aquesta crisi per fer educació ambiental? No, en absolut i llavors dius, doncs no sé, si no aprofitem aquesta crisi, etc. Però clar, és aquesta visió de dir, no, no, les crisis són per aprofitar-les, no? “Ah, però no és per defensar-se d'elles?” “no estem aquí per defensar-nos de tot el que ens passa”. No, estem per aprofitar-la perquè el món no està bé tal com està. És la concepció de si el món està bé i passen coses o, si el món no està bé, I a veure si aquestes coses que passen em serveixen, per alguna cosa i tal. No sé jo, etc. no sé.

00:51:38 Entrevistador

Estem optimistes, eh? I aquest seria un altre tema a parlar, no? La frustració i l'educador ambiental, que sembla que tots els conflictes del món te'ls vas carregant a la motxilla, no? I seria interessant veure les perspectives de futur que tenen. I ara, en aquesta direcció jo també et pregunto, hi veus futur i com?

00:52:05 Entrevistat_E1

O sigui jo, jo crec que sí que hi ha futur perquè la situació ens obligarà a fer que hi hagi un futur amb aquest tema perquè no s'aguanta. I llavors haurem d'anar responant això, la cosa és ser capaços realment, posar-nos davant del moviment que respon a totes aquestes situacions crisis climàtiques, crisis econòmiques i de preu de l'energia i de tot el que hi hagi i donar-li sempre un sentit crític. Si com capaces de fer-ho, al final sí que gaudirem. Serem capaços de fer que la gent s'apunti al carro de què els canvis han d'anar per aquí.

En principi, molta gent està molt a la defensiva perquè sempre li toca la butxaca i perquè sempre anem a pitjor en el material i en les condicions, això està clar. Però no sé si és perquè jo estic bé i que llavors penso “Ah, ja està bé” i tothom diu “ah si mira, etc.”. Jo crec que tenim un futur que encara l'hem de pensar en positiu, en optimistes. L'optimisme de les

gràcies, eh? O sigui, estan passant coses molt greus i passaran coses molt greus. Anem a veure com això ens serveix per ser feliços per construir una societat ben parida, feliç i fer canvis. Això és la base, llavors l'educació ambiental que begui d'aquí, no? Que begui d'anar a construir coses, precisament, per deixar enrere perquè el que tenim no funciona. Aprofitant les crisis o simplement, les crisis, com a mínim ens toquin i ens facin moure. Jo crec que en això tenim futur, però no veig que la gent tingui ganes d'això. Quan passarem de les ganes a la defensa, a l'optimisme de dir “vinga, va tu, que és per aquí, etc.”

00:54:04 Entrevistador

Com passem dels futurs al present, no? Que jo crec que ha sigut també una miqueta aquest canvi el que passa amb els *Fridays for future*. Fins ara, era l'argument de les generacions futures, però que són les generacions presents, és la forma de, etc.

00:54:18 Entrevistat_E1

Sí, sí, sí.

I clar, ja podeu dir el que vulguis, no? La caiguda. La caiguda i la sensació de dir “ja” que “ja està bé”. Ara hi ha la gran oportunitat d'intentar veure-ho diferent i donar-hi sentit a les coses de manera diferent. I llavors començar a fer les coses diferents. Moltes, ens les hem d'inventar encara, que no sabem com fer les diferents i a més a més, sols no els podem fer a la ser que tota la societat vagi fent coses i tu et posicionés a favor d'uns determinats canvis, no? Per exemple, les escoles poden ser molt més que entre tots ens ho fem tot i que tornem a pintar l'escola quan cal pintar l'escola, que tornem a fer la cuina entre nosaltres i tot això, etc. Els processos van cap a l'altra banda encara. Van cap a la professionalització que fa, no sé què, etc. Cap a demanar a l'administració faci cap a tot, etc. i és normal perquè només faltava que això es convertís amb liberalisme de dir, etc. “No, no los pobres que se aguanten con si mismos” i no.

Però sí, jo crec que els *Fridays* es van trobar com dius. Es van trobar en el fet que eren ells i estaven com al·lucinats, no? Estaven com amb els ulls oberts de dir “i perquè no heu fet res?” i dèiem “però si ja portem tota la vida dient tu”, etc. “ja, però que és ja, que és amb nosaltres”, no? Però allò que dèiem, tota la vida era dir Ai el futur malament serà. Jo sempre em trobava amb la pregunta de la gent més sensible i la pregunta de dir: “soc a temps? Tu creus que encara a temps? Una mica de marge va, etc.” Que més et dona si som a temps.

Canviem-ho ja! Les últimes dècades em semblen horroroses des de certs punts de vista. I llavors, ja! Canviem-les ja, o sigui intentem fer alguna cosa, etc. “Però encara som a temps?”

I perdona que no sé si et va bé això, etc.

00:56:13 Entrevistador

No, no, però em va superbé.

Dues últimes preguntes, la primera és el desig. Si tinguessis dels recursos necessaris al teu abast per engegar aquest canvi, com el promouries?

00:56:30 Entrevistat_E1

Des del punt de vista de l'escola i això?

00:56:32 Entrevistador

Sí, sí. Entenc que és una pregunta que faré a diferents agents llavors, cadascú des del que coneix i el seu punt de vista.

00:56:42 Entrevistat_E1

A veure, jo faria una entrada d'educadors ambientals escoles per nassos. Encara que això suposaria fer una funcionalització de molta gent, que ja té una mica d'esperit d'això, però m'arriscaria, i diria com a mínim que entrin. I que entrin perquè hi hagi com a mínim la intenció constant d'anar aprofitant la cosa tal. Això, per una banda, i després intentaria que les coses que passen en el món, l'activitat econòmica, les mogudes socials i tal, fessin espai a les escoles. Les féssim participar. No inventar-nos una granja escola, no cal en principi, al final són necessàries les granges escoles, però intentar que el que la persona participi dintre de la granja crec que funciona d'alguna manera.

Intentar donar una mica de recursos a les als diferents actors socials o agents que podrien, etc. perquè s'obrin, perquè li donin una mica d'espai a les escoles i llavors les escoles vegin que poden fer canvis, que poden fer coses en els diferents llocs, no? Que no està tancat. No és allò de, etc. ve l'escola, jo els hi foto al meu rotllo perquè vosaltres veureu exactament el que jo vull que es vegi que vegeu. I quan no és així, em sento incòmode i no acabo de, etc. Això ho he vist en algunes participacions de gent de fora que són bé, etc. hi ha molta gent. Cada any ve algun sector nou, per exemple enginyers, o sigui sobretot la Universitat, però de d'altres també. Que tenen com la necessitat que hi hagi vocacions cap a les seves carreres,

per exemple, de què s'estan perdent i llavors s'inventen grans coses, grans qüestions i totes són molt innovadores i molt participatives de paraula, però que en el fons ho fan només com a client. O sigui ens busquen com a clients i el que necessita és que la societat sencera, digués, compartirem la nostra feina amb gent i donar-li un altre sentit. Una mica com el pagès. El pagès per sobreviure ha de fer altres feines i llavors quan pot fer educació ambiental el pagès, si pot perquè no sempre es pot, però sí que pot doncs és una entrada quasi que a vegades guanya més diners per aquí que, per una altra banda. Però sí, aquesta diversificació de funcions i que s'obrin una mica.

O sigui donar recursos al fet que passi això.

M'imagino més que hi hagi des de dins de les escoles, la gent capacitada per tibar d'això que no que la capacitat estigui tan repartida. Però sí que donaria recursos a fora perquè hi hagués espais, moments, processos en què poguessin participar els centres. No sé, amb això tampoc es fan polítiques, eh? Però, etc.

00:59:40 Entrevistador

No, no, jo la pregunta era com es promouria i després ja veurem, etc.

00:59:46 Entrevistat_E1

I l'educació econòmica, aquesta d'intentar veure el món més crític. Jo no sé com s'ha de ser, però s'ha de fer. Participar en el que sigui. No sé, muntar un munt de qüestions d'economia no monetària o no capitalista, encara que sigui simplement d'intercanvis i coses. Però, molt clarament per desplaçar, per intentar desplaçar, encara que sigui simbòlicament, el capitalisme d'un espai, no? O sigui fer-ho d'aquesta manera conscientment i així, com a mínim, vius l'experiència d'haver impulsat descapitalitzacions locals.

Com a mínim això, etc.

01:00:32 Entrevistador

Entesos. I l'última, que no és la més fàcil. Què creus que pot diferir com a principi la participació de les infàncies a l'educació ambiental i en aquesta construcció de ciutadania?

01:00:56 Entrevistat_E1

Què pot oferir la participació?

Doncs mira vaig conèixer molt noi que va venir i va fer un procés participatiu per al compostatge a l'hort i va estar molt bé, etc.

A veure és el procés que s'hauria de seguir per fer una educació ambiental que valgués la pena. I això, que pot oferir, etc. O sigui, trencar els continguts establerts i anar-se'n a buscar situacions que passa en la vida de les persones i que sigui a partir d'aquí on tu has de construir l'educació ambiental.

És més fàcil pensar-ho d'una altra manera, perquè tu, com que la situació és complexa és més fàcil organitzar la d'una altra manera, però si no es fa així l'alumna sempre queda lluny al final. Llavors la participació que serveixi perquè l'alumne sempre estigui en contacte amb la seva vida i amb la seva intenció i tu intentar d'aquí anar construint educació ambiental. Això, o sigui trencar una mica la dinàmica de l'educació ambiental, que està ja molt ben pensada i molt ben organitzada per desestabilitzar-la una mica. Però clar, això hauria de ser amb gent capacitada per seguir. Com que no la tenim, hem de fer el contrari. Hem de fer unes bones activitats a *Cooperativa on treballen E3_1 i E3_2* o així. Que vinguin, que les gaudeixin i que marxïn, no? Perquè no tenim la capacitat de seguir i de continuar. Per això crec que els professionals dins de les escoles podrien arribar a facilitar una mica el tema. Però és això. És desestabilitzar una mica el tema per obligar-te a tu a estar darrere de com és l'alumne, què vol i què, etc. no sé què. Per intentar apropar-te de veritat una mica al canvi des de la seva realitat.

No sé, no sé si això t'ajuda molt eh.

01:02:59 Entrevistador

I tant. Molt.

Ja està. No sé si hi ha quelcom més que creguis que m'he deixat o que vulguis reforçar de l'entrevista, etc.

01:03:04 EN ENDAVANT

Donat el caràcter de pilotatge de l'entrevista, s'apunten qüestions de millora de l'entrevista. S'apunta de fer més incís a les qüestions de procés i d'estructura i organització d'experiències participatives.

Annex C.1.2. Transcripció entrevista E2

26 d'octubre de 2021

00:00:50 Entrevistador

La recerca s'enfoca a mirar temes d'educació ambiental i participació, concretament i de la infància, i la relació amb el tema des de la ciutadania però per intentar una miqueta donar un impuls. No com sempre s'estan fent, des del meu punt de vista, que és des de l'àmbit formal i reciclar, i anem a, anem a, anem a, etc. sinó mirar ben bé què més podem fer o on no s'estan arribant, no?

Lavors el punt on estic ara de treball de camp, que és molt inicial, són entrevistes a diferents perfils molt diferents de tècnics d'ajuntament, professorat, activistes, etc.

00:01:35 Entrevistat_E2

A jo. Que són l'alumne més desastrós de la teva promoció, però, però tinc alguna cosa a dir potser.

00:01:44 Entrevistador

Exacte i el model que porto d'entrevista és molt obert perquè justament el perfil és molt variat. Llavors també la idea d'aquestes primeres entrevistes, ets el segon aquí li passo, és per anar perfeccionant perquè he entrevistat a una persona de 50 anys, doncs a veure una de 25 que funciona, que no funciona, etc. i també perquè tot el discurs digital, que justament també perquè vinc, perquè en soc bastant desconexedor hi havia un cap a on s'orienta.

00:02:09 Entrevistat_E2

Bé, a tope. Soc un llibre petit però obert.

00:02:17 Entrevistador

Lavors, la primera pregunta és que et facis una breu presentació de tu mateix. Nom, edat, si ho creus necessari especificar el gènere i també dir quin és el teu vincle amb temes d'educació ambiental, participació ambiental, etc. com estàs vinculat en aquest món?

00:02:35 Entrevistat_E2

Doncs soc en **E2**, tinc 25 anys, soc de generar específic (Home) i he estudiat Ciències ambientals perquè m'agradava molt la natura, el bosc i aquestes coses i vaig pensar que era, etc. com de la cosa que més volia aprendre de coneixements de natura i estudiant aquesta carrera em va començar a interessar el tema de la comunicació i vaig com intentar, entre moltes cometes, especialitzar el final de la carrera amb el tema de divulgació científica i la conscienciació ambiental.

Vaig fer un treball de final de grau sobre això, centrant-me en mitjans audiovisuals com a eina ambiental estratègica i parlant una miqueta també data de la transformació del consum de l'audiovisual amb un estudi del CAC del 2019 que el que evidència era que el consum de l'audiovisual, sobretot amb joves. Havia passat del que era abans la televisió, als *Telèfons intel·ligents*, als *iPads* i totes aquestes històries i que la gent ja no mirava canals tradicionals, sobretot els joves, sinó més plataformes noves.

Amb això, vaig també pel meu compte extraacadèmic, vaig fer algun petit *challenge*, un petit repte, o sigui reptant fent un vídeo on jo i alguns amics recollíem deixalles d'entorns naturals i vam ficar-li el hashtag *#recogetupueblo* i va ser una cosa que no va ser ni molt menys viral ni va tenir una continuïtat important, però sí que va ser innovador.

Ara hi ha molts perfils en diferents parts del territori que es dediquen a això, a organitzar recollides de brossa col·lectives en entorns naturals i de mica en mica, he anat pensant com fer productes d'entreteniment que tinguin el medi ambient com a eix vertebrador, però centrant-me una miqueta en, etc. Crec que en una idea que has dit al principi que és que està molt bé que hi hagi classes de com reciclar, està molt bé que hi hagi classes de sexualitat, però també ha d'haver-hi una cosa que sigui una línia editorial implícita amb tot. No tant tenir un discurs, de dir has de fer això, o això es fa d'aquesta forma, sinó suggerir els coneixements perquè si no caiem en el que es coneix com *la xapa*, vull dir *fotre-li* a algú un parell de pàgines de text de com s'haurien de fer les coses i que al final la gent no reté.

En canvi, jo tinc diverses idees, eh? I encara no ha implementat cap projecte d'aquests, però si tu fas com de productor audiovisual d'enteniment, unes colònies de joves, de gent que sigui major d'edat, però bé, a veure com reaccionen a uns dies a la,estic parlant per parlar, eh, a la Garrotxa en un campus i fem diferents proves i es veu com conviuen. Són gent amb carisma que entesos, doncs que t'enganxa la forma de ser, les activitats són divertides, etc. I tens com el medi ambient a tot arreu. Vull dir, es veu cada vegada com es reciclen les coses,

cada vegada que val el bosc com porten una bossa per endur-se cosetes, etc. Quan parlen, com parlen des del respecte a la natura i a ells mateixos. I tot això doncs que no hàgim dit "sí, aquí reciclem, recorda que això va al groc o això va al tal, etc." No. Perquè aquestes coses són canviants, però el que ha de ser important és com el respecte i la consciència constant amb el medi ambient.

00:06:38 Entrevistador

D'acord, gràcies. I consideres que des del teu paper, no? Des de la comunicació estàs educant?

00:06:46 Entrevistat_E2

Jo no.

Jo personalment no perquè com que el meu món és molt nou i està molt en construcció i és molt experimental. Perquè internet ja no és molt nou, però internet en català segueix essent encara supernou i no tens com els recursos per fer projectes d'aquests tipus de com, etc. de per posar-te a educar i que no sigui, etc. és a dir, jo si em posés a educar ho acabaria fent des d'una, crec, perspectiva paternalista en el fons. Perquè estaria jo sol, dient el que jo penso i em podria equivocar moltíssim. Que es pot fer, però quan tu vols dir que estàs educant, ho has de consultar molta gent i heu d'estar com molta gent d'acord, llavors com jo soc partidari que no s'ha d'educar en un punt de vista, sinó des que tu en rebis com a infant amb varis i que després diguis val, d'això m'ha agradat això, d'això, m'ha agradat l'altre, etc. Sempre amb un rigor i amb unes coses i amb plantejaments que no hagin de ser escoltats per canalla, però no, educar no. M'agradaria estar en algun projecte que tingués com l'educació de fons, però em semblà que jo, com a mínim no puc dir-ho.

Hi ha perfils que són de divulgació estricta, com el nostre company de promoció, en Marc. Que ha fet doncs la pedrera de Malgrat i ara està a Tenerife, etc. jo crec que és una molt bona persona a qui fer-li una entrevista també perquè ell sí que està educant, ell sí que fa com una cosa que és estrictament rollo, entesos, jo t'estic parlant de la biodiversitat que hi ha en aquesta zona i de les problemàtiques que té, i això sí que és educació una mica, però és una assignatura.

00:08:33 Entrevistador

Entesos, perfecte. Doncs per començar, amb un bloc de referència, et llençaré 3 conceptes, molt genèrics tots, però amb idea que des del teu de vista me'ls intentis relacionar i em dius quina és la relació si creus que en tenen, Els conceptes són participació, ciutadania i educació ambiental.

00:08:55 Entrevistat_E2

Què te'ls lligui?

00:08:57 Entrevistador

Sí, creus que estan relacionats, en primer lloc, i si ho estan, com no ho estan?

00:09:04 Entrevistat_E2

Sí que ho estan. O sigui la ciutadania som tots, no? Una mica la base de gent, encara que siguin de pensaments diferents d'edats diferents. Doncs tota aquesta gent si l'eduques ambientalment, doncs el que has d'acabar aconseguint és aquesta gent participi en el seu dia a dia per tenir un comportament ambientalment favorable o respectuós amb la natura.

Jo crec que sí. I no cal que participis en una recollida de deixalles com per estar realment participant amb la finalitat que és com intentar portar-nos, etc. o sigui tenim comportament més respectuós amb el medi.

, etc. Ho he solucionat bé?

00:09:49 Entrevistador

Sí, sí, aquí no, no hi ha resposta incorrecta. Entesos, et seguiré estirant una mica més del fil del qual seria el concepte d'educació ambiental. No des d'educació per la biodiversitat sinó en el sentit ampli. De fet, amb el significat que tu vulguis donar com a ambientòleg.

Has considerat sempre, etc. És a dir, ara m'interessa saber si sobre el concepte d'educació ambiental, quin concepte en tens?

00:10:21 Entrevistat_E2

Doncs jo el concepte d'educació ambiental tinc el que em van donar la carrera. Que és cap. Perquè quan jo vaig estudiar Ciències ambientals no es contemplava en cap moment ni la comunicació ni l'educació ambiental.

Així que no, no en tinc cap de ben definit a part de l'obvi que seria doncs que la gent aprengui perquè coneix i perquè coneixent pot respectar, i perquè la gent sàpiga quines són les coses que ha de fer. Però és que no, no tinc gens per mà ni, etc. i em podria equivocar molt.

00:11:01 Entrevistador

Entesos, doncs el que sí que et preguntaré, és si consideres l'educació ambiental una disciplina rellevant. Tot és important, eh, però donat el context en el qual estem i en comparació amb una mica amb el pes que té ara mateix i el que hauria de tenir, o no hauria de tenir, si està bé, sinó, etc. Com ho veus?

00:11:24 Entrevistat_E2

Jo crec que és imprescindible que hi hagi una educació ambiental. Penso que ha de ser transversal en totes les disciplines. I també ha de ser específica en algunes coses.

Coses que com Ciències del món contemporani deixin de ser obligatòries al batxillerat, crec que encara que no sigui directament una assignatura d'educació ambiental és una pèrdua per l'educació ambiental que la gent no tingui coneixement científic de base. Vull dir també centrar-nos més en no només fer naturals a naturals. A naturals també, eh, però quan estem fent, etc. socials, també tenir el medi ambient i quan parles de diferents períodes històrics, doncs plantejar, que segur que hi ha recerca al respecte, com gestionaven els residus els romans, a part d'això de l'aqüeducte i *no sé què, i no sé quants*, etc. però fer més presència en tota l'estona en això i que la gent sigui més conscient de, a tot arreu, el que implica la seva vida i que les coses, etc. i que amb adolescents hi ha coses que són impossibles a vegades, perquè *són molt difícils i no tal i qual i els nens i històries*, etc. però jo crec que la idea hauria de ser que la gent fos conscient de tot el que té i tot el que implica el que té. I que les coses no són, no han aparegut allà i aquestes coses no desapareixen.

I penso que no sé si s'intenta o no fer, però crec que podria anar millor el tema.

00:13:08 Entrevistador

De fet, estàs començant a respondre una miqueta la següent. Quan deies “que la gent sigui, etc.” entenem que el que deies, defensaves d'aquesta educació ambiental és una ciutadania que, deies abans, participi, que, etc. no?

I et pregunto una miqueta com hauria de ser aquesta ciutadania, és a dir, què creus que, etc. On hem de centrar esforços, des d'educació "X" o si des del dia a dia, que hauria de ser aquesta nova ciutadania?

00:13:38 Entrevistat_E2

És que no ho sé, perquè jo he arribat a un punt a la vida que la catàstrofe em sembla bé i no em plantejo gaire el com hauria de canviar la gent perquè crec que els grans canvis vindran donats i la gent s'hi adaptarà. Penso que hem creat ara, que estem creant una generació que està superpreparada, que està essent superconscient de l'impacte dels seus actes, i és superconscient de l'impacte de les generacions anteriors. I això, hi ha una gran part de la societat que crec que d'aquí a uns anys tindrà molt, molt integrada aquest concepte. Però seguirà sent una part de la societat que potser no és rellevant pel planeta. Que potser, encara que tinguem moltíssimes persones que siguin conscients i tinguin una relació favorable amb el medi ambient, perquè tindrem aquí una bombolla, una bombolla que no serà representativa de la resta del món que se'n va a la merda i no crec que si hi ha algun col·lapse depengui o no de la d'aquesta ciutadania. Però sí que seran més feliços en aquest col·lapse.

Per què? Perquè si tu estàs acostumat a menjar de proximitat i estàs acostumat a tenir un hort, si algun dia les coses se'n van a la merda estaràs. Podrà ser més feliç. Saps, perquè seràs més competent. I alhora és això: va sortir un estudi que, a escala global, la pandèmia no ha reduït les emissions de gasos. Que no s'ha notat en el lloc aquell de Hawaii, que no hi ha gran diferència. Sí, vam parar-ho tot i les ciutats estaven més netes, els ocells cantaven més i s'escoltaven, però vam parar-ho tot. Com a societat aconseguirem fer alguna cosa més forta que el que ens va obligar a fer la pandèmia?

Jo m'ho qüestiono i crec que no. Que jo pensava que seria impossible parar aquell engranatge tan perfecte i maquiavèl·lic que és la societat capitalista on vivim. Però bé, per un col·lapse sanitari es va fer. Es va fer per això, perquè van ser obligats perquè sí no, sí que petava tot.

I ja està, aquesta és la meva trista resposta catastrofista.

00:15:57 Entrevistador

Entesos, i si anem no des del realisme, eh? Si no des d'una mica el desig. Sí, tu ara digués val, vull un model de societat que funcioni així. Com es relacionaria entre ells, amb el medi, etc.

00:16:12 Entrevistat_E2

És que jo, etc. una societat val, doncs que fossin diferents pobles petits del món i, etc. però és una cosa que és tan irreal. És una cosa que tinc tan clar que no pot passar. Perquè jo havia tingut moltes fantasies, eh? De tot, de com podria ser una societat millor i, etc. però val, doncs ves-te'n a Mèxic a fer això, ves a Ciudad de México amb desenes de milions de persones o ves-te'n a Megalòpolis de l'Àsia a aplicar qualsevol manera de fer que funcioni i que hi hagi totes aquelles persones i que siguin felices. I és que si no ho són ara no ho sé. És que no, no hi ha.

No hi ha espai. Sí que hi ha un estudi de no sé quina *baina* que diu “cada humà podria tenir aquesta casa amb l'espai que hi ha a La Terra, etc.” però són bajanades. No, no és possible i dius d'acord, potser al meu poble a Sant Esteve Palautordera on visc ara, perquè si i hi podem viure de molt bé uns quants. A llinars, bé, encara alguns faries. Però també de Granollers, aquí al costat, que ja viuen 10.000 persones en un barri, etc. com els hi fots un hort per aquestes 10.000 persones?

Una societat pot ser superconscient i tenim les coses superclares de com haurien d'anar. Però és que no. Bé, jo ho veig magre. Jo crec que no m'imagino una societat que sigui superconscient, però alhora no pugui ferir res al respecte i sigui superfeliç. Jo sé que “entesos no hauria d'estar anant a comprar aquesta fruita que no és de temporada. Però sí, soc superconscient, soc superfeliç i, etc.” No, no funcionarà perquè si necessites aliments altres llocs i necessites, estris o màquines d'altres llocs i tot se segueix podrint igual, doncs no seria coherent la societat.

A vegades penso que de petit m'imaginava els indis o les d'abans, com “hòstia que *primos*, no? Aquella gent que es morien tan joves i tot, etc. que no tenien res, etc.” però dius que guapo ara, imagina't ser tu i els teus i no haver d'estar tota l'estona, podrint-t'ho tot. Com a molt, cremes un bosc i ja està, queda molt bosc i no el cremaràs tot el bosc i amb aquest hi podràs fer uns camps i unes coses i tindràs espai, etc. I ara ho doncs miro i, m'agrada viure el moment que visc a la vida i segurament si m'estigués fotent de fred, com si fos un indi allà morint amb 30 anys em sabia greu, però ja, etc. ho envejo una mica la història aquesta de ser autosostenible del tot.

00:19:06 Entrevistador

Entesos, mercès.

Canviem de bloc.

Hem fet com mig bloc de ciutadania, etc. Anant una mica al tema pràctic, al que està passant sobre territori. Què s'està movent en aquest en aquests entorns? Et pregunto si coneixes alguna iniciativa, en el sentit ampli de la paraula, tant sigui projecte com iniciativa de participació ambiental o on hi hagi participació al voltant del medi ambient. I que a més a més estigui, no liderada però sí que el pes de la infància, d'una ciutadania no adulta, tingui una funció realment vertebradora o implicativa, etc. Que no sigui només consumidors d'un dissabte a la tarda de l'activitat ambiental.

00:19:57 Entrevistat_E2

Bé, hi ha diferents iniciatives. Els noms n'hi ha molts que no ten sabré dir, però per exemple, uns que són *LA TEVA MERDA*, que és una iniciativa de gent molt jove, que s'encarreguen d'això, d'agafar deixalles entorns i fer recollides col·lectives. Després hi ha tots aquests moviments vegans que no et sabria dir, però que també els lideren joves, que em cauen amb molt poca simpatia, però que realment és això que dius. Vull dir, al final el veganisme és la lluita que més seriosament es pren el medi ambient. Que diuen: “és que ha de ser així i no ho veieu, que no està bé ni moralment ni per la salut i pel medi ambient, etc. I no ens esteu fent cas, etc.” I llavors la *líen* i van a unes granges i jo crec que fan barbaritats jo crec i que estic molt, molt desacord amb les seves coses, però són això.

Llavors també hi ha la ILP del Montseny, que sí que també, etc. no són, etc. Si féssim mitjana d'edat seria alta, però també perquè són gent que són d'aquí, que ho han anat movent ells i que fa molts anys que estan investigant molt el territori i també si ha sumat molta gent i molta gent jove.

I segur que més. Hi ha forces. No sé quines estan com liderades per joves exclusivament, però sí que penso que és un sentiment i una organitza això creixent.

00:21:30 Entrevistador

D'acord, sí d'aquestes que m'has dit o d'alguna més que en tinguis en cap, et demano que, de la que consideris més, etc. No sé si més rellevant, però alguna que em poguessis explicar una mica com s'organitza d'on neix, per què creus que neix, etc.?

00:21:45 Entrevistat_E2

Et sé dir *LA TEVA MERDA* perquè la meva cosina en forma part i les he estat mirant de prop. I neixen bastant similar a allò que vaig fer a *#RECOGETUPUEBLO*. És simplement

un dia vas a un entorn natural que tu vols anar-hi a fer qualsevol cosa i veus que està brut, que algú l'ha embrutat i que allò es quedarà allà i que ningú té el deure d'anar-ho a recollir. I dius: “això puc fer-ho jo”.

Mira jo si em vull comprar uns pantalons, no ser quin impacte, quina petjada ecològica tindran o quina petjada moral tindran, però sé que aquest acte que està a les meves mans és saludable pel medi ambient i és saludable per mi, Vull fer-ho. Parles amb gent, que també vol fer-ho i us organitzeu per fer-ho i cada vegada som més fent aquest petit acte que purifica més a la persona que al medi ambient. Que també està molt bé, eh pel medi ambient. Però jo crec que són coses que realment a tu et fan més que a la natura. Que a la natura li fan molt i no sé si s'és conscient, però segur que us agracix *congratulations*

I després, la ILP del Montseny, no sé on neix i segur que no em posaria d'acord amb les persones que la presideixen i això, etc. però tenen la meva firma. I també estan fent això, aconseguir moltes firmes per fer alguna cosa que legislativament protegeixi al Montseny.

00:23:25 Entrevistador

Perfecte.

De fet, és interessant veure que *LA TEVA MERDA* i la ILP del Montseny, per exemple, busquen que seria la promoció i defensa del medi ambient, però el mitjà que utilitzen és molt diferent, no? Un busca un “de tu a tu” i l'altre va buscar una institucionalització i un marc jurídic, etc.

I amb això em porta cap al següent bloc dels agents, és a dir i dintre del teu camp, vull dir que aquí cadascú parla del que coneix, dins dels mitjans audiovisuals, etc. Quins agents estan incidint, creus, i si n'hi ha també que estiguin incidint en defensar unes pràctiques o, etc.

00:24:11 Entrevistat_E2

Es pot podria considerar un compte d'Instagram, un agent social ara mateix. Jo crec que la *Nom persona* es pot considerar un agent social i ella sí que crec que es pot considerar que educa perquè setmanalment fa blocs dins del seu perfil d'Instagram dedicats a això, a parlar, etc. un dia parlem d'una fauna de, etc. potser m'ho estic inventant i vull ridiculitzar, però, “l'animalito del dia, sabies que tal qual, etc.” i tot escrit tu pots fer pantalla, tu pots aprendre, pots consultar-ho després. I jo crec que les comptes d'Instagram com els pòdcasts aquests

que es fan, es pot considerar agents socials que estan, i que són de nova creació. I que tenen una potència important de fer enrenou.

Que en acabat també és xulo que utilitzis aquesta plataforma per acabar fent participar a la ciutadania directament. Que no només es quedi amb un número. I llavors tu, un cop mous les persones d'alguna forma, poder quantificar quin és l'impacte. Més enllà d'un perfil d'Instagram o una xarxa social.

00:25:35 Entrevistador

I com es fa això?

00:25:37 Entrevistat_E2

Com es fa moure la gent o un perfil d'Instagram?

00:25:41 Entrevistador

No, el perfil entenc que el tens, te'l treballes, no? Però el que tu dius, que no es quedi en la plataforma, sinó que convidi a participar en la gent.

00:25:48 Entrevistat_E2

Doncs són coses tan simples, etc. Doncs fas un llibre. Que això ha fet la Carlota. Ha fet un llibre, aquest llibre la gent el compra, se'l llegeix i llavors a més, també van a la firma de llibres, coneixen a la noia i després també perquè podem organitzar la gent per fer coses.

Jo crec que és on pots fer que, etc. des de manifestacions o històries d'aquestes que sí que ja són coses que es fan i que tenen com un impacte directe. Si jo tinc 100 i tants mil seguidors o no sé quants seguidors té la *Carlota Bruna* i diu que hi ha una manifestació per acabar amb la dieta càrnia o amb tal escorxador o, etc. si ella ho diu hi haurà més gent que vagi aquella manifestació. No sabem si estem parlant d'un nombre de persones o altre, però segur que algú hi anirà. Sí, la Carlota Bruna fa un "els animalets del Montseny" la gent coneixerà més el Montseny. Llavors potser vindrà més gent al Montseny, però la gent que vingui al Montseny, tindrà uns valors més o menys afins al d'aquests perfils o d'aquesta noia que vetlla pel medi ambient.

00:27:08 Entrevistador

Val i aquestes plataformes de nova creació, com és Instagram, pòdcasts, desconec completament el nom del Twitch, però tots aquests continguts que dius que estan com emergent, quin suport tenen?

És a dir, quins altres agents més enllà d'ells hi ha per darrere que els sustentin que els afavoreixin, que els potenciïn?

00:27:28 Entrevistat_E2

Cap.

00:27:28 Entrevistador

Cap?

00:27:29 Entrevistat_E2

La gent, els seguidors, les visualitzacions. Totalment, no hi ha cap mena de coordinació amb el contingut de nova creació i els grans blocs, o sigui les grans entitats de Catalunya diguem-ne. Parlant de Catalunya i la cosa és que Catalunya necessita això. I sí que hi ha, per exemple, *ECOEMBES* no a Catalunya, però tenen Instagram molt potents que utilitzen molts influenciadors, però *ECOEMBES* repugna la majoria d'ambientòlegs, biòlegs, i persones que tenen un cert coneixement sobre què és la gestió de residus i la seva en particular. Així que, etc. que el suport que pots tenir com entitat ecologista més fort i que aquest tingui recursos és *ECOEMBES*. Així que la situació està en una situació lamentable.

00:28:21 Entrevistador

Perfecte optimisme, eh?

00:28:25 Entrevistat_E2

No, si optimisme en tinc jo estic lluitant per projectes que tirin amb projectes audiovisuals que penso que és la millor forma de conscienciar i de divulgar que tirin endavant, però, com que tot depèn de la corporació Catalana de mitjans audiovisuals i ells no sé què els hi passa, que no s'entenen de la pel·lícula o, etc. tampoc els he pogut explicar jo, jo penso que si els expliqués s'assabentarien, però estan com capficats amb la seva història i en no anar-se'n a la merda que no, que no acaben, etc.

O sigui internet va molt de pressa, fa 10 anys, les coses van canviar i han canviat molt les coses amb 10 anys i el seu immobilisme, no. I aleshores cada vegada anem més tard i anem més tard. I hi ha una generació que s'ha quedat orfe de contingut en català internet. I per tant de contingut en català perquè no miren la tele. Això és un altre tema, eh? I, però, però són coses que la gent jove està a internet, no? Doncs fotem-li. Ensenyem això i llavors també la gent gran està internet, doncs ensenyem això també. Però no, etc. no ho fan.

00:29:37 Entrevistador

Acabes de dir que el que tu creus que la millor manera per fer aquesta tasca és a través dels medis i dels mitjans audiovisuals. Què creus que t'ofereix els mitjans audiovisuals que no t'ofereixen altres espais, perquè creus que és la millor forma?

00:29:53 Entrevistat_E2

Perquè hi ha molta gent. I a mi m'agradaria més anar amb grups de xavals, doncs cada que n'hi hagués una, etc. no una mili, però que cada cert temps te n'hagis d'anar amb això, etc. quan ets petit perquè pots anar a les colònies pel medi ambient i estàs allà perquè un més fent coneixement de Medi Ambient amb autosostenibilitat i fas allà doncs que aquests xavals desconnectin de tot, estiguin amb ells mateixos, aprenguin creixin, realment s'espavilin i això, etc. Però això, no estic segur ni que ho vulgui fer i penso que no és viable mundialment.

I internet sí, internet sí que tu li pots dir a algú. Li pots fer arribar un vídeo i des de casa seva i en el mateix edifici hi poden estar 200 persones mirant el mateix vídeo i aquestes 200 persones no poden anar totes a la Casa de colònies aquesta va purificar ànimes i persones.

00:31:03 Entrevistador

I quines limitacions hi veus a internet?

00:31:15 Entrevistat_E2

Que al final és un vídeo que tu pots parar quan vulguis, que et pot semblar una interessant, però no et pot captar, etc. I que al final, realment no hi veig més limitacions que amb altres coses. Perquè penso que internet pot ser el precursor del fet que vulguis anar a la muntanya i a la muntanya, doncs fer un curs d'ornitologia i aquí sí que serà quan realment començaràs a entendre i estimar les coses que veus. I com a precursor crec que és molt, molt potent, però no té, etc. o sigui internet et dona l'empenta. Després has d'aconseguir seguir-la d'alguna

forma i pues fer que la gent, és el que deies, que participi i llavors és quan realment estàs com fent petjada en aquella persona quan passen a fer coses. Tu li dones l'input, li agrada, participa, aprèn, es nodreix i llavors jo crec que el seu comportament en principi ha de ser millor.

00:32:22 Entrevistador

I ja per anar acabant, perquè del que portava estem encarant el final.

Et plantejo reptes, potser des del teu camp. Quins reptes creus que tens en el teu camp com per poder incidir en la ciutadania en aquest sentit que deies?

00:32:47 Entrevistat_E2

Doncs fer les coses. Vull dir els reptes, és com tirar endavant aquests. Com que encara no estan constituïts els projectes i no sé si es podran fer, però el repte seria amb provar i fer-ho i provar de fer programes d'aquests.

Doncs un és que sembla que és ridícul dir fer un *Late Night* a un bosc saps, o fer-ne a un *deixalleria* no sé, etc. saps? Però provar coses d'aquestes i que algú aposti per coses d'aquestes.

I deixar enrere el paternalisme d'una noia joveneta dient “sí que és molt important reciclar, sabies que tal qual” el repte més important és deixar enrere aquests recitals que la gent li tiren enrere. I quan hi hagi pasta pel mig doncs que me la donin a mi i me'n vagi fer neteges amb *LA TEVA MERDA*, passo per la ILP, mentre tinc un col·lega que es dedica a fer música amb instruments reciclats, etc. Això és per mi un repte. Aconseguir que algú aposti per això i que des de Medi Ambient es treguin la por a que ells estiguin pagant un producte que no digui ben bé el que ells volen dir. Perquè és que el que tu vols dir, no importa a ningú. El que ha d'importar és que la persona ho pilli, la persona que ho estigui mirant. I el que tu estàs fent, ja que no acaba de funcionar.

00:34:18 Entrevistador

I l'última si tu tinguessis els recursos necessaris per fer que això passi. Com ho faries?

00:34:27 Entrevistat_E2

Malament, segur. Segur.

Vull dir, etc. doncs em buscaria un equip molt gran, molt gran, molt gran, delegaria molta feina. I jo em buscaria alguna flipada que no fos gaire important i que pogués fer la meva

perquè jo al final fill soc una mica científic, però soc més comediant i comunicador que no pas científic. Et trucaria a tu, trucaria al *Nom persona* i diria nois tenim bastants milions d'euros per fer alguna cosa i jo crec que faríem una cosa espectacular.

I agafaria la gent jove, la gent que té ganes i faria que la gent fes el que volgués fer i que es motivés amb el que volgués. No li diria “necessito això i això o això no, això no ho diguis així perquè potser la gent es distreu amb tal i tal altre”. No! Fem-ho perquè pel medi ambient sí que val la pena apostar a fons perdut. I per les coses i amb el tard que anem, el que necessitem és coses, coses, coses, coses, il·lusió, il·lusió, il·lusió, etc. Que la gent faci les coses amb il·lusió, que la gent tingui ganes de fer-les, que la gent estigui al·lucinada fent-les.

I llavors d'aquesta forma, penso que podríem aconseguir que els mitjans audiovisuals fossin uns precursors de conductes ambientalment positives o d'explicar conceptes, etc. o fer que la societat entengui unes coses.

00:35:53 Entrevistador

Perfecte, doncs fins d'aquí era una mica el guió. No sé si hi ha algú que del que no té preguntat què creus important assenyalar o que vulguis fer èmfasi.?

00:36:02 Entrevistat_E2

No, jo crec que està tot bé.

Penso que es fa una gran tasca des de molts aspectes de divulgació, de conscienciació, penso que hi ha molt contingut audiovisual, molt ben fet.

Hi ha molts documentals que ajuden moltíssim que realment ho són. Hi ha molta gent ha deixat de menjar carn perquè ha vist *COWSPIRACY* i llavors ha deixat de menjar peix perquè he vist *FISHPIRACY*. I no vol anar al Japó perquè ha vist *THE COVE*.

I això són, tenen un impacte de l'hòstia aquests documentals. Però normalment són finançats per mecenes. I això, doncs és el que no, etc. Vull dir, molaria que també és de l'Administració s'apostés per històries d'aquestes.

00:36:453 Entrevistador

Perfecte, doncs fins aquí. Gràcies.

Annex C.1.3. Transcripció entrevista E3_1 i E3_2

27 d'abril de 2022

00:00:15 Entrevistador

Val doncs, primer de tot el que us deia, si podeu fer-vos una auto presentació amb dades de referències sobre el perquè us he vingut a trucar a la porta, quina és la vinculació l'educació ambiental, etc.

00:00:25 Entrevistada_E3_1

Tipus, hola soc la tal tinc no sé quants anys, vaig estudiar tal, etc. així oi?

Val doncs jo soc la **E3_1** tinc 31 anys, sóc de Barcelona, vaig estudiar Ciències ambiental i després vaig treballar a Fundesplai, fent colònies i activitats de un dia relacionat amb la natura des de animalets i vegetació de la zona a temes més específics i al mateix temps ho compaginava amb la cooperativa agroecològica de l'Ortiga, que fèiem activitats relacionades amb l'agroecologia i per acostar la pagesia als infants.

00:01:26 Entrevistador

Súper i tu ??

00:01:28 Entrevistada_E3_2

Molt bé, doncs jo soc la **E3_2** també de Barcelona, com la E3_1 i també vaig estudiar Ciències Ambientals a l'Autònoma i llavors clar, la meva relació amb l'educació ambiental jo crec que ja va començar al cau una mica i després, bueno com la E3_1, que també va anar al cau i també va ser de cap del cau, etc. i aleshores, després d'això a les pràctiques de la Universitat, doncs jo vaig conèixer la cooperativa l'Ortiga i allà que m'he anat quedant fent feinetes i quan a l'inici de l'Ortiga que com fas algunes activitats puntuals, pues també havia col·laborat amb alguns crèdits de síntesi i amb algunes colònies puntuals o diferents empreses però molt petites. I fent de formadora del curs de monitor de lleure, també d'en relació a l'àmbit de la natura i llavors és com veure l'educació ambiental des de diferents entitats o empreses. I Bueno, de tot s'aprèn una mica, però aquesta seria la meva relació, etc. I ara els principalment amb l'ortiga.

00:02:32 Entrevistada_E3_1

I jo també vaig treballar en una empresa d'educació en el medi marí d'arenys de mar. És a deia itaca. I també he fet crèdit de síntesis amb educalleure, etc.

00:03:00 Entrevistador

Súper, llavors ara comencem amb preguntes abstractes, eh. Per vosaltres, què és l'educació ambiental?

00:03:13 Entrevistada_E3_1

Va, jo parlo però després s t'animes tu em talles, eh, etc. Jo crec que l'educació ambiental és la manera d'ensenyar a diferents grups de persones, vull dir que va des de infants fins adults, el medi ambient i coses més específiques. Ensenyar com la natura i conceptes més així com de biologia però d'alguna manera més dinàmica i engrescadora a través del joc i a l'aire lliure, etc.

00:03:51 Entrevistada_E3_2

Si no, perquè al final és una educació que no la vam veure massa a l'escola com a tal, que poder cada vegada hi ha més la mirada de introduir-ho dintre del món del currículum potser, però que jo crec que no hi és o com a mínim quan nosaltres hi érem no hi era així explícitament i que arran de la carrera també ara ja hi ha l'assignatura educació ambiental, que quan nosaltres vam estudiar no hi era.

I llavors sí que potser seria aquest punt que tu deies de poder ensenyar el que és el medi i tots els seus àmbits que és molt complex. I si, jo si que també no se perquè sempre ho imagino d'una forma molt pràctica, molt vivencial, molt experimental, més que no pas, etc. Però que tampoc sé perquè era així, eh? Però potser perquè és com ho han viscut nosaltres, no? Sempre des de l'educació no formal. Llavors jo crec que sempre he viscut l'educació ambiental des de l'educació no formal i per tant, no sé si és tan pràctica o a l'aire lliure, etc.

00:04:37 Entrevistada_E3_1

Bueno, i també la manera. Si tu vols ensenyar sobre el medi natural, per dir algo, pues la manera d'aprendre-ho és com vivint-lo i estan allà, saps? Més que amb una diapositiva de classe o una forma molt teòrica.

00:04:54 Entrevistada_E3_2

Si, no sé si seria això. El ensenyar amb el medi que ens envolta. Potser és que no ho sé, etc. però també al final l'educació ambiental també entra la part social a vegades de certs conflictes, però sempre és a través del medi ambient i el que implica. No sé si a vegades, etc.

00:05:26 Entrevistada_E3_1

I potser també afegiria com amb l'objectiu de sensibilitzar. Vull dir, quan tu coneixes una cosa, potser també la cuides més i és més conscient de les coses i per tant pots, etc. Incidir. Incidir més.

00:05:46 Entrevistada_E3_2

Clar, com potser és incidir quan tens la part de tots els impactes ambientals que generem com a societat i com podem revertir aquesta situació.

Podria ser això, que es molt complex, eh? Bueno, són moltes coses que per definir ho així, etc.

00:06:07 Entrevistador

Bueno, ja està bé d'això es tracta i intentarem anar-ho aterrant poc a poc.

Val altre gran concepte, també en abstracte, sabeu que la meua tesi és la vinculo a l'educació ambiental i la participació dels nanos, la participació infantil, és sobre això, com enteneu la participació dels nens i nenes dintre de l'educació ambiental? Si l'enteneu, si no l'enteneu, etc. i com la imagineu.

00:06:36 Entrevistada_E3_1

Bueno, jo crec que en ser el grup més jove de la societat és molt important educar-los a ells perquè transmetin aquests conceptes. O sigui, com que els visquin durant tots els seus anys de vida i els adoptin en el seu comportament. I a més a més, com ho divulguin a les seves famílies. I així llavors jo crec que és molt important que ells ho visquin, i ho facin, i ho sentin perquè són el motor, etc. o són com lo com el rovell o l'ou de la societat. Per tant, és important que si nosaltres ensenyem aquests infants, doncs la societat mica en mica es va transformant poc a poc a través dels anys.

00:07:31 Entrevistada_E3_2

Si no que poder a través de que si ells tenen aquesta educació més vivencial o ells ho viuen més, és més fàcil que pugui participar o proposar canvis o proposar coses, no? I que a vegades tu els hi dius, “això és així”, però si ells ho viuen i ho entenen millor és més fàcil que puguin ser més autònoms per pensar alternatives o per pensar idees o coses. Que a vegades sinó potser quan tu expliques una cosa, però no ho sents gaire, és complicat pensar, o transformar, o participar activament tu com a persona d'allò, però si ho vius més poder la participació, etc. No ho se.

00:08:08 Entrevistada_E3_1

També crec que és com molt important i necessària que participin. Vull dir que formin part d'aquesta d'educació ambiental. Perquè això al final es convertiran en adults que faran unes accions, que compraran d'una manera, que es relacionen d'una manera amb el medi, que seran més conscients o menys de l'impacte que suposa les accions que fem.

00:08:40 Entrevistador

Estupend, seguim en el primer bloc que és de caràcter introductori i general i de conceptes grans. Ara jo us diré 3 conceptes i us demano que me'l relacioneu, o si creu que estan relacionats, sinó i quina és aquesta relació.

Els conceptes són participació, ciutadania i educació ambiental. Aleshores, com imagineu la relació entre aquests 3 conceptes? Creieu que n'hi ha? O no, etc.

00:09:14 Entrevistada_E3_2

Participació, ciutadania i educació ambiental, etc.

00:09:22 Entrevistada_E3_1

Uau, etc. avia'm al final la ciutadania és com l'objecte, no? Aquell qui rep aquesta acció. La manera en què en què rep la informació diguéssim de l'educació ambiental és la participació, no? Com els vas fent partícips de tots aquests coneixements i el tema de què tracta i el que expliquem és el medi ambient que s'engloba dins d'aquesta categoria d'educació ambiental. Per tant, sí que estan molt relacionades i rotllo: actor, manera i concepte per dir-ho d'alguna manera.

00:09:57 Entrevistada_E3_2

Clar o sigui la manera que els hi arriba l'educació ambiental és a través de la participació, etc.

00:10:09 Entrevistada_E3_1

Sí, i aquí arriba? doncs a la ciutadania.

00:10:16 Entrevistada_E3_2

Sí, bueno clar, exacte de ser així la relació, clar, etc. Que també està participació, etc. que a vegades els hi arriba, a vegades ells l'exigeixen, no? A vegades són, etc. no se com dir-ho.

00:10:33 Entrevistada_E3_1

Clar, també jo crec que és com un cicle, no? Vull dir que si la ciutadania participa de l'educació ambiental i apren conceptes d'educació ambiental, el cicle com que es tanca i aquesta ciutadania es transforma i és diferent. Cada vegada tanques el cicle es retroalimenta.

00:10:57 Entrevistada_E3_2

Clar que a vegades penses no que l'educació ambiental els hi arriba d'alguna manera i un cop t'ha arribat, llavors tu potser pots prendre partit i ser més actiu i aleshores participar i com, etc. sí que és un cicle. Potser quan t'arriba la informació tu pots tenir un paper més actiu que potser en un principi has tingut un paper més receptor de participem d'això i després de participar tu com a ciutadania pot proposar també altres tipus de participació.

00:11:26 Entrevistada_E3_1

A més, també és veritat que cada vegada més, potser anys enrere no era així, hi ha molta participació relacionada amb l'educació ambiental. Llavors, encara que vulguis participar més o menys, hi ha molts esdeveniments que per petits que siguin i per poca cosa que aquests expliquin a un nivell més conceptual, pues tenen una incidència en la ciutadania.

Jo sé, des de que un dia plantes una planteta no sé on, o que vas a fer una neteja de bosc com que hi ha un esport que es diu, etc. Com es diu allò? Els runners aquells que recullen basura, etc. el *Plogging*.

00:12:00 Entrevistada_E3_2

Si és un esport com fer una cursa, però mentre corres vas netejant el bosc, el bosc o el camí, etc.

00:12:10 Entrevistador

La batuda de tota la vida però amb una altre nom, etc.

00:12:07 Entrevistada_E3_2

Exacte, batuda de tota la vida però corrents amb dorsals i inscripció i com conjuntament, etc.

M'ho explicaven i jo vaig pensar, etc. tio que fort, què crack la persona que ha posat nom a això i a més la gent pagarà per fer ho, etc.

00:12:43 Entrevistador

Súper seguim. Hem parlat de què entenem per l'educació ambiental i com la hem relacionat amb aquestes conceptes.

Ara el que m'interessa saber és, l'educació ambiental com tota disciplina educativa té molts d'objectius, però quin creieu que és el principal o que hauria de ser el troncal de la de l'educació ambiental?

És a dir, eduquem per, etc. aquest objectiu des de l'educació ambient.

00:13:11 Entrevistada_E3_1

Conscienciar i sensibilitzar la població per tal de transformar la societat i, per tant, cuidar més el medi ambient.

00:13:21 Entrevistada_E3_2

Sí, jo crec que és com pensi, etc. si m'ha agradat això de conscienciar. Jo crec que la gent sigui conscient, perquè la consciència de la situació actual del món que vivim i d'una manera que llavors les persones puguin proposar canvis i transformar el que no ens agrada i el que ens esta malmetent el medi, no? Al final és com conscienciar la població perquè després d'aquesta pugui actuar o pugui canviar o potenciar certs hàbits. Que a vegades hi ha gent que ja ho fa bé. Bueno bé, que no generen molt impacte, però jo crec que seria el principal.

00:13:54 Entrevistador

Val, i aleshores per aconseguir això, quins són els reptes que des de la vostra pràctica, o també des del que coneixem, afrontem com a disciplina en el territori.

00:14:15 Entrevistada_E3_2

El repte és que nosaltres, etc.

00:14:18 Entrevistador

Exacte, el repte per aconseguir aquest objectiu. Quin és el gran repte? O al revés, ho podem mirar en negatiu també, quines són les dificultats que trobem per fer això?

00:14:19 Entrevistada_E3_2

Clar jo, a vegades el que passa o que crec que ens trobem és que es viu l'educació ambiental com a més a més, com que s'ha de fer, que està bé, etc. que queda bé dir que fem educació ambiental i que moltes vegades no és, o repetim esquemes, o no és prou incident en els infants o en les persones adultes amb que tu estàs fent una activitat d'educació ambiental, no? Que a vegades es tira com de tòpics i si bueno veniu a fer un taller d'educació ambiental, perquè toca per omplir el “cupó” per dir que som super guais i llavors manca inversió real i ganes de dir, etc. vale va, anem a apostar realment per l'educació ambiental i anem a, etc. jo que sé, al final és a nivell de treballadores tenir un sou més digne, que es pugui reconèixer una feina que és important i que tinc la sensació que moltes vegades està vista com un a més a més, per les colònies, per distreure els nens, etc. Però, què és important aquesta feina com a educadores ambientals i per tant s'ha de reconèixer com a tal i s'ha de poder invertir més diners perquè hi hagi uns sous dignes. I perquè tu a les teves educadores els hi puguis pagar també un sou més digne, per exemple.

00:15:41 Entrevistada_E3_1

També és veritat que a vegades, encara que siguin activitats més puntuals, crec que mica en mica això va calant i que acaba tenint una incidència en la població. Però sí que és veritat que en els últims temps han anat creixent projectes que veient aquestes mancances de l'activitat bolet i ho deixem aquí, s'han anat creant més, etc. des d'escoles verdes, escoles més sostenibles, etc. Vull dir com projectes més de llarga durada en el temps, fins a un curs escolar, per exemple, o inclús una escola o coses en les que poden anar treballant diferents conceptes del medi ambient durant tot el curs. I si que mica en mica, pues es va afegint més en diferents assignatures. I és veritat que això són casos molt concrets en escoles que treballen molt amb l'educació ambiental. I que hi ha escoles que no ho treballen gens.

Però que jo crec que anem fent passos perquè des de que nosaltres anàvem a l'escola potser no teníem ni reciclatge al pati o anàvem el paper d'alumini, doncs hi han coses que sí que es van transformant mica en mica.

00:16:51 Entrevistada_E3_2

Per exemple, el que tu ara deies que jo crec que sí, que hi ha hagut transformació en certs escoles i hi ha moltes que diuen, val doncs pues apostem per un hort escolar, que és una manera del que tu deies, de poder tenir un projecte continu al llarg de l'any i al final és guai perquè pots treballar amb els infants molts aspectes de l'educació ambiental i ells ho viuen, ells ho veuen i ells tal, però llavors les persones que gestionen aquest espai estan molt precaritzades, per exemple. Llavors és com guai que l'escola aposti per això, però els propis centres es troben amb la limitació de que no poden pagar més tampoc perquè no tenim aquests recursos llavors.

00:17:24 Entrevistada_E3_1

Això sí que és veritat.

00:17:25 Entrevistada_E3_2

Llavors és com guai poder ho apostar i jo crec que això és un gran repte de que si volem tenir aquests espais, els tenim. Però estan precaritzats. Doncs anem a tenir los sense estar tan precaritzats, per exemple.

00:17:37 Entrevistada_E3_1

També és veritat que les persones vull dir amb el que tu dius tens tots la raó.

La gent que fa educació ambiental són persones que en general estan formades, tenen una carrera i que tenen molts coneixements sobre l'assumpte i que moltes vegades passen a ser una categoria de monitor en què fan quatre feines i és veritat que no estan prou valorades. Perquè passes a ser una categoria de monitor, però vull dir que jo tinc uns coneixements, tinc una carrera i no li estic ensenyant quatre jocs. Sí, estic ensenyant quatre jocs amb un contingut que jo prèviament m'he format en això.

I suposo que també el gran repte, per mi tot comença en ensenyar. Vull dir, que hi ha moltes persones que potser sí que viuen més a prop de boscos o de camps o de sistemes en el que tenen aquest contacte, però sí que és veritat que la major part de la població viu a les ciutats.

Per tant, com que estan una mica desconnectats amb l'educació ambiental, per tant, per mi el gran repte és com transmetre bàsicament primer els coneixements. Moltes persones se sorprenen quan els expliques el que és una cosa com molt bàsica i el genera que a partir d'allò, potser cuiden més de ficar menjadores als ocells en el seu jardí o no sé, etc. de no ficar-se dins del Riu en època de reproducció o de fer coses que estaven molt acostumats, que nosaltres fèiem sempre, però comencen a ser molt més conscients perquè saben. Perquè algú els hi ha explicat i a més tenim la Gràcia que potser els educadors i les educadores ambientals, perquè som una mica així més sensibles o que ho fem d'una manera molt maca. Llavors com que cala dins del de les persones.

00:19:24 Entrevistada_E3_2

Clar, i aleshores aquí el repte seria com acostar l'educació ambiental més a la gent de ciutat, que sí que la té, però que hi ha certs àmbits que es perden pel simple fet de viure la metròpolis.

I un altre repte que estava pensant abans és l'educació ambiental no siguin activitats bolets, sinó que intentem transformar-ho en projectes més continuats, transformadors, que puguin tenir una certa continuïtat que no sempre fem el mateix i que al llarg dels cursos o al llarg dels infants o sinó la gent adulta que pugui anar variant i puguem fer projectes més continuats en el temps. Que també és així com aprens quan veus la transformació de les coses. Que a vegades vas un dia a fer una cosa puntual i dius tu “que guai”, però potser a casa doncs no pots fer aquest experiment o a casa no tens els recursos per seguir investigant i llavors es queda una cosa bolet. Que està bé i la recordes, però està bé, si tens l'espai on poder veure transformacions de coses.

00:20:28 Entrevistada_E3_1

Si, potser un repte també seria com que aquests coneixements servissin a la gent com per incidir més en la política i en les accions comunitàries, en les dinàmiques, en l'estructura social, etc. vull dir, que hi hagués prou pes en aquests coneixements i en aquesta sensibilització perquè es mobilitzessin i demanessin canvis estructurals o canvis en l'àmbit polític i empresarial, que al final és com el que mou una mica tot l'engranatge nivell global.

00:21:13 Entrevistada_E3_2

Si Bé, com els pressupostos ara participatius que hi ha a Barcelona o aquí a Sant Cugat. Que si la gent estigués més conscienciada o així, potser faria més propostes de caràcter ambiental.

Bé, i que després potser la resta de societat no vota i no surten i no passa res, però que hi hagués més propostes en aquest sentit. Si surt de la població i si es vota, llavors l'ajuntament ho ha de fer.

00:21:37 Entrevistador

Perfecte, doncs en aquesta línia, ara sí que passem de bloc. I parlem de fet, d'aquesta capacitat d'incidència, de conscienciar, etc. Aleshores, moltes autores parlen d'ecociudadania o de ciudadania ambientalment sensible, el nom "X" i crec que sí que compartim que l'educació ambiental com dèieu té un dels objectius o el que busca és transformar, conscienciar, sensibilitzar, etc. La pregunta és sobre aquesta nova ciudadania.

Tu, E3_1, comentaves que s'anava fent amb el cicle de participació, ciudadania, educació ambiental, etc. Com ha d'arribar a ser? I en quines competències o en quins elements hauríem d'educar per aconseguir això? És a dir, quines competències, valors, "X" creiem que ara mateix estan dormint o no són tan presents com creiem que haurien d'estar en aquesta nova ciudadania. Si ho creiem.

00:22:46 Entrevistada_E3_1

Bé, és que hi ha molts valors que s'han perdut. Vull dir el fet de desconnectar-nos de la natura. S'ha vist de confinament, l'important que la natura i el fet de passejar. I viure i tots els beneficis que ens aporta la natura, el fet d'estar en grans ciutats els desvincula. I crec que ara hi ha molts valors que en petits grups de població està creixent més, però que estan molt abandonats.

Perquè l'educació ambiental, en veritat engloba moltes coses. Engloba el medi, però també fa referència a un tipus de persona, no? Vull dir si tu ets respectuós amb el medi ambient, també és respectuós amb les persones o, etc.

00:23:27 Entrevistador

Aquí és on anem. El tipus de persona que defensem, quin tipus és?

00:23:34 Entrevistada_E3_2

Clar, jo crec que llavors estem volent educar un tipus de persona. Jo m'imagino, etc. Vull que les persones realment siguin més crítiques amb el que veu, amb el que viuen i que siguin més respectuoses.

Potser quan són respectuoses amb les altres persones, són respectuoses amb el medi, són respectuoses amb, etc. És a dir, que siguin conscients que les accions que ells fan tenen unes repercussions i, per tant, m'agradaria pensar que estem educant persones que siguin més crítiques amb el que, etc. ja, etc. no ho sé, etc.

00:24:16 Entrevistada_E3_1

Estem parlant de com la persona ideal, doncs quina seria la persona ideal?

Jo crec que són persones menys consumistes, que viuen a un ritme de vida més tranquil, que estan connectades sigui perquè viuen més a prop o simplement per l'estima que li tenen a terra. Que hi ha una connexió amb la natura, que a més a més són crítiques que tenen una mica de poder o voluntat de voler transformar-ho. Que no es queden simplement amb els conceptes, sinó que volen canviar això. I a part són persones que creen una xarxa amb altres persones, en assemblees, etc.

00:25:09 Entrevistada_E3_2

Sí, però que són crítiques i tenen aquest punt de saber, etc. I que viuen en comunitat al final. Són persones que formen part d'un conjunt i que no són individualistes, sinó que són o cooperatives o no sé com dir-ho, etc. Però són persones amb aquesta mirada que no viuen sols al món sinó que viuen en comunitat i, per tant, puc viure la meua petita comunitat i actuem com a tal per, etc.

00:25:37 Entrevistada_E3_1

Bé, perquè potser el fet de respectar la Terra i tot el que envolta ja fa que tinguis una visió menys individualista. Perquè ja hi ha béns que són comuns. En conseqüència, el fet de compartir aquests béns fa que creïs doncs més xarxa.

00:25:57 Entrevistada_E3_2

M'ha agradat el que ara deies de respectar, etc. no sé si ho deies en aquest sentit, però de respectar els tempos o els ritmes o el que és la vida més tranquil·la, la una vida més, etc. m'ho imagino molt quan tens l'hort. Tenim l'hort i ja sortiran les coses. No accelerem els processos, no anem a viure de forma accelerada, no. Anem a viure una mica més tranquils i crec que quan tu vius una mica més tranquil, respectes les plantes, respectes les persones i el respecte és una mica tot, etc.

00:26:28 Entrevistada_E3_1

I una idea més d'aquesta dirigir-nos cap al creixement i s'ha volgut sempre vendre l'objectiu que ens hem de desenvolupar, que una societat sana, una societat rica, una societat amb alt nivell d'estudis és la societat que volem. I potser ja no volem tant això. Vull dir, clar que volem una societat que tingui molts aprenentatges, però que potser no consumeix la Terra d'una forma tan ràpida perquè els recursos ja s'han vist que són finits.

00:27:07 Entrevistador

Lavors en dintre d'aquest esquema molt de model de ciutadania ideal, on tenim els nens i nenes i adolescents? Els imaginem igual, els imaginem, etc.?

00:27:21 Entrevistada_E3_1

Bé, crec que hi ha de tot. Com a tots llocs. Vull dir, hi ha un grup d'infants molt conscienciats i que treballen molt sobre el medi ambient i que les seves accions sempre són molt respectuoses. I hi ha grups de nens amb els quals no s'ha treballat i que estan com a “menys 3”.

00:27:43 Entrevistada_E3_2

Sí, jo crec que el que dèiem abans en algun moment. Són potser el col·lectiu on està guanyant incidir bastant, és a dir, doncs perquè hi ha nens que sí i n'hi ha nens que no, però són el futur i, per tant, destinem recursos per incidir en aquesta població que ara està creixent i que, per tant, té més recorregut al llarg de la vida.

I que no és com tothom diu “que només seran els nens perquè els adults ja no els podem canviar”, no. A veure, els adults també poden canviar la seva mentalitat i també poden entendre aquestes coses, però sí que és veritat que amb els infants i adolescents incidiré més perquè que tinguin aquest punt de protagonista perquè al final el món serà seu en un futur. Lavors bé, doncs com més conscienciats siguin ells, millor pel futur de tots plegats.

00:28:24 Entrevistada_E3_1

I també és veritat que hi ha un punt que els nens eduquen els seus pares. Vull dir que sempre es pensa al revés, però vull dir que els infants demanen i a més també, com que els pares, segons quins arguments donen els fills no podem dir que no. Perquè vulguis que no els hagin d'intentar ensenyar això, l'únic que després no són conseqüents amb les seves accions.

Lavors quan un infant ho ha treballat molt a l'escola ho porta a casa. I llavors no li pots dir que no sé.

00:28:50 Entrevistada_E3_2

Clar que també incideixen. Jo crec que també és guai aquest concepte que no només reben els infants, sinó que també en aquest cas poden, etc.

00:28:58 Entrevistada_E3_1

Sí, i jo crec que canvien coses a dins de casa.

00:29:02 Entrevistada_E3_2

Clar, que també poden arribar a transformar coses que, per molt petits que siguin, també són protagonistes en aquest sentit i això és bo.

00:29:10 Entrevistada_E3_1

Si ens n'anem de la pregunta, ens ho dius?

00:29:12 Entrevistador

No, no va perfecte. Perquè de fet ara si esteu parlant d'un nen en solitari, com d'ell i la seva família o així, etc. i ara la pregunta ja va més cap als nens en conjunt. Igual és general i no només amb el medi ambient, però sí que fa "X" anys amb tot el moviment de la Greta s'ha donat molta cobertura a nens organitzats i que es mobilitzen entorn el medi ambient.

La pregunta és si vosaltres coneixeu alguna iniciativa d'aquest estil o d'un grup d'infants i adolescents que s'hagi organitzat ja pot ser per motiu propi o a través d'algun projecte concret, alguna activitat, etc. però que s'hagi organitzat per la voluntat de transformar o la voluntat de participar del medi.

00:29:56 Entrevistada_E3_2

Bé, aquí a Sant Cugat ja els Fridays. D'acord, a veure que això ja és un moviment a escala mundial, però que aquí hi ha hagut en aquest sentit ganes i joves de Sant Cugat, per exemple, que és el que coneixem amb ganes de dir ei que som aquí, que hi ha molta feina a fer i que ens podem organitzar i ha estat guai. Perquè crec que han creat activitats, i han anat als centres a explicar-ho, etc. vull dir que ja no és només que ells s'hagin organitzat i que han sortit al carrer a fer certes activitats, sinó que han incidit en el món escolar en els centres i hi han anat

a fer activitats per als infants. Llavors és com maco que pugui haver aglutinat la gent com de secundària i batxillerat i que, a més a més, s'hagi pogut incidir en els centres educatius a dir “ei que som aquí” i entenc que per animar a la gent a què participin amb ells. I que siguin encara més joves de Sant Cugat que formin part d'aquest moviment, per exemple.

00:30:47 Entrevistada_E3_1

Si, jo no sé si individualment i fora de l'àmbit escolar conec cap cas, però sí que és veritat. Que ara sembla com que ja sigui antic i no tingui tanta importància, però tot el tema de les agendes 21 dins de les escoles, vull dir que no només crear un projecte dins de l'escola sinó que connecta escoles entre elles i diferents comunitats, etc. tot el de la comissió ambiental, que abans no existien i ara les escoles estan creant comissions ambientals, etc.

També hi ha el projecte que hi ha a l'escola en Pi d'en Xandri de 360 graus en el que es parla de l'alimentació sana i sostenible en el que es vol com que tots els actors relacionats amb l'alimentació estiguin implicats i, per tant, els infants vegin com tot el cicle. Llavors passen des de l'hort a plantar l'enciam que el porten a la cuina, que coneixen els proveïdors, etc. Com una mica això.

També han sortit les comissions de menjador, etc. Bé, comissions en què les famílies, els proveïdors, els cuiners, etc. tots aquests creen comissions a les escoles per decidir tots com volen que sigui aquesta alimentació.

00:32:09 Entrevistada_E3_2

Clar ara estava pensant si fora de l'àmbit educatiu, etc. o fora dels centres, etc.

00:32:14 Entrevistada_E3_1

Fora del centre, jo no conec tant, però sí que és veritat que potser els Casals de joves també al final acaben incloent com a activitats relacionades amb el medi ambient. Ja sigui una mica més divulgatives i de reflexió, etc. però bé, al final és perquè tenen un interès en això i potser porten algú de fora que els hi expliqui segons quines coses.

O en molts Casals que ha sigut perquè la voluntat dels joves ho ha volgut. També s'han creat horts i una xarxa d'hortos urbans. O hi ha moltes parcel·les abandonades o solars, que joves conjuntament amb adults, però no perquè fossin els adults que tiressin d'aquesta iniciativa,

han recuperat aquests espais que estan abandonats i que han creat un teixit associatiu i un hort.

00:33:14 Entrevistada_E3_2

Després també hi havia la Paula de la uni, etc. jo vaig participar un temps ara un pòdcast de “Ràdio terra” on parlava també de coses de medi ambient i al final, és una forma també d'organitzar-se i de donar veu a certa gent i a certes realitats que hi ha en el món a través de la Ràdio. Era la Ràdio autogestionada, etc. llavors també, arribes en altres oients que si no no arribaries. I és una altra manera de conscienciar i de, etc.

00:33:46 Entrevistada_E3_1

Bé, i que cada vegada hi ha més literatura, no sé si d'adolescents, però sí que de joves bastant novells que creen. Continguts relacionats amb el medi ambient i d'una manera així crítica.

00:34:02 Entrevistada_E3_2

I clubs de lectura també, allà el tema el club de lectura d'ecologia política. Que entenc que està obert a tota la ciutadania en general, també per temes d'ecologia política i així, etc. Una altra manera de dir que estem aquí en aquest espai i qui vulgui pot venir participar.

00:34:28 Entrevistador

Entesos, i hi ha alguna d'aquestes que heu descrit o que coneixeu en què considereu que el paper de la infància és especialment, etc. no sé si dir rellevant, per què entenc que hauria de ser en totes, etc. però present?

00:34:45 Entrevistada_E3_1

Suposo que les agendes 21. Del que hem dit més, etc.

I en les comissions aquestes ambientals que a les escoles són un de cada curs i inclús ja el de p5 i el del p3, p4, etc. vull dir, etc.

00:34:59 Entrevistada_E3_2

Clar entenc que és en l'àmbit escolar on poden tenir aquest punt de protagonisme perquè tenen l'espai. Suposo que també el fet que l'infant se sent còmode allà perquè és casa seva, és la seva segona casa i, per tant, potser allà li és còmode participar o donar més la seva opinió o pensar coses perquè és un espai que coneix molt bé.

00:35:19 Entrevistada_E3_1

Entesos, i que també les escoles donen les eines per fomentar aquesta participació. Preparen el terreny perquè es creïn aquests espais.

I després, crec que les famílies cada vegada més, perquè també hi ha més activitats relacionades. Però clar, no sé si va per aquí. En pla, cada vegada més, més dissabtes pots anar a conèixer diferents coses del medi ambient hi ha munt de voluntariats en el que poden anar en diferents tipus de persones. Llavors, tot això no és una cosa que tingui una continuïtat, però al final moltes vegades ens trobem amb escoles en què hi ha nens molts friquis en una temàtica i que, per tant, això sense voler doncs també ho està transmetent als altres. I potser ve del fet que han anat el cap de setmana amb els seus pares i s'ha aficionat amb mirar ocells, o que si les abelles, o el que sigui.

També és veritat que actualment, com l'educació ambiental està agafant molt més pes i, per tant, etc. Vull dir que es creen activitats relacionades per aquests infants. I ja està, avui simplement van un dia, però de mica en mica potser quan siguin més grans pues creen alguna cosa.

Ara cada vegada més s'està tornant molt a la producció local, a recuperar terra, recuperar antics oficis i a això ha de fer-ho de forma més tradicional. I això fa que s'apropi a la ciutadania tots els processos que s'havien quedat una mica anul·lats, o que ja s'havia perdut el camí o la història. I tu anaves al supermercat i compraves la mel i cada vegada més la gent està comprant doncs al que fa mel i ell i li explica tota història d'on ve la mel i que són molt importants les abelles i així, etc. I ja està, potser aquest nen es torna un friqui de les abelles i en veritat doncs van creant projectes individuals o així a les escoles, etc. i ell va donant la seva xapa de les abelles. I aleshores ja està creant consciència.

00:37:32 Entrevistador

Doncs en aquesta línia de crear consciència que siguin els nens i nenes que tinguin un paper protagonista i participatiu, etc.

Us pregunto, i podem anar a unes mirades més genèriques si voleu, no tant de Sant Cugat, que també, però a escala general. Creieu que s'estan promocionant o potenciant aquestes pràctiques de participació de la infància envers el medi ambient? I com? Quins agents? Quins papers s'estan desenvolupant perquè es doni més? Es doni menys?

00:38:18 Entrevistada_E3_1

Mmmm, etc. Sí, jo crec que sí. Vull dir que estàvem dient com que les activitats abans podies fer una activitat de fer un instrument i cada vegada més aquestes activitats són familiars i públiques en general i a sobre gratuïtes. Però torna a dir la pregunta, etc.

00:38:36 Entrevistador

Sí, és això si s'estan promocionant diferents pràctiques i participació també en clau el que dèiem. És a dir, de caràcter ampli, però m'interessa sobretot el tema de projectes transformadors, tot allò que dèiem, etc.

Si s'està promocionant i en cas si, com ho veieu? Quins agents hi estan jugant a favor? Quins agents creieu que poden remar en contra?

00:38:58 Entrevistada_E3_2

Clar jo veig aquí que hi ha institucions. Hi ha, per exemple, des d'ajuntaments que subvencionen certes activitats de les escoles amb relació a l'educació ambiental, és a dir, feu un hort escolar, feu canvis en el menjador, etc. Ara ens hi hem trobat pel que fa a Sant Feliu de Llobregat, Sant Vicenç dels Horts, etc. en diferents ajuntaments d'aquí del Baix Llobregat o Vallès que ens hem trobat que realment és l'ajuntament és que hi posa diners per dir pel que fa a escoles verdes “teniu aquests X diners per fer un treball específic sobre els menjadors escolars o sobre la pagesia local d'aquí de la zona”. Llavors és com guai perquè des de l'ajuntament s'estan donant diners perquè les escoles tinguin més recursos i perquè els infants puguin ser protagonistes de certes accions de transformació.

Clar, després, com tot. Es pot transformar més o menys. De vegades, potser queda amb una inversió més justa i llavors és una rentada de cara o a vegades sí que són inversions posant diners i, per tant, es poden fer projectes més guais.

No sé, o a Barcelona amb escoles més sostenibles. Doncs hi ha aquestes microxarxes que al final els diners arriben de l'ajuntament i diuen doncs anem a fer diferents microxarxes en relació amb diferents temes sobre el Medi Ambient i així les escoles durant tot aquell curs poden fer un treball específic sobre aquella temàtica: residus, alimentació, el soroll, l'aigua, etc. I això és l'ajuntament que hi posa la pasta.

O sigui com per pensar en projectes més a llarg termini. I que després també és veritat que a vegades també pot subvencionen d'activitats puntuals que la ciutadania també pot accedir i que a vegades ens hi trobem de dir veniu a fer una activitat sobre agroecologia. Perquè tenen una subvenció per fer coses sobre agroecologia, sobirania alimentària, alimentació sostenible, etc. tot això s'ha posat una mica de moda i tot això perquè mira, bastats ajuntaments també ens ho demanen.

Potser llavors són activitats bolet. Però d'acord, ja és una manera també de remoure. No sé si té un gran poder transformador, depenent de les persones que vinguin i de les ganes que després tinguin **d'estirar el fil**, etc.

00:41:08 Entrevistada_E3_1

Sí, moltes vegades l'ajuntament fica la pasta, però a vegades també és la mateixa escola i a vegades no és tant els diners sinó que l'altre és l'engranatge, saps? Vull dir, bàsicament l'ajuntament i escola, tot i que és veritat que els pares també deuen tenir un paper, tot i que a vegades potser es creen iniciatives molt interessants a escala d'escola i potser no hi ha un seguiment. O les famílies no s'impliquen tantíssim, hi haurà famílies que sí i que no. O hi haurà famílies que no s'impliquen en aquest projecte i llavors potser les famílies poden ser un agent positiu o a vegades poden ser un agent en contra. .

00:41:58 Entrevistada_E3_2

I que hi ha molts projectes, que de vegades a nivell de famílies tiren endavant simplement per la voluntat que té la gent de participar i de dir vinga doncs va som uns pares motivats i tirem projectes transformadors endavant sense que hi hagi una gran inversió darrere. Que els diners tampoc ho son tot. Que moltes vegades hi ha famílies que per les ganes que tenen de motivar-se i de fer coses amb els infants, etc.

00:42:19 Entrevistada_E3_1

Sí, però és que és molt variable, no?

Perquè també amb famílies que s'han implicat en els patis escolars. I han tret tot el ciment que hi havia al pati i hem creat com espais d'hort i se n'han encarregat ells amb el seu esforç i diners amb el permís òbviament de l'escola. Però vull dir que són ells els que han invertit les hores i l'esforç en canviar el pati de l'escola i fer-lo més verd.

00:42:46 Entrevistada_E3_2

I ahora jo què sé ens estem trobant també per part de la generalitat una subvenció ara que també volien donar sobre educació ambiental i accions així de caràcter ambiental. Per dir-ho així globalment i de sensibilització. Llavors, és la mateixa generalitat que diu, mira, teníem diners i a partir d'aquí hi ha certes entitats que poden intentar crear projectes transformadors on els infants joves puguin ser protagonistes. Aleshores, pots decidir encarar-ho aquí o no. Però vull dir que hi ha aquesta possibilitat també. Com a Ortiga ens podem presentar, hi podem pensar un projecte de joves d'aquí de la zona on tinguin un paper primordial i on puguin fer algun projecte transformador. Llavors seria la generalitat que ens estaria donant aquest impuls perquè si no doncs a vegades tens idees, però no hi ha recursos, no?

00:43:39 Entrevistada_E3_1

Sí, això ajuntaments, familiars, escoles, etc.

00:43:45 Entrevistador

Súper, l'ajuntament, escola, família, generalitat, etc.

00:43:47 Entrevistada_E3_1

Sí també potser com productors locals o restauració, botigues, etc. vull dir, que també estan canviant el que venen i el que ofereixen.

00:44:02 Entrevistada_E3_2

Sí, però és veritat això dels productors. Aquí per exemple, de Collserola.

00:44:08 Entrevistada_E3_1

Són més pròxims que en altres temps, no? Hi ha més grups de consum. Vull dir que tot està com més, etc. Potser per l'entorn on ens belluguem nosaltres és veritat que potser a vegades són entitats o són maneres de fer que a algun barri o algun tipus de grup d'amics no els hi arriba, etc. però, no sé.

00:44:32 Entrevistada_E3_2

Si aquí els productors també s'han unit per dir, val a Collserola fem la xarxa de pagesos i perquè aquí rebem escoles i també es fa educació.

00:44:47 Entrevistador

Entesos. Perfecte. Últim bloc va, que ja s'acaba. Abans hem parlat, compte que la línia és fina, dels reptes de l'educació ambiental. Ara us pregunto el repte de la participació ambiental de la infància, entesa la participació amb un component quasi d'activisme o de propi motor com si diguéssim.

Quins reptes veieu? Sigui creieu que té futur aquesta temàtica o aquesta forma? O si simplement es mantindrà, etc. o què passarà? Si haguéssim d'imaginar que passarà amb aquesta participació dels infants cap al medi i de forma automotivada. Què passaria?

00:45:44 Entrevistada_E3_2

Jo crec que poder aquesta participació s'ha de suposar que podria augmentar. És a dir, que al final són infants i joves que si cada vegada reben més inputs de diferents llocs envers un pensament més crític, envers canvis que es poden fer, propostes de transformació, entenc que si tu com a persona reps més inputs que potser quan nosaltres érem petits, aleshores tu tindràs una motivació per alguna forma, ja sigui com deies en grups de consum o coses així en què tu com a persona doncs puguis tenir aquest paper de participació, però no sé, etc.

Suposo que per això es mantindria o hauria d'augmentar. Però, vaja, etc.

00:46:35 Entrevistada_E3_1

Ja no sé, és que no sé ben bé quin és el repte, però jo crec que els infants són com molt poderosos i moltes vegades els adults són els que els hi tallem les ales. Ells, la seva pròpia imaginació i així ja els hi surten coses. A vegades els hi poden néixer projectes que perquè potser en el currículum escolar no ho permeten, el temps, la dedicació que implica a les persones del voltant, etc. i no els hi permeten.

Però que ells podrien ser un motor. El que passa i el repte no sé quin podria ser, molaria que creessin comissions i que consciencien la població, que fessin activitats. I no ho sé.

Que canviessin els seus hàbits, per canviar també els del seu voltant més proper, com són les famílies.

00:47:23 Entrevistada_E3_2

Sí que pogués haver-hi aquest punt d'organització de joves i d'aquest paper transformador que m'imagino que potser amb el temps hauria de ser més present que no ara, però tampoc,

etc. també tenim la societat que tenim. I a vegades per molt que tu vulguis no s'aconsegueixen.

M'imagino més que un dels reptes hauria de ser de comunitat i de treballar en xarxa a través de moltes coses, a través de cooperatives de consum, a través de la participació en diferents àmbits, a través de parades, a través de la comunitat i l'espai on vius és més fàcil intentar aconseguir canvis.

00:48:00 Entrevistada_E3_1

Sí potser que canviessin la seva manera de consumir. Des de l'oci a productes, etc.

00:48:07 Entrevistada_E3_2

Sí la manera també a vegades de relacionar-se, no sé com dir-ho. Però cada vegada tot es fa més com digitalitzat tot i es fa molt així i potser es perd aquesta autenticitat, tot i que hi ha parts que no, no sé com dir-ho, però a vegades jo veig els joves d'avui dia i és com que a part de les xarxes socials, etc.

00:48:26 Entrevistada_E3_1

Clar és que depèn. És veritat, vull dir, perquè obren el casal i venen allà a fumar cigarros i "cigarros" i clar, no tenen cap mena de consciència i no els importa res. Ja no és un bosc, o sigui una terrassa d'un espai comú i t'estan deixant i tu pots fer el que vulguis. Allà van i mengen patates i marxen en deixar la bossa a terra. O sigui que la consciència, ja no només ambiental, és molt baixa i vull dir, no els has de dir que recullin els cigarros i la bossa de patates del terra.

00:49:05 Entrevistada_E3_2

I que d'aquí a l'acció transformadora, etc.

00:49:07 Entrevistada_E3_1

Clar i sí que és veritat que el fet de connectar-se amb tantes xarxes socials i així, fa que no visquin la vida una mica en certa manera, vull dir, perquè no, etc. no sé. No fan res.

00:49:21 Entrevistada_E3_2

Clar com es perd aquesta part de transformar realment l'entorn que tu vius.

00:49:25 Entrevistada_E3_1

I d'interacció amb altres persones.

00:49:34 Entrevistador

Però, a través de les xarxes i moltes interaccions també.

00:49:37 Entrevistada_E3_2

Ja si això està pensant, és que és una forma fàcil també de connectar amb gent d'altres llocs de més lluny, poder fer xarxa i de dir ei que soc del barri. O sigui que potser a vegades no es trobaran al casal, però es trobarà a través de les xarxes. La penya que viu la té a veure a prop, per dir alguna cosa, i poden crear també a través de les xarxes alguna campanya de conscienciació que així, etc.

00:49:57 Entrevistada_E3_1

Bé sí clar, és un doble, etc. Això els fa estar més connectats i potser sembla que es quedi en una simple difusió, però poden crear com un avenç més important i multitudinari i amb més transcendència i, a la vegada, doncs perdre molt temps a les xarxes social sense tenir una implicació ni fer res de profit.

Bé, d'acord que hi ha molts tipus de joves. Però potser ara el jove ja no surt molt en cap de setmana a fer una excursió de muntanya i es queden jugant a la play. Hi ha molts casos de joves isolats per les xarxes.

00:50:37 Entrevistada_E3_2

També arran de pandèmia, no? El que ha generat i el que ha comportat la pandèmia no ajuda. Tot i que pensaries que hauria d'ajudar perquè dius, ara que no estem tancats i ara que podem, etc. però hi ha molta gent que està tancada en ella mateixa i és complicat motivar amb aquestes coses.

Aleshores ben bé no sé quins són els reptes.

00:51:10 Entrevistador

Entesos. Perfecte. Doncs l'última pregunta és de carta als reis mags. Teniu ara a l'abast tots els recursos que necessiteu per fer que això passi. Per fomentar aquesta consciència i introduir

en aquests canvis que estàvem dient. Per on comencem? Tenim tots els recursos, ara que hem de fer?

00:51:29 Entrevistada_E3_2

Uau, etc. Per on comencem, eh?

00:51:41 Entrevistada_E3_1

Doncs comencem en canviar aquestes activitats. Està molt bé que ja han fet un tastet i ara es transformen, es converteixin en una cosa transversal i que estiguin en el dia a dia. En el dia a dia de les famílies a través de les escoles, o al revés. I que generin un canvi, per exemple, les escoles i els residus que ja s'ha mig canviat algunes coses que estigui integrada aquesta educació ambiental. Que no sigui "ara fem classe d'educació ambiental" sinó que estigui present en la majoria d'assignatures, no ha de ser una cosa d'un moment, d'una hora la setmana. Si no que és una cosa que estigui implícita en tots els moments.

En tot moment pot haver-hi una crítica a algun concepte, en tot moment podem intentar canviar alguna cosa, en tot moment, etc. no ho sé. Tot està en el dia a dia, tant en el que mengem a on anem, com ho fem, on anem de vacances, etc. i això.

00:52:50 Entrevistada_E3_2

Cal facilitar que hi hagi aquest decreixement com a societat. Per no sé com facilitar-ho, eh. Però m'ha semblat interessant això que sigui totalment transversal. És a dir, no anem a fer el que sempre hem fet tal com deies, sinó que sigui implícit ja en totes les coses.

00:53:12 Entrevistada_E3_1

O sigui, el com és això. Que cada individu, com a ell mateix sigui conscient d'això i afecti en tots els entorns, no? I com, etc. com, etc. doncs això, doncs si tu has rebut una bona educació ambiental quan vas a l'escola fas, no sé, tampoc és una cosa de què vas amb subvencions i ajudes per transformar estructuralment les coses, etc. no sé, moltes reunions i comissions per intentar transformar l'estructura i les maneres de fer que hi havia anteriorment i que veiem que ella no funciona tan bé, etc.

Com? No tenim por al canvi.

00:53:55 Entrevistada_E3_2

Clar, no ho sé com eh, però t'imagines per exemple pel que fa a alimentació. Que aquí a Catalunya tenim molts camps per poder alimentar també la població, no? Aleshores tu vas al súper i tens moltes facilitats per trobar coses amb un gran impacte ambiental, a molt bé de preu. I coses amb un zero impacte ambiental o molt poc amb un preu just per aquelles persones. Preus que tampoc t'estan estafant, però llavors cal dir val, quines polítiques es poden aplicar per facilitar-ho i que tu poguessis tenir un accés fàcil. Que ja en pots tenir i a vegades tu pots crear com a cooperativa de consum. Però hi ha molta gent a qui a vegades que no li arriba aquesta manera de consumir. Per exemple.

I aleshores hauria de ser una manera fàcil de poder valorar la feina de com s'aconsegueixen els aliments i que pugui ser el màxim de proximitat possible i reduir els impactes al final.

00:54:52 Entrevistada_E3_1

Bé és que és un concepte tan ampli que t'has de posar a parlar de molts temes específics, com podria ser transformant la mobilitat, per exemple. Ens venen la moto que deixem d'anar en cotxe, però les coses estan ben comunicades? I mirem altres països en els quals pots anar en bici en el que potser tens una bici allà per agafar gratuïtament o saps que hi ha un pàrquing i que hi ha facilitats.

També la gent, si hi ha canvis polítics de grans dimensions, la població s'acostuma a això. Si jo no puc aparcar a no sé quin lloc, agafo el transport públic que és de qualitat perquè surt amb prou temps perquè a mi em sortia a compte i és prou econòmic, doncs jo ho faré així; si vaig al súper i puc escollir entre una caixa de porexpan amb el plàstic d'uns kiwis o amb un aliment que ve de no sé on, etc. o jo ja no puc dir amb això, etc. això arriba a tu. Per tant. Si ja no existeix aquest concepte ja no he de triar entre un o l'altre. Ja fora.

Jo crec que s'ha de canviar les polítiques des de dalt.

00:56:11 Entrevistador

Pensem en petit doncs. O sigui, està guai, però llavors en petit, en el vostre dia a dia a l'Ortiga i amb els agents amb qui us relacioneu, ajuntaments, escoles, etc. qui sigui. Alguna mesura que creieu que us faria un bon favor en la vostra missió educativa com a educació ambiental?

Ostres, per què no tenim això? O si féssim això, això i això aniria millor. Coses que tant vosaltres com potser el context podríeu fer. Que penseu, etc. "Si això fos així, ens aniria millor".

00:56:43 Entrevistada_E3_1

Bé, caldria més temps i diners, però per exemple, una manera d'apropar-nos més i no fos un bolet és que vinguessin les escoles setmanalment. Que fos un treball de sempre en què participessin en la producció d'aquells productes, que veiessin l'esforç que suposa, que vinguessin caminant, etc.

00:57:01 Entrevistada_E3_2

Que poguessin fer, etc. sí, que cada curs escolar pogués haver dit certs projectes transformadors allà la masia i que pogués servir d'experiment per als infants. De dir, d'acord, que voleu treballar aquest any? Hi ha una masia pública, perquè la masia és pública i el terreny és públic, doncs potenciarem un espai cada any per uns grups o escoles, o un grup de cada una de les escoles públiques, per dir alguna cosa i que algun dels cursos pogués fer un treball de transformació experimental allà a la masia i se'ls hi pogués cedir l'espai perquè al cap i la fi és un espai públic.

I a part de rebre't i poder fer activitats aquí, hòstia doncs utilitzeu l'espai i transformeu-lo d'alguna manera. A part de treballar alguna temàtica del milió de temàtiques que es pot treballar allà de la masia, no sé.

No sé si això tampoc seria gaire “*Guan*” però seria alguna cosa. Perquè al final venen allà i fan activitats bolets. Perquè a més venen a dinar, llavors no gaudeixen més que 3 hores, dinar i te'n vas. I és una finca pública que es podria aprofitar molt més l'espai que hi ha allà per centres de Sant Cugat.

00:58:09 O Entrevistada_E3_1

Si i també que fos competència. O sigui que estigués dins de les competències de les escoles o que fos una assignatura, etc. Bé abans he dit que havia de ser en totes les assignatures, però que hi hagués una part de, etc. És a dir, que les naturals no es quedessin tota la teoria, sinó que descobrim això una vegada al trimestre.

00:58:35 Entrevistada_E3_2

Què pogués haver-hi una persona coordinadora de l'educació ambiental o de la mirada ambiental a l'escola que s'assegurés que més o menys, a les diferents assignatures o els diferents espais, etc.

00:58:45 Entrevistada_E3_1

Mireu, una mallerenga carbonera! Perdona, era superior per l'entrevista.

00:58:55 Entrevistada_E3_2

Què més, etc.

00:58:57 Entrevistada_E3_1

No sé, jo crec que això a vegades ens posem molta pressió als individus. Que com és la nostra participació, si reciclem bé o malament.

I crec que val, els petits canvis fan grans coses i el que tu vulguis i és veritat. Però si es canvia des de dalt, és molt més fàcil. Ens estan fent reciclar separar segons quins residus que si no generessin ja no els haurem de reciclar. Partim des d'aquí llavors.

00:59:28 Entrevistada_E3_2

Jo ara penso com es podria millorar la participació.

00:59:37 Entrevistada_E3_1

Entesos, jo crec que està integrada la seva vida ja.

00:59:42 Entrevistada_E3_2

Sí, jo crec que ja hem de tenir molts exemples, ja sigui a l'escola, a la família, al barri, etc. molts exemples de diferents maneres de participar i que vegin que se'ls escolta. Que a vegades també aquesta és l'altre, els nens participen de no sé que i després ningú et fa res de cas i a tu et passen les ganes de participar en res. Llavors, si tu com a infant des de diferents àmbits de la teva vida vas veient formes fàcils i assequibles de participar, de poder dir la teva, de poder transformar coses, llavors és guai perquè al final ho adquireixes. I vas com practicant d'això.

Jo abans et deia que nosaltres de petites tampoc podries opinar de coses, podíem transformar, etc. Però bé, teníem l'espai del cau a prop i al final és bastant lliure en quant això, però si tu no tens gaires espais tipus cau? Al final, si tu no treballes la teva mirada crítica o la teva mirada de transformació, com coi tu com adult has de poder associar-te amb la resta de veïns per transformar i poder oferir una mirada en conjunt si ningú t'ha educat amb això. Si tu no ho has vist, llavors?

No sé, potser tu com a persona un dia et despertes i veus una pel·lícula i penses “ua podem fer això aquí” però sí no, etc.

Llavors cal treballar-ho de diferents àmbits. No sé quin de forma clara. El principal que se m'acudeix és a l'escola perquè són moltes hores on hi aniran persones amb coneixements i eines, en principi, per poder educar-te en aquests aspectes, etc. no ho sé.

Ai, etc. volem un món millor.

01:01:18 Entrevistador

Molt bé pues per part meva seria això. No sé si hi ha alguna cosa més que vulgueu deixar constància abans que aturi la gravació?

****s'agraeix el debat i l'estona de reflexió i segueix el debat al voltant de possibles polítiques públiques que podrien millorar-se en relació amb el consum alimentari i al transport, etc., etc. ****

Annex C.1.4. Transcripció entrevista E4

03 de maig de 2022

00:00:01 Entrevistador

Bé, doncs, primer et demanaré que et presentis una miqueta d'acord. I també que presentis el recorregut teu dins de ser educadora d'hort o la línia que tu ara mateix tinguis amb l'educació ambiental o en aquell camp en què t'estiguis desenvolupant i que parli una mica de tu també tota aquella trajectòria que creguis interessant en el camp de l'educació i el medi ambient.

00:00:28 Entrevistada_E4

Endavant val entès, doncs soc na **E4** vaig estudiar el grau de Ciències Ambientals i quan vaig acabar, vaig fer el màster d'educació i ja tot d'una vaig entrar a dins l'escola, aquí a la Salle. La Salle Comptal. Això ho he de dir? On faig feina? Bé és igual, a la Salle Comptal.

I dins l'escola faig assignatures de biologia i matemàtiques, no amb relació a medi ambient com a tal, però sí que a dins l'ha apartat de les assignatures d'APS, que fem un aprenentatge servei amb diferents entitats, sí que vàrem, implementar l'hort urbà, que feia anys que l'hi volia com implementar i no l'havia fet. O sigui que vàrem començar l'any passat.

I clar el servei, doncs de l'aprenentatge i servei és propi de l'escola. Aprenentatge amb autoconeixement i autoaprenentatge. I després doncs el servei queda dins l'escola diguéssim.

I aquest any i l'ha implementat un APS amb *Anèl·lides* que el que fem és un estudi de tot el litoral i sobre la regressió del litoral, la biodiversitat que l'hi troba i els residus que estan afectant tota la zona. I amb ells, doncs ells donen com tots l'aprenentatge de tot això i després nosaltres fem el servei del fet que som els portaveus de tot el que està passant.

I aquests és el projecte que duem aquest any. Per tant, aquesta és una mica la meva trajectòria dins el món de l'educació i l'educació ambiental.

00:02:03 Entrevistador

Entesos, ara anem cap a l'abstracte, d'acord? Llavors, llençaré conceptes i la idea és que m'expliquis com entens tu aquests conceptes o que entens tu per, etc. per exemple l'educació ambiental. Per a tu, què és l'educació ambiental? Tens algun referent o alguna forma concreta d'entendre-la? L'hi ha canviat la teva forma d'entendre també l'educació ambiental, etc.

00:02:23 Entrevistada_E4

O sigui jo no tinc cap referent com a tal, perquè quan vaig estudiar sa carrera em vaig adonar que l'educació ambiental quedava com supera aïllada de tot. De fet, tots dos vàrem fer a la UB i sí que sé que ara dins del currículum l'han implementat assignatures d'educació ambiental, però fins que nosaltres no vàrem estudiar-ho no ho havíem fet. I ho trobo un error. No sé si ara és moment o no, però ho trobo un error.

I jo entenc l'educació ambiental com la base de tot. Nosaltres si volem anar cap a un món més sostenible, més verd, allà on el Canvi Climàtic, que evidentment no el tornaré enrere però com a mínim, que no ens destrueixi més, etc. parteix de l'educació. Si nosaltres no fem una societat on es creguin la realitat que vivim i pensa que és una cosa que ja arribarà i a mi no m'afectarà mai, etc. Com és una cosa que està allà i no m'està afectant a mi, doncs realment no hi ha canvis. Si no partim de l'educació del més bàsic del més bàsic, que és dins de l'escola i és amb el dia a dia i és amb tot.

No és el simple fet que ara potser duen carmanyola en lloc de paper de plata. És en tot. I també crec que és molt difícil fer-ho, perquè tu en l'escola pots educar amb unes bases, però després van a casa i hi ha d'haver una realitat. I si amb el simple fet de què ara és l'educació, etc. Ara segons com, me'n vaig una mica *por les branques*, abans sí tu la *liaves* a l'escola, quan arribes a casa l'esbrancada era el doble. Ara la lles a l'escola i quan arribes a casa el que ens trobem és *que ha pasado con mi hijo*, saps? No hi ha tanta confiança com abans amb els professors o com a mínim això me n'estic adonant quan he entrat dins el món de l'educació, no?

I clar, si amb això ja no hi ha una connexió, ja no hi ha una confiança. Doncs em plantejo aquest tema en quant l'educació ambiental i tampoc hi serà. Si tu a una criatura l'ensenyes que és important que deixi d'utilitzar paper de plata o que és important que quan vagin a comprar comprin productes de proximitat o què és important que, etc. Si després a casa seva tot això no en fan cas, no ho corroboren i no l'impliquen, no hi pots fer com res. Vull dir, està en les seves mans i és una mica això, que l'educació ambiental no parteix només de les escoles, també parteix de les famílies.

00:05:16 Entrevistador

Entesos, llavors en el context actual, que abans deies del canvi climàtic i així, quin creus que serà el paper d'aquesta educació ambiental?

00:05:26 Entrevistada_E4

Hmm. Dins el món del canvi climàtic?

00:05:31 Entrevistador

Dintre del context social. Tan social, ambiental, polític, com vulguis.

00:05:33 Entrevistada_E4

Hmm és que jo estic molt negativa amb aquest tema. O sigui, crec que m'ha arribat un punt que és que ja no, etc. O sigui, la marxa enrere que hauríem de fer és tan gran que la veig impossible com a mínim dins la realitat escolar en què jo estic. Per tant, etc.

00:05:50 Entrevistador

Lavors no cal que fem educació ambiental?

00:05:51 Entrevistada_E4

No! Evidentment, evidentment que l'ha de fer, eh. Però sí que veig que, etc. Em pots repetir la pregunta?

00:06:00 Entrevistador

Que per què la fem llavors. Si en el context actual, si creiem que hem arribat tard, aleshores perquè necessitem l'educació ambiental?

00:06:08 Entrevistada_E4

Perquè si seguissin com ara, vull dir el final ja el sabem poden intentar corregir el que serà molt difícil, sí. Però que sigui difícil no vol dir que no l'hagi de fer. Per tant, sé que soc molt negativa perquè vull dir, ens estem carregant el món, però això no és motiu per no canviar.

No et sabia dir massa més.

I do, me la deixes reflexionar i te la contesto més tard?

00:06:40 Entrevistador

Entesos, hi tornarem.

Et pregunto ara per participació infantil Igual que hem parlat de l'educació ambiental, així com a disciplina, doncs participació infantil. Què entens tu per participació infantil?

00:06:55 Entrevistada_E4

Que no només els conscienciem, sinó que ells també ens conscienciïn a nosaltres. Crec que ses criatures petites de vegades tenen reflexions que ells mateixos treuen, que són molt bones. I que són molt simples i molt, etc. sí, molt, molt simples, com molt lògiques. I que quan els escoltes és que és lògica pura, no sé *blanc i en botella*, no? Però que moltes vegades els adults hi donem 50.000 voltes i ho fem més complicat del que realment és.

I crec que no és només educar-los, sinó escoltar el que ells pensen i el que ells entenen i a partir del que ells entenen fer una educació i fer un aprenentatge. Però no partir d'una base de jo en sé i tu no, i t'ensenyo com ha de ser tot, no. Perquè els nens també circulen, veuen, també es mouen, van a parcs, van aquí, van allà, segons com, dins d'una ciutat és molt més complicat, però viuen amb això i conviuen amb això, penso.

00:08:00 Entrevistador

D'acord, seguirem en aquesta línia de preguntes abstractes. Et llenço 3 conceptes, bé et dic 3 conceptes i me'ls relaciones. O sigui, quina relació tenen? Aquests conceptes són participació, ciutadania i educació ambiental. Si creus que estan relacionats entre ells, i com?

00:08:21 Entrevistada_E4

Sí, relacionats hi són. Perquè els canvis venen perquè nosaltres com a societat, com a poble volem canviar i volem i fem passos per canviar. Per tant, si no hi estem implicats nosaltres no hi està implicat ningú. I hi hem d'estar implicats tots, des dels més rics, fins als més pobres, des dels més ecologistes fins als menys. Tothom hi ha de ser implicat perquè si no no té cap sentit, no? És el que els he dit sempre als meus alumnes *amb grans de sorra construïm no sé què, etc.* doncs igual, vull dir si no l'hi posen tots, no té sentit.

Això és en resum. A veure, m'has dit participació, ciutadania i educació ambiental. D'acord, per construir aquest model a seguir hem de ser tots. Tots hem d'implicar-nos, tots hem de donar el nostre punt de vista i tots hem de participar com a entendre el món, quins límits posem i que significa el 'No'. Jo ara per exemple estava xerrant amb els alumnes i estàvem fent un debat sobre el Zoo, si l'haurien de prohibir o si no, doncs tothom hi té una opinió i tothom hi té amb el seu punt de vista. Doncs que tothom hi pugui participar perquè evidentment no hi ha una única opinió bona. Tots tenen els seus *pros* els seus *contres* i crec

que no només hem de fer passos tots, sinó que ens hem d'involucrar tots. I hi hem de participar tots.

I amb l'educació és que si tot això no ho fem no poden fer educació ambiental. O sigui, si nosaltres no ens formem entreu uns i els altres, entre els que saben el que passarà i entre els que coneixien la biodiversitat d'espècies i saben quines són, quines es poden extingir, quines no, com evolucionarà tot, etc. no hi haurà una educació, per tant jo crec que sí, que són 3 conceptes que estan plenament relacionats.

00:10:30 Entrevistador

D'acord, i si me'ls posessis tots en una frase?

00:10:52 Entrevistada_E4

Sense participació ciutadana no hi ha educació ambiental. És molt simple?

00:11:01 Entrevistador

No, no, no. És el que penses? Vull dir que l'objectiu és veure la relació sigui simple o no simple.

Abans has parlat de model a seguir. Quin, model cal seguir?

Ara la pregunta era amb l'objectiu de l'educació ambiental. Què entenem per aquest model, no?

00:11:41 Entrevistada_E4

Entesos, jo aquí *el cervell m'explota*, perquè els models de seguir, o sigui entenc com a model a seguir passos a seguir per això, per una ciutat més verda, més sostenible, etc. crec que són passos que impliquen una un nivell econòmic d'individual que en certs moments no ho permet. I sí que hi ha a persones, famílies o col·lectius que directament ja no es poden ni plantejar perquè econòmicament no hi poden arribar, i d'altres doncs que vaig a la cosa fàcil: “m'ho puc permetre, sí, però no m'interessa perquè és a tenir més diners”.

Per exemple, és productes de proximitat sempre són més cars, els productes d'allà on siguin. Jo ho veig molt amb ses cireres. Quan és època de cireres falta un més perquè siguin aquí i jo ja veig les de Xile. I van comprar cireres, doncs és una mica això. Igual que amb la indústria de la moda, jo amb aquest sentit intento fer passos endavant i conscients d'on comprar o on

deixo de comprar. I quines teles utilitzen, qui està cosint, si hi ha explotació infantil, etc. i tot això és molt difícil.

Primer, per la transparència de les empreses. I segon, perquè moltes vegades aquests productes, que són molt més eco i etiqueta verda, econòmicament no són assequibles per tothom. Per tant, és una mica com aquest dilema, no de qui hi pot accedir i darrerament m'estic adonant d'això sobretot dins indústria de la moda i la roba. Hem d'evitar a Amancio Ortega i Inditex perquè és més econòmic o Primark, etc. i clar, després te'n vas a marques com Patagònia o *ecoalf* que només d'entrada ja sembla que han de ser més *ecofriendly* i més tard ja veurem, però bé, econòmicament no t'ho pots permetre, te'n vas al *Decathlon* a comprar el polar, no a la *Patagonia*.

És una mica això i la societat sempre ha estat dividida per això, i si nosaltres volem seguir cap a una societat més conscienciada amb el medi ambient i no només conscienciada en ideologia, sinó que també pugui fer contribució real, també això l'hauria d'igualar. O sigui tothom hauria de poder accedir a jaquetes que l'han fet a plàstics reciclats. No és la realitat i jo ja entenc que tots aquests productes són d'una qualitat boníssima i que el procés de fabricació també és complicat i que tot això té un cost, Sí. O bé, hem d'apujar el sou de la gent o bé hem de cercar una solució perquè sí no.

Amb aquests canvis que segons com, no són tant com: "vaig a reciclar". Això ho pot fer tothom, parlo de canvis una mica més substancials d'entesos, ja reciclo tot el que puc doncs ara vaig a classe comprar a granel. Sempre és molt més car comprar a granel comprar que comprar envasat.

Doncs és això.

00:15:20 Entrevistador

Entesos, fem un parèntesi i després recupero del tema del model. I abans de canviar de bloc et pregunto pel gran objectiu últim del recent ambiental. Quina és la gran meta?

00:15:37 Entrevistada_E4

És que et diria una societat verda, però defineix societat verda, etc.

Jo m'imagino una societat verda, doncs, etc. Barcelona ple de bicis. Però després m'imagino com és la gent i és impossible. També et dic que hauríem de canviar moltes coses, Ferran. La gent està desquiciada, tothom pita pels carrers, que és horrorós.

L'altre dia vaig ser a l'aeroport, que van dir *desembarquen de la fila uno a la cinco*. I ens van anul·lar el desembarcament i demanaven per megafonia que fins que tothom no es tornés a seure no baixava ningú. I tot perquè la gent no pot estar asseguda esperant dos minuts o fins que li toqui el seu torn.

Aquest nivell hem arribat. I de com esperem que sa gent recicli, ho tirarà al primer que trobi perquè necessiten treure-se'l de sobre per què li molesta. Com pretenem que la gent vagi en bicicleta, no? Perquè si no no arribarem puntuals, i arribaré suat, i arribaré, etc. Jo m'incloc amb això, però arribaré tal o, etc. és molt complicat.

I quan es volia fer això de sa unió de tram de totes a Diagonal. La gent es va tornar boja. Perquè clar, si l'uneix hauran de treure trànsit. O quan es volia fer la superilla “nos volvemos locos” i home no, si hi ha un bon transport públic doncs “no nos volvemos locos”, no? I si hi ha flexibilitat horària en les entrades de ses feines, doncs tampoc “*nos volvemos locos*”, no?

I no sé, però crec que com a societat en si, som una merda. I hem de canviar moltes coses per tenir una societat verda.

00:17:40 Entrevistador

Llavors interpreto que creus que no l'està assolint el repte?

00:17:42 Entrevistada_E4

No, no, ni de conya. No, no, no gens.

A més, moltes cimeres, moltes de tot, etc. però que es veu que fins que a un país no se li toca l'economia, no mou el dit ni Déu.

Vull dir, etc. És que tornem al mateix. Fins que no hi ha sancions perquè contaminen més del que toca. Ningú deixa de produir. Fins que no em posen una multa perquè he entrat amb el cotxe quan no tocava, no deixem de fer-ho. No sé, veig una mica això.

L'altre dia vaig veure una foto a Dubai un enorme pòster dels ODS, a Dubai, etc. Doncs “muy bien campeón”. Saps què vull dir oi? És com supersurrealista l'ha creat del no-res, era un desert allò. És com molt hipòcrita. Tots els ministres van allà a fer-se la superfoto, però

tots hi van amb avió privat o tots hi van en els seus supercotxes, etc. És tot molt irreal, no? Molta cimera, però només esteu firmant papers, no esteu fent res real en la majoria dels països. O sigui que sé que n'hi ha, que estan conscienciats i n'hi ha que lluiten. Però quina proporció, etc.

Després em donaràs la teva opinió?

00:19:11 Entrevistador

Oi tant, però després.

Ara estàvem en una plana molt negativa o pessimista, anem al contrari. Anem a mirar en positiu aquestes societats que en dius verdes.

Hi ha molta gent que el que diu, i per aquí és on va part de la meua tesi, és que l'educació ambiental, entre altres, el que promou és un canvi de ciutadania i un canvi i relacional. Un canvi general de la ciutadania que en certa forma d'entendre canvi el que és ser ciutadà i el que és la relació amb la gent i amb l'entorn.

I doncs, et pregunto com ha de ser aquesta ciutadania?

00:19:46 Entrevistada_E4

Més empàtica. O sigui tots som molt individuals. Del tipus que jo he d'arribar d'hora a sa feina, jo he de cobrar a final de mes, els meus empleats han de donar 100% i si no el 200%, etc. I tot ha de ser immediat.

O sigui, estava dins una societat que és, etc. Sí, immediatesa. Els meus alumnes no poden estar sense mòbil, no poden, són incapaços. I Jo mateixa no puc estar dos minuts davant l'ordinador i veuré que està carregant sa pàgina. Perquè soc incapaç de fer-ho. I potser, dins la meua vida privada. Soc incapaç perquè soc ansiosa, però a dins sa feina si sona el timbre i no soc a classe, ja me l'han *feta grossa*. I tinc un cap que em diu “has de ser puntual perquè si no passen coses”, etc. Però l'ordinador, ha estat dues hores per carregar-se, I quant has donat a imprimir et diu no sé què i després no sé què més i és, etc.

00:20:51 Entrevistador

En positiu, en positiu. És a dir, que necessitem? O si ho vols, en mode *profe*, amb quines competències hem d'educar en aquesta ciutadania?

00:21:01 Entrevistada_E4

Doncs està costant. És que és complicat en positiu.

00:21:07 Entrevistador

En positiu ja has dit ser que he d'educar en l'empatia, etc.

00:21:10 Entrevistada_E4

Que he dit. Només he dit això? Més empatia i menys immediatesa. Volem tranquil·litat, etc.

M'està costant. M'ho pots tornar a repetir? Coses positives, etc.

00:21:12 Entrevistador

Si, pensem en competències o actituds que ha de tenir aquesta la ciutadania que creus, per consegüent, que ara es troben a faltar.

00:21:43 Entrevistada_E4

Consciència, sí. És a dir, ho compraré tot envasat, i tornen els mateixos exemples de sempre, però el compraré tot envasat perquè és el més barat. Però és que invertint 1 € més i comprant a granel és molt més positiu. I pensar que tots ho podem fer. I pensar en col·lectiu, fer-ho tots perquè moltes vegades caiem en el *"va és que si només ho faig jo, etc."* i, per tant, no té cap sentit si només ho faig jo. O si tots penséssim que ho hem de fer doncs ho acabariem fent tots. Per tant, som tots com els hi hem d'implicar i crec que hem de pensar això un correctiu i pensava que la meva inversió econòmica que estic fent té un impacte i té un impacte positiu. I que és necessari, perquè al cap i la fi, si no ho fem ens acabarà afectant a nosaltres. Les ciutats, quan pugui el nivell del mar, són ciutats que estan condemnades, per tant, són coses que ens acabaran afectant una o altra. I no veure-ho tan llunyà perquè tothom vol tenir fills i tothom vols formar la seva família, molt bé, etc. però és que són els teus descendents qui viuran amb el que vindrà. I pensa una mica amb què viuran els teus fills o que viuran els teus nets. Perquè ara sí que començo a sentir gent que diu *"perquè tenim criatures i el món va com va, etc."* però fins ara hi havia moltíssima gent que no, que tot era preciós i perfecte, etc. val molt bé, però el món és el que és.

Més coses positives?

00:23:25 Entrevistador

Sí, si te'n surten més sí. Si no seguim, eh?

00:23:29 Entrevistada_E4

Si me'n surten més tard et dic, o en necessites més?

00:23:34 Entrevistador

Mira, he intentat recollir el que has dit. Per si te'n surt alguna altra: més empatia, més tranquil·la i més conscienciada, no? També el paper del col·lectiu l'has remarcat en tant que conscient amb les generacions futures també i després has dit menys individualitzada i amb menys immediatesa. Sí? Pensar en l'arxiu de forma.

00:23:58 Entrevistada_E4

Sí.

00:24:01 Entrevistador

D'acord, aleshores dintre d'aquest context, o dintre d'aquesta nova ciutadania, quin paper hi juga la participació? O quin paper ha de jugar la participació?

00:24:19 Entrevistada_E4

Clar, la participació dona tots els punts de vista. I els punts de vista són diferents en funció de ses teves condicions de vida que tens. Perquè si tu ets una persona que et pots permetre anar a sa feina en bicicleta, ja no per temes econòmics sinó per la teva vida privada i per la teva feina. Un exemple concret, si tu ets una família amb quatre criatures i has d'arribar puntual a sa feina i no pots arribar suat, o no pots arribar amb sa camisa arrugada, doncs segons com, no et pots permetre anar en bicicleta i necessites un cotxe. Perquè n'has de dur a dos i després has d'arribar i no pots arribar suat o no pots arribar segons com, etc. Per tant, sa participació ciutadana dona els punts de vista de tothom, i de tothom a escala econòmica i de tothom en totes les condicions que es donen dins la societat.

Per què m'has demanat sa participació?

00:25:22 Entrevistador

Que quin paper creus que hauria de tenir?

00:25:24 Entrevistada_E4

Val, doncs vull donar com tots els punts de vista. Ara, per exemple dels cotxes, no? Que han fet allò de l'etiqueta verda i només pots entrar una sèrie d'hores. Em sembla molt bé, però també entenc que si una família fa no sé quants anys que té un cotxe que li funciona i que el necessita perquè ha d'entrar a Barcelona i no es pot permetre tenir un cotxe nou. Quina solució hi ha? Transport públic, val transport públic, tots sabem que no sempre funciona i que moltes vegades es deixa tirat. Si tens una feina en què et diuen *o arribes puntual o te vas a la calle* mmmm, etc. perquè a moltes feines precàries és això i saben que ho poden fer perquè trobaran algú altre que l'agafarà. I la participació en el cap i la fi donarà això, els punts de vista i crec que no només la participació. També saber-los escoltar i saber trobar els punts en comú, que crec que és més difícil de tot. Perquè tothom pot donar el seu de vista, però clar, en quines condicions viu. I com entén sa societat verda? Perquè segurament jo no l'entenc igual que tu. I si ens poséssim a xerrar amb col·lectius diferents i persones diferents, trauríem moltes coses que no sabem i aprendríem molt uns dels altres. Per tant crec que el recull de tots aquests punts en comú i trobar punts que realment serveixin i ho facin positivament per tots.

Que evidentment, tots haurem de fer sacrificis. I això és evident, però que no sempre siguin els mateixos que fan els sacrificis i que no sempre surtin perjudicats els mateixos. Doncs crec que és una mica això.

Estic pensant molt avui eh? Hem de quedar. Hem de quedar més sovint.

00:27:10 Entrevistador

No pateixis, estem a la meitat ja més o menys. Avancem si et sembla cap a la infància i concretament en el col·lectiu entre 0 i 18 anys. Però cap problema en què responguis concretant en aquella franja amb qui treballes a l'ESO o amb la que més coneguis. I me'n vaig a coses concretes. Quines iniciatives concretes, entenem iniciatives, projectes, entitats, etc. que vinculin la temàtica ambiental a través de la participació de la infància?

Però una participació que sigui vinculant. Que no sigui una participació com assistència.

00:28:30 Entrevistada_E4

Sí, sí, crec que sí.

Però jo tot el que conec, clar són projectes, o sigui a part d'escola verda que l'entén com a què totes les coses i sa majoria d'activitats tenen un context verd. La resta, nosaltres a l'escola són projectes que són bolets, què no estan interconnectats entre si.

Un dels projectes que no t'he explicat, però que també vam fer la primera meitat de curs, va ser que com que escoles sostenibles l'havien posat en marxa vàrem un ApS que era que a partir de tot el que s'estava fent a l'escola féssim difusió, però hi fessin difusió a les xarxes. Era com una mica de màrqueting, però amb aquest sentit. I vàrem fer pòsters, uns van fer fins i tot un videojoc per parlar dels productors locals i era un ninot que podia fer un hort urbà, podia vendre, podia fer diferents coses, etc. I sí que en aquest sentit vàrem recollir com tot d'informació i en vàrem fer difusió. Vàrem fer una reflexió del matí en altres escola, cada matí sona una reflexió que ve de la Salle-Catalunya crec o de la Salle-Espanya, no ho sé, però bé que totes les escoles haurien de fer això mateix i nosaltres en vam enviar una sobre allò que estava fent la Salle-Comtal. I això, si te'n vas a una classe, ho poden sobre per això, però no són uns projectes que vinculin a tota l'escola. Per tant, en aquest sentit a altres ens queda molta feina i molt de camí per fer. Però clar, jo com a projectes vinculants, etc. et diria escoles sostenibles.

00:30:28 Entrevistador

D'acord, t'ho plantejo diferent. En lloc de vinculant, pensem en aquells en què els alumnes el puguin desplegar, que participin, que formin part del projecte, encara que només siguin el grup que en forma part directament.

Abans em parlaves de l'ApS amb Anèl·lides, del tema de l'hort, etc. si me'ls repeteixes i aprofundim i ara també pot quedar gravat, etc. perfecte.

I altres també, no tenen per què ser del teu camp professional. Potser a Mallorca hi ha un grup de xavals que, etc. jo què sé.

00:30:47 Entrevistada_E4

Doncs nosaltres estem amb Anèl·lides i fem un projecte que es diu portaveus del litoral. És el primer any que el fem i de moment està molt xulo. El que fan és nosaltres fèiem 3 sessions de platja i 3 sessions de classe i se'ls hi fa una explicació teòrica sobre 3 blocs, regressió, biodiversitat i residus. I després va anar a sa platja a veure realment quin és l'impacte i que és el que està passant. Vàrem fer l'activitat de regressió i veure com els mesos va canviant-se sa

platja i com l'ha hagut de fer un dragatge i com l'ha hagut de treure sorra i que implica això, etc. També relacionat amb sa biodiversitat, que hi ha, com es veu afectada, com no, etc. Moltes vegades pensem que la Barceloneta no ha d'haver-hi cap animal i ara doncs es veu que no, que hi ha molta més diversitat del que ens imaginàvem, etc. En residus vam fer una recollida de residus per sa platja i també vam al·lucinar, etc. doncs d'aquestes d'activitats nosaltres fem l'aprenentatge a partir de tot això i el servei que nosaltres donem és ser els portaveus. Els alumnes l'han dividit en grups i ells han de plantejar un projecte per donar visibilitat a tot el que està passant a la platja.

Després, amb l'hort urbà. No l'hem començat amb cap entitat, perquè no hem tingut com contacte. Bé, sí amb tu, però no hi ha un implicat tipus anèl·lides, doncs no hi ha implicat ningú. I sí que l'any passat es va aconseguir fer l'hort urbà i aquest any hem anat arreglant una sèrie de coses que l'havien de fer, etc. de fusta i tal per anar posant-lo millor, fent més difusió també i ara doncs l'escola clar, etc. com a idees n'hi pot haver moltes, però també hi ha d'haver recursos dins de l'escola i si l'escola no té un espai per fer-ho, és molt difícil, no? Però ara sí que hem trobat un espai i llavors es vol fer una zona verda. Ja no només de fer-hi un hort, si no l'hi puguin posar bancs, que sigui una zona de relaxació, que sigui un moment de desconexió per als alumnes, etc. que no sigui un pati amb pilota on contínuament crits i amunt i avall, sinó que sigui una zona també que els alumnes puguin utilitzar de desconexió. Perquè de fet a la nostra escola més d'una vegada ho necessita.

I, etc. estem una mica amb això, començar-hi a veure fins on podem arribar i on no. Hi estan implicats en aquests dos projectes els alumnes de 4t d'ESO. Sí que amb l'hort urbà estigui accessible amb totes les etapes, o sigui totes les etapes d'infantil, primària i ESO. Sí que sé que primària el va utilitzar amb els projectes nous de NCA (nous contextos d'aprenentatge) i l'han posat en marxa aquest any. I l'any passat vàrem preparar material per infantil i per primària, però clar, de vegades la comunicació és molt complicada, no? I no arriba a tot arreu on hauria d'arribar. I també pots fer activitats transversals, però clar, com que t'has de coordinar amb molta gent i és gent de diferents etapes, també és més difícil, no? Però sí, etc. la idea és que hi sigui i sigui per tothom.

Després també amb escoles més sostenibles nosaltres fem una assignatura que és "projectes", que se li diu "faig". I es fa en totes les etapes. El primer i segon són projectes així "sultos", a tercer és emprenedoria i quart és un ApS. A primer feia una sèrie d'anys que es va com implementar el reciclatge, vàrem fer un any contenidors, etc. un altre any les campanyes de

difusió, etc. aquest any l'ha fet la recollida de residus de l'esmorzar i fer un càlcul. Que gastàvem, després començar a utilitzar boc'n'roll i mirar que tornem a gastar i doncs, fer una mica de reflexió sobre que reciclem, que no que podem reciclar i que no, etc. Quins residus generem, etc. Aquí hem implicat escoles més sostenibles. Clar, que aquest projecte ja l'estava fent i de fet, l'any passat em va tocar a mi i el vaig mutar una mica perquè el vaig agafar a mitges, però sí que vàrem fer difusió bàsicament. Vàrem fer uns jocs de taula o vàrem fer coses una mica relacionades amb el tema, però sí que aquest any hem implicat escoles més sostenibles perquè fèiem tot allò del boc'n'roll i així els alumnes han de fer una carta de compromís, l'han de com conscienciar molt més perquè veuen que no és una cosa que ve el profe t'explica i tu has de fer. Si no que veuen que hi ha una entitat allà on et fan firmar una carta de compromís, tens uns objectius a complir, els varen donar els boc'n'roll en els alumnes i després l'ha fet doncs com anàlisi final i difusió. Dins l'escola cal tot això? Tot allò que estem gastant? Tot el que estem generant?

I aquests diria que són els projectes que estem fent dins l'escola. Però que jo conegui, etc. Jo conec la bola que fan activitats i fan projectes, però no conec cap projecte relacionat directament amb escoles.

I d'altres, etc. ara no me'n ve cap. Sí que he estat en contacte amb moltes perquè quan cercava feina, etc. doncs amb moltes, però ara no sabria dir.

00:36:37 Entrevistador

Entesos, llavors d'aquells que m'has vist, en quin creus que el paper dels infants tenia més protagonisme, era més rellevant. I per què?

00:36:57 Entrevistada_E4

Crec que és d'hort urbà pot ser el més rellevant, però quan tingui més cara i ulls. És a dir, l'hort urbà i zona verda pot estar molt bé perquè pot implicar moltes etapes diferents i hi pot implicar tothom. Grans poden explicar a petits, igual que petits poden explicar a grans perquè si hi fan activitats conjuntes i transversals en diferents assignatures. Amb l'hort urbà no només faran un aprenentatge d'aquella assignatura en concret, sinó que aprendran que és un hort urbà, què implica, quines conseqüències té, com relacionar-se, etc. i amb l'hort urbà pots relacionar a totes les etapes educatives.

I el de residus, el de l'entrepà està molt bé perquè ells mateixos són, etc. O sigui feien l'anàlisi i ho volien fer com de tota l'ESO, però evidentment no va donar massa abast i ho vàrem fer de la seva pròpia classe i clar ells mateixos es varen adonar de tot allò que ells generaven i l'impacte també és molt més gran perquè estan analitzant el seu propi residu, el que ells produeixen, allò que ells fan i si setmana, rere setmana, rere setmana, etc. veuen que l'estan acumulant quilos de paper de plata i entenen el que això implica, doncs també el canvi de xip, el canvi de veure la manera de fer també canvia. I clar, si això es pot fer extensiu a totes les etapes a nivell que la recollida no només serà de primer, serà de tots els cursos i en acabar no quedarà amb un pòster al passadís, que es pugui fer un acte a final de curs de totes les campanyes que hem fet i veure el que han fet. I que es faci difusió d'això i hi hagi implicats alumnes i també pares. Perquè si els pares veuen que els seus fills han recollit tots els papers de plata del pati i han carregat durant tot el curs uns 10 quilos o bé de plata, etc. I que els seus fills estan implicats en què això no sigui així, doncs ells segons com, també l'implicaran, en canvi, si els nins arriben amb el Boc'n'roll la casa doncs molt bé, però no servirà, no farà un canvi. Per tant, crec que això pot estar molt bé.

Clar anèl·lides doncs no impliquen a tanta gent, és un grup reduït i tot i que hi ha difusió crec que quedarà molt en el nivell de 4t d'ESO. No anirà tan extensiu. Crec. A la llarga pot ser que sí. Jo crec que en els projectes, etc. quan portaveus ens varen explicar que era el que volien com a servei vaig pensar que se'n podria fer un acte a 'escola de què està passant de la Barceloneta, Somorrostro, etc. tot, perquè al cap a la fi, és la platja que hi ha aquí. És a dir, els venen de la Barceloneta, els alumnes són d'allà i viuen allà, per tant, saber què està passant té un sentit, no? I quan anèl·lides ens va explicar el que fariem jo vaig pensar amb això, però clar, és un projecte que ha de sortir dels alumnes. No els hi puc dir "eh podríem fer això, fes això, etc." no, jo li vaig dir "ah doncs aquestes idees, aquest tal, aquest qual, etc. que us sembla, etc." però al cap i la fi ho han de fer ells, però hagués estat molt maco fer un acte explicant que està passant al litoral.

Així i tot, tots aquests projectes són a petita escola. Si l'implica a tothom i es fa més gran i a més escala seria molt guai. Però clar, l'ha de fer.

00:41:03 Entrevistador

Hmm, creus que algú en el territori està promovent perquè les pràctiques de participació ambiental infantil vagin cap a gran escala o simplement perquè tota aquesta, etc.

00:41:20 Entrevistada_E4

Estic molt desinformada. No m'ho vull inventar gaire. Jo, no t'ho sabria dir si n'hi ha, pot ser, però a mi no m'han arribat. Però tampoc estic molt informada sincerament.

00:41:38 Entrevistador

Val súper, doncs anem a la següent. Abans de preguntar d'algun repte no d'educació ambiental, intentarem concretar una miqueta més. I et preguntaré sobre reptes per justament això, perquè la participació pugui passar a una major escala. Quins reptes i quines barreres hi trobem?

00:42:06 Entrevistada_E4

Planteja-m'ho de nou perquè ja estava pensant una resposta i no, etc.

00:42:12 Entrevistador

O sigui, tal com la tinc aquí escrita és: quins reptes afronta la participació ambiental de la infància? És a dir, els nanos que participen del medi ambient, amb quins reptes es troben per poder anar a una escala més gran, per poder fer accions que siguin més significatives i poder ampliar els resultats d'aquesta participació.

00:42:32 Entrevistada_E4

La societat. O sigui, jo crec que el límit el posa sa gent.

El que et deia abans, no? O sigui, nosaltres podem fer moltíssima educació a les escoles, però si després arriben a casa i tenen uns pares, uns padrins, uns familiars que els diuen això no va enlloc, etc. tu contra aquesta barrera t'hi pots discutir sí, però, però hi sortiràs perdent. Perquè són els pares i tu ets el professor. I tal com estan les coses ara, en sortiràs perdent. Per tant, crec que el gran repte què trobaran és que hi hagi una societat que realment se'ls escolti i se'ls cregui. Si aconseguixen això, genial o sigui, etc. Vaig una mica això.

00:43:12 Entrevistador

I si tinguessis tu tots els recursos a l'abast. Els que vulguis, per promoure aquest canvi, per on començaries?

Tens la vareta màgica. Ho tens tot, per on comences a promoure aquest canvi? I com? Què és el primer que faries?

00:43:49 Entrevistada_E4

Estic pensant. Està costant. Moltes coses. Moltíssimes, tots els temes que veig clau, etc. És a dir, l'eliminació dels plàstics amb tot el que es pugui. Abans de la pandèmia a mi em semblava com que estàvem fent passes endavant, veies la gent amb bosses de tela, amb “no vull bossa”, etc. guants a tot arreu, com si fossin la salvació de tot, tot tornà envasat, tothom torna a agafar bosses, etc. Crec que si no hi hagués envasos, i fos a granel, que no l'envasessin els productes, que tinguéssim els recursos sanitaris per assegurar que no hi ha cap problema en què sigui segur, que no hi hagi cap problema amb aquest sentit. I si el que es garanteixin les mesures sanitàries i que pugui ser a granel. Que tu puguis anar un supermercat i reomplir la teva botella de suavitzant i que no hi hagi ningú que t'ho limiti.

També el transport públic. Volem contribuir al transport públic. D'acord doncs primer que econòmicament surti viable i segon que siguin puntuals. Perquè si tu tens una puntualitat a la feina, però no la pots complir perquè el transport públic no te la compleix, etc. No sé de qui són competències això, però és una solució que l'ha de posar si o sí. Perquè si no sempre hi haurà l'excusa de si no arribaré puntual o no sé què passarà en transport públic, etc.

T'anava a dir cotxes híbrids, però no perquè també són elèctrics, vull dir, l'està consumint i l'està generant per algun lloc, per tant, etc.

Subvencions perquè hi hagi plaques solars. Què en les escoles i edificis públics, com a mínim començar per aquí, als grans llocs que tenen un consum major, etc.

00:47:15 Entrevistador

Fins aquí era l'entrevista. Torno a la pregunta que m'has demanat que tornéssim després. Que era: En el context actual, quin ha de ser el paper en l'educació ambiental?

00:47:26 Entrevistada_E4

Clar és que l'educació ambiental, és un canvi en la societat. Crec que l'educació ambiental no té cap sentit, si no canviem de mentalitat de viure. El que t'he dit abans, pensar més en col·lectiu, empatitzar, etc. Si no canviem amb això és impossible una educació ambiental, per què si jo necessito que el mòbil estigui connectat en un dia 24 hores, no té cap sentit que faci educació, etc. saps?

Si soc una persona que soc un cap que té empleats, que viuen a 300 kilòmetres i han de venir en transport públic si o si, no puc pretendre que sempre arribin puntuals perquè hi ha imprevistos i crec que si volem, etc. O sigui l'educació ambiental té un sentit si canviem la manera de viure dins la societat. Si no, l'educació ambiental són bolets aïllats.

Hmm, és això no té cap sentit a fer educació amb el fet que farem carril bici, a mort. I serem com a Dinamarca. I les bicis serà el primordial, sí, molt bé, però si després exigeixes que una sèrie de coses doncs no pot ser que sa gent vagi en bici.

Per tant, crec que l'educació ambiental tindrà un sentit sí, canviant la manera de viure. De relacionar-nos, més que de viure. Sí.

00:49:49 Entrevistador

Estupend, hi ha alguna cosa que m'hagi descuidat, que sigui important d'afegir o matissar?

00:49:53 Entrevistada_E4

El meu cervell està fregit. Bé, haviem de tornar a les coses positives.

00:50:00 Entrevistador

Ah sí, cert. A la de les coses positives la 6. Que més que coses positives parlem de competències.

00:51:49 Entrevistada_E4

Menys tancada de ment. O sigui, més oberta.

En tenia altres pensades.

00:52:22 Entrevistador

Tranquil·la, si et ve, ja me l'enviaràs i la introduceixo.

00:52:24 Entrevistada_E4

Sí, és que jo entenc que hi ha gent que som molt garrepes i entenc que evidentment hi ha gent que és el que té i no es poden permetre una millor alternativa, si un paquet d'arròs envasat és més barat, home comprarem envasat perquè és que no hi ha opció B, perquè econòmicament no m'ho puc permetre, però és que sí que ho poden permetre, no els interessa.

Per tant, crec que aquesta gent que fa aquests petits canvis, que econòmicament tenen un pes important, un pes sigui important o no, no n'hi ha gaire. La gent que realment l'implica és molt poca. I de vegades és perquè el supermercat està més a prop. I a mi em passa, eh. O sigui, jo m'hi incloc aquí dins. El supermercat està molt més a prop, i per això és molt més fàcil anar davall de casa i així vaig ràpid, que no anar a no sé on a buscar a granel que tardaré una hora i hi hauré d'anar carregada i serà més complicat i, etc.

00:53:48 Entrevistador

Molt bé. Entesos.

00:53:54 Entrevistada_E4

Com estàs? Què t'ha semblat? T'ha servit?

00:53:57 Entrevistador

Molt. Molt perquè tot just estic començant i em serveix per pilotar l'entrevista i alhora recollir algunes respostes que segur m'ajudaran. Així que moltes gràcies.

Annex C.1.5. Transcripció entrevista E5

04 de maig de 2022

00:00:00 Entrevistador

Val doncs com et deia en l'entrevista anirem una mica de l'abstracte cap al concret.

Ja té mig presentat la tesi, però la idea d'aquesta fase en què situem l'entrevista és conèixer que s'està fent i saber com s'estan pensant aquests dos conceptes sobre els quals pivota la tesi.

També estem aquí perquè em comentaves que portes des del febrer a ****Nom empresa****.

La primera pregunta és que si tu mateixa, breument, et pots presentar tant on estàs treballant ara com la teva trajectòria que tens, etc.

00:00:25 Entrevistada_E5

Entesos, una mica la meua trajectòria:

Jo vaig entrar en el món de l'educació ambiental quan estava a la carrera, vaig fer biologia, parlant amb gent estava acabant la carrera i està buscant una manera de connectar el coneixement científic amb la resta de la societat. Trobava que el coneixement científic no servia de res que es quedés en el món acadèmic, sinó que realment la societat també havia de ser coneixedora de tot el que s'estava fent. Perquè al final les societats evolucionen si les persones coneixem quines novetats hi ha i així parlant amb amics i tal, em van donar un contacte que estava treballant amb escoles, m'hi vaig posar en contacte i vaig conèixer el món de l'educació ambiental, que no tenia ni idea que existia. I vaig començar a treballar amb una escola de natura molt petita, que treballava molt en l'àmbit local, fent feina amb escoles, des d'infantil i primària fins a algunes vegades ESO i batxillerats.

La feina que fèiem allà era anar a espais naturals com el Montseny o sinó a boscos petits, sinó a la serralada del litoral, etc. Era anar a entorns naturals a explicar els alumnes de les escoles que tenien en el seu entorn i la importància que tenia el seu entorn, la biodiversitat que trobaven, perquè és important cuidar-lo, etc. i, sobretot, intentar establir vincles emocionals i que entenguessin amb un missatge molt positiu, molt esperançador de prendre consciència de tot això.

Lavors, a partir d'aquí vaig començar en aquest món, em va començar a agradar moltíssim i després d'estar en aquesta escola més petita, vaig anar a Fundesplai que ja és més gran i també vaig estar al departament d'educació ambiental. Fent d'educadora. També treballant amb escoles, sobretot fent tallers a les escoles de diferents temàtiques. Del que he treballat molt, han sigut sempre activitats

I aquesta és la meva experiència. I ara, etc. després vaig coordinar un projecte també relacionat amb l'educació ambiental i famílies, també a Fundesplai, que es feien en parcs de l'àrea metropolitana i d'aquí he saltat a Lavola que estic a l'equip de campanyes. I aquest sí que en l'àmbit d'educació ambiental és molt diferent del que he fet els altres anys. Perquè sempre he fet una activitat molt relacionada amb escoles i aquesta és una activitat d'educació ambiental, però relacionada molt a un públic adult, i de conscienciar i de residus. Perquè és una campanya de residus de Barcelona i al final la que estem intentant fer és que la gent sigui conscient de què generen, de separar bé les fraccions, i que comporta el reciclatge en si.

És com completament diferent.

00:03:53 Entrevistador

Perfecte, val doncs ara comencem amb el que et comentava, un bloc més abstracte de conceptes. I la primera pregunta és, què és per tu l'educació ambiental?

00:04:04 Entrevistada_E5

Bé, com a definició de concepte?

00:04:16 Entrevistador

Sí, com l'entens com l'entens tu.

00:04:23 Entrevistada_E5

L'educació ambiental, l'entenc com aquell àmbit, camp o àrea que es dedica a donar coneixements a la població, a fer pedagogia amb la població, societat, etc. diferents col·lectius sobre temes relacionats amb el medi ambient. I pots parlar de 50.000 temes perquè al final el medi ambient és molt ampli. Pots parlar de les espècies i de biodiversitat fins a temes biològics, pots parlar de residus, que és el tema que em toca més ara, pots parlar dels cicles de la natura, pots parlar de contaminació, de sòls, de l'aigua, etc.

00:05:19 Entrevistador

D'acord, i la mateixa pregunta, però de la participació infantil?

00:05:23 Entrevistada_E5

Com defineixo la participació infantil?

00:05:25 Entrevistador

Exacte, o si t'és més fàcil. La participació de la infància, de les infàncies.

00:05:32 Entrevistada_E5

Participació infantil ho entenc com allò que estan fent els infants per ajudar el medi ambient, no? Si estem relacionant els dos conceptes, etc. Per exemple anar a plantar arbres, no? Una plantada seria una manera de participació infantil.

O potser accions o activitats que puguin fer per conèixer, que no només sigui en una aula on tens una persona explicant sinó que puguin anar al camp i fer una observació d'ocells, per exemple, o ara que estem en primavera d'orenetes i les dades que es recullen serveixen per al projecte de nius del SOC. Això també seria una manera de participació infantil.

00:06:35 Entrevistador

Val llavors tenim el que és i ara pregunto per la funció en el context actual. Quina és la funció de l'educació ambiental? Paper que juga?

Quin paper creus que en el context actual ha de tenir?

00:07:06 Entrevistada_E5

Necessito un parell de minuts per intentar estructurar les meves idees.

Bé, crec que l'educació ambiental en la societat actual crec que agafen un agafa un pes molt important en el context que estem de l'emergència climàtica, no? I ja com a societat tenim molts reptes i que hem de fer molts canvis i de cop i volta ens trobem que hem de fer molts canvis amb molt pocs anys i una manera de fer-ho al final no és només que potser els governs imposen, sinó que si tota la societat és coneixedora de les problemàtiques que tenim, per tant, aquí és una cosa d'educació ambiental d'educar en quins són els reptes actuals que tenim i quines solucions són les que tenim. I també que tota la gent conegui perquè és important preservar o cuidar, etc. si, preservar els éssers vius i cuidar-los i intentar disminuir al màxim possible l'extinció espècies cuidar el nostre medi ambient, reduint els nostres residus o quin

és l'impacte que té un plàstic, per exemple en els oceans, si totes les persones, bé totes les persones potser és molt utòpic, però el màxim de persones de la societat és coneixedora de tot això aleshores començaran a fer accions per disminuir el seu impacte que tenen.

I crec que amb això, etc.

00:09:41 Entrevistador

Sí, per què ara de fet, justament et llençaré 3 conceptes que ja han anat sortint i et demanaré que primer em diguis si creus que estan relacionats i quina relació hi teixeixes entre ells, entesos?

El primer és participació, el segon és ciutadania i el tercer, és clar, és educació ambiental.

Aleshores, creus que estan relacionats? I quina relació hi dibuixes sí que ho creus.

00:10:12 Entrevistada_E5

Ara sento que em faré molt repetitiva.

00:10:14 Entrevistador

Et pot anar passant, sobretot en cada bloc.

00:10:18 Entrevistada_E5

D'acord, i la relació és de cada concepte així entre ells participació i ciutadana, participació i educació ambiental o, etc.

00:10:28 Entrevistador

No, són els 3 "sueños" i com els pots relacionar entre ells. Com si haguessis de posar els tres conceptes en una frase com ho faries, que no t'ho demano que sigui un altre exercici de concisió i ja n'hi ha prou amb aquesta, etc.

00:10:42 Entrevistada_E5

Entesos, és a dir, per mi els 3 estan molt i molt i molt relacionats o sigui has de tenir els 3 si volem fer aquests canvis que necessita actualment el planeta per l'emergència climàtica. No pots prescindir de cap dels tres, ni la participació, ni la ciutadania, ni l'educació ambiental.

Vull dir, la ciutadania també és un concepte molt ampli. Però si entenem ciutadania com totes les persones que viuen en un país en una societat, necessites que tothom participi

d'alguna manera en el major o menor grau perquè al final cada persona té valors diferents, té opinions diferents i crec que és molt difícil que cada persona participi en totes les àrees que se li demana. Llavors que cada ciutadà o ciutadana participi en el seu nivell dintre del que pot i vol, però després aquesta ciutadania, la seva participació depèn de l'educació ambiental que hagi tingut, no? De l'educació que hagi tingut i, per tant, dels coneixements i de la consciència que tingui del seu entorn.

00:12:25 Entrevistador

Fins ara hem parlat del concepte i del paper de l'educació ambiental. Ara tornem a l'educació ambiental com a disciplina, com a camp i et pregunto per a l'objectiu últim. En té molts, no? Però si et faig dir l'objectiu mare de tots, quin seria i si creus que hi estem caminant. Si creus que s'està aconseguint o no.

00:12:57 Entrevistada_E5

Uau que bé, no me l'havien fet mai aquesta pregunta. Em fas pensar.

00:13:05 Entrevistador

D'això es tracta. Alguna cosa ha de sorprendre, si no és molt avorrit.

00:13:07 Entrevistada_E5

Val, és a dir, l'ideal en un món utòpic seria que l'educació ambiental no fos tan necessària com ho és avui dia. Però jo crec, sobretot això passa més en les grans ciutats i la gent no té entorns naturals en el seu entorn i llavors és quan la gent viu desconnectada i són els llocs on realment cal molta educació ambiental, perquè és molt diferent quan ens hi trobem després en el món rural. Jo crec que l'ideal seria que no fos tan necessària.

Que la gent, per si sola o que la societat en si ja tingui una dinàmica que la gent fos conscient del que l'envolta i la importància que té el que l'envolta o el que necessita per viure.

00:14:19 Entrevistador

Per tant, l'objectiu últim seria acabar amb l'educació ambiental?

00:14:28 Entrevistada_E5

Sona molt lleig dit així, però sí.

00:14:31 Entrevistador

Bé, que no fos tan necessària.

00:14:32 Entrevistada_E5

Que no pas tan necessàries, sí. Potser millor tan necessari. Perquè, sempre hi ha d'haver una ensenyança. A les noves generacions que van entrant sempre hi ha d'haver algú que els vagi ensenyant.

No sé, com ara deia, que estigués inclòs en la dinàmica, etc.

00:15:01 Entrevistador

Que fos més implícit no en les dinàmiques?

00:15:04 Entrevistada_E5

Sí, sí.

00:15:06 Entrevistador

I creus que estem anant cap aquí? S'està aconseguint?

00:15:15 Entrevistada_E5

Molt a poc a poc eh. Sí que amb els anys tinc la sensació que, etc. clar que també soc molt jove i tinc molt pocs anys d'experiència professional, però sí que tinc la sensació que cada vegada és un camp que s'està expandint molt, però crec que encara estem molt, molt, molt a l'inici d'allò que realment pot ser l'educació ambiental i de com l'educació ambiental hauria d'estar immersa les escoles. Vull dir, que ara a les escoles, la sensació que tinc és que fan una tasca com a més a més, no? Doncs si he de fer una sortida amb l'escola va, marxo aquí i tinc aquesta gent que m'explica alguna cosa d'aquest bosc, però tinc la sensació que encara a les escoles falta molta feina, i assignatures, potser assignatures que estiguin implícites i que en totes les assignatures es parli d'alguna cosa així.

00:16:16 Entrevistador

Val mira, justament vaig per aquí. Cap als reptes que la disciplina de l'educació ambiental afronta avui dia i que fan que aquest objectiu vagi a poc a poc. Que ja et dic, eh, poden ser

que els hagi viscut en la teva trajectòria com al fet que no els hagi viscut, però coneixes que hi ha aquesta barrera, etc.

00:16:54 Entrevistada_E5

Crec que un dels grans reptes de l'educació ambiental és que el medi ambient no dona diners. I cuidar el medi ambient i fer projectes, activitats que consisteixin a preservar un bosc, per exemple, o que decideixis que aquell espai ha de ser un espai protegit i que puguis fer educació ambiental amb això i al final no t'acaba donant diners i vivim en un sistema que al final el que busca és que hi hagi beneficis i economia.

I de fet, una de les coses que demostra això és que la gent que ens dediquem a l'educació ambiental ens costa molt viure d'això. Si coneixes gent que és educadora, etc. O sigui, jo estic coordinant perquè fent educació i sent només educadora no puc sobreviure. No tinc uns ingressos cada mes, etc.

00:18:10 Entrevistador

Jo estic fent la tesi pel mateix, etc.

00:18:12 Entrevistada_E5

Doncs ja està, etc. més reptes? Ara veig l'economia per tot arreu.

00:18:56 Entrevistador

Si no, seguim i podem tornar després. I més tard veuràs que anirem com a estratègies per tirar endavant i potser en pensar en positiu ve més de gust pensar-hi.

Fem un petit canvi de bloc. Parlant d'educació ambiental, moltes autories apunten cap a unes noves ciutadanes o una forma de ciutadania diferents o en un educar en una ciutadania "X".

Estàs d'acord en el fet que cal en la ciutadania i la gent un canvi de valors, de prioritats, del que sigui? I en cas que si, quines competències creus que s'haurien de potenciar per anar cap a aquesta ciutadania?

00:19:50 Entrevistada_E5

I els estudis aquests no diuen com res en concret, no? Com en quins valors, quines competències?

00:20:40 Entrevistador

Sí, sí clar. I diuen i proposen models de quins valors i quines competències, etc. I així, però m'interessa veure que en penses tu. Per què la pregunta que et faré és que segons tu, en quines competències, s'hauria d'asseure aquesta nova ciutadania.

00:20:40 Entrevistada_E5

Entesos ara amb aquesta pregunta, m'has fet pensar, no sé com es diu, però hi ha com un triangle, que és com de psicologia em sembla o així que tant pot ser com en l'àmbit individual com entre persones i és un triangle amb diferents nivells. El primer és com les necessitats més bàsiques de les persones necessitem com és menjar, beure i relacionar-nos amb altres persones. Llavors que un cop tens aquest nivell com satisfet puc preocupar-me del que tinc al meu entorn, de les coses materials, per exemple. No recordo bé els nivells, però, a veure si ho puc explicar bé.

La idea és que com això ja ho tinc complet, es traslladen les necessitats una mica més econòmiques o materials, i anem per preparar una casa, un cotxe que, etc. un cop això ja ho tinc satisfet em preocupa més el meu benestar emocional, no? I del que impliquen les meves emocions i entendre-les, no? I aleshores vas pujant una mica com als següents nivells i graus que existeixen.

I un dia amb això vaig pensar que realment això també passa a escala de societat. Llavors jo crec que educació ambiental, és a dir, canvis que pugui haver-hi en la ciutadania per fer front a l'emergència climàtica va molt relacionat amb això i crec que és molt més quan compares, societats de les que en diem del primer món o que ha estat desenvolupada i tenen recursos amb societats que en diem del tercer món i que diem que tenen menys recursos. Nosaltres aquí estem molt preocupats amb els residus, amb els impactes, etc. però perquè tenim tota una sèrie d'altres aspectes que hem resolt. Tothom té menjar, o hi ha molta gent que té accés al menjar, als recursos, al treball i tenim un capital. I com tenim tot això ja ens podem preocupar potser el nostre canvi, etc. Després pot te'n vas cap aquestes ciutats del tercer món, i el primer que necessitem és menjar, per tant, és com que no mires tant el medi ambient, perquè tu el que necessites primer és sobreviure tu mateix.

I per tant clar, per poder avançar, potser sí que necessitem un canvi de valors en la ciutadania, que la ciutadania compregui i empatitzi més amb el seu entorn, però això només ho podrà fer si tota la ciutadania té resoltes les seves necessitats més bàsiques al final.

00:25:37 Entrevistador

D'acord, ara et pregunto igual que ara em deies l'empatia, quines altres competències o actituds creus que poden ajudar a fer front a l'emergència climàtica?

00:25:57 Entrevistada_E5

Competències?

00:26:00 Entrevistador

Competències, actituds, valors, etc. paraules, etc.

00:26:10 Entrevistada_E5

D'acord.

Responsabilitat, sentiment de pertinença envers un col·lectiu, la societat, etc. No sé, jo sempre tinc la sensació que vivim en una societat molt individualista, i això al final és com si estigués aquí i no mires realment el que hi ha al teu entorn i com impacten les seves accions a la gent del teu entorn.

Potser seria una altra paraula, un sentiment o una visió col·lectiva.

Em venen altres paraules tipus el consum conscient, però és quelcom molt concret. No sé si hi ha alguna paraula que resumeixi la consciència ambiental o, etc.

(, etc.)

00:30:26 Entrevistador

Seguim? Aleshores, en aquest marc competencial, quin paper hi ha de jugar la participació?

00:30:36 Entrevistada_E5

És difícil eh? Crec que no ho acabo, etc.

És a dir, veig la relació de persones que siguin d'aquesta manera, que tinguin aquestes competències i aptituds, i llavors amb la seva participació tenen el seu impacte, etc.

Però crec que em demanés al revés, no? Com la participació, etc.

00:32:18 Entrevistador

Sí, però no. O sigui la meua pregunta és com dintre d'aquest marc de paraules, etc. com és que no apareix la participació? Si creus que ja està implícita, si no, etc.

Podria ser al revés, doncs. En aquesta la mateixa pregunta que partíem del llistat d'aquests valors, el de la participació jugaria un paper? I quin? O no en jugaria cap.

00:32:50 Entrevistada_E5

Clar, potser per mi és una cosa molt implícita i parteixo de la base que persones empàtiques, persones conscients de l'entorn, persones que puguin tenir aquesta responsabilitat amb el seu entorn i tot això, d'alguna manera buscarien participar en la societat amb les eines que pot oferir la societat per tenir el seu impacte vers l'emergència climàtica.

O potser, ho veig d'aquesta manera perquè jo soc d'aquesta manera.

00:33:38 Entrevistador

Val perfecte. Ens allunyem del bloc abstracte i passem una mica a allò que tu coneixes més i l'entorn que coneixes o no. I podem anar recuperant si et van venint coses.

La primera que demano és si coneixes, i pots explicar quines, però breument, iniciatives, projectes, accions d'educació o activisme ambiental, però en què el paper de les infàncies hi sigui present. Que més enllà d'una assistència, els infants participin.

Quan parlo d'infantil incloc adolescència i de fet, 0 a 18.

00:34:52 Entrevistada_E5

Hi ha Plant for the planet, etc. fa participació infantil.

Projectes quan estava a Fundesplai fèiem projectes que jo considero que també es poden incloure com a participació infantil perquè fèiem retirades d'invasores, o vegades recollir amb dades i les posàvem al SOC, etc.

A Lavola porto molt poc temps, conec molt poc la feina que fan en l'àmbit educatiu i aquí no et puc ajudar.

Clar, conec altres iniciatives, però que facin participació infantil, no ho sé. També és cert que no m'he posat mai a buscar massa quines iniciatives o projectes existeixen perquè no m'he vist amb la necessitat d'haver de buscar massa.

00:36:23 Entrevistador

I mirat al revés? Com activitats o accions en què potser no de forma explícita fan participació infantil, però sí que n'és un fort component. Clar, no et vull dir exemples, però penso en el típic ApS en què hi ha un servei de transformació concreta. Per exemple.

00:36:59 Entrevistada_E5

Estic en blanc. Saltem de pregunta.

00:37:16 Entrevistador

Val, cap problema. M'has dit dos projectes o activitats i la següent pregunta va relació amb aquesta. A veure si podem treure'n una mica de suc i si no, ens la saltem sense problemes.

Aleshores, m'has dit que en dues iniciatives o experiències, et demano que ens aturem en una, a la que tu creguis. La que coneixes més o perquè hi has treballat, etc.

Fundesplai? D'acord doncs a Fundesplai em deies que a vegades fèieu retirades d'invasores, però també introduïu dades al SOC, etc. Et demano que m'expliquis una miqueta al detall com funcionava aquesta iniciativa.

00:37:46 Entrevistada_E5

Entesos, t'ho explico el d'espècies invasores perquè és la primera que em ve al cap i en aquest hi he treballat més perquè amb l'altre sé que existeix, però jo no hi havia treballat.

Amb la retirada després invasores treballàvem amb un grup petit, etc. A vegades era tota la classe d'ESO i eren 30, però generalment grups de menys de 10 persones i els explicàvem que són les espècies invasores, quines són les problemàtiques, quina acció farien ells, com farien aquesta acció, i l'impacte o importància de la seva acció i que vegin que la seva acció realment permetrà proliferacions de les plantes autòctones i tinguin el seu espai, per exemple.

Després s'intentava fer una mica la cadena del que és la xarxa tròfica en aquest sistema. Al final estem retirant una planta, etc. I explicar tota la cadena. L'explicació intentava no fer-la massa llarga i en acabat, teníem els materials i anàvem a treure la planta autòctona.

00:39:59 Entrevistador

I creus que els hi agradava?

00:40:08 Entrevistada_E5

Hi havia de tot. Perquè això era justament, etc. Jo crec que la majoria d'ells sí, perquè era una acció i era un servei comunitari.

Que ara es veu que fan serveis comunitaris, etc. Jo no n'havia fet mai i ells escollien diferents àrees o serveis i aleshores el grup reduït sí que escollien ells i elles i bé. I quan venia tota la classe, etc. Bé jo soc bastant escèptica.

00:41:09 Entrevistador

Val i aleshores si et demano en aquells grups que funcionava i en què creus que els hi agradava, quins són els elements claus que feien que els hi agradés. Comentaves el grup petit, el servei comunitari, etc. te'n ve algun altre al cap?

00:41:40 Entrevistada_E5

No, etc. no me'n recordo, la veritat.

00:41:41 Entrevistador

Val passem de pregunta, tranquil·la. Ja hi estem encarant el final. Ara anem sobre territori.

La pregunta és que em diguis quins agents coneixes que estiguin promovent iniciatives tant públiques com privades que afavoreixin una participació o una implicació de la infància envers el medi.

O quins agents sobre territori juguen un en un paper en favor d'això.

00:42:42 Entrevistada_E5

Com agents públics crec que els ajuntaments poden fer molta feina de promoure la participació infantil. Sigui facilitar iniciatives o projectes o empreses privades que puguin dur a terme els seus les seves activitats com per elles mateixes promoure activitats extres. Per exemple, hi ha el *Clean Up*. Doncs que doncs els ajuntaments també tinguin la iniciativa de dir perquè tal dia hi haurà la recollida en el nostre municipi, no? I que puguin fer, etc. de fet crec que algun ajuntament ho ha fet ja alguna vegada.

I després doncs en l'àmbit privat, etc. si són empreses del sector doncs que procurin que les activitats que facin siguin el màxim de participatives possibles.

No sé, a vegades fins a quin punt coneixem com la infància pot participar. Que potser també és una cosa bastant nova o com un concepte bastant nou i això. O potser soc jo que ho desconec perquè he treballat poc en l'àrea. Però en totes les activitats que he fet d'educació ambiental, quan feia d'educadora si m'hi paro a pensa en trobo poques que realment fossin participatives.

00:45:13 Entrevistador

Bé, algun altre agent més que se t'acudeixi?

00:45:17 Entrevistada_E5

No.

00:45:19 Entrevistador

D'acord. Anem a les últimes. En deixo anar una molt semblant a una que hem fet abans i si me la saps o vols respondre perfecte i si no, anem a l'última.

I ara tornen a ser reptes, però ara no d'educació ambiental, sinó de la participació ambiental de les infàncies.

00:45:52 Entrevistada_E5

El que acabo de dir serveix una mica, no? Està molt relacionat en què les persones que estan involucrades en aquestes iniciatives, projectes que finalment, etc. Que potser vols fer una cosa participativa quan tu no has tingut una educació participativa, llavors crec que això dificulta una participació infantil.

I no sé, aquí em llenço molt a la piscina. No en tinc ni idea. No sé si a vegades hi ha molta burocràcia perquè hi hagi participació. Si vols fer una plantada, val, però això és públic, és privat, és d'algú, etc. Si té propietari demanar el permís, va bé? Per aquest temps que podem plantar, etc. No ho sé.

A vegades les coses fa la sensació que són carregoses. I després que si els ¿drets? (0:47:30) dels infants, el que poden tocar o no, que si els dones una eina es farà mal i, etc. no sé, moltes coses.

00:47:45 Entrevistador

D'acord, l'última pregunta de les que jo portava i com t'havia promès, de pensar en positiu: et proposo que t'imaginis que tens tots els recursos necessaris a l'abast i per on comences a solucionar tots aquests reptes? I que faries tu si tinguessis tots els recursos per promoure els canvis dels quals dèiem abans cap a una ciutadania més empàtica, més conscient, etc.?

00:49:56 Entrevistada_E5

No sabia per on començar

00:49:58 Entrevistador

I sabries què proposar? No cal 1, 2, 3, però allò que seria important fer?

00:50:27 Entrevistada_E5

Crec que seria important, primer que les ciutats i espais on viuen les persones hi hagués més natura. Espais verds, però que realment fossin prou grans i hi hagués prou biodiversitat. I aleshores això faria que les persones fossin més conscients i coneixedores de la natura, no? A més, potser ajudaria no que ara tenim aquesta dinàmica que les persones que han de marxar a 100 quilòmetres perquè no poden veure natura i perquè tenen la necessitat, etc.

Després, crec que seria important, etc. si tinc tots els recursos vol dir que també tinc diners i doncs donar suport realment a què les activitats que es vulguin fer relacionades amb l'educació ambiental tinguin un pressupost i que puguin pagar les persones que treballen en els projectes i la gent que s'hi vol dedicar.

00:52:50 Entrevistador

També potser t'ajuda a pensar coses que des de la teva experiència professional, coses que hagis trobat a faltar o que hagis pensat, etc. ostres si això funcionés d'aquesta forma, etc.

00:53:04 Entrevistada_E5

No sé, en la meva experiència han sigut sobretot els diners per nous projectes petits. Com aquesta escola de natura petita que deia al principi vaig fer marxa perquè si hagués tingut més suport econòmic doncs hagués pogut pagar més als educadors, es podrien fer més projectes, més activitats, etc.

És un peix que es mossega la cua. No poder fer d'educadora perquè no tens un sou és, etc.

Els diners són un problema.

00:54:01 Entrevistador

Entesos, doncs fins aquí eren les meves preguntes. No sé si en tens tu alguna o trobes a faltar-ne alguna? Hi ha algú que no té preguntat, i que vulguis destacar?

00:54:12 Entrevistada_E5

No, la veritat, etc. estic una mica, etc. cansada, KO.

00:54:20 Entrevistador

Bé, doncs moltes mercès per tot.

Annex C.1.6. Transcripció entrevista E6

13 de maig 2022

00:00:01 Entrevistador

Bé doncs la primera pregunta és protocol·lària i et demanaria que et presentessis una miqueta. I m'expliquis quin és el teu vincle amb l'educació ambiental i també amb la participació infantil. En aquest cas entenc que potser serà més amb l'educació ambiental.

I si pots, doncs també em fas 5 cèntims d'Edualter, qui sou, que feu, etc.

00:00:15 Entrevistat_E6

Val quan dius l'educació ambiental és transcendent? O sigui transcendint l'educació ambiental clàssica d'arbres i animals, no? Si no que és més, etc.

00:00:24 Entrevistador

Correcte després hi entrarem en el que és per tu l'educació ambiental, però entenc també com molt plural i global.

00:00:32 Entrevistat_E6

D'acord, doncs a veure, jo soc en Raül, actualment treballo a *Edualter* què és una associació d'educació per a la justícia global i bàsicament diria que el que fem és molta formació docent, creació de materials didàctics, sobretot amb secundària i batxillerat, també tractem infantil però menys, sobretot secundària i batxillerat.

Després participo d'un grup de l'autònoma que es diu GRESCA, que és un grup de recerca per educació, sostenibilitat i escola o alguna cosa així i és on vaig conèixer a en Germán en un seminari que es diu educació i decreixement que també té molt a veure l'educació ambiental i, etc. bé, participo, això ja no sé si dir-t'ho però a l'escoleta expropiada, que és una escola popular del banc expropiat aquí a Gràcia.

I res, de formació soc biòleg, docent de secundària i batxillerat i tinc un màster en economia ecològica també per l'autònoma. I porto lligat al món de l'educació com 6, 7 anys o una cosa i així i he fet com diferents coses tan d'educació popular com fer com en l'institut, com ara més al tercer sector.

I això seria una mica la meva presentació.

00:02:06 Entrevistador

Súper, perfecte. Doncs ara entrem on et deia. Per tu, com entens l'educació ambiental?

00:02:23 Entrevistat_E6

Clar, que tal com jo entenc l'educació ambiental, podríem treure l'ambiental i no passaria res, no? Donat que vivim en un ambient concret que moltes vegades, etc. o com la part educativa hegemònica ha deixat o mai ha tingut això en compte, no? Que vivim en un ambient determinat de què formem part en el que convivim amb altres espècies, el que s'ha de cuidar, etc. Com que l'educació i el sistema socioeconòmic dominant, doncs fa com que això no és així, tot i que és així a escala biofísica, hem necessitat posar-li un adjectiu després de l'educació per dir que aquesta sí que ho té en compte tot i que tota la resta no ho tingui.

Tal com jo ho veig un futur desitjable seria que aquest ambiental pogués desaparèixer perquè tota l'educació fos ambiental, no?

Però, avui dia crec que és com això una educació conscient de l'ambient en què es viu i de les relacions que existeixin en aquest ambient i de com afrontem aquestes relacions tant amb la resta d'espècies com entre nosaltres des d'aquesta ecodependència i interdependència. L'educació ambiental seria com l'educació que parteix d'aquesta ecodependència i interdependència per a fer la seva pràctica.

Bé, i això seria una mica, no sé, etc.

00:03:57 Entrevistador

I l'has entès sempre així? O ha sigut un procés de, etc.

00:04:03 Entrevistat_E6

No clar, jo soc biòleg. Sí que és com abans, no ja com fou molt parlant amb altres persones i de com ha anat canviant o modificant-se l'educació ambiental. Jo crec que abans, o almenys jo, tenia molt més en l'imaginari que l'educació ambiental era de plantes i animals i de conèixer el bosc, etc. I això que crec que també ho és, però sí que en els últims anys he vist com la necessitat de transcendir això i anar també a les relacions que tenim. I veure que es pot fer educació ambiental en un ambient urbà, per dir alguna cosa. Que tota l'educació que té en compte l'ambient en què vivim seria educació ambiental, tot i que no estigui en la natura, o no en una natura tan modificada per l'activitat de l'ésser humà.

00:04:59 Entrevistador

Entesos, et pregunto ara per l'altre bloc central i teòric de la tesi, per la participació infantil. Com la, etc. què en penses? Com la imagines?

00:05:10 Entrevistat_E6

D'això m'agradaria més preguntar-te jo a tu.

Jo diria que no tinc gaire idea d'això, no he llegit gaire sobre això tot i que m'interessa bastant. Però suposo que serà això de posar, etc. anava a dir posar l'infant al centre, però tampoc m'agrada això, etc. perquè moltes vegades quan volem desfer-nos de l'adultocentrisme, sembla que volem fer l'oposat en el sentit que si ara l'adult està per sobre i l'infant està per sota, doncs moltes vegades crec que hi ha corrents educatius que entenen que posar l'infant al centre és desequilibrar la balança en el sentit contrari, no? I per a mi seria més com fer-ho com més horitzontal i crec que la figura d'educador és important. Tampoc està gaire alineat amb els corrents del fet que l'infant ja porta dins de l'aprenentatge, etc. només s'ha d'esperar que tingui interès, per tant, etc. no? Perquè crec que també pot caure en qüestions de classe o pot obviar qüestions de classe o diferents opressions i que crec que un nen o una nena en un ambient sociocultural determinat tindrà uns interessos i un nen o una nena que s'ha creat en un altre ambient sociocultural tindrà interessos diferents que estan socialment condicionats i que això s'ha de tenir en compte.

Però bé, seria com democratitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge no tant des de posar a l'infant com centre total, i que tot giri entorn els seus interessos i fent veure com que aquests interessos són naturals o espontanis, etc.no? O sigui, que sí que crec en la intervenció i en la politització de l'educació, però crec que es pot fer des d'un punt molt més democràtic i també donant molta més veu als interessos dels infants i tot això, però també com generant-los des d'un punt del qual ensenyem, no? El què i el com, però clar, etc. també és que les noves pedagogies tot això és tan fort i estan tan enfocades en el com i deixen a part el què, no? Que també és una cosa molt política, és com que podem fer vuitanta mil noves metodologia, però si el que seguim ensenyant és el mateix i obviem moltes coses que són importants, no es canviarà gaire la història.

O sigui, que seria com una democratització de l'educació, però sense perdre de vista el que l'educació és política i el que si volem transformar el món i anar cap a mons millors s'ha de fer i s'ha d'incidir i s'ha de portar cap aquí també des de la figura de l'adult d'alguna manera.

I bé, des de la figura de l'adolescent o de l'infant que també tenen molt a dir sobre com fer això i moltes vegades es pensa que no i es menysprea el que porten a dins o la forma de relacionar-se entre ells i tot això que segurament tindrà més d'assembleari democràtic que la nostra o la de l'adult moltes vegades.

No sé si estic contestant o me n'estic anant per les branques, etc.

00:08:42 Entrevistador

Sí, està bé. Ja era un bloc d'abstracció. I de fet, seguint amb aquesta abstracció, ara et donaré 3 conceptes i et demano que, primer pensis si creus que tenen relació tot i que intueixo per on aniran els trets, i després també quina relació hi veus entre ells.

El primer és educació ambiental. L'altre és ciutadania i l'últim, participació. I ciutadania entesa no com a estatus, sinó com a persones que conviuen en un entorn compartit.

Educació ambiental, ciutadania i participació.

00:09:21 Entrevistat_E6

Entesos i els he de lligar, eh?

Clar és que com que si parlem de participació i d'aprendre vivint en un ambient en el qual som interdependents, com deia abans, és el com afrontem aquesta independència. Sí, des del poder i la dominació o des de la democratització, que seria l'oposat que això podria servir com d'una participació infantil. Una educació que també s'oposa radicalment a perpetuar pràctiques de poder i dominació en la seva pròpia pràctica i aleshores la participació seria com una part del tronc d'aquesta educació ambiental tal com jo l'entenc.

I clar, la ciutadania. No sé què em diu la paraula. O sigui, ciutadania és com això, és una interdependència de què vivim juntes i necessitem les altres per viure, per cuidar, per sostenir la vida, no? I l'ésser humà al final és una espècie que necessita les cures durant una part molt important de tota la seva vida, però que hi ha fases en les quals és extremadament dependent, no la infantesa com la vellesa.

Bé, aleshores sobre la participació i la ciutadania o la interdependència seria part del tronc d'una educació ambiental tal com jo la puc entendre.

00:11:23 Entrevistador

Perfecte, doncs seguim amb aquest bloc de concepte i ara et demano l'objectiu. Un o el gran objectiu de l'educació ambiental, la meta aconseguir.

00:11:39 Entrevistat_E6

Diria el mateix que abans. Acabar amb el poder i la dominació tant entre nosaltres mateixos com a ésser humà, com amb la resta d'espècies i el planeta terra en general. Acabar amb aquest tipus de relacionar-nos entre nosaltres des d'aquí i començar a relacionar-nos des d'altres paradigmes, no? De democràcia o una democràcia real des de la participació, des de les cures, l'horitzontalitat, etc.

00:12:19 Entrevistador

I ho estem aconseguint o no?

00:12:19 Entrevistat_E6

Uf, ens en queda molt. Estem lluitant amb molta gent i això és esperançador. Però a la vegada contra allò que estem lluitant té molta força i molt poder i molta dominació i cada vegada més, aleshores lluitem contra un monstre molt difícil de guanyar o revertir. Contra unes dinàmiques molt establertes.

O sigui, crec que s'està fent passes i jo des de *Edualter* estic en contacte amb molts docents d'educació pública, amb moltes entitats, amb molta gent i a vegades dius, etc. ostres, al final hi ha un munt de gent intentant fer les coses per anar cap aquí i cap aquest món millor, però clar, tot contra el que lluitem és molt gran. També aleshores, etc. hi ha alguna esperança, però també hi ha una realitat de la correlació de forces que és bastant devastadora.

00:13:30 Entrevistador

Val entrem una mica en el perquè és així. Quin repte es troba sobre la pràctica algú que vol educar en aquesta perspectiva. És a dir, l'educació ambiental, quins reptes troba per aconseguir això?

00:13:51 Entrevistat_E6

Clar, és trobar un sistema socioeconòmic completament oposat a això. A educar des d'aquí i a relacionar-nos des d'aquí. I que ve de lluny. Es troben tot un entramat de poder i d'interessos i clar, etc. tal com puc entendre l'educació ambiental és una lluita contra els

privilegis de bastanta gent, però contra uns privilegis molt extrems i contra una desigualtat radical que mai es podrà erradicar sense conflicte.

O sigui, l'educació ambiental ha de tenir present que el conflicte ha d'estar, perquè estarà, perquè quan algú ha de perdre privilegis sempre s'aferrarà i intentarà no perdre'ls i aleshores això generarà conflicte. I ha d'estar preparada per acollir i per treballar des d'aquest conflicte i construir des d'aquí.

Però bé, es troba amb molts monstres. O sigui, capitalisme, patriarcat, consumisme, etc.

00:15:25 Entrevistador

Has parlat del conflicte i era un punt que tenia jo i hi he estat donant moltes voltes no al paper del conflicte, perquè sempre que parlem ambientòlegs, jo són amb els qui parlo, no hi ha gaires grisos. Hi ha o catastrofistes o superoptimistes per molts motius. Com has tret el tema, com creus que hauríem d'abordar el conflicte? Com creus que hem d'abordar des de l'educació ambiental? No, el conflicte climàtic explícit, sinó el conflicte com a tal.

00:15:57 Entrevistat_E6

Clar, jo crec que la cosa primera és el que deia una mica ara i és acceptar que el conflicte és part de la lluita. O sigui, que no es pot pretendre que algú deixarà anar els seus privilegis sense voler aferrar-se a ells i que altres persones que volen ja no tenir-ne de privilegi, sinó tenir drets bàsics. Que avui dia comencem a parlar de privilegis en coses molt bàsiques com un habitatge digna, accés a aliment, etc. Perquè ens semblen privilegis perquè no estan garantits per tothom. I alhora aquest procés de què uns pocs o uns quants perdin privilegis, perquè tothom pugui tenir els seus drets bàsics garantits passa pel conflicte inevitablement.

O sigui, la primera seria acceptar que el conflicte ha d'estar present i que si no hi ha conflicte significa que no estàs desafiant tant com potser hauries de fer. No estàs essent tant una amenaça davant d'aquests privilegis i un cop acceptat, etc. clar, jo crec que per exemple en participació o sigui en educació, amb infants i adolescents, també ensenyar que el conflicte és part de la vida i és part d'aquesta interdependència. Que rebutjar un conflicte no és la manera d'afrontar-ho i com poder fer-ho explícit i donar eines per abordar aquest conflicte, sigui el que sigui, hauria de ser una part molt important d'aquesta educació. Educar en l'assemblearisme, educar en el consens, educar en l'empatia, etc. també aprendre a veure d'on ve el desig en les opinions d'una altra persona, en intentar arribar a consensos, a punts

intermedis, tot i això, tenint molt clar perquè es lluita i com arribar a punts intermedis però mai cedir amb els drets bàsics o mai cedir en aquest tipus de coses.

00:18:40 Entrevistador

Perfecte, déu-n'hi-do. Entesos, canviem com de bloc. Ja no parlem explícitament del que seria el concepte d'educació ambiental i ara t'introduixo el concepte de ecociutadania, que suposo que de sonar-te et deu sonar. I entrem a veure com creus que hauria de ser aquesta ecociutadania?

En quines competències hauríem d'educar? Quins valors haurien d'estar més explícits o més presents en aquesta “nova ciutadania” o forma d'entendre-ho?

00:19:19 Entrevistat_E6

Torno una mica el mateix, seria una ciutadania que reconegui la seva ecodependència i interdependència i construeixi mons no basats en el poder i la dominació.

Clar torno a repetir el mateix, per a mi l'objectiu desitjable seria poder treure-li aquest “eco” i que estigui donat per entès que vivim en un ambient que s'ha de cuidar i s'ha de respectar.

00:20:18 Entrevistador

I per fer això, a part dels valors de la interdependència i ecodependència, quins altres o quina actitud o competències creus que són necessàries per afavorir o garantir aquesta eco i interdependència?

00:20:38 Entrevistat_E6

El primer derruir el mite del progrés. Crec que seria com basem la nostra civilització, al final està basada en el mite del progrés, en créixer, créixer és l'horitzó desitjable i créixer en molts aspectes, ha de créixer el PIB ha de créixer, la quantitat de matèria i energia que es fa servir, ha de créixer la població, el metabolisme social, ha de créixer tot i el benestar es mesura en aquest creixement. És com una societat benestant, és aquella que creix i una societat deprimida és aquella que no creix. Aleshores reduir totalment això i basar-nos més en res definir una vida bona. O sigui això em sembla que una de les parts més urgents i més importants és redefinir la vida bona. Que d'això en parlen molt a Llatinoamèrica.

Hi ha molts moviments que ho estan fent. Molt més que aquí, perquè també hi ha una tradició política diferent i tot, però redefinir la vida bona des del que és una vida bona i que és desitjable i que significa tenir una vida digna.

Part d'això seria recuperar molt la vida comunitària i els vincles i l'autosuficiència, sobretot l'autonomia. O sigui, jo crec que l'autonomia és un pilar hiperclau per aquesta dada ecociutadania. Autonomia entesa com a emancipació del mercat i de l'Estat. O sigui, a Espanya, els últims 60 o 70 anys el grau de pèrdua d'autonomia és devastador. Si pensem en les nostres àvies o besàvies o tal, el nivell d'autonomia del mercat i de l'Estat que podien tenir, sobretot si vivien en pobles i tal, i totes les xarxes de suport mutu que potser no li deien així, però que si jo cultivo no sé què i l'altre té gallines i l'altre té no sé què i l'altre, etc. i ens ho intercanvien i ens adonem que amb les nostres mans i el nostre coneixement podem tenir tot el necessari que ara hem posat en mans de l'estat i del mercat, etc. Crec que tornar cap aquí és necessari, i no només és necessari, sinó que serà inevitable. O sigui, també el mercat i l'estat cada cop podran satisfer menys aquestes necessitats per a un gran gruix de la població.

I ja està passant, però passarà encara més amb l'esgotament de l'energia barata, amb el pic del petroli i de materials i així. Hem d'anar cap aquí i, ja que decreixerem tant sí com no, per una qüestió biofísica que amb la biofísica no es pot negociar gaire, etc. Doncs ara està en les mans de totes el com és aquest decreixement, si ve de la mà d'un repartiment radical de la riquesa i una redefinició del que és una vida bona o si ho pateixen les classes més oprimides i seguim una mica amb el *business as usual* o com li vulguem dir.

O sigui que, sobretot en aquesta lluita de com afrontem els condicionants biofísics que se'ns venen a sobrar crec que seria com el centre de cap a on hem d'anar, no? Digues-li ecociutadania o com li vulguis dir.

00:24:23 Entrevistador

Perfecte. Ara és el bloc en què et deia que entrem una miqueta més a la pràctica, en coses que esteu fent. Jo generalment ho centro en perfils que siguin d'educació o cooperatives educatives que busquen iniciatives concretes d'educació ambiental i participació o ambients d'educació ambiental on la participació dels nanos sigui molt rellevant, molt present o molt viscuda. Però si valores que des de *Edualter*, com que feu formació docent potser si em pots destacar en aquesta línia com aquelles experiències de pensar educació ambiental i moure aquestes coses si en destacaries 3 o 4 que tinguis en ment.

00:25:23 Entrevistat_E6

Sí, o sigui en l'àmbit d'educació. Comencem per educació formal si vols i la veritat és que amb *Edualter* tenim la sort d'estar en contacte amb cossos docents que estan fent feina brutal. I que igual que hi ha molt molta part de l'educació pública que està una mica més en l'immobilisme, també hi ha un munt de gent fent coses molt transformadores, de veritat.

Per exemple, acompanyem a un grup de profes que es diu edu global STEM. Que STEAM fa allò de Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics, que és un concepte que ve dels Estats Units que en principi no era tan transformador i així, però aquest grup ho ha agafat per fer. STEAM amb perspectiva de Justícia global o justícia social o com li vulguem dir. I estan fent un projecte supermaco, amb un munt de centres, són profes de diferents centres. I són un grup superpotent.

Després hi ha un altre grup que és ecofem i STEAM que és un grup no-mixta que també estem treballant molt el tema de les cures i portar-ne a terme a l'aula.

I clar, etc. no sé si vols que digui així com a experiències més concretes o menys, etc.

00:26:58 Entrevistador

Mira, de fet et demano algunes així a grans trets, i després sí que demanaré una concreta que destaquis i l'entrarem a analitzar o a què m'expliquis el perquè la destaqués, entesos?

00:27:11 Entrevistat_E6

Doncs després està tot el que tu coneixeràs millor que jo, però tot el que estan fent a Sant Cugat, tot això de l'agroecologia escolar i tot això em sembla també molt guai, etc.

I clar, tot això d'altres entitats et podria dir un munt, *crear, enginyers sense fronteres, MEL-educació ambiental, l'Ortiga, etc. La guspira* que és una altra associació de Premià de Mar amb la qual també treballem.

Hi ha molta gent que estan fent coses molt maques i de repensar com treballem.

Avui estava contactant amb unes profes d'un institut de Sabadell que estaven fent un projecte que es deia sense petroli i tractaven el pic del petroli amb secundària. I tot això, que em semblen coses que fa 10 o 15 anys només parlaven quatre científics i que ningú els hi feia cas i ara tampoc es fa cas ningú, però hi ha molta més gent, en aquesta línia. Tot i que clar, globalment és un percentatge molt i molt reduït, que a vegades ens pot semblar que és més

del que realment és perquè ens movem en aquests cercles, no? Però després, quan veus una mica més el panorama general no som tantes, però fem tot el soroll que podem i fem tota la incidència que podem, no?

Sí, crec que els joves i les joves cada vegada tenen més al cap que cal un canvi i que el futur serà diferent, no?

00:29:41 Entrevistador

I saps d'alguna experiència concreta o iniciativa concreta? O coses que hàgiu fet vosaltres, per exemple.

00:29:51 Entrevistat_E6

Clar, jo ara més com a Raúl, no com *Edualter*, tinc una altra associació amb un col·lega que estem en un procés de constituir una associació. I estem fent un taller a Cabrils de Justícia social o pensament crític mitjançant el teatre. Són 10 sessions amb 10 temàtiques diferents. Cada sessió té una temàtica consum i necessitats, energia, mobilitzacions socials, decreixement, etc. vam fer un parell amb dues noies de sistema i sexe-gènere, treball domèstic i de cures, etc. Ahir vam fer una d'empatia, etc.

Just parlem de participació infantil, és com un espai on és brutal com estan apoderant-se de l'espai no els infants i adolescents que participen. Ahir vam fer aquesta d'empatia i es va generar com un ambient de teràpia bàsicament, com a adolescents explicant les coses que amb ells els hi estan afectant en aquest moment i parlant des de l'empatia. Però des de quina situació de la seva vida identificàvem que estaven tenint o no estaven tenint empatia o que algú altre estava tenint o no empatia amb ells i elles, etc.

En aquest cas d'educació no formal en els que senten que poden dir la seva i que tenen molt a dir i que moltes vegades el sistema educatiu està organitzat cap aquest productivisme i cap a especialitzar-te en una feina determinada que serà la meua manera d'aconseguir diners per poder viure i I al final tots aquests projectes que t'explico estan intentant desfer tot això i anar cap a aquestes coses que dèiem abans que és una vida bona? Què és una vida desitjable? Com viure? Com conviure? Com fer coses amb els altres?, etc.

Aleshores també crec que tot això de què estem parlant és bastant contra hegemònic i va bastant contra les lògiques del mateix sistema educatiu en el qual estan immerses. Perquè al final no deixen de ser la majoria experiències que venen des de l'educació pública i que

depenen d'unes estructures contra les quals lluiten. Que també és una situació en la qual, etc. jo parlo en l'àmbit personal eh, no parlo o no vull parlar com a *Edualter*, però també és com lluitar contra les dinàmiques de l'Estat o de l'Estat-nació des del mateix Estat o des de projectes públics o des de l'educació pública. Que sempre és contradictori, però crec que també és necessari.

I també lluitar des de fora.

00:32:41 Entrevistador

Et pregunto doncs per aquesta del teatre. Quina és la recepta? Has dit que era un espai on la resposta dels nanos i el vincle va ser brutal. Què té? Què té aquesta experiència perquè això es generi?

00:33:03 Entrevistat_E6

Bé, jo crec que té diverses coses. Primer que venen perquè volen i no perquè estan obligats.

L'espai és en una masia d'entitats. És com si diguéssim una extraescolar que a nosaltres ens ha contractat l'ajuntament. Vam presentar un projecte a l'Ajuntament de Cabrils a la sessió de Joventut i ens van aprovar el projecte i ho vam anar a presentar l'institut. Però s'apunta qui volia i és a la tarda, és una extraescolar. Que venen perquè volen i sobretot s'entén que l'espai és seu i que podem dir la seva i que cap opinió, etc. No hi ha opinions correctes i opinions incorrectes. Si no que hi ha debat, hi ha discussió i hi ha, etc.

Sobretot que les problemàtiques que posen sobre la taula, etc. Tant el "com" com el "que", el que et deia abans: no posem sobre la taula l'energia des d'un PowerPoint de 50 diapositives, sinó que fem una escena de teatre que els hi agrada i els hi al·lucina veure'ns actuar i com ho afrontem i tal. I generant una controvèrsia, un conflicte i no dient això és el bo i això és el dolent i posem un conflicte sobre la taula. I després fent dinàmiques de discutir que han vist, que no han vist, que pensen d'això que han vist, etc. Bé de reflexionar en grup, nosaltres no donem gaire la nostra opinió, parlem molt menys que ells. O sigui, també hi ha com una horitzontalització de l'espai i de la participació, des de la tria de temàtiques que també ve tant de nosaltres com d'ells, etc.

Que ells senten que poden dir la seva sense que hi hagi una resposta ni correcta ni incorrecta. Que les temàtiques els hi semblen interessants de parlar, que són coses que tenen al cap perquè han sentit a diferents espais, però que no tenen aquests espais de discutir sobre

aquestes temàtiques tan sovint i partint des del que ells pensen. I es pensa des d'aquí, construint el coneixement, des de joc, etc. no des de jo poso un PowerPoint de no sé què i això és el que és i ja està.

Si no partint des dels seus coneixements i des de les seves inquietuds i sobretot que s'entén com un espai segur on es poden expressar. I es poden expressar més mitjançant una eina que és el teatre que dona també des del joc, etc. fem molta improvisació de teatre i aleshores ho veuen com un joc, però aleshores és un joc molt crític, que han de ser crítics per fer-ho bé i ho volen fer bé. I aleshores és com que els importa pensar més per fer-ho bé, etc.

També que no ens veuen com que els hem d'avaluar i no depenen les seves notes. No venen per treure un 10 perquè no hi ha ni 10, ni 1, ni 2, ni 4. Hi ha participar i ja està. I el que participa més està bé i el que participa menys està bé. Podem participar des de diferents rols i tothom se sent acollit i el que sigui menys llançat a actuar potser és més de fer vestuari o d'escriure no sé què, etc. Hi ha diferents rols, s'entén que poden ser ells mateixos.

Dic ells perquè la majoria són nois, també.

00:36:37 Entrevistador

Súper, heu començat aquest any això?

00:36:41 Entrevistat_E6

Sí, sí, ara estem acabant ahir vam fer la novena sessió i ens queda una més i ara la setmana que ve ho portem a un institut de Badalona. Bé, ja està rodant, està rutlant o sigui, etc. bé.

00:36:51 Entrevistador

Que bé, que bé. Mira, em dona molt peu crec aquesta experiència, però també altres que vosaltres segur que coneixeu, per preguntar-te per agents del territori que tenen la possibilitat d'influir, de promocionar, etc. o pel contrari, quedar-se i no promocionar.

Et pregunto primer per aquells què creus que estan promocionant pràctiques d'aquest estil.

00:37:19 Entrevistat_E6

Entesos. Tota mena d'agents? Agents del territori, etc. Aquesta és curiosa.

Clar és que com tot aquí. No sé, intento no simplificar la realitat i em sabria greu dir administració pública no i societat civil sí. Perquè no crec que sigui així. O sigui, crec que com tot hi ha gent que sí i gent que no.

O sigui, crec que en l'àmbit públic es promociona cada vegada més, però també des d'una perspectiva poc transformadora o no tan transformadora com seria el meu horitzó desitjable. Moltes vegades es parla de sostenibilitats o d'economia social, etc. I estan sobre la taula aquestes coses que crec que és molt positiu, però crec que cal donar-li el caire més transformador encara. Però clar també el caire més transformador que a mi m'agradaria, aniria acompanyat de desmuntar aquestes mateixes institucions de la que estic parlant, no? Que promocionen en certa manera això aleshores sempre és molt difícil.

Després crec que ja hi ha una part de la societat civil des dels projectes polítics autogestionats que crec que sí que m'agradaria remarcar. Des de tot el moviment de l'educació popular expressament a Catalunya o als països catalans que crec que s'estan fent coses supertransformadores i maques i projectes molt potents i totalment des del desig de canviar la realitat i moltes realitats. Sobretot la realitat de la de les persones i les espècies més oprimides. Que s'estan fent coses molt bé, però després hi ha un gruix de la societat civil que per les estructures i pel sistema de creences que operen dins d'aquest context en el qual som educats, perquè no s'implica cap aquesta transformació. No ho dic des de la culpa, sinó des de l'anàlisi.

I bé, hem parlat una mica de les administracions, de la societat civil. I després com et deia, pel que fa a professorat o hi ha gent fent coses molt maques i hi ha gent fent el de sempre. O sigui, no m'agradaria dir-te com aquesta sí i aquesta no. Si no perquè hi ha matisos i grisos i blancs i negres en tots els diferents agents que conformen la societat.

00:40:32 Entrevistador

Clar, és tan vocacional que sovint es deixa a l'atzar i la vocació, etc. Bé doncs qui trobes a faltar? Això potser sí que, etc. O qui creus que hauria de tenir un paper més ferm i transversal?

00:40:44 Entrevistat_E6

Clar és que no sé què dir, perquè trobo a faltar molt que siguem molta més gent i també entenc perquè no ho som i tampoc és com tampoc m'agrada responsabilitat la gent quan hi ha unes estructures que operen i que eduquen des d'aquest paradigma que crec que és el que

hem de canviar i aleshores és com molt difícil. O sigui que ho trobo a faltar, el fet de recuperar aquests valors que et deia abans de la vida en comunitat i del que considerem una vida bona.

Però sí clar, també operen unes estructures molt poderoses que fan que allò no sigui un horitzó desitjable per a una majoria de gent. O ni tan sols sigui un horitzó possible o ni tan sols entra dins del de l'imaginari de la majoria de gent.

Sí, no sé, no sé com respondre a aquesta pregunta, etc.

00:42:15 Entrevistador

Doncs la que ve ara, etc. ja estem acabant quasi el que almenys ho portava de guió. La penúltima torna a vincular la participació infantil, la participació ambiental de la infància.

Jo et pregunto i tu dispaes eh? Dels reptes, abans parlàvem de l'educació ambiental i ara en concret de la participació ambiental de la infància.

00:42:41 Entrevistat_E6

Reptes de la participació ambiental, etc. O sigui, ja no de l'educació.

Doncs construir imaginaris. El què deia abans del que és una vida desitjable. Construir imaginari de futurs també desitjables. Això crec que és molt important i crec que desitjable però imaginari de futurs desitjables, però possibles també. O sigui, crec que també és com està molt de moda la distopia. I no és casualitat, com l' statu quo li va molt bé que la distopia s'imposi com a futur inevitable i irrevocable. Perquè clar, si ja projectes això és com que d'acord, ja anirem tirant cap aquí, no?

I crec que construir imaginaris desitjables, però tenint en compte una realitat material i biofísica, que és una realitat, valgui la redundància, etc. O sigui tenir en compte que hem de reduir i que reduïrem volent o no el consum de matèria i energia, construir futurs desitjables que tinguin en compte això.

Crec que això és com un superrepte que és molt difícil, però és molt important i és molt necessari fer-ho. Això va acompanyat del que deia abans. revalorar o tornar a donar el valor que es mereix a la vida comunitària, derruir el mite del progrés, consumisme, productivisme, etc. no caure en aquest sentit del fet que quan més consumim i més produïm més feliços som. I des d'aquest reconeixement de la ecodependència oi la interdependència, crear imaginaris que siguin factibles i que siguin sobretot desitjables.

I part d'aquest crear imaginaris és començar a fer-ho. I és començar a relacionar-se des d'aquí, començar a consumir des d'aquí, començar a associar-se des d'aquí, etc. perquè hi ha molts moviments socials fent-ho i que en aquest sentit, l'escola i l'educació, i l'educació ambiental hauria de ser un mirall dels moviments socials realment contestataris.

I que l'escola hauria de semblar-se molt més a un espai social autogestionat que a una fàbrica que és el que sembla ara. I que faria molt bé l'educació formal i l'educació informal d'intentar emmirallar-se en aquests espais i aprendre de la gent que forma part.

00:45:47 Entrevistador

Entesos. Ara és la difícil. Per fer tot això, imagina que tens tots els recursos al teu abast.

00:45:56 Entrevistat_E6

Tinc tots els recursos?

00:45:59 Entrevistador

Sí, quines mesures començaries a implementar? Perquè això passi en l'àmbit educatiu.

00:46:11 Entrevistat_E6

Clar, primer redefinir el propòsit. O sigui, això el primer. Sense redefinir el propòsit i el perquè eduquem. Això seria el primer i que no sigui per produir un bé determinat, etc. mentre aquesta sigui la finalitat de l'educació no canviarem massa res. Si el propòsit de l'educació fos acompanyar ciutadans perquè aprenguin a fer amb els altres i a conviure i a pensar i mirar críticament, i a redefinir què és una vida bona i que és un que són vides desitjables i que són vides dignes i lluitar per perquè tothom les pugui tenir. Doncs des d'aquí, des d'aquest esdeveniment del propòsit crec que podríem començar a treballar, no?

Viuen a nivell més pragmàtic, cal regirar-ho tot una mica. Si volem redefinir és una vida bona, doncs tampoc una vida bona en 14 anys és estar 7 hores assegut a una cadira escoltant matèries comportamentalitzades una darrere l'altre, amb les mateixes metodologies i amb uns continguts que estan molt deslligats del que és la vida o la realitat avui en dia. I com això també és tornar al món de veritat que em sembla que a vegades, etc. passa una pandèmia, una guerra a Ucraïna, un tal i entres dins l'escola i sembla que quan entres en l'edifici ja és com això queda fora i aquí toca *polinomis tema 2*. O sigui, essent conscient de la realitat en què vivim i que l'objectiu de l'educació sigui transformar aquesta realitat com perquè tothom

pugui tenir una vida digna i uns drets humans i acabar amb el poder i la dominació. Que la repeteixo molt, però és que crec que és que ha de ser l'objectiu últim. Aprendre a viure d'una altra manera.

No sé si m'he posat massa abstracte, però.

00:49:02 Entrevistador

Està bé, està bé, està bé. Per què alguna mesura concreta? Vull dir, doncs mira faria això, etc. Igual no per aconseguir-ho tot, però com una primera passa cap aquí.

00:49:16 Entrevistat_E6

Una primera passa, seria redefinir tots els continguts. Redefinir tots els continguts perquè ara s'està parlant molt amb el nou currículum i tal. Jo vinc de Madrid, i a Madrid també hi ha moviment molt potent d'educació ecosocial amb la gent d'ecologistes en acció, amb la gent de fua, amb la gent de garúa i diferents col·lectius i cooperatives que estan creant materials amb continguts ecosocials.

Clar, a mi em fa molt difícil al final quan es parla del nou currículum i tal que hauria d'haver-hi una competència ecosocial i una assignatura de transició ecosocial. I que això seria un horitzó desitjable, però com deia abans cal treure l'ambiental és com per a mi em sembla fins i tot una mica, etc. No sé com dir-ho, se'm fa molt estrany pensar de 10 a 11 a mates, d'11 a 12 llengua i de 12 a 1, etc. ja no és valors, és evitar l'extinció i aprendre a viure amb els altres i és com que per a mi això hauria de travessar tot.

No hauria de ser una competència més i una assignatura més, sinó que tot hauria de partir d'això. I a partir d'això, aprenem mates i llengua i tot això, eh que no vull dir que no sigui important. Però tenim d'arrel l'aprendre a viure amb nosaltres mateixos i a conviure.

Però bé, me n'he anat un altre cop. Com fer-ho?

Redefinim radicalment els continguts. S'està girant la mirada, molt més intencionadament cap a les metodologies que cap als continguts. Perquè ja els va bé, no l'estatu quo és com si tothom parla que hi ha una crisi educativa, perquè hi ha una crisi de societat, hi ha una crisi de valors, etc. Anem a fer que sembli que tot canviï perquè res canviï. I a posar noms diferents i en anglès, que si *flipped classroom* i que no sé què que està molt bé, que tampoc vull semblar que estic criticant les noves metodologies, que em sembla bé repensar el com i ho acabo de

dir que crec que està 7 hores en una cadira sigui la cosa i que jo estic fent coses amb teatre i metodologia diferents, eh? Però que em sembla que no ens podem oblidar i que hem de lluitar molt perquè es parli del QUE. I si al final això d'entendre els polinomis, per dir alguna cosa, abans que la crisi energètica o l'emergència climàtica o tot això, etc. Crec que hem de redefinir realment el QUE.

Els continguts, però no es redefiniran mai els continguts cap aquí si no es fa primer la pregunta de perquè eduquem.

I, òbviament no vull deixar-ho fora, dels recursos que es dediquen. O sigui, també seria molt injust parlar de tot això sense parlar dels recursos. Si es vol transformar l'educació, amb unes ràtios i amb una càrrega laboral i emocional i física, i totes les que vulguis del cos docent com la que hi ha ara sense més recursos i sense que estiguin ben invertits aquests recursos, no serà possible.

I després afegeix-li l'eliminació de l'educació concertada i privada. I si ens hi posem, doncs la lliure elecció de centre, etc. També crec que és part de la elitització de l'educació pública, etc.

Vaig dient coses que em venen al cap.

00:53:48 Entrevistador

Súper de fet, per part meua l'entrevista ja l'hem acabat, no sé si hi ha alguna cosa que vulguis destacar sobre el que hem estat parlant.

00:53:57 Entrevistat_E6

Bé, que m'ha semblat molt interessant. Em sap greu si m'he deixat alguna cosa, etc.

Crec que el que hem de fer és mirar que s'està fent a altres llocs. Crec que podríem deixar estar això dels països nòrdics i tal una miqueta i posar-nos més a un context sud-americà. Que segurament tenen més a veure amb aquesta consciència de viure en un ambient i de convida i de redefinir una vida bona.

Que els països nòrdics no deixa de ser un context on hi ha més recursos, però el què i el perquè eduquem és exactament el mateix. Aleshores si es poden fer coses diferents i més xules i tot el que vulguis, etc. però no deixa de ser de perpetuar un sistema socioeconòmic i de valors bastant poc desitjables sota el meu parer. Aleshores doncs mirar cap a moviments

educatius Llatinoamèrica populars i així que tampoc conec molt. No en soc expert, però crec que hauríem de mirar cap allà i sé que hi ha gent que ho està fent també.

I que ens falta molt carrer i educar en això també, però és que això també ve d'abans del conflicte. No podem pretendre que això ens ho donaran a la mà. S'ha de fer el que fem. O sigui perquè alguns perdin els privilegis històricament no hi ha hagut cap altra forma que no fos la lluita al carrer i el realment plantar-se i crec que hi ha exemples.

Ara que hi hagi hagut una vaga de 5 dies i ara crec que hi ha un altre o està havent-hi una altra, etc. bé, doncs estan fent coses i la gent s'està mobilitzant. Però cal molt més carrer, i per això cal educar en què això és necessari. També des d'aquest sentit de comunitat. Moltes vegades parlem de l'educació ambiental i sembla que si canviem els hàbits individuals de consum i tal, amb això ja estem essent els millors ciutadans. I crec que és molt necessari fer-ho i que també dona peu i dona exemple. I no estic d'acord amb aquesta desvaloració del fet que en actes individuals no aconseguim res i que aleshores no cal ni fer-ho, etc. Perquè sí que és important, però el col·lectiu sí és realment molt més important. I que no ens n'hem d'oblidar i que hem d'educar amb això? Vull dir que la força de la gent unida és l'única que pot fer canviar les coses i aleshores s'ha d'educar en què és així.

Però Bé, cal molt més carrer i més radicalitat. O sigui, no podem esperar que les coses canviïn radicalment sense ser radicals en els nostres desitjos i en les nostres inquietuds i en la nostra proposta sense perdre de vista quina és la realitat. Que tampoc vull dir que això es pugui canviar d'un dia a l'altre ni res semblant. Però bé, on la situació és radicalment indesitjable, doncs els canvis han de ser radicals perquè pugui acostar-se més a un horitzó desitjable de vides dignes i justes.

00:58:10 Entrevistador

Perfecte, doncs fins aquí no tindríem si et sembla bé.

00:58:18 Entrevistat_E6

M'has fet pensar.

00:58:19 Entrevistador

Sí, eh? Ja m'ho diuen que fa pensar. Mira, almenys, d'alguna cosa servirà.

Annex C.2. Transcripció dels Tallers Participatius

Annex C.2.1. Transcripció sessió prèvia Tallers Participatius

SESSIÓ 0. 18 JULIOL 2023 (ZOOM)

BLOC DE PRESENTACIÓ DELS TALLERS

Investigador:

Aquesta reunió d'avui, més que taller, ho plantejo com una reunió que sigui per situar ben bé què se us està demanant o què se us està proposant i resoldre tots els dubtes, tant logístics com de fons. Si hi ha gent que no veu la utilitat o pensa “i això de què em servirà a mi”, també podem intentar dibuixar alguna cosa que ens pugui ser d'interès i útil per a tothom. Llavors, com que soc bastant caòtic, m'he preparat una presentació per anar seguint quatre idees bàsiques i no descuidar-me res. Així també pot ser una miqueta més estructurat. Talleu-me quan vulgueu, que no cal ni que us tanqueu el micro, som poquets, i tot i que fossin molts, ens anem interpel·lant i creuant i ja està.

Exacte, el que se us demana és participar en un taller participatiu, que és com una tècnica de recollir informació. El que potser s'aproparia més, tot i ser diferent, seria un grup de discussió, però la diferència és que en comptes de buscar un tema i preguntar sobre aquell tema, es busquen certes dinàmiques, es treballa en material físic, sobres resultats en aquest cas que ja s'han obtingut per altres eines, etc. I el que es vol és que entre les diferents persones que esteu aquí, que després presentarem una miqueta que ja ho hem anat fent, però qui és cadascú, d'on ve, etc., sou perfils molt diversos però tots vinculats d'alguna forma a l'educació ambiental. Doncs des d'aquesta diversitat el que proposen aquests tallers és partir de certes dades que ja he agafat en altres eines i donar-hi forma.

Llavors, simplement és un espai o una excusa per pensar sobre l'educació ambiental i mirar de donar-hi forma. Donar-hi forma, cap a on? Com sabeu, jo estic en la tesi doctoral i llavors s'emmarquen aquests tallers dintre del projecte de recerca de la tesi que m'he plantejat aquests tres objectius que veieu en els requadres:

- El primer era conèixer l'educació entre participació dels infants i adolescents en l'educació ambiental, i això està fet a través d'entrevistes sobretot.

- El segon gran objectiu caracteritza una miqueta com estan participant infants i adolescents de la disciplina, és a dir, de l'educació ambiental, que aquí m'hi he apropiat a través de qüestionaris, tant a nanos com a educadors i educadores ambientals, també de perfils diversos.

I on entràriem ara és generar una proposta formativa, l'excusa és com l'encàrrec que fem en aquestes sessions de taller. L'ideal seria que sortís alguna proposta formativa per tal de reforçar que els nanos que són usuaris o participants d'activitats d'educació ambiental tinguin reforçada la vessant participativa.

Com farem tot això? Partim de tota la informació que hem aconseguit de la resta d'instruments.

Segurament en els diferents tallers partirem de dades que ja s'han obtingut. Hem preguntat als nens i nenes, per exemple, que recordessin una activitat d'educació ambiental que els va agradar i la persona que els acompanyava en aquell procés d'ensenyament quines coses tenia que li facilitessin.

Per exemple, a partir d'aquí tindrem una certa maduració d'aquestes idees i anirem donant forma cap a un model, per exemple, competencial de l'educació ambiental o cap a certs elements propis de la disciplina que ens poden ajudar a que s'estigui més reforçat, etc.

Llavors, això és el que us deia d'on venim. Ara mateix tenim aquests números que, en quant a qüestionaris, que també cara el setembre perquè ara és molt ambiciós voler respondre, però també us demanaré ajuda per si podeu fer una miqueta més de difusió i avia'm si aconseguim alguns altres educadors, o altres infants i joves, i acabariem en aquests tallers participatius, que té aquest caràcter com sumatori de tot el que s'ha fet fins ara.

Llavors, si anem a mirar els objectius propis del taller, el que jo imagino, i això és completament modificable, argumentable i rebutjable entre els que formem el taller, és a dir, entre vosaltres i jo, com si diguéssim, hi ha l'objectiu màxim que és que sigui un espai de diàleg i des de la comoditat de tothom que hi informa part i que ens ajudi ja no només a crear un producte per a les recerques, sinó que també ens doni temes a pensar i a reflexionar a cada escola nostra pràctica educativa. Llavors, un cop garantim això, que bàsicament és que sapiguem parlar i pensar des del respecte, hi ha com quatre objectius que són gairebé seqüencials, o que jo us imagino gairebé seqüencials, vinculats a l'objectiu que és aquesta generació d'una proposta formativa:

- Primer, detectar necessitats formatives dels educadors i educadores ambientals, que això està més o menys fet, hi ha algunes necessitats incipients, llavors com verificar o completar aquestes necessitats que s'han identificat a través d'altres instruments. *Jo penso que també faltaria això, faltaria jo, etc. O crec que no, que hi ha algunes altres, etc., seria com validar aquesta informació.*
- Després poder dibuixar, poder dissenyar el que seria l'educador ambiental ideal, quines competències hauria de tenir, sempre en clau de facilitar un acompanyament capacitant a les infàncies. Llavors, posarem sobretot el focus de tenir aquest acompanyament per tal que es doni des d'una vessant emancipadora o col·laboradora amb els nanos.
- Llavors també hi haurà una part, o imaginava una part, del que ja tenim com a educadors i educadores ambientals o educació ambiental, quines metodologies pròpies ens funcionen en aquesta clau, o podríem reforçar en aquesta clau, o quines voldríem incorporar.

Per finalment acabar donant aquesta forma, avia'm fins on arribem, sense necessitat que estigui tot treballat i listo per a publicar, ni molt menys, sinó que començar a pensar si volem aquestes competències i tenim aquestes metodologies, anem a imaginar que volem traslladar això, que volem difondre això, que volem educar en això, intentem definir objectius d'aprenentatge o continguts que creiem indispensables per transmetre a diferents educadors i educadores ambientals.

Llavors, els talles s'emmarquen aquí, i s'emmarquen, bueno, això m'ho salto perquè ja he dit, és l'objectiu d'avui, que bàsicament és pactar sobretot les dates.

Els tallers s'emmarquen en aquesta diversitat, jo us ho ensenyo així perquè també veieu que hi ha informació recollida de perfil professional de l'ampli món ambiental, no és cap novetat que és un perfil superdivers i no només en l'acció sinó també en la formació i molt més en el discurs. Llavors s'emmarca en aquesta pluralitat de que som gent superdiferent la que estem formant el taller i de diferents coneixements tots amb molt de valor o amb valor propi i singular de cadascun.

Llavors, treballem bastant, jo crec, o si la proposta es treballa bastant a partir de núvols de paraules

o de conceptes que ha generat sortint i a partir d'aquí interpretacions.

Aquestes són les tres respostes dels 60 i escaig qüestionaris que s'han recollit perquè veieu el perfil de persones que han donat respostes. Moltíssima gent, la majoria, que s'identifica sota

l'etiqueta d'educadora, però també són des de l'educació formal, l'educació lliure, propis des de tècnics, monitors, etc. Res de nou que no sabéssim.

Llavors, també en quant a la formació, valorem bastant, apareix molt com el Grau de Ciències Ambientals, però alhora apareix moltíssim amb molta presència d'educació i després hem arribat a respostes, sobretot, de gent de l'escola, de món escolar, però també des de cooperatives, lleure, etc.

Fins aquí la primera càpsula de jo parlant i en que només hem contextualitzat on s'han marcat aquests tallers i just arribar al punt que jo abans he presentat molt breument les cares que hi havia per aquí, però sí que us donaria ara el torn de que cadascú es presenti també des dels seus interessos o expectatives de cara d'aquests tallers o d'aquest espai, que pot ser simplement resoldre dubtes o sí que tenir com certes expectatives o preguntes. I també una pregunta, us demano, doncs, que us presenteu tant nom i lloc on esteu treballant o així, o per què creieu que esteu, aquí, perquè sou d'interès per la recerca, que tots els que esteu aquí ho sou; quines expectatives teniu? I una pregunta que us agradaria sortir d'avui, que necessiteu resposta a aquesta pregunta. És a dir, no puc marxar d'aquí sense saber això. Llavors intentarem donar-hi cabuda a totes.

Som poquetes així que qui es vulgui llançar a respondre, endavant.

BLOC DE PRESENTACIÓ DELS PARTICIPANTS

Participant 1

Jo no tinc pensada la pregunta, però puc començar. Jo soc biòloga ambiental, ara estic treballant com a assessora d'escoles verdes, que és una xarxa d'escoles sostenibles de tot Catalunya, i jo treballo per Fundesplai. Aleshores, jo soc assessora del Baix Llobregat, l'Alt Penedès i el Garraf.

Llavors, abans d'això, havia fet d'educadora ambiental a diversos llocs. Vaig treballar al Museu d'aigües de Barcelona, que era de lavola, vaig treballar en diverses campanyes de lavola i també vaig treballar com a professora de biologia en un institut d'aquí Sants.

Llavors, tot el que he fet sempre ha estat relacionat amb l'educació ambiental i amb l'educació. Llavors, quan em vas explicar una mica amb la teva tesi em va semblar molt interessant. Sobretot ara que treballo en tot el tema d'escoles verdes, perquè no sé si ho coneixeu gaire,

però una de les coses de les escoles verdes és que aquelles escoles que s'adhereixin al programa facin una mica una diagnosi de com està l'escola en quant a sostenibilitat i llavors elaborin un pla d'actuació en base a uns objectius. Llavors, nosaltres com que les acompanyem en tot aquest procés d'analitzar què volen canviar i com ho volen canviar. Llavors, hi ha com quatre eixos de treball que són millora de l'entorn,

gestió sostenible del centre i també de la comunitat educativa, que és una cosa ni dels docents ni dels equips directius només, sinó que hi hagi molta implicació tant dels alumnes com també de les famílies

i tot el que seria la comunitat educativa en general. Llavors, la participació és un tema que sempre es veu molt positiu, però que acaba costant molt. Llavors, és una cosa en què s'ha de fer incidència i que sembla que no tingui res a veure i és molt important.

Llavors, quan em vas explicar una mica de què anava tot això, em va semblar que es podien lligar moltes coses i em va semblar interessant.

I bueno, una mica això. No sé si esperaves que expliqués una cosa així o alguna cosa més. I el tema que te la pregunta, no sé, m'ho he de pensar amb quina pregunta no puc sortir avui.

Però bueno, si no, si vol anar presentant alguna altre persona i jo ho penso, etc.

Investigador

Perfecte, merci. Doncs sí, tornarem a la pregunta. Vull dir que hem de resoldre tots els dubtes que segur que n'hi ha. Qui s'anima?

Participant 2

Jo la meua pregunta no la tinc clara, tampoc, però si volen presentar. Jo soc Blai, soc d'un poble d'Alacant, soc mestre d'educació infantil i al TFG ja em vaig començar a interessar per les pedagogies actives, que tenen molta relació amb la natura. I bueno, l'últim any he fet el màster d'Educació en Valors i Ciutadania i també al TFM he dedicat a fer com unes línies generals per a promocionar l'educació ambiental en el meu poble.

He treballat en una escola que és basada en la pedagogia Waldorf. Passen molt de temps en la natura, es promou el respecte per aquesta i és fa molt relacionat amb ella. I crec que ja està.

Investigador:

Hi ha expectatives o un interès en aquest espai?

Participant 2

Sí, jo crec que és un espai que pot ajudar-me molt com a docent a desenvolupar habilitats per a portar a terme l'educació ambiental. Perquè un dia parlant amb tu sí que vas dir que com que era necessari que hi hagués educadors ambientals en les escoles, però com que ara no s'ha arribat a aquest punt, crec que és important que els docents que estan en actiu que tinguin un poc de coneixement i d'habilitat per a poder per almenys introduir l'educació ambiental.

Investigador:

Perfecte. Merci, Blai.

Participant 3

Bé, si voleu, em presento jo. Jo soc Ariadna Bonet, treballo fa 20 anys a una escola pública, l'escola Collserola, i soc la bibliotecària i l'educadora ambiental ecosocial d'hort. La matèria d'Hort és una mena d'educació ambiental ecosocial. És tot complet. Aquest any, per exemple, una de les coses que vull fer és ampliar el que seria Hort, fer-ho extensiu als patis de l'escola, utilitzar un jardinet a part que tenim al pati, que es diu Jardí de les Olors, al German l'ha vist, tenim una cúpula geodèsica, ja vull fer una espècie de aula oberta. Tinc una sèrie de propòsits, una miqueta seria per aquí.

Respecte a la pregunta que dius, tampoc tinc ara molt clara. Espero sentir una mica més les intervencions i ja aniré dient, no?

Però bueno, nosaltres ara aquest setembre començarem una proposta, un projecte de sostenibilitat a Fuhem, de Madrid, per fer un acompanyament sobre la sostenibilitat al nostre centre i millorar tot el que es pugui fer en aquest sentit.

I em sembla que no diria gaire cosa més, m'encanta d'estar amb vosaltres. Gràcies.

Participant 4

Bé, doncs si us en presento jo ara. Pel que fa a la pregunta, crec que estic una mica igual, encara m'hauria de pensar i veure una mica per on van els trets. Però bueno, jo soc el Bernabé, soc de Badalona i m'acabo de graduar de Ciències Ambientals a l'UB.

Fa un any i mig que estic treballant com a educador ambiental en una escola de natura del Mas Nou,

que es diu Ursus, que fem sortides al Montseny o a Collserola amb escoles. Ara mateix també estic treballant en un casal amb aquesta escola de natura, que també està ambientat amb coses de natura.

També he treballat a les jugateques ambientals que fan a la AMB, que ho porten a Fundesplai.

I així recentment també he fet el TFG sobre l'aplicació de la gamificació a l'educació forestal.

També tinc un parell d'experiències d'APS d'educació ambiental, bàsicament perquè és el que vull dedicar-me i vull intentar posar el meu granet de sorra amb tot el que pugui.

Investigador:

Perfecte. Merci. Doncs tenim Sant Cugat ja només. Maria i German.

Participant 5

Jo soc educador ambiental de l'Ajuntament de Sant Cugat. També fa 20 anys, com l'Ariadna, vaig entrar a l'Ajuntament de Sant Cugat. Abans havia estat en el PETA i en diverses associacions així.

Soc biòleg com l'Ariadna. Els últims quatre anys he estat de profe de la UAB, d'una assignatura de l'Educació i Comunicació Ambiental a la carrera de Ciències Ambientals a la UAB. Tots aquests anys han vingut molta gent, com el Bernabé, com la Maria, al seu dia, a fer pràctiques aquí amb nosaltres

i fer els seus TFGs i tal. D'això s'aprèn molt de treballar amb aquesta gent i crec que aquí hi ha una xarxa bastant xula. Som gent bastant...cadascú des del seu punt de vista, des de la seva posició concreta, des de l'Ajuntament, des de l'entitat, des de l'assessoria d'Escoles verdes, està bastant equilibrat.

L'expectativa que em genera és l'interès de trobar com des de tothom ho veiem, veiem aquesta història. I la pregunta que se m'acut parlant és que tu ens aclareixis una mica el teu concentrat emancipador, perquè així puguem estar a l'alçada del que vols, perquè potser no tenim al cap el que tu estàs pensant i poguéssim aportar.

Mira, ara entra l'Almodis, que és educadora d'horts també. I ja està. Jo conec tothom menjar al biel

i l'Ariadna, Carulla, t'he llegit el teu nom moltes vegades. No sé si ens hem vist alguna vegada o no.

Participant 1

És que tu també em sones, però no sé exactament de què era.

Participant 5

I a més, com que l'interventor d'abans de l'Ajuntament es deia Carulla, jo pensava que eres la seva filla. Llavors, estava bastant temps pensant que eres la filla del Carulla. Després em va dir que no. Vaig quedar amb el teu nom. Jo soc company de la Paula Pere, que som a la Xarxa d'Escoles Sostenibles de Catalunya. I allà ens trobem amb tots els ajuntaments i la Paula com a Generalitat, que és la cap d'escoles.

Participant 1

Gràcies. És la meva cap, sí, sí.

Participant 5

I trobo que aquest any, després de la Covid, del caos de la Covid, que hi ha una fornada brutal de qualitat absoluta de personal de l'educació en general, pel que és el Bernadé, tota la seva colla, la seva generació que estan sortint, els alumnes meus de l'UAB i tal. Trobo que està sortint gent molt potènt.

Ja hi estic.

Investigador

Perfecte. Aprofitem per donar la vinguda de l'Almodis, que acaba de connectar ara.

En aquesta mitja horeta hem contextualitzat una mica els tallers i ara ens estem presentant. Que falta la Maria i tu mateixa, si vols, després.

I s'està gravant la sessió, per tant, després també us puc passar l'enllaç o l'arxiu, per si us vol posar el dia, o, si prefereixes, ens quedem com 5 minuts després i responem alguna coseteta si queda pendent.

.Participant 6

Super. Doncs jo soc la Maria Petit i estic treballant a l'Ortiga. Jo vaig fer Ciències Ambientals a l'Autònoma i vaig fer una part de les pràctiques d'Educació Ambiental a l'Ajuntament de Sant Cugat, aquí amb el Germán. Que em va dir, bueno, estic molt a tope, però hi ha

l'Ajuntament de Valldoreix hi ha una gent molt bonica que té una cooperativa agroecològica, doncs potser els hi pots donar un cop de mà. I allà al final m'he anat quedant. A l'Ortiga. Aleshores és un projecte agroecològic que té una part productiva, que fem això per recuperar una finca que havia estat amb el seu terreny abandonat, i aleshores estem fent producció ecològica, que ho venem en forma de cistelles i també repartim en menjadors escolars. I en tot aquest projecte hi va associat a una part educativa i formativa, que és on estic jo. I jo concretament estic coordinant l'àrea d'activitats educatives i fem activitats des infantil fins a la batxillerat.

I aleshores sí que nosaltres, això quan el Ferran ens ho va comentar va ser guai perquè crec que és una altra part, una altra de les potes del que estem veient avui, potser més puntual, amb coses més específiques, a vegades amb dues sessions, no tenim molta continuïtat a vegades amb els infants. Sí que tenim una continuïtat al llarg dels anys, però no com molt puntual en cada curs escolar. I aleshores sí que tenim un tipus de participació, diferent d'altres entitats o d'altres persones que avui hi sou. Llavors crec que també és interessant com veure quina incidència pot tenir o com la practiquem i amb ganes d'aprendre sobretot.

Quan el Ferran ho va dir va ser com, mira, anem-hi perquè això, sempre s'aprenen coses. I no sé, tampoc tinc cap pregunta ara. Abans m'ha passat una pel cap però se m'ha oblidat. Així que a veure si quan l'Almodis parli la recupero, la pregunta.

Participant 7

Perdoneu que m'hagi connectat tard.

No sé què heu parlat, jo soc Almodis Ortega, treballo al Ferran i Clua com a monitora de menjador

i he perdut el compte dels anys portant el projecte dels horts escolars. Treballo des de P4 fins a tercer. Arran del Covid va desaparèixer a P3, en el meu cas perquè van ampliar les aules de primer i segon,

a tres per curs. Llavors van treure les hores de P3 que no veien com tan necessari i ara hem tornat a lo normal i m'han ampliat de primer, que abans primer no feia. És una cosa que hem guanyat. Perquè fèiem P3, P4, P5, primer es quedava sense fer hort i llavors arrencàvem a segon i tercer una altra vegada. Amb el Covid hi ha coses bones i dolentes. Aquesta part nostra ha sigut una bona. I llavors P3 ho fan amb la TEI, la tècnica d'habitació infantil, i

llavors faig P4, P5, primer i segon i tercer. I amb cadascú faig un projecte diferent. Estem amb l'equip directiu, tot i que aquest postade canvia,

perquè la directora que teníem fins ara se'ns ha jubilat, però és un projecte que fa molts anys que dura.

M'he perdut la teva presentació, Ferran, em sap greu. Però és una mica el que fem. El Germán també de tant en tant em lia una mica. Trobo a faltar molt les reunions que fèiem dels hortolans, que va ser molt difícil. Cada vegada és més complicat poder-nos trobar en els horaris que tenim.

Preguntes ara mateix no se me n'ocorre cap, acabo d'aterrar i vaig perduda, o sigui que m'esperaré a mesura que aneu parlant i si em surt alguna ja preguntaré.

Investigador

Està bé, perfecte I també jo els he preguntat a la resta quines expectatives o interès tenien en aquest espai, si és que en tenien alguna. Llavors també si al llarg de... o si ja les tens perfecte i si en qualsevol moment ens vols tallar.

Participant 7

Doncs no sé, poder ampliar una mica més perquè estic com estancada. Cada any faig els mateixos projectes diferents perquè cada any canvio els nens i cada cop faig un projecte diferent, potser obrir una mica més el ventall. Una mica, no? L'expectativa. Una mica això, no? Poder donar una volta amb algun dels projectes que ja estic fent o agafar-ne algun i canviar-lo. Què ens oferim i què podem trobar?

TANCAMENT DE LA SESSIÓ

Investigador

D'acord, perfecte.

De fet, l'únic que ha fet la pregunta és el German i serà mitja resposta. No la respondrem del tot perquè és la tesi en si, però sí que a grans trets ho respondrem, perquè també és més interessant veure que no només que entenc jo per aquest concepte, sinó que és un concepte en que ens sentim còmodes.

El German em preguntava, jo parlava a grans trets que aquest taller ha de servir per generar una proposta o per començar a parlar com podem fer de l'educació ambiental un espai encara més participatiu amb les infàncies i deia que des d'un acompanyament que sigui emancipador o capacitant amb els nanos. Llavors, a grans trets m'he preguntat que entenc jo per emancipador, no?

La resposta és ràpida i crec que vincula tant la teoria de la participació democràtica dels infants amb la pràctica que tenim és que deixin de ser consumidors de les activitats d'educació ambiental, sinó que comencin a ser participants.

La Maria apuntava la continuïtat. Quines coses podem fer en el nostre acompanyament o tasca que facin aquest clic als nanos que a vegades d'un grup de 30, potser sí que un o dos connecten amb un dia i segueixen a casa. Anem a parlar quines coses ens funcionen, som un grup molt divers per acompanyar que aquest clic cada vegada sigui major.

Llavors acaba sent això. Al llarg dels tallers ja hi ha un punt que posarem a debatre tot això i entrarem més al detall de què vol dir per tot el que hem sentit, potser, i com l'estem entenent. I de fet no només nosaltres sinó que també els nens i nenes que se'ls he preguntat per això.

I també podrem comparar des d'on estem educant els educadors i com ho estan rebent els nanos. Quina imaginari tenen ells i elles. I de fet, si anem molt ràpid a la sessió d'avui o si anem prou bé de temps, fins de la temps abans de les cinc, hem d'obrir una miqueta de boca, fer una miqueta de gancho per la següent sessió. I ja hi ha un punt que s'anirà a mirar aquestes diferències entre conceptes.

Llavors, a part de contextualitzar un miqueta d'on s'embarquen els tallers, que és el que fins ara tenim i de coneixe'ns i posar-nos cara entre els que estem, en principi, que ara setembre s'afegirà una persona que ja m'ha confirmat que ha participat en la reserva natural de Flix i és companya d'aquí, del doctorat que estic fent també en temes de participació així que també té aquesta base bastant forta, una altra professora de la UB, que també ha treballat molt sobre el paper de l'educació ambiental, depenent dels horaris i així és possible que també sumi i i alguna persona més des de projectes que estan funcionant, que potser un parell més, una profe d'ESO i llavors serem com aquesta gent, més els que estem aquí. Entenent que després pactem horaris i així, cadascú veu si li encaixa o no li encaixa i si li motiva, d'acord?

Llavors, el gran objectiu que teníem avui, a part de contextualitzar, era posar horaris i veure quines dates busquem. La proposta o la demanda que us feia, o que he pensat que aniria bé

seria aconseguir fer com tres sessions d'unes dues hores. Jo les imagino presencials i les imagino en el context de Barcelona o Vallès, per d'on som la gent. És a dir, tret del Blai, però que s'instal·larà al setembre per aquí, si no m'equivoco, la resta estem ubicats a Barcelona, Badalona i Vallès.

La proposta seria per facilitat meva fer-ho aquí a la Facultat de Mundet, però també es pot parlar perquè també som molta gent de Sant Cugat i voltants i és també un tema a anar veient. El que ara hauríem de fer, us torno a presentar pantalla, és posar les dates.

S'obre un diàleg entre totes les persones assistents per tal de buscar les millors opcions i ubicacions per desenvolupar els tallers. Finalment s'acorda:

- Dijous 28 de setembre de 18h a 20h. A Sant Cugat. Lloc a concretar.
- Dijous 5 d'Octubre de 18h a 20h. A Sant Cugat. Lloc a concretar.
- Divendres 27 d'Octubre de 17h a 19h. A la facultat d'Educació de la UB. Campus Mundet.

Investigador

Doncs quedem així. Apuntaré tot això per escrit les dates que quedi ben clar. I us passo junt amb l'enllaç de la gravació. Per ser respectuosos amb el temps, us vaig dir que seria com breu i llavors, si us sembla, ho deixarem aquí i recuperarem el que ja havia preparat per apropar-nos als conceptes i començar a enfilar això de cara al setembre. Sí?

I per part meva ho deixaria aquí. Sense entrar gaire més en matèria d'això, dir-vos que no us puc assegurar ara mateix, però que sí que al setembre em posaré a parlar amb l'institut d'aquí de la UB perquè almenys aquestes hores siguin certificables. No sé si formació o grup de treball, he de mirar amb quina estratègia, però que es vegi que hi ha hores que estan dedicades a alguna cosa que serveix per l'educació ambiental.

Llavors, he de parlar aquí amb l'institut de l'UB i comentar-ho, però en principi no hi hauria d'haver problemes. Hem de fer algun certificat tant de l'hora d'avui com les que hi vindran.

Com no pot haver una compensació material, almenys que hi hagi alguna compensació acadèmica més enllà del debat que ens podem enriquir entre nosaltres.

S'acomiaden els participants i es dona per acabada la primera sessió de presentació dels tallers

Annex C.2.2. Transcripció sessió 1 Taller Participatiu

SESSIÓ 1. 28 SETEMBRE 2023 (AJ. ST CUGAT)

BLOC DE PRESENTACIÓ DE LA SESSIÓ I PARTICIPANTS

Investigador:

I després hi ha el que deia, dos blocs.

Un primer, que ens centrarem en el que és educadors/es ambientals i nens i nenes. Què ens han dit que és París i ella és la participació seva de les infàncies i que ens han dit que és per ells i ella és la participació ambiental.

Primer hi haurà un moment d'explorar això i a partir d'aquí discutir entre nosaltres i construir des d'aquí. I després hi ha el segon punt que avui ens centrarem una miqueta en qui som, que és l'educador/a ambiental o la persona que educa, posem una etiqueta que vulgui, però l'educador ambiental, qui és, què hauria de ser, com creiem que seria aquest educador ideal. Farem una dibuixet de la persona ideal per fer aquesta tasca educativa i a partir d'aquí ens donarà com a ingredients perquè dijous que ve ens reunim i ja sabem qui som, doncs ara què fem?

Quines metodologies i pràctiques tenim com per aquesta clau?

I l'últim dia ens centrarem en tot això que podríem reforçar o què hi ha d'aquí de valor com per posar-nos-ho a reforçar o què ens falta en aquesta clau que us deia de reforçar la participació de les infàncies o fer un millor acompanyament a aquesta participació.

Doncs ara situats, ens presentem. La Marta ve a fer-me de suport de posar, de gravar, coordinar-me una miqueta els tempos i així i estarem com jo segurament més parlant i donant instruccions i tal i la Marta doncs això, un paper més de suport tècnic.

I ja està, a mi ja tots em coneixeu, em vaig presentar l'altre dia, si us sembla, fem una ronda així ràpida, i comencem.

Participant 8:

Jo soc la Marta, estic fent ciència ambientals i pràctiques aquí a l'Ajuntament de German i, bueno, a banda vinc del món del lleure i intento sempre treballar amb l'educació ambiental en el meu àmbit.

Participant 7:

Jo soc l'Almodis i treballo al Ferran i Clua fa molts anys com a monitorada menjador i fa uns anys em van demanar si volia portar el projecte de l'hort de l'escola i vaig dir que sí.

Jo no soc ni educadora, jo no tinc cap... com vosaltres que esteu estudiant, tot el que sé és del meu avi, la meua mare m'havia explicat, el sant Google, que m'agraden molt, i per mi mica en mica el que també ajuden els nens, no? que també diuen coses que pensen i dius doncs ara ho buscaré perquè no...

Participant 9:

Jo soc en Marc, he acabat sense ambientals aquest any i aquest curs o el vinent, ja ho veurem, faré el màster de professorat i he fet el TFG d'educació ambiental amb el German i, també soc monitor de lleure.

Participant 4:

Jo soc el Bernabé, també soc ambientoleg aquest any, soc educador ambiental, treballo ara mateix en una escola de natura i també estic fent coses amb Esplaç, també he fet el TFG d'educació ambiental sobre gamnificació i he fet un joc de taules sobre la gestió forestal. També soc monitor de lleure i per tant, he estat per aquest tres àmbits.

Participant 5:

Jo soc el German, estic aquí a l'Ajuntament de Santcugat treballant de d'educador ambiental i hi ha bastanta gent aquí treballant, fa vint anys que estic aquí a l'Ajuntament. Soc biòleg d'origen i després em vaig posar a fer doctorat d'educació ambiental i he fet quatre anys de profe de l'UAB.

He fet quatre anys de profe de l'UAB i he fet la meua aportació.

Participant 2:

Jo soc Blai, soc mestre i el TGE el vaig fer ja encaminat a pedagogies actives i en la natura, he fet el màster d'educació en valors i ciutadania i el treball final va ser també d'educació ambiental i he treballat en una escoleseta que es basava en les pedagogies waldorf, que és també la sort de natura i ja està.

Participant 6:

Jo soc la Maria, estic treballant a la cooperativa a l'Ortiga, a Valldoreix, soc ambientòloga i faig educació ambiental a l'ortiga i fem sobretot amb infants de totes les edats, diferents variants d'educació ambiental que hi ha com moltes branques noves que van sorgint i una mica en formació constant.

Participant 10:

Jo soc la Júlia, també treballo l'ortiga amb la Maria i també molts anys de Fundesplai, d'educació ambiental, de lleure, de cau... i una mica així.

Participant 11:

Jo soc la Laia, també comparteixo amb ells un espai en la universitat. L'any passat vaig començar la tesi en participació infantil, en participació liderada. Soc mestre però no hi he treballat mai com a tal i també vinculada a l'educació en lleure i especialment una mica per la part d'educació ambiental estic molt activa al grup natura del meu poble de Flix.

Suport a la investigació:

Jo em presento també, soc la Marta, assistent d'en Ferran avui. He fet la meua tesi sobre participació, acompanyament de la participació dels infants, l'he acabat aquest any i també he treballat en l'àmbit de lleure uns anys, mestre d'educació primària també, vam fer el màster en educació en valors i ciutadania, tenim coses en comú i avui sobretot també a part d'aquest acompanyament, aprendre a vosaltres per aquest tema d'educació ambiental és el que hauria d'aprendre i avui és una bona oportunitat.

Investigador:

Val, ara que hem fet això. Tots conegudíssims i amiquíssims tots. Quin és el marc que en tenim per participació infantil dintre d'això?

La meua resposta serà super breu, perquè l'interès i la gràcia és que ara anem als núvols, és com també treballar ja no només del meu imaginari o del meu marc teòric sinó a partir del que cadascú de la mostra, de les 70 respostes que hi ha, doncs mirar que se'n desprèn d'aquí.

Però una miqueta es trencar, que crec que molts dels que estem aquí potser ja hem trencat en aquest dogma de que participar és alçar la mà i donar la veu i va més enllà d'aquesta participació tantíssim dirigida i tan acotada, no? I jo posava l'exemple en altres moments com l'educació ambiental, i ens passava l'ortiga, ens venen nanos com 5 hores s'impliquen un munt i després què?

Llavors sí que l'educació ambiental potser és un dels llocs que pot projectar més com canvis d'hàbits, de costums, etc. Llavors el que anem a veure és com des de l'educació ambiental podem fer que no sigui el després d'aquesta sortida que passa, sinó quins ingredients tenim o podem posar en marxa i a funcionar per activar algo.

Com capacitem o com acompanyem més a que es facin més seves les activitats, a que responguin els seus interessos... i fins aquí. Llavors dintre d'aquest ampli ventall de la definició, trenquem una miqueta el participar de forma dirigida i més instructiva que ja per naturalesa jo crec que és bastant així el nostre camp, però per reforçar això. Val?

Llavors, no sé si queda com a resposta la pregunta dintre de l'amplitud o el propòsit que...

Participant 5:

Si.

Investigador:

Ja està bé que em quedi sintètics, penso. Ara passem al primer punt. Som 9 participants, ideal. Farem 3 grups, 3 raconets. Dos són en aquella taula i una és a la pissarra. Hi ha post-it's i retoladors allà al costat.

Veureu que hi ha en les taules dos núvols de paraules. En una taula seran dos núvols sobre participació de les infàncies, i en l'altra sobre educació ambiental.

D'on surten? Com us deia abans, dels qüestionaris que vaig estar recollint i i que segurament heu rebut com *SPAM* perquè responguéssiu... és el buidatge.

Llavors, a partir d'aquí, ho veureu per presència. Si el concepte és més gros vol dir que ha sortit més vegades. La idea és que tenim uns 5-6 minutets per racó amb els nostres grups, per llegir, interpretar, subratllar... potser hi ha una paraula molt petita però crec que és molt important, doncs la marquem... reflexions que ens vinguin doncs allà sota les escrivim...

En comptes de fer un debat en gran grup, la idea és que els nostres grups debatem i anotem les nostres idees i debatem així i els següents, quan arribem, veurem el que ha parlat l'altre grup. Si tinc un dubte, vaig i pregunto... què volíeu dir amb això? I a partir d'aquí anem afegint i construint.

Això ens funciona per aquells dos racons, que ja tenim el núvol fet. L'altre racó és l'acompanyament. Tenim dos conceptes ja marcats. L'altre concepte que us proposo, que creem el núvol des de zero, és l'acompanyament. És l'acompanyament en aquesta clau, quin

és l'acompanyament que des de l'educació ambiental estem fent a la participació de les infàncies?

Llavors, com el farem no som tan mil·limètrics com un ordinador, però tenim pòsits també de diferents mides i si tot el grup consensuem que hi ha un concepte molt interessant doncs podem agafar un pòsit més gros i l'anem col·locant.

Llavors, farem els tres canvis, tothom passarà pels tres racons. L'últim racó també us demanaré que després d'afegir, llegir el que hi ha amb una mirada en clau de conclusió i de posada en comú del què. Val?

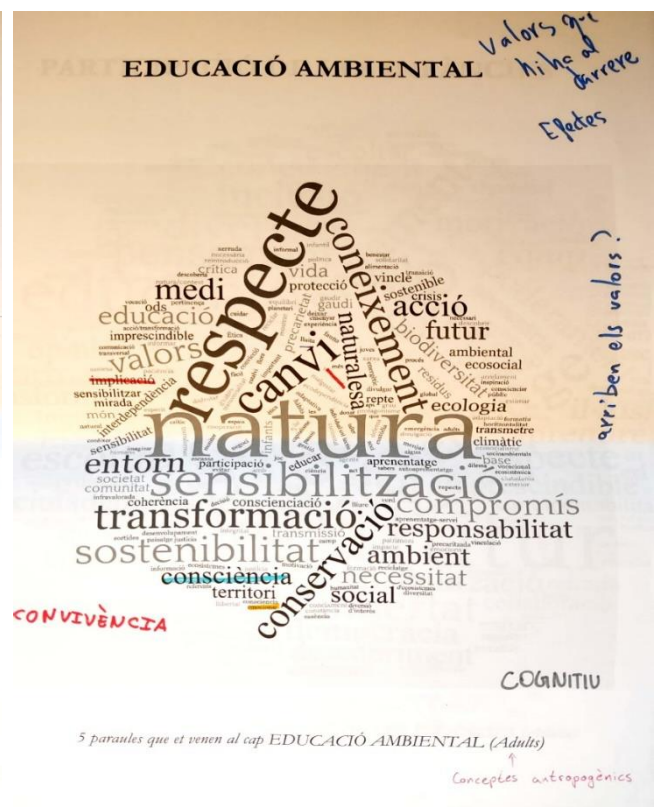
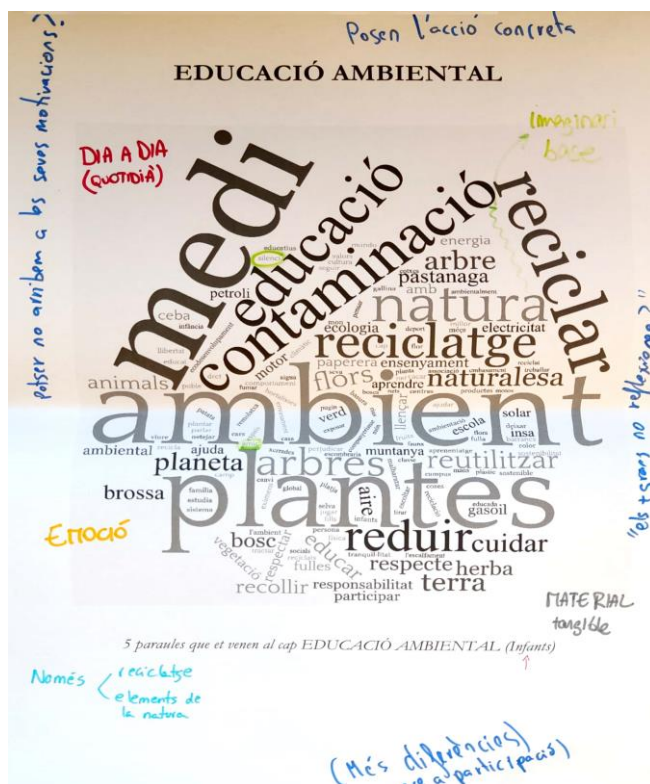
Perfecte. Ara apareixeran més mòbils per poder gravar cada grup.

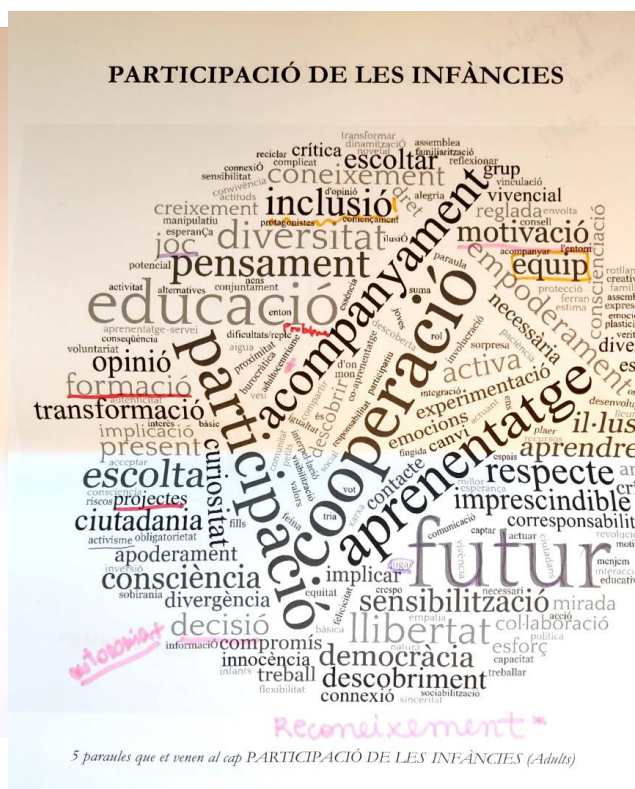
EXPLORACIÓ DE NÚVOLS CONCEPTUALS

Es realitza la dinàmica explicada segons la qual hi ha 3 espais diferencials i 3 grups. Cada grup disposa d'uns minuts per passar pels diferents espais per tal de parlar i destacar allò que considerin del racó en qüestió. Els núvols de paraules sobre educació ambiental i participació infantil dels que parlaran venen determinats i definits a partir dels qüestionaris a nens i nenes i a educadors i educadores. EL núvol d'acompanyament és quelcom que es genera des de zero en aquest espai.

Posteriorment es fa la posada en comú.

Imatges núvols Educació Ambiental

Imatge Núvol d'Acompanyament

POSADA EN COMÚ.

Investigador:

Va, la idea és posar-ho en comú i que els últims grups expliquen una miqueta què heu vist que hi havia i quines coses com destacarien. Anem a tema per tema i aleshores, a partir d'aquí hem d'acabar de construir, discutir cosetes o si un grup té preguntes o així, etc.

EDUCACIÓ AMBIENTAL

Comencem per aquests dos i després anem a l'acompanyament. Doncs comencem per educació ambiental. Voleu començar, per exemple?

Participant 10:

Nosaltres hem vist que hi havia una diferència, i creiem com que els adults com que tenien més en compte els valors, el que suposa l'educació ambiental o els conceptes. I en canvi, als infants, el que se'ls hi quedava marcat o el que veien com a educació ambiental, doncs eren més o menys les activitats que havien fet. Doncs coses d'hort, coses de la natura, reciclatge, les coses típiques que s'han explicat més, el petroli, però que no anaven a tot allò que hi ha al darrere de per què t'explico això.

Participant 5:

I això perquè ja veiem que també els altres grups ja anaven dient coses d'aquestes, no?

I llavors, què vol dir això? Això vol dir que no arriben els valors que s'estan intentant fer, o sigui, realment potser és un fracàs que hi hagi aquesta resposta a aquesta voluntat, diguéssim. O potser no arribem a les seves motivacions, no? No som prou propers al que realment interessa, i hauríem d'estar més en contacte i més concret i més senzill i això? Llavors cal fer passos més petits, potser, no?

Això era una de les coses que havíem d'estar discutint i...

Participant 7:

Això, que ja no me'n recordo bé el que era. El que els més grans, com hem preguntant l'edat, que has dit de 8 als 17 més o menys, que potser els més grans no han reflexionat tant amb la pregunta, no? Si en canvi els adults, potser, no sé com explicar-ho.

Potser els ha costat més el tema de la reflexió amb la pregunta. La pregunta era paraules que el venen al cap amb l'educació ambiental, no? Doncs he trobat a faltar, per exemple, amb els

nanos, el futur, no? Paraules d'aquestes que els adults sí que les han dit i que potser els més grandets ja tenen capacitat de poder dir aquests tipus de paraules. Jo les he trobat a faltar.

Una mica això. No han reflexionat prou o han tingut poc temps... No ho sé. Hi havia una o dues paraules semblants però les altres no coincidien en cap.

Aquí parlaven molt més del que deia el German, del medi general, del medi ambient. En canvi aquí era més de cara al futur que els adults estem intentant deixar als infants.

I després, lo dels valors que hi ha darrere. Si tots els valors que intentem inculcar, com a educadors o com a pares, jo no veig que... Si no ho estem pensant o no ho sé.

Participant 10:

Bueno, si què hi ha a la relació però l'infant es queda amb l'acció. És a dir, que tu li fas tot el rotllo o no sé què, perquè plantar un enciam així i no sé què i aquestes paraules que nosaltres ho tenim molt present i ells es queden en plantar la pastanaga. I això no vol dir que no els afecti, que no tingui una implicació, una repercussió i que sigui favorable. Jo crec, però que tot aquest vocabulari que nosaltres tenim i que utilitzem tant i hi ha uns valors darrere doncs mira, creiem que va plantar pastanagues. I ja està.

Participant 6:

Clar, que potser amb una conversa trauries aquests valors, però així, ara, d'entrada...

Participant 10:

Clar, tu fas d'activitat per transmetre aquests valors, però aquests valors, tret què facis un treball, una reflexió molt concreta i els hi soni algo.... no.

Participant 2:

I potser no saben dir-te la paraula, però sí que ho han d'integrar, al final.

Participant 3:

Potser és la nostra funció fer que canviïn, no? Potser introduir valors de l'hort i que canviïn el concepte. Potser sigui aquesta la nostra funció.

Participant 10:

Sí, pot ser. També hi havia coses escrites a l'altre cara...

Participant 9:

Sí, mira, a mi, del d'adults personalment m'ha sorprès que la de emocionar estigués tant petita. Perquè trobo que l'emoció és el que tira de l'aprenentatge de l'alumnat i el que després llegir d'aquí potser no arribem a les seves motivacions és perquè potser no valorem prou emocionar aquests nens. Que està molt relacionat amb que un cop s'emocionen, doncs prenen més consciència, podem... O sigui que és com una mica la base.

I d'aquest també és com que m'ha sorprès perquè quan diem que hem estudiat ciències ambientals a persones adultes, diuen mira, reciclar, no sé què, i són les paraules grosses. És com que l'imaginari que tenen els nens és el que tenen també les persones adultes sobre què és les ciències ambientals o l'educació ambiental, en aquest cas.

Participant 8:

I ens hem parlat que tot el que falta als infants dels valors que dèiem, que en l'edat dels adults també falten coses també de contacte proper amb la natura. Nosaltres hem afegit convivència per a això. Que potser hi ha vegades que també s'ha d'escapar una mica... Que moltes vegades es veu una mica també com a activisme i això i que hi ha vegades que hem de contactar amb la natura i crear un vincle. I tot això, també faltava aquí la visió dels nens.

Participant 4:

Sí, abans havia sortit el tema que comentava la Participant 6. De pensar una mica en el futur, què hem de pensar en el passat, en quina era la convivència que teníem com a societat amb la natura. Llavors potser als adults no ho reflexionem massa, però és que els infants no hi pensen en el passat. Potser falta aquesta educació ambiental de l'agroecologia o la pagesia i de com era el tracte amb la natura abans.

Participant 6:

Sí, perquè ens ha sortit molt això de que s'havia de cuidar i deien com la natura l'hem de cuidar. I sí, però quina relació hi teníem fa tants anys i per què hem arribat fins aquí i què és el que volem en aquest futur. Que a vegades és únicament parar certes coses i recuperar aquest contacte.

Participant 8:

Sí, és com tota una visió d'una manera més de gestionar un recurs que és el medi ambient i ho fem doncs després de l'educació i ja està.

Participant 6:

Si i és més de conviure i d'aprendre. La sensació que s'ha de protegir és més aviat que hem d'aprendre a conviure i gestionar-ho més sostenible.

Participant 4:

Jo no sé si era aquest. Crec que era aquest. Crec que sortia la paraula lluita. I lluita és una paraula que no m'agrada utilitzar en aquest sentit perquè és com lluita contra què? El planeta, si no estiguéssim nosaltres, estaria tan panxo i la natura s'autogestionaria sola. Per tant, nosaltres no hem de... Vull dir, no hem d'ajudar-la en aquest sentit. S'ho fa tot allà sola. Per tant, és una mica... sortia petita, ara no se on però personalment la paraula lluita, que s'utilitza moltíssim, lluita contra el canvi climàtic, per exemple, el canvi climàtic que també està molt sabut que és dolent. El canvi climàtic és el que ens ha permès a la vida florir, en aquest sentit. És el canvi climàtic en excés, per culpa nostra, que també és una mica que és una cosa que també s'hauria de fer apunt. No és dolent el canvi climàtic, és dolent en excés.

Participant 10:

O sigui, la paraula lluita, potser també seria una lluita de societat, perquè aquí estem reunits una gent que anem a favor d'això, però dins de la nostra societat no tothom té aquests valors. I també lluita perquè, suposo que significava una mica a contrarellotge, no? Llavors, una lluita, avia'm qui guanya. Com deixem el planeta, o com avança de ràpid, saps? El que desgastem enfront del que fem a favor, del planeta.

Participant 9:

Jo trobo que és per la connotació que li dones negativa de guerra, però lluita, jo trobo que és una paraula que potser t'interpel·la més, que t'està demanant d'implicar-te, implicació.

Participant 10:

Bé, potser també hi ha com aquesta sensació. Si fos tot així, més tranquil, seria una assignatura més, però la sensació que està de lluita és que hem d'enfrontar coses, no? Vull dir, d'accelerar-me per... això.

Investigador:

Merci. Si us sembla, passem als següents núvols. Només per si us ajuda a l'hora de fer la reflexió que tenen ara, i sense ànims d'allargar el debat, que sisplau no agafeu aquest fil. Però en defensa de la infància, que deïeu que sembla que no ha sortit valors, etc. La mostra de la

infància és total, la mostra d'adults són educadors ambientals, no un adult que ha passat pel carrer.

Jo la lectura que feia a casa pensava en això i potser també té sentit que el discurs sigui més elevat a la teoria de l'educador ambiental.

Participant 5:

Clar. Segurament els infants, en aquest sentit, representen més a la població en general, que ho havíeu dit vosaltres, no?

Investigador:

Clar, el que m'ha fet pensar la participant 8 que quan dius que has fet ciències ambientals et diuen plantes, reciclatge i ja està...

En fi, doncs ens traslladem a participació. A l'últim grup que comenci....

PARTICIPACIÓ DE LES INFÀNCIES

Participant 4:

A nosaltres aquesta ens ha costat una mica la valoració final. Que jo recordi ara, per exemple, havíem comentat que ens ha sobtat que en el cas dels infants posen l'escola com un context on hi ha més participació. Llavors ja hem entrat com en un petit debodat sobre si realment és l'escola on tenen molta més participació. Hi ha altres llocs on tenen més participació, ha sortit el tema del món del lleure, que no surt gaire en lloc. Sortia a casa, sortia amb famílies que també ho hem parlat. Realment a casa és un lloc on s'ha de tenir més participació. I després al final hem fet un apunt a l'escola, potser en el cas en què els infants participin pot ser degut potser el fet de rebre una retroacció sigui per notes, sigui perquè li caigui millor al profe o pel que sigui, llavors potser està...no sé, hem fet una mica aquest apunt.

Participant 8:

I hem pensat que l'escola és el més gran perquè quan participen a l'escola, moltes vegades se'ls diu que està participant. No és així, però ho saben i en canvi vas a casa i decideixes amb la teva família què vols per sopar i no ets com si estiguessis participant. Perquè jo al cau amb els nens vam fer un taller així, com que havien de dir a les amics que participaven i és el que has dit, que la llista del CAU era la més llarga, però amb molta diferència, per exemple, i no sortia res aquí. Perquè aquests nens, participen molt al CAU, però clar, tampoc no ho has vist, tampoc ho pots comparar amb altres coses.

Participant 10:

Jo li he posat un cor a “BÉ”. Perquè m'agrada, perquè que hi havia moltes vegades, que es diu *participar està bé, no sé què, participa, pot fer-ho com sigui...* però ho has de fer bé. M'ha fet gràcia. Vull dir que estava molt bé participar.

Participant 8:

I havíem marcat, crec, també activisme que és el més important. Perquè moltes vegades passa que participació i activisme s'acaben creuant i com que l'activisme pot ser una conseqüència de participar, però no té per què.

Participant 5:

Nosaltres hem vist aquella de l'educació ambiental després de la llista aquesta. I al principi, més o menys, sí que hem parlat que hi havia una certa coincidència entre els núvols aquestes paraules. I, en canvi, ens hem trobat una dispersió absoluta, clarament, dos pensaments diferents.

I, en canvi, aquesta, hem vist coses que coincidien bastant. És veritat que a l'escola no hi era els espais així, és veritat i això és molt interessant. L'escola és un espai reconegut per les infàncies de participació. I, en canvi, per nosaltres, no.

Participant 6:

Sí, això de la família, no era tan petit com la comunitat.

Participant 10:

Sí, però aquí els adults parlen de formació, de projectes, de treball, no ho encaixen tant a només

aquests espais.

Participant 5:

Clar, en allà hi ha uns elements físics de l'educació ambiental que ajuden a parlar i a concretar d'una manera molt clara i aquí no. La participació és una cosa més etèria, és difícil de concretar.

Participant 8:

Clar i els infants posen més l'espai, la paraula extraescolars, és l'espai físic d'extraescolar o casa o escola.

Participant 10:

Inclús, persona que potser els hi ha marcat o jocs, no? Vull dir hi havia jocs. Ara veig, de jugar i joc en els dos. Surt moltes vegades de diferents maneres, joc, joc, i en les dues, és veritat que no m'havia fixat.

Participant 2:

El que m'ha impactat d'aquest és que els nens colaren polítiques. I sí que és veritat que ho hem llegat en el CNIAC i que no coneixia jo. I sí que m'ha impactat, però també trobo que falta el fet que a partir de la participació poden canviar coses o que no es només participar en un joc i s'acaba ací. Sinó que en la seva participació es poden decidir coses.

Participant 11:

Si, és a dir, nosaltres el que hem vist molt era com que a la representació de la participació de les infàncies des de la visió dels infants era molt consultiva. Ells i elles no es reconeixen com a persones que poden prendre decisions o accionar res. Simplement és donar l'opinió, participar en un concurs... Anar en un joc, jugar un partit, fer una manualitat, fer un examen, fer els deures... Estic dient una mica el que hi havia. I això és el que hem dit en la llegida que en fèiem.

I després també hem comentat molt com el tema aquest que els adults donen com tanta importància com el futur de la infància. I ho hem lligat una mica també al tema de l'adultocentrisme i el reconeixement. Sí, sempre mirem i projectem a la infància com aquell pre-adult i no el pensem com el que és com un infant i el valor que té ara com a ciutadana, diguem. I això que els adults li donen com molt d'importància com el futur, com allò que encara s'ha de fer.

Participant 10:

I també com ho he de fer, en el sentit que nosaltres hem fet això amb el món, ara tu ets la llavor que ha d'intentar revertir tot el malament que hem fet nosaltres i tu ho has de canviar. Amb aquesta pressió, no?

Participant 9:

Sí. A mi el que em sobta o em sembla curiós, és que en els adults surt molt inclusió, equip, coses que nosaltres veiem molt clares que han de ser així, però després, quan veus el que comenten els infants, no hi ha tant aquest pensar. Sí que hi ha respecte, però, per exemple,

doncs alhora també veus que hi ha nens i nenes separats i potser és casualitat que nens estan més grans que nenes... llavors, potser és anar a veure el que vull veure, però és com que potser no arriba la inclusió que volem ensenyar en el que som conscients dels infants.

Participant 2:

Potser perquè per un infant, la paraula inclusió no és tan important que hauria de ser-ho, eh? Perquè és més important amistat, amb qui em faig amic i si és amic d'aquest i de l'altre perquè és més popular, no? I la inclusió possiblement no està reconeguda pels nens i nenes com una cosa important, no ho sé, per això no ho han posat. Suposo que per ells té més valor, igual que pels joves l'amistat.

Participant 9:

És curiós, però no hi ha surt amistat. No hi ha sortit mai amistat.

Participant 8:

Doncs, nosaltres potser és una mica lligat, hem parlat de com veiem la participació, si com una cosa individual o col·lectiva. Com que sí que al final, és un individu que participa, però sempre és una cosa com que es fa col·lectivament i als adults es veu bastant i als infants potser no tant. Són coses més de fer deures o sol.

Participant 5:

No, és que si interpretes així des de què és el que em toca fer, és una mica terrible. Escoltar, treballar, no? Suposo que espero que també hi hagi escoltar l'altre i no, jo escolto i callo. Deures....

Participant 3:

Sí, aquesta em va cridar l'atenció, deures en un tema d'educació ambiental. No sé com ho veieu vosaltres, però deures...

Participant 10:

I en participar...

Participant 11:

Jo crec que reflecteix molt l'ús que fem els adults que acompanyem infants de la paraula participar. Vull dir, de l'ús que se'n fa als entorns que formen part del seu dia a dia. Que

implica i a que s'associa al dia a dia a participar. Llavors, si en un moment fa una pregunta un mestre o una mestra i diu vinga, qui participi, qui trenca el gel? Qui dona la resposta?

Participant 2:

Què pot ser el que fa tenir espais on realment es donen l'oportunitat de participar, no?

Participant 11:

I jo que tampoc la parlem, és com algú tan abstracte i com que no reconeixem la capacitat que tenen com que els veiem en aquesta projecció del futur no aterrem mai de què és la participació. A molts ells és la primera vegada que responen que és la seva la participació.

Participant 5:

Clar, és... *Vols fer el favor de participar? No estàs participant, no?* I en canvi, jo què sé no surt el hem anat a la ciutat a canviar coses perquè estàvem malament i per ells...

Participant 9:

Clar, la participació no deixarà de ser una cosa que se'ls hi valora, la participació a l'aula. Clar, potser és una connotació negativa per ells.

Participant 2:

Hi ha una obligació.

Participant 3:

És que els nens i nenes jo crec que a les escoles, tot i que ara s'està canviant crec, no estan acostumats a ser part activa de la classe. Hi ha la professora pel que jo veig que dona la classe. Ara s'està canviant jo crec que trobes algunes aules obertes en que el mestre o la mestra fa una funció d'acompanyament, que és molt important, perquè el que deixa és l'infant que vagi descobrint i el mestre o la mestra li va ajudant, però mai dirigeix. Però això és molt nou, jo quan era petita era per passivar totalment. La professora explicava que tu no participaves en res ni decidies res.

I en aquest sentit l'educació ambiental no tenim bé.

Investigador:

Val. Si us sembla, canviem i ja anticipo una cosa que potser passa i és que en comptes d'acabar a eN punt potser ens allarguem una miqueta. Igualment mirem d'adaptar una mica el temps amb el que queda tot i anar a contra rellotge. Llavors, amb aquesta consciència temporal que

acabem d'agafar totes, farem dos minuts o tres del núvol d'acompanyament i a la part d'ara endavant tant el que farem després com les sessions ens centrarem molt en l'acompanyament que fem des d'aquí.

Aleshores ens interessa com fer l'activitat de tot el que ha sortit per aquí i passem al segon bloc d'avui.

ACOMPANYAMENT

Participant 3:

Jo només diré una cosa que havíem dit i és que veiem molt important l'autonomia en aquest acompanyament. És que els infants passin a ser part activa però no només això, sinó que és a créixer en una autonomia que ja la tenien però no la desenvolupàvem a l'escola. Llavors, poden prendre decisions, etc. però sempre dins el respecte. El mestre, la mestra ha de tenir molta paciència perquè s'ha de mantenir al marge però estar allà. Perquè si l'infant necessita suport estigui, no?

Per tant, ha d'haver-hi flexibilitat i sobretot permetre l'error. Perquè s'aprèn, en assaig i error és la millor manera d'aprendre. Hem d'equivocar-nos per això ho hem posat.

Participant 9:

També hem comentat que el tema de l'objectiu o una finalitat. Els acompanyem cap a on. L'acompanyar necessita cap a on hem d'anar. Què hem d'aprendre?

Participant 5:

Nosaltres havíem posat diversitat com a resultat. El fet de ser flexibles, el fet de deixar fer i d'escoltar i això donava més diversitat que l'esperable quan tu vas aplicant el teu programa. Havíem parlat del programa...

Participant 7:

Sí, que tu et pots marcar de dir, mira, avui faré això i arribes allà, a la classe, a l'hort i un nen t'aixeca la mà i et diu algo. I trencar tot l'esquema i avui fem el que ha dit aquest nen. Una mica el que deia la participant 3. Doncs si aquesta pregunta m'interessa, anem a investigar i aparco que és el que volia fer aquell dia.

Això era una mica al que volíem dir amb inclusió. No només el que dèiem, que també, eh. Perquè després tens nens amb necessitats especials i també intentes, que a més els agrada

molt, al menys en el meu cas perquè quan surten a l'hort o abans quan em veuen arribar és com... surto de la classe, no? És com...

Participant 9:

Jo no he acabat d'entendre això...

Participant 5:

Si, anava en el sentit que el procés de participació era més generador, més multiplicador, i es liava la troca molt i que es generaven molts projectes, i tal. Una mica no he sentit aquest que deia ara la companya.

Participant 3:

Doncs aleshores tindria a veure amb el que hem comentat de la creativitat. Nosaltres dèiem que els nens, quan tenen autonomia, els hi donem mà lliure perquè es vagin per camins que nosaltres ni se'ns hauria acudit. I em sembla que en algun lloc on posàveu, aleshores, mira, era això, seria la creativitat que aniria allà, potser.

Bueno, que ella t'ho has posat en un lloc que m'agradava molt.

Participant 11:

Allà s'havia posat autonomia, prendre decisions i creativitat...

Després també una altra cosa que em parlat, era això de facilitar recursos, ho he lligat com a aportar interrogants, una mica l'acompanyament que hem de fer molts cops és des de la pregunta, des de l'interrogant, i també hem parlat una mica del que no ho heu posat, del ser-hi per haver moments que no hi som. Per ser-hi, perquè l'acompanyament hi ha de ser, però hi ha moments que no hi és, i si anem cap a una autonomia més progressiva, més a poc a poc, per acabar no ser-hi en alguns espais o perquè això pugui engegar nous projectes sense la nostra figura.

Participant 5:

Nosaltres hem tingut una mica de conversa sobre què necessitàvem per poder fer l'acompanyament. Aleshores ha sortit intercanvi, experiència, ara no veig intercanvi, però estava per allà. Ho hem fet al nostre judici.

Participant 3:

Jo experiència valorava que era com una experiència per l'infant i per l'adult.

Participant 7:

Jo en canvi més l'experiència que tenim nosaltres, com els adults.

I nosaltres també hem parlat de la continuïtat. Per exemple, en el meu cas, a l'escola fan hort des de I3 fins a 3er. I després quan comencen a l'AESO, per exemple, arriben a l'institut que fa 3 anys que no han fet res. Si fan coneixement del medi a la classe però no és el mateix.

Una mica aquesta continuïtat de que si es pogués, tema hores, tema horari, tema pagaments, que és el que dèiem sempre abans de falta de recursos. Avui, per exemple, és el que els deia, ha vingut una nena a trobar-me de 6è dient-me que ja no fan hort i que jo troben a faltar molt.

I la continuïtat venia per aquí que hi ha llocs on ho fan en tots els cursos, però hi ha escoles que ens trobem, que no.

Participant 3:

Jo faig primer i segon però què passa? Sí que és veritat que tots els nens que entren per I3 passaran per primer i segon, però què passa? Vaig fer aquesta reflexió perquè em vaig trobar nens i nenes de 6è, un parell que acabaven d'arribar aquell any. Van venir ara perquè havien vingut de fora i van entrar a l'escola al 6è. Va passar que ells em van dir que surten de l'escola on tenim un hort i hi ha una inversió, però no han entrat mai a l'hort. Em creu una decepció perquè dius que aquest nen ha sortit de l'escola i no li estic donant opció a que vinguin.

També és veritat que els nens de 6è m'havien comentat una educadora que van tenir que costa molt, sobretot en horari de migdia. I en aquest horari de migdia és voluntari. O es posa en horari lectiu i jo crec que s'hauria d'agafar i3 fins al 6è.

Participant 6:

Nosaltres veiem aquest acompanyament com aquesta part d'aquest procés que teníem que no era puntual, que era un procés que tu podies acompanyar aquests infants i que se suposava que hi havia potser un progrés, una evolució en aquest acompanyament. Veiem que estava associat, que no era un bolet que ens passava a nosaltres a vegades, sinó que quan acompanyes es pot veure aquest acompanyament i que ho veig que saps tu.

Investigador:

Val, ens tallo aquí i passem a dibuixar el gran bagatge de l'educador ambiental, mega capaç i amb totes les disposicions i habilitats per acompanyar la participació. Hi ha com tres ítems

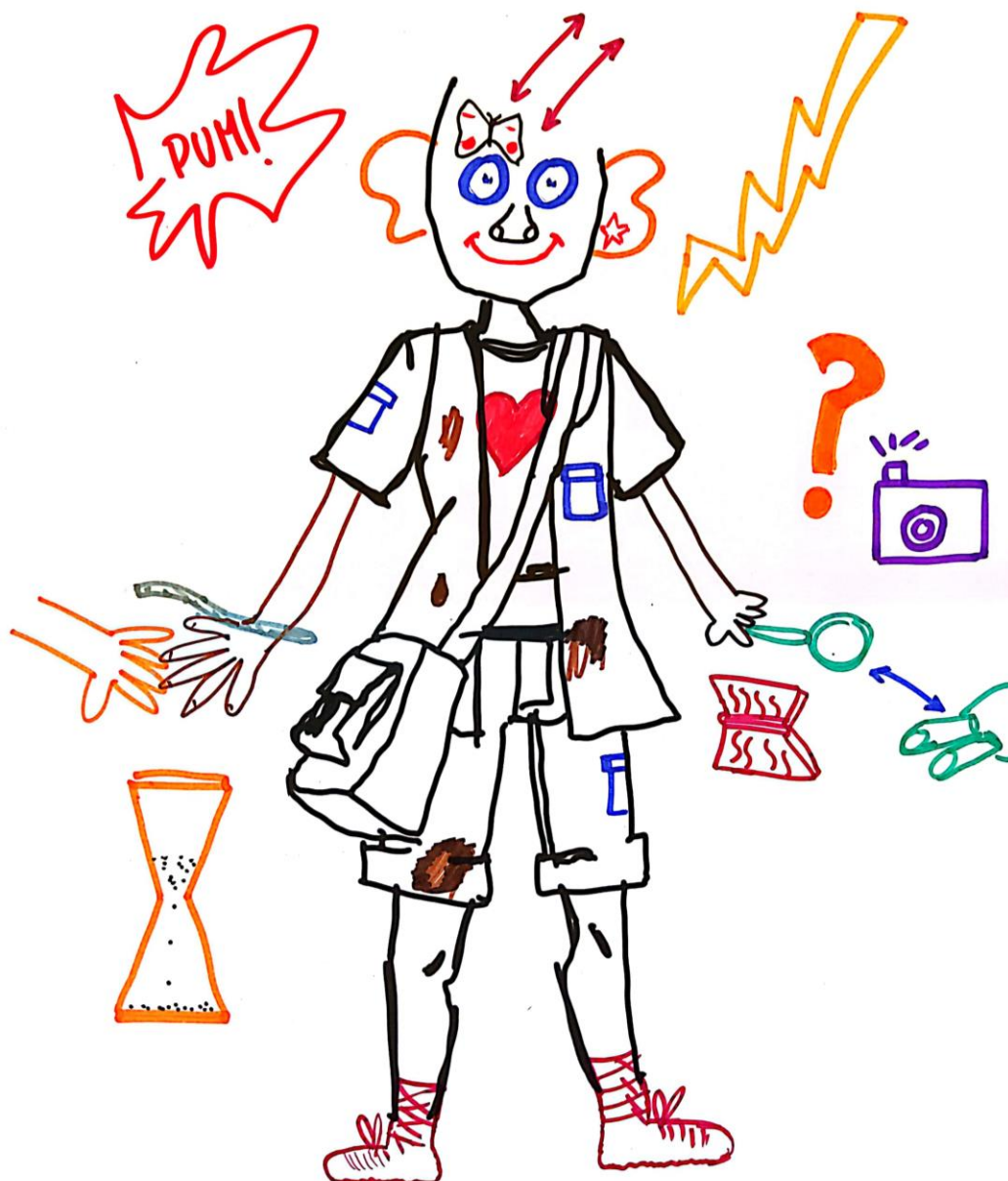
que en diferents parts del dibuix que veureu estan escrits i un quart molt important, que no està escrit, però és molt important, per allò dels des d'on. Llavors hi ha el coneixement, els recursos i habilitats, i una mica acabem de fer aquest dibuixat segons creieu i us proposo que també feu la reflexió de com, des d'on, fem aquest acompanyament, des d'on, hi ha aquesta intensitat educativa, etc. Llavors hi ha uns deu minutets per això i després, igual que hem completat el núvol, veurem què ens han dit els infants i educadors que els funciona perquè els acompanyin o que creuen que ajuda a veure l'acompanyat i amb això acabarem de completar el dibuix.

Jo us proposo que comenceu des de vosaltres amb virtuts i defectes i després anem cap a l'ideal. Que potser vosaltres ja teniu gran part d'això ideal.

L'EDUCADOR/A IDEAL

Es deixa temps suficient per fer la dinàmica individualment i, posteriorment, es posa en comú.

Imatge educador ideal en conjunt

POSADA EN COMÚ.

Investigador:

Hi havia una opció que era, com ara, cadascú explicar el seu i posar-lo en comú, que ho recuperarem a l'inici de la setmana que ve i així que en recuperarem d'on estem. Però ara hi ha un encàrrec, en aquests últims 15 minuts de tancament, una miqueta més complicat, que és el mateix que hem fet cadascú perquè no hem construït el col·lectiu ideal.

Tenim un objecte una mica més gran i llavors la premissa és que destaquem 10 coses en total. Hem de prioritzar com 10 elements que han d'estar en aquest dibuix. les repartim i ho col·loquem. També serà com una mitja posada en comú. Perquè si jo poso el que escric i tal... Però aturar-nos el dibuix de cadascú ho fem el següent dia.

Participant 10:

Puc dibuixar com brutícia? Perquè crec que és molt important que quan estem, no sigui com llunyà, sinó que estem, estem fent feines, i llavors és important que ens embrutem. Amb ells.

Per això vull dir que és guai, i per ells també. A vegades venen amb por de ai que no sé què, que no es trenquin, no es taquin, no sé que... És que jo no em vull embrutar, jo no vull tocar la terra, no sé què passa aquí, em torna la classe, era com...

I també venen preocupats que la meva mare s'enfadarà perquè m'he embrutat el pantaló... i després quan s'allunyen d'això, és com, ai, que bé, estic tocant la terra, aquesta olor, no sé què, que brut... Llavors crec que és important aquesta experimentació.

Participant 8:

Jo del que crec que és més important és estar disposada a que participin, o sigui, assumir el risc que participin. No anar com amb un final del procés molt marcat, com que vols aconseguir x cosa, si no que si tu vas per un camí i et proposen una altra cosa, doncs està disposada a que, si tu els has donat l'espai a participar, i ara està... Doncs ara toca això.

Participant 10:

Clar que a vegades els motives i de cop és com que ara està animat, i si no vas aconseguint ara és com... Fins aquí.

Participant 6:

Clar, és com a aquesta participació de veritat, o sigui, jo ja tinc la idea que s'ha de donar, han de fer això, que ho té posat així. Com ho posem?

Participant 8:

Disposada a que participin. Jo ho he posat així, però no sé com...

Potser ho ha de fer com una estellada de... Així com una... S'ha d'explosionar com una bomba, saps? Boom.

Participant 6:

A mi em sorgia molt el tema de jugar molt amb les preguntes amb el saber de què saben, com per llavors estirant el fil. No vinc jo a tots els rotllos sino que vull saber què sabeu, què us engresca, què us motiva i a partir d'aquí jo ja tiraré cap aquí o tiraré cap allà, perquè llavors serà la manera d'agafar-vos l'atenció i que potser pugui ser interessant el que jo us he vingut a explicar. Potser no t'interessa gens, però no sé, com... A través de la pregunta, i per això he fet una interrogació, no?

Participant 10:

I també, a vegades no us passa, a vegades vols que siguin lliures, en això de què sabeu, no sé què expliqueu... i hi ha algú que és super especialista en una cosa, i aleshores potser jo no en sé tant. Llavors, en aquest moment et sents una mica feble, no? Com m'agradaria poder-te acompanyar i dir-te això sí o no, o molt bé seguim per aquí és com que... Bueno segueix-me pel que jo havia pensat perquè se me'n va de les mans com els teus coneixements. Però m'agradaria poder donar-li respostes. I no passa res, també es pot dir que no ho sabem, ho busquem, no sé què.

Participant 7:

O que investiguin ells.

Participant 6:

Jo crec que això no hem de patir amb la idea que ho hem de saber tot, llavors és saber on pots trobar la informació i doncs busquem, saps? Es que no ho podem saber tot.

Participant 7:

I a vegades em diuen no ens posis deures? Doncs no, què voleu que us posi deures? Que planteu un enciam a casa? Doncs no, i a vegades els dic si hi ha alguna pregunta. Un any ens

va passar que les pastanagues no creixien i els deia que eren babies, i un em va dir i per què no investiguem? Doncs vinga, ja tenim deures. I sí, sí, dos o tres van veure que falta la terra o que falta l'aigua, no? Vam fer una mica el... perquè jo els hi dic, jo tot no ho sé, tampoc. És com que deia ella, no?

Participant 10:

Està guai, també, com mostrar-nos vulnerable. Vull dir, vulnerable i simplement, tu no saps moltes coses, però jo tampoc, saps?

Participant 3:

Jo, per mi, un educador ambiental, ideal, a part de coneixements i tot, i semblarà molt filosòfic, però és que jo hi crec i és que s'ha de fer és el cor. Perquè penso que és molt important que els nens i nenes vegin la natura i la contemplin, l'admirin, com moltes vegades no fan. De vegades no miren, van pel carrer o van pel llocs i no admiren. O passen davant de l'hort. L'hort està a l'entrada de l'escola i passen de llarg. I jo els hi dic, no passeu de llarg que és un sistema viu, té vida, i allò està allà perquè té una funció... Llavors, potser aquesta visió de simplement admirar la natura ja és estimar-la.

Jo crec que nosaltres la funció que té un educador ambiental va més enllà d'explicar coneixements, però que tenim una part emocional d'empoderar-nos, de que se sentin pertinents a la Terra. Jo, per exemple, no els hi faig cas a les eines, la caseta d'eines és que gairebé no la toquem, els hi faig fer tot amb les mans. Jo els dic que aquestes són les eines més importants que tenim.

Jo els dic que inclús que llaurar la Terra, que no ho fem mai només una mica per no matar els cucs i tot, justament això de llaurar, jo els dic que no, sobretot perquè és un ecosistema viu i tal. Jo els dic que heu de remenar una mica la Terra perquè l'oxigen pugui entrar una mica amb les mans, si ho feu al parc, per què no ho podeu fer aquí? I llavors toqueu la terra, oloreu-la, embruteu-vos, és igual, però justament m'agrada molt que la toquin. Sentiu-la la Terra perquè crec que llavors valoren més i llavors estimen més i respecten més, i llavors tot ve més fàcil, no?

Per tant per mi seria dibuixar un cor.

Participant 5:

I el cap ple de pardals? Jo no sé dibuixar pardals... o papallones.

Ho dic en el sentit que nosaltres hem de tenir molta inquietud per canviar les coses, per participar, no? Si no, també costa més, evidentment, obrir-se a que ho facin altres. Però si no la tenim nosaltres, doncs no la farem, no? És molt important que nosaltres tinguem molta, molta inquietud, que no estiguem satisfetes amb allò que m'han ensenyat.

Participant 6:

Sí, i una mica en aquest sentit jo havia fet un terra com que la meitat del terra s'ha fet l'altre no, perquè a vegades hem com d'aterrar les idees, totes... i hem de tenir la capacitat d'aterrar-ho i alhora tenir l'espai de volar i de descobrir una mica, nosaltres venim a deixar-nos portar més que a vegades em costa més, però bé.

Participant 10:

La papallona ja està aquí. I anant a la teva idea, també és guai, que jo crec que si ens deixem portar, que si per nosaltres és vivencial que potser al cap de setmana, que no sé què, bé, que si és del nostre dia a dia també, com aquesta motivació que ens dèiem que és tan important per ells, com la transmetem sense voler, no? El típic *friqui* que li agrada fer una exposició d'ocells i t'ho explica amb aquesta assaig d'energia i que està ell al·lucinant amb la troballa de no sé què, doncs els arriba més també.

Crec que és guai com que de cop i volta el poes es bellugui, vull dir que vagi aquí, vagi allà, en el seu dia a dia perquè li agrada i llavors com que es transmet amb més energia, per tant li vaig a de fer un llamp. Que estem molt explosius.

Participant 7:

I aquí trobo a faltar... no estem parlant de medi ambient, d'ambiental, la natura. Un arbre, una flor, no sé. Això és important.

Participant 9:

Jo no m'ho he passat unes botes.

Participant 7:

Bueno, sí, dintre de la sabata.

Participant 10:

Jo vaig descalça...

Participant 7:

Jo he també m'he fet unes botes de peus de plom per trepitjar amb força.

Participant 4:

Que també és una mica allò d'embrutar-se.

Participant 3:

I a més, per exemple, quan ens ensenyaem a compostar amb els cucs, això hem de canviar aquesta imatge que és un bitxo, no sé què, no? A més, no els hi hauria d'importar. Jo estic intentant que agafin un cuc amb la mà, però no ho he aconseguit.

Participant 7:

Jo ara estic amb les aranyes.

Participant 3:

Les aranyes ho he aconseguit, però la meva filla no l'he aconseguit. Però els cucs que puguin agafar, perquè és el compostador, que nosaltres fem el compte, el cuc baduc, aquest que es feia amb *Fundesplai* fa molts anys Jo vull que s'atreveixin, que costa, a tocar el cuc i a tenir-lo en una mà, respectar-lo i dir que m'estàs ajudant a donar-li aliment a les plantes, que no li tinguin... Ai, un cuc!

No sé com se m'explico, intentar canviar. Per exemple, jo els parlava de quan hi ha una abella doncs no l'espantin, o les formigues, els hi parlo, per exemple, avui justament parlar d'això del pacte, aquest que hem de fer amb les formigues, de pacte de convivència. Jo no et molesto, tu no et molestes, perquè aquestes formigues t'ataquen. Simplement una mica de saber relacionar-se amb l'entorn i respectar-lo. I no tenir-li por ni fàstic. No sé si m'explico bé.

Jo penso que un educador ambiental primer no ha de tenir fàstic. Jo puc fer-li dibuixar un cuc a la mà.

Investigador:

Què més, voleu que us faci resum d'allò que heu dit, més o menys? A veure si afegim alguna cosa o creiem que podem afegir.

Hem dibuixat les taques perquè és important embrutar-nos amb ells i elles és molt vinculat també una miqueta potser el que ara dèiem del saber-se relacionar amb l'entorn i entendre que no tenir-hi por ni fàstic.

Després hem dit que estar disposats a que participin i assumir-ne el risc, saber conèixer què saben, per a partir d'aquí fer preguntes i estirar del fil des dels seus coneixements i assumir alhora que no hem de saber tot i mostrar-nos que hi ha coses que no sabem. Llavors també hem dit que és important el saber investigar.

Fer des del cor, mirar i admirar, i admirar la natura per estimar-la, d'aquest punt emocional de pertinença amb l'ambient, amb la terra.

I tenir cap ple de pardals, que és més fàcil transmetre les inquietuds si tu també les tens per canviar les coses i per participar. Això era el que hem dit de moment.

Participant 9:

Jo trobo a faltar que he agafat d'allà dels nens que deien molt que els han divertit o que ho troben també com un joc. Llavors també sobretot divertir-te tu. Si no et diverteixes, tampoc s'ho passaran bé ells. Tampoc se com dibuixar-ho.

Participant 6:

Una estrella? Un somriure.

Participant 10:

El somriure a la cara. Pots fer que arribi a la cara i llavors com coses com que van cap allà, que transmet aquest somriure.

Participant 11:

Jo hi ha una altra cosa que tampoc sé molt bé com transmetre-la, però crec que és una mica convidar a veure l'impacte. Potser ho penso molt amb la meva experiència, perquè nosaltres fem molta cosa que és de voluntariat ambiental, però quan entres dintre la llacuna i has de buidar la llacuna, posar-te les botes i tal, és un esforç molt gran. Quan tens el cos allà dintre no veus quin és el resultat. No veus com ha quedat la llacuna després de treure les canyes. Llavors també mostrar quin ha sigut el resultat de la seva acció donar valor al que acaben de fer. Des de la paraula, des de la comparació d'imatges, crec que també és un punt que tindrem quan acompanyem com a educadors ambientals i crec que també és el que t'ajuda a veure el resultat de la teva implicació, el valor del teu esforç, la necessitat, l'impacte que ha tingut en l'espai.

Això per una banda i després hi ha una altra cosa que tampoc... i torno al meu poble, molts cops el que ens passa molt és que les persones que són d'allà no coneixen la reserva natural i

molts infants no la coneixen. A vegades penso en aquesta vinculació en el proper. Vosaltres parleu molt de l'hort però jo parlo com una mica de la natur que la tenim dins de l'espai on vivim. Crec que aquesta connexió en el que està més a prop, perquè a vegades hem d'explicar coses de medi ambient i parlem d'uns arbres que no podem tocar i una mica connectat com la proximitat. Crec que si coneixes el que tens a prop també t'ho estimes més.

Participant 7:

Lligat amb això, nosaltres per exemple a l'escola estem al mig de la muntanya i fem els de segon, ara en fèiem una sortida i la farem a la primavera, sortim al bosc i jo els explico les plantes dels arbres, ells toquen, agafen, abracen... és una cosa que petits també surten amb les mestres, una cosa que vivim on vivim, no?

Participant 11:

Clar, necessitem aprofitar com la potencialitat de l'espai on vivim. Nosaltres, al meu cole, les ciències naturals estem a la reserva. Només és un període molt concret i és una cosa que hi guardem molt com un record molt fort de sortir a fer allà les ciències cada setmana. Però clar, és el que diem dels processos que és en una etapa molt concreta, hi ha un buit a l'adolescència... i també entràriem com el vincle de què passa de la infància a l'adolescència a quan som més adults, no?

Participant 7:

I ho dèiem abans sobre la continuïtat que es troba a faltar.

Participant 11:

Exacte, sí, sí, es troba a faltar.

Participant 10:

T'he fet una lupa i uns prismàtics. La proximitat, no sé què, i tal i després...

Participant 8:

A mi potser el que em faltaria és com la part d'educació o de participació que és fer com de igual, igual. Com educadors també tenir un paper molt proper, però també crear els espais com perquè les dinàmiques o els processos que fem siguin com els infants o més grans que ja han fet la dinàmica o del mateix grup d'edat, no sé... però no sé com dibuixar amb això.

Participant 10:

Jo amb la mateixa idea he dibuixat el nen aquí dalt. Si vols. O podem fer una altra persona així com gran, en rotllo d'igual, igual.

Participant 8:

O donant la mà...

Investigador:

Molt bé. Per ser curosos amb el temps i el compromís que s'ha decidit, us aviso que son les 8, que per mi podem seguir, però sinó mirem si hi ha alguna idea més per acabar el dibuix... doncs jo faria la mà així o la cara així i ho enllestim.

Participant 7:

Jo faria uns ulls grossos d'observar.

Participant 3:

I unes boes orelles també.

Participant 4:

I no se si és casualitat, però molts han posat gorra, gorro...

Participant 10:

Sí, perquè és guai, perquè avui ha quedat així per casualitat, no? Però està guai que és només una mà, no? Et dono la mà però no t'estic donant-ho tot, saps? Clar, m'explico? Vull que t'ajudo, però no estic...

Participant 6:

Però per això és una mà que t'ajudo i l'altra que tinc recursos que he pogut...

Participant 10:

Va. Ja està molt bé. És menys manco.

Participant 4:

Jo aquí, abans estava pensant que m'he dibuixat moltes butxaques, no només perquè jo quan faig les sortides porto l'armilla i tinc moltes butxaques, sinó també com per reflectir aquests recursos que una educadora ambiental ha de tenir molts recursos, no només per explicar moltes coses, que és cert que no tothom ho pot saber tot, sinó també com adaptar-te.

Jo la majoria de sortides les faig al Montseny. I clar, jo tal com es baixen els infants de l'autobús ja veig d'on venen, només pots veure com van vestits. I clar, quan venen escoles de Barcelona que tu veus que no saben res, ni d'on van, ni què veuran, ni què és, no tenen expectatives... és com donar recursos de ostres, a la teva ciutat hi ha arbres, hi ha una fauna, hi ha una biodiversitat, hi ha parcs, hi ha moltes coses. Per això m'havia posat moltes butxaques de tenir coses per ensenyar això dels recursos, que crec que és una cosa molt essencial.

Participant 3:

Jo hi ha una cosa que ho sento, perquè jo soc la bibliotecària de l'escola també, ho sento molt, perquè ho he posat aquí. En la formació, haver llegit molt. No hem de saber-ho tot, però sí que tenim... Jo m'he dibuixat un llibre. Però jo també m'he posat a llegir molt, i no hem de saber-ho tot, però tenim molta cosa a l'abast, a la biblioteca i a internet. I penso que un bon educador s'ha d'informar bé, per exemple, si pots compostar, buscar experiències d'altra gent i tot, i però és fonamental llegir. No hem de saber-ho tot quan comencem, jo vaig començar de zero. Vaig dir que començo, i vaig fer llegir, suposo que és com aprens també.

Participant 4:

I també jo que deien abans que no només hi hagi informar-se, sinó que hi ha un espai on es puguin informar ells i elles autònomament.

Participant 5:

I caldria fer una càmera de fotos, per a ella de fer la retornada.

Participant 6:

Ah, això passa molt. Que vas començar la formació i no fem la foto de l'inici...

Participant 5:

Una càmera de fotos per poder fer la retornada.

Participant 7:

I ara ja ho faig, foto del antes i del després.

Participant 10:

I també podríem dibuixar un rellotge, o sigui un rellotge i tatxat perquè moltes vegades sempre anem així...

Participant 7:

Fes com un rellotge de sorra. A mi el temps també em passa volant, i si és que no me'l dono compte i és com...

Participant 10:

Nosaltres tenim 45min. pràcticament t'arriben els nens, baixem a l'hort... que ja haurà quasi de marxar. És molt poc temps, eh?

Participant 5:

Bueno, perquè és la naturalesa de que s'ha d'anar molt lents, i per nosaltres tenim molt poc temps, i llavors complicat.

Investigador:

Última idea així al vuelo?

Participant 6:

Sí, jo, si pensava que això que ha de tenir una mirada molt crítica, però com ja hi ha uns ulls molts grans doncs ja està bé, està inclòs també...

Participant 9:

Potser també dels valors, però com hi ha un cor molt gran, també...

TANCAMENT DE LA SESSIÓ.

Què m'enduc d'avui?

Investigador:

Doncs, si us sembla, ho deixem aquí per avui. Agrair-vos molt l'invertir una tarda en això. En principi, i si us trobem bé mantenint, que ens trobem dijous que ve també aquí. I seguirem treballant des d'aquí, però també entrarem una miqueta com amb metodologies o una miqueta de pràctiques que fem i que deixen veure una miqueta de coses d'aquí. Amb la mateixa idea que encara s'ha d'acabar de tancar tot i a partir d'aquí com construir. Intentaré també que siguin dues hores amb el mateix funcionament d'anar-nos a aixecar i així.

I ja està.

Sí que per tancar, jo que m'emociono de les mans, jo sí que tenia la pregunta abans de començar de com vincular els conceptes que han fet amb el núvol i pot ser perquè m'he emocionat i no us he anat a tallar per això... Però sí que us demanaria com per tancar una paraula del taller d'avui. Allò típic que també fem sovint amb els nanos de que t'emportes, doncs sí que us demano que us endueu, que seguireu donant-li voltes d'aquí a la setmana que ve i amb això ho tanquem.

Participant 7:

Una nova experiència, per part meva.

Participant 2:

Com la cooperació de diferents sectors per la finalitat comú.

Participant 10:

Jo diria diver. Que la diuen moltes nens, però vull dir que estem molt acostumats a crear activitats pels altres i crec que a vegades això que ha sigut com guai... però que ha sigut guai els materials, la manera de posar-ho, això que ha fomentat que surtin coses i que és guai també poder reflexionar. Per tant, diver.

Participant 7:

Ser nen/a un dia.

Participant 3:

Jo suposo que la il·lusió de fer una cosa que ens agrada a tots els que estem aquí i de col·laborar amb tu per fer aquest treball que estàs fent que ens sembla a tothom. La il·lusió.

Participant 6:

Jo diria de coneixença de la gent. Que hi havia alguns que... Nosaltres que hem compartit correus i coses i doncs com m'està bé posar cara i conèixer la gent. I m'ha agradat.

Participant 4:

Sí, també sobretot. Aquesta col·laboració entre diferents sectors i diferents perspectives. Al cap i a la fi tots estem sota el mateix paraigua però cadascuna amb la seva d'experiència.

Participant 8:

Jo diria motivació perquè jo que encara estic acabant la carrera i això és com que a vegades te trobes com que no trobes molta gent amb el mateix interès o amb les mateixes ganes o que posa la importància al mateix lloc que tu. I és igual com acabar la carrera i la perspectiva de poder fer coses així.

Participant 5:

Construir amb tu i amb vosaltres és una mica... Ajudar a construir i també com que sempre estem preguntant-nos coses i tal doncs si no ho fas més de construcció doncs no acaba mai.

Participant 9:

Jo diria aprenentatge sobretot a nivell personal. Per obrir-nos. Com podria ser obrir portes al meu futur. Sobretot aprendre els actors que hem estat parlant. És molt interessant.

Participant 11:

Jo diria moviment perquè crec que es mouen coses com altres espais i entorns i llocs de Catalunya. I també moviment perquè crec que hi hem posat en comú moltes coses. I ara es mouen.

Investigador:

Jo sí que he de destacar que seria agraïment. És un treball que ho parlàvem amb gent. No estic nerviós però perquè sé que jo tinc molt d'estil amb la tesi però que també l'estic percebent i que és de molt agrair.

Lavors ho deixem aquí. Si us sembla, m'enduc aquests dibuixos. Jo us els trobo la setmana que ve. Quan ens veiem i us els podeu quedar. Aleshores, els que no heu enviat per correu, teniu allà el full del consentiment, jo us el deixo al costat de la porta, i llestos.

Es tanca la sessió.

Annex C.2.3. Transcripció sessió 2 Taller Participatiu

SESSIÓ 2. 5 OCTUBRE 2023 (ST CUGAT)

Investigador:

Dona la benvinguda a la sessió i explica el desenvolupament d'aquesta. També recorda breument el darrer espai que es va compartir i des d'on recuperem el fil.

Comencem per posar en comú els seus dibuixos individualment.

L'EDUCADOR AMBIENTAL DE CADASCÚ

Participant 10:

Jo vaig posar això que em vaig dir a l'altre, com així una persona una mica bruta, saps?

Perquè vaig dir que era una persona molt bruta, perquè vingui, va, és com si fem una mirada de anem a fer-ho entre els dos, saps? Vull dir que és guai que hi participis com ells.

Havia ficat també com diferents grupets de gent perquè és guai que l'educador doncs tingui com diferents recursos i vagi a veure, no sé... La xerrada que fan de no sé què o a conèixer els pagesos de no sé on, o no sé. Com que tingui interessos i tingui com diferents grupets i en el seu oci sigui una motivació que a aquella persona li agradi, a més a més d'ensenyar.

Vaig ficar aquí com un rotllo actualitzat, el rotllo que anés aprenent més i també com qüestionant-se coses i donant-se i fent-se preguntes. Vaig ficar com un calendari que és una mica relacionat amb les persones, que hi hagués moltes coses a fer, que li agradés estar per aquí i per allà i que conegués una mica el territori i diferents indrets.

I el vaig posar descalç, per perquè toqués després de terra, però així com, ben tocat. I ja està, això no sé...

Investigador:

Sí, si recordem perquè les heu agafat també és interessant, les blaves que eren d'altres educadors o les grogues que eren d'infants que havien fet activitats....

Participant 10:

Jo vaig agafar a compartir amb més emoció del projecte. Ens hauria agradat poder fer més sortides al territori, fer els horaris de tarda, vespre que tenen no van ajudar, que també és

com un hàndicap que sempre ens trobem amb l'educació ambiental, que sempre és com un rotllo tardor, primavera, que després ja fa molta calor, que els horaris són molt justos, que potser molaria anar-se'n un cap de setmana... Bé, que hi haguéssim més activitats perquè és on es veuen aquestes coses. I els tastets, perquè els que venen allà a ca Montmany sempre els donen com una cosa per provar i al final és com els records s'emporten i també els agrada, no?

Vaig ficar l'aire lliure, el sol, la calor, vaig poder ensenyar al meu centre els monitors, que també és veritat que a vegades que ells tenen algun projecte o una cosa que estan fent i te la van comentar i a vegades està molt limitat el temps de l'activitat i no poden ensenyar-te ells la seva cosa, i crec que és important. Vaig parlar amb ell i vaig ajudar molt. La diversió, la companyia i la seguretat.

Participant 11:

Jo he posat bastant el mateix, a recursos he posat coses també una mica més com de un espai físic on poder fer les activitats que a vegades també falta això. I suport d'altres agents educatius com el que dèieu que a vegades estàs en una escola i és difícil coordinar-te perquè només et deixen anar a una hora a l'hort o coses així. I al Cau també ens costa molt també que ens costa molt fer activitats al cap de setmana perquè no estan les coses actives, per exemple. No ho sé, és que més o menys el mateix.

I de paperets blaus o grocs destacats una mica el que ja vam comentar l'altre dia. El de disposició a cedir control i a donar suport a les decisions que prenguin els joves, com que és un espai de participar i has d'acceptar la seva participació. I això d'estar com un igual, també com el que sí que no has de saber de tot, però també tenir una visió molt disciplinada de l'educació ambiental.

Participant 5:

Jo doncs això coincidint amb moltes coses, com les dues vessants molt importants, que serien la inquietud, el sentit crític, mirada ecosocial, una filosofia que te la curris, que no ens val qualsevol cosa, que ens val preguntar-nos profundament què està passant, què hem de fer, quins són els passos com a societat, i no caure en coses així de... hem de ser bons, hem de ser no sé què... entendre-ho i currar-t'ho. Que això és una part molt important perquè crec que hi és poc, i per tant els tipus de projectes han de ser una mica currats i una mica complexos per poder fer coses que és molt difícil.

I després per l'altra banda la proximitat, entendre amb qui estàs, entendre molt bé en quin punt estàs, no fer coses que se'n vagin molt. Aquesta tensió entre el més profund, el més reivindicatiu i el més inconformista amb la proximitat i l'entendre molt bé. Bàsicament són aquestes dues coses.

I d'aquí, vaig agafar més o menys que anaven d'aquí. El sentit de la responsabilitat en la construcció d'una societat més justa, pensava que era el que semblava una mica més proper a això del pensament crític. I els joves com a protagonistes i intel·ligència emocional com la proximitat.

I llavors aquí, arreglar coses, un món millor, moltes persones bones. Bueno, no sé, la veritat és que aquest ho vaig agafar una mica així... l'amor, la companyia i la solidaritat, perquè també ja el que estàs vivint és molt important. I llavors saviesa era molt amable, moltes ganes. He pensat, bueno, això també. Saviesa és una manera de ser molt amable i tenir moltes ganes és una cosa que ens caracteritza molt quan estàs allà.

Participant 7:

Jo vaig entendre que ens havíem d'escriure a nosaltres. Per exemple, més que res, l'entorn de la natura, que és on visc i on m'he criat. I després els meus coneixements han vingut molt donats pel meu avi, que era Pagès, i ma mare, que es podia dir que ho he mamat.

I després he afegit aquí, en plan més gros, els companys hortolans, que també les primeres trobades que fèiem com més sovint, que se n'ha anat perdent. Fèiem coses amb la companyes, a altres escoles... el dia aquell del joc, no ho sabeu. No sé, és una cosa que també...

M'he posat una lupa. Vaig posar una lupa, doncs perquè sempre estic investigant. Així he posat els llibres a l'ordinador i autodidacte. Doncs que investigo i... Prova o error, no? Jo no he estudiat el que he estudiat vosaltres, però bueno.

Després jo sempre vaig amb un carro. Vaig amb un carro de la compra a parvulari. Jo vaig amb un carro de la compra i porto de tot, no? Tinc un titella, que és el meu company, que vigila el parvulari, que no m'arrenquin les coses de les taules. Porto les llavors, les fitxes, eines, i així, no?

M'he dibuixat amb el que vaig dir l'altre dia, amb uns peus de plom, no? Uns, hem dit, descalços, però jo per saber en aquells moments com actuar davant d'un grup, no? I després habilitats, doncs no sé, que sé escoltar, que m'agrada molt aprendre. Molta paciència, mil, vaig posar aquí. Molta voluntat i companyerisme, no?

I després el tema de les altres va ser també més aleatori, tampoc em quedava opció. Però aquestes vaig posar coneixença de l'entorn. El bo que tinc és que com visc molt a prop de l'escola, jo he anat a aquesta escola, els meus fills han anat a aquest cole doncs l'entorn el conec bastant.

Tenir experiència a tractar els infants, porto molts anys en el món del lleure i llavors crec que... I l'amor pel que fas, no? Si no t'agrada, si no t'ho creus, ja pots vendre la moto, que... vaja és una cosa que jo crec, eh?

I després aquí, bueno, així el que dic. Doncs el tema de l'adult em va ajudar, no? Vaig tenir un Professor que sabia explicar molt bé i era molt divertit, no? La saviesa, doncs això, no? El respecte, la tolerància i després que si tenim algun dubte li diem a ells i intentem explicar-ho, no? O sigui, ells venen els nens a vegades a preguntar, però clar, jo a vegades tampoc ho sé tot, no? I haig d'anar a buscar algun lloc, no? O sigui, un ordinador, o sigui, algo més gran, no? En plan, que són molt amables i tenen molta paciència una altra vegada.

Amb els nens la paciència és molt important, crec jo, perquè si no tens paciència ja pots tirar la tovallola depèn del gust que et toca. Però bueno, no ho sé. Ah, i porto el banc de llavors, que l'Ariadna em va fer una caixa de fusta que posa banc de llavors i em va posar uns quantes llavors i uns quants pots.

I jo porto el meu banc de llavors aquí en el carro. És el tresor.

Participant 6:

Jo una mica tot el que heu dit, llavors així com a habilitats, era el fet de saber escoltar, aterrar les idees i alhora deixar volar aquestes idees, no? Com que estàs amb els infants, doncs això.

Llavors aquesta part d'empatia, aquesta part de mirada crítica, tot el que envolta una mica quan estàs en un grup i intentes fer una activitat que vagi més enllà de les dues hores que estiguis allà amb els infants.

Llavors així com a recursos, sempre el fet de fer preguntes, coses que els puguin doncs engrescar i que llavors acompanyin a un procés d'aprenentatge més o més curt.

I llavors com des de coneixements d'agroecologia, de la mirada ecosocial, saber gestionar grups, no? Tot això. Apart una mica les experiències compartides. És a dir que crec que és interessant quan tu ja tens una experiència en alguns àmbits poder-les compartir amb els infants per apropar-los a altres realitats que potser no coneixen i que tinguin aquest incentiu

per dir, a val, hi ha això! Doncs crear aquest cuc perquè ells puguin buscar-ho o puguin seguir investigant.

Llavors així al blau, una mica l'escola activa, adaptar els continguts a les circumstàncies dels participants, que de tot ens passa molt que venen diferents tipus d'escoles, llavors soc molt d'intentar parlar amb el professorat per entendre què està treballant i quin tipus d'alumnat és, perquè hi ha tota la varietat de centres educatius, llavors intentes adaptar i després ja ens trobem moltes vegades que tu has pensat una idea i llavors arribes al grup i dius... plan B per favor, perquè no... Llavors, saber adaptar aquestes coses i fer reflexionar, no? Tenir una mica de mirada crítica.

Llavors, això, aquests també no em quedaven molts, i llavors vaig dir aquest que posa la paciència, la intel·ligència, la amabilitat i una mica de part de valors, participació i interès també.

Participant 3:

Va, jo quan vaig agafar l'Hort, jo tenia formació de biòloga i tot això, però jo no havia fet mai classes d'Hort. Ho havia vist, però no ho havia fet mai, però clar, porto 20 anys anant a l'escola com a bibliotecària escolar i per tant quan m'ho van dir, per mi va ser un repte. I vaig dir, tinc la formació, crec, però puc aprendre més. Llavors, vaig començar a preguntar, tot això i això també, vaig preguntar quins nanos em tocarien, vaig començar a informar-me, vaig parlar amb tu, vaig parlar amb el Participant 5, Vaig parlar amb una altra companya i tal... Llavors, aquestes persones a mi m'han ajudat. Jo agraeixo molt que en la vida quan necessites ajuda tenir aquestes persones al costat. Llavors, jo, amb tota aquesta informació, vaig anar varis caps de setmana tancada a casa, pensant-me com dissenyar l'activitat però amb molta il·lusió, perquè per mi va ser un repte. És a dir, i a part que em feia molta il·lusió perquè ensenyar a Hort és ensenyar a estimar la Terra, estimar la natura. I era una manera molt bonica de desenvolupar això que tantes vegades diem de cuidar el medi ambient i d'estimar-lo.

Llavors, va ser això, vaig començar a fer els primers passos, van ser potser difícils, no? Vull dir, van ser potser com jo no volia, no? Vull dir, sí que feies una cosa allà, treballaves la Terra, però clar, jo no utilitzava permacultura, jo vaig començar a llaurar, i tal, i va ser a poc a poc que em va redreçar-ho tot. Llavors, faig reflexions i a mi m'encanta jo, perquè jo mateix anava veient, mira, doncs això en comptes d'això faré d'aquesta manera, doncs propostes de millora, per cos vinent. En comptes d'això, no utilitzarem la permacultura. En comptes de llaurar,

traurem herbes i farem un encoixinat, etc. amb la pròpia planta, reciclarem tot. No ho sé, m'ha fet molta il·lusió.

Llavors per mi aquest perfil de persona, la persona sobretot il·lusionada amb el que fa. Tot l'altre, bé sol, pot formar-se, no li cal tenir la carrera, si té il·lusió per fer-ho, ho farà. I jo he vist gent que no tenen la carrera perquè saben moltíssim de tot, i llavors, escolta et treus el barret, no? I llavors, perquè és la il·lusió que tenen, la motivació. Llavors, si tu estàs il·lusionat, vulguis o no, il·lusiones els nens i nenes.

Llavors, molta paciència també, perquè jo, per exemple, estic nens de primer i segon. Has de tenir paciència perquè aquesta matèria és dolça, és amable. Jo no se renyar mai. I has de tenir moltíssima paciència i molt de tracte i també de treballar amb nens i nenes, o joves.

Jo vaig posar allò dels llibres, i tot el que es fa és molt important, jo, clar, com a bibliotecària, llegir, llegir i llegir, perquè a mi m'ajuda molt. Jo vull saber permacultura, què faig, busco internet, està ple i pregunto. Més que llegir, també preguntar. Doncs em ve gent i m'informa, i em diuen, i clar, i tant, que t'ajuden, no?

I després, no sé, escoltar molt, saber preparar i planificar, llavors, i sobretot rebre formació nosaltres. Per mi és fonamental. Jo crec que cada any estaria molt bé què rebéssim alguna formació.

M'ha fet gràcia, jo també vaig amb carro ja fa anys, des d'abans de la pandèmia, amb el carro de la compra. Doncs m'encanta, perquè jo em pensava que sóc l'única que serveixi molt pagès, però és que hi ha una altra bibliotecària que el porta i jo i ara som tots tres. Mira, el porto sempre. Vull dir, m'és igual el que digui la gent. El carro estava nou el 2019 ara està destrossat perquè el faig servir per tot, per l'escola, però em va molt bé perquè a mi m'agrada molt endur-me coses a casa per donar-li voltes. Després no ho faig servir i igual no torno. Estic com un cargol, però me sento còmode perquè si estic a casa i vull fer alguna cosa tinc el material allà. Llavors m'agrada tenir el carro molt més avall. I ara m'ho he endut una mica de sorra i terra perquè a casa estic provant una cosa del cicle de l'aigua. No sé què. Perquè vull fer tots els experiments. Clar, llavors el carro em va bé i després sí que quan torni vaig a fer una compra doncs de passada ja ho fas tot.

Ah, sí, i una molt bonica em va agradar molt. Ser feliç educant. Que els nens han de ser feliços. És a dir, eduquem per fer persones educades que estiguin formades però també han

de ser feliços. Que siguin feliços, sobretot els nens i nenes però també hem de ser nosaltres. O sigui que per mi això és molt important.

De les blaves vaig agafar i és molt bonic la creativitat. De fet, l'hort és molt creatiu, molt. Perquè tu estàs fent hort i tu estàs pensant, mira, els explicaré les fases de la lluna, els explicaré el cicle de l'aigua, els explicaré el compostatge. És que és increïble la creativitat que pots trobar a partir d'un hort. És una aula viva. Després vaig posar coneixement, experiència i passió per educar en medi ambient i a mi. Aquesta era un genial a mi. Passió per educar al medi ambient. I l'altre, el mateix, passió i transmissió de les emocions i motivacions. Jo puc estar molt emocionada, però jo ho he de traslladar i no els hi transmeto. Jo m'he d'emocionar i els he d'emocionar amb ells. Si m'emocio jo sola, no aconseguiré gaire coses. Els he d'emocionar amb ells.

I d'aquí, jo me'n recordo molt bé, que vaig posar... L'amabilitat. Jo és que hi ha una paraula que m'agrada molt que és l'amabilitat de fer de les coses amablement. No només amb el tracte amb els infants, sinó en general. I donar gràcies. Jo els he dit que als nens i nenes, quan toqueu la terra, agraïm la natura el que ens dona, no ho valorem. Es tant trist veure el cultiu intensiu, com es destrueix la terra. A veure aquelles terres que ja no tenen res, que és un extractivisme contínuament de matèria orgànica, no ve de res. I dius, que trist, no? Aquella terra era rica i tenia una vida. Doncs agraïm això, no?

Llavors, l'amabilitat i l'agraïment per mi són màgics. I la contemplació, la contemplació de la natura A mi m'agrada assentar-me de vegades en moments de pati i així, m'assento a mirar l'hort. Vull dir, contemplar-lo. No ho sé, penso que això ja es molt, no? Que és estimar i és molt bonic.

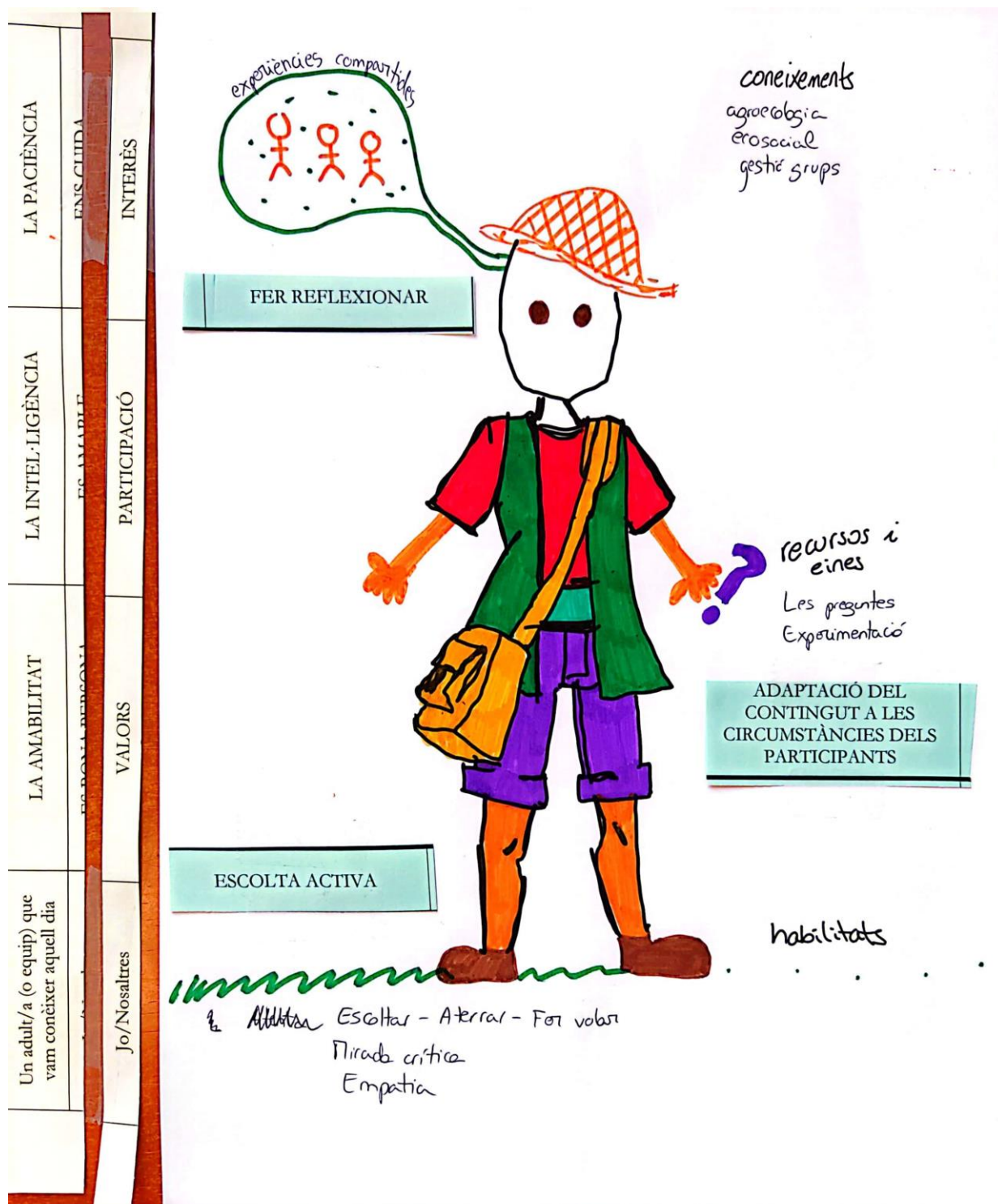
Investigador:

Súper. Doncs els hi deia abans que farem una mirada al dibuix o la proposta que vam fer en conjunt. Que jo anava prenent notes i veure que tothom hi estigui d'acord i representi el que volíem dir.

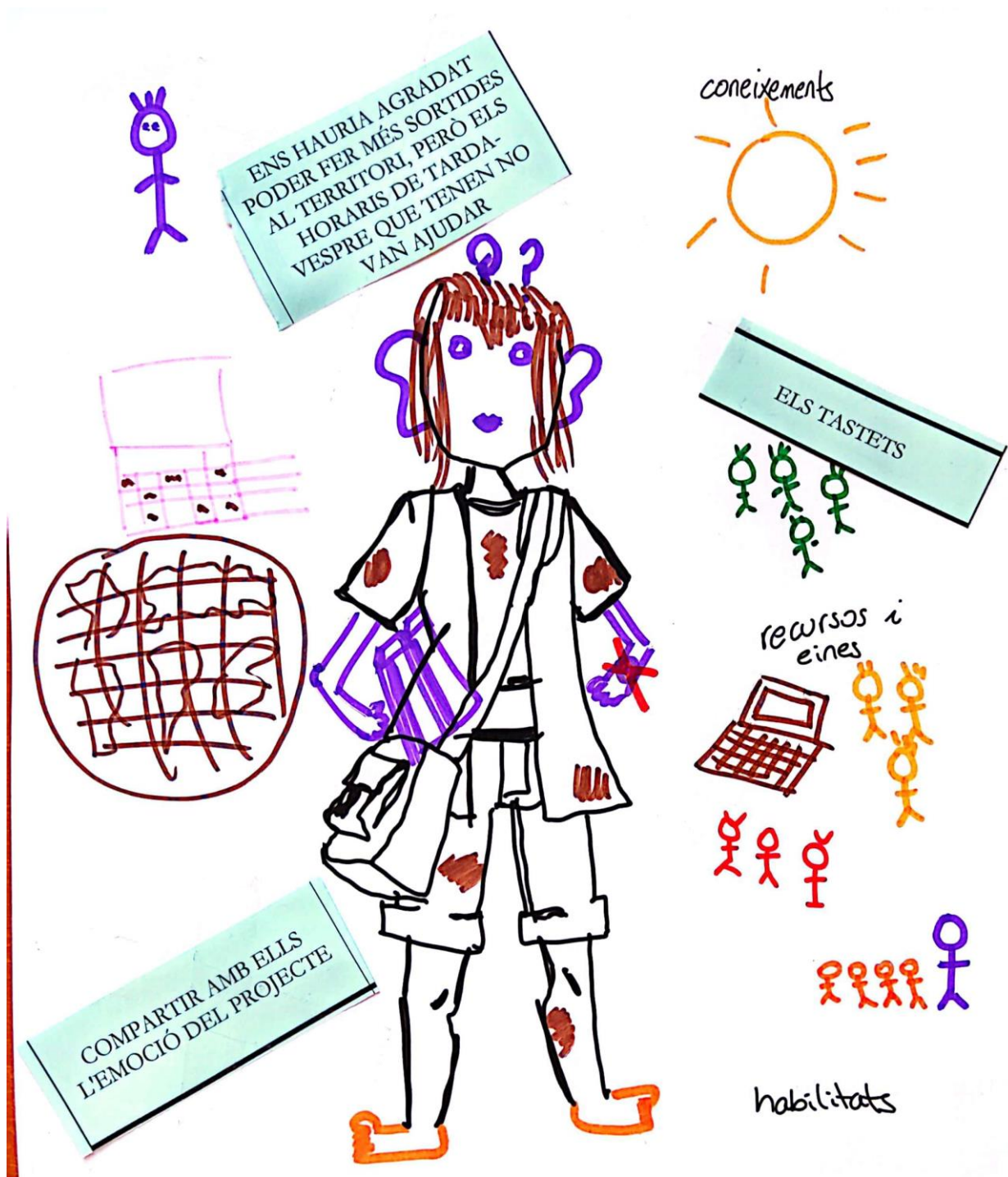
Si veieu alguna cosa que dieu doncs això no m'agrada com està, doncs es tatxa, es corregeix o s'afegeix.

Ens hi dediquem com 5-10 minuts. I després que virem de nou i parlarem de com, de metodologies i pràctiques d'aquestes estrelles que tenim.

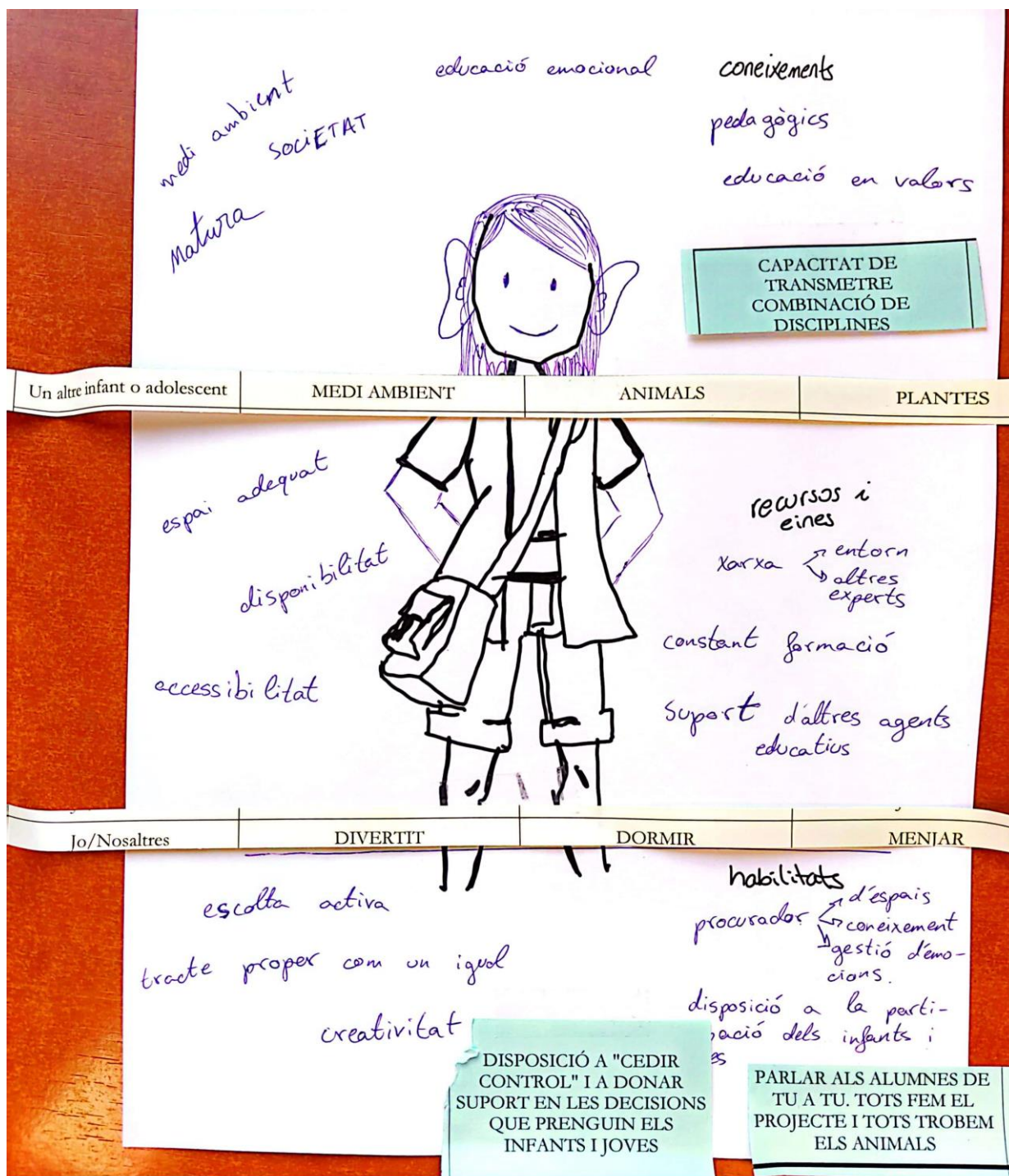
Recull imatges d'educadors individuals

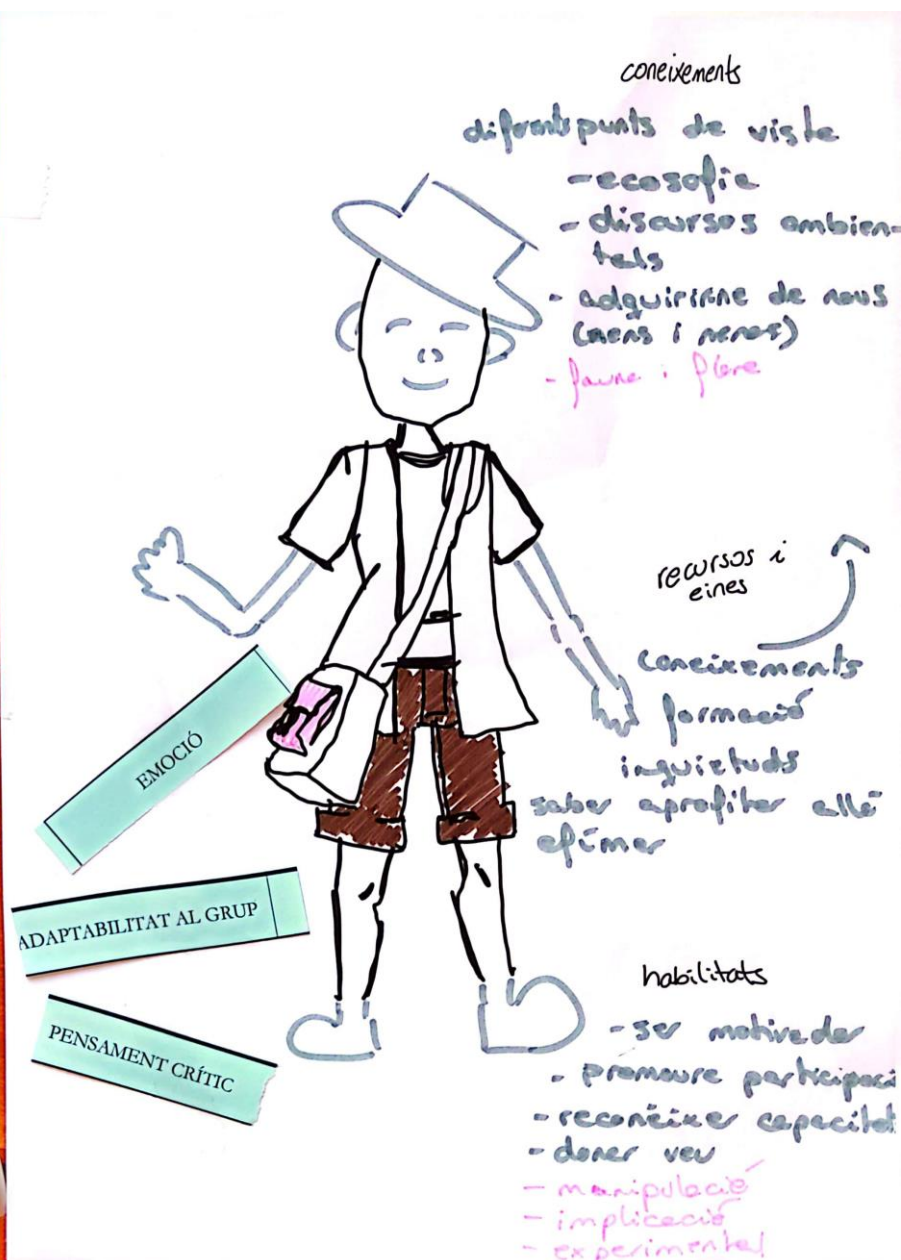
CS Scanned with CamScanner

L'AIRE LLIURE	EL SOL	LA CALOR
VAIG PODER ENSENYAR EL MEU CENTRE ALS MONITORS	VAIG PARLAR AMB ELL	I VAIG AJUDAR MOLT
LA DIVERSIÓ	LA COMPANYIA	LA SEGURETAT

Un adult/a (o equip) que vam conèixer aquell dia	ENS AJUDAVEN	NO PERDIEM	PASSAR-HO BÉ
Jo/Nosaltres	VAIG APRENDRE MOLT	VAIG POSAR MOLTA ATENCIÓ	I M'AGRADAVA COM VA EXPLICAR
Un adult/a (o equip) que vam conèixer aquell dia	BEN INFORMATS	DISPOSATS I AMB MOTIVACIÓ	HO EXPLICAVEN AMB GRÀCIA

Des don?

Des de la proximitat

Des de la incògnit

un bon nas i unes bones orelles

Intel·ligència Emocional

ELS JOVES COM A PROTAGONISTES

SENTIT DE LA RESPONSABILITAT EN EL SÍ DE LA CONSTRUCCIÓ D'UNA SOCIETAT MÉS JUSTA.

Interaccions, processos complexos

Situacions concretes de la població / de l'infant

Binacles per veure lluny

fer que el jo esdevingui transformació

recursos i eines

Obertura, capacitat d'obrir espais, d'ocupar l'infant

Registre de llengua i ges

lupa per veure a prop

habilitats

Sentit crític

Mirada ecosocial

Inquietud incabada però alegre

Diàleg amb actors per implicar-los

Acolida, escolta, objecte, tacte

Capacitat d'imaginar canvis

Saber ballar i cantar les passions dels altres

Traduir accions a emocions i emocions a accions

MOLTES PERSONES BONES	UN MÓN MILLOR	ARREGLAR COSES	Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)
SOLIDARITAT	COMPANYA	AMOR	Un altre infant o adolescent
MOLTES GANIES	ERA MOLT AMABLE	SAVIESA	Jo/Nosaltres

CS Scanned with CamScanner

Un altre infant o adolescent	DIVERSIÓ	AMABILITAT	JUGAR
Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)	QUE HO VAN EXPLICAR MOLT BE	QUE O VAN FER INTERESSANT	QUE EREN DIVERTITS
Un adult/a (o equip) que van conèixer aquell dia	SABIEN DEL TEMA QUE PARLA VEN	EREN PERSONES AMABLES	HI HAVIA LLIBERTAT (NO HI HAVIA PRESSIÓ DE PARTICIPACIÓ)

Bernabe

coneixements

amor

Vocació

Passió

holístic

ambients

natura/paisatge

recursos i eines

Participació material joc

habilitats

comunicació

escelta activa

cooperació

aprenentatge non-stop

GAUFIACIÓ

COLTA ACTIVA, PER TAL DE DEIXAR EXPRESSAR EL DE SAP L'INEFANT EN COMPTES DENTRANT EN DIRECTAMENT AMB INFORMACIÓ

SABER TRANSMETRE LA MOTIVACIÓ I PASSIÓ PER LA NATURA

Un adult/a (o equip) que tramita crèdits anuals...	LES COSES QUE ENSENYEN	CUIDAR LA NATURA	PARLAR AMB COMPANYS
Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)	QUE HO VAN AJUDAR	QUE NO ENS PERDIEM	QUE HO VAN PASSAR BÉ
Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)	QUE HO VAN EXPLICAR BÉ	QUE O VAN FER INTERESSANT	QUE ENEN DIVERTITS

VALORS

EMPATIA

DISSENY DE JOCS PER A LA
DEFENSA DEL PLANETA

coneixements

MA i DS

CC

Educació

Inclusió

Justícies socials

recursos i eines

Monitoratge

Motivació ← *Experiència*

Gaudi → JOC

VALORS

Cooperació

Empatia

habilitats

Animar

flexibilitat

Diversificar

Convidar

Interpretar

Ajudar

Motivar

Comprendre

Plantanya
(orientació, natura,
gaudi)

Un adult/a (o equip) que van conèixer aquell dia	EN VA AJUDAR	SEMPPLICAVABE	ERA DIVERTIDA
Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)	MOLTA SAVIESA	RESPECTE	TOLERÀNCIA
Un adult/a (o equip) que van conèixer aquell dia	QUE SI TENIM ALGUN DUBTE LI DIEM I ELLS INTENTEN EXPLICAR-HO	QUE SON MOLT AMABLES	TENEN MOLTA PACIÈNCIA

Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)	QUE AJUDA	Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)	QUE AJUDEN MOLTS	Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)	QUE SON MOLTS AMABLES
Un adult/a (o equip) que van conèixer aquell dia	VAN SER MOLT AMABLES.	VAN FER BE EL SEU TREBALL.	ENS VAN GUIAR BE.		

motivació pel que es fa

CONEIXEMENT,
EXPERIÈNCIA I PASSIÓ PER
EDUCAR EN MEDI
AMBIENT.

Estimar la nostra
casa és el primer dels infants

Buscar gaudir de l'experiència

Que afegui als infants

- a estimar la nostra
- a respectar la vida
- a admirar la natura
- a contemplar-la i veure tots els petits detalls.
- a ser feliç amb la natura

Ser capaç de reorientar l'activitat

Ser innovador

Ser creatiu

Saber escoltar

CREATIVITAT

coneixements

manera < mètode inductiu > estratègia...

Haver llegit molt sobre el tema

- Experiència pròpia
- Escoltar (sachers dels nostres avis, de gent gran amb experiència en hàbits, coneixements ancestrals)
- Saber proposar i plaurejar un projecte i fer-lo transvenir
- Conèixer com són l'alumnat (nivell - pens etc)

recursos i eines

Rebre Formació.

Materials adequats

Espai adequat

Contacte amb altres educadors ambientals

Intercanvi d'experiències

Rebre suport d'altres companys

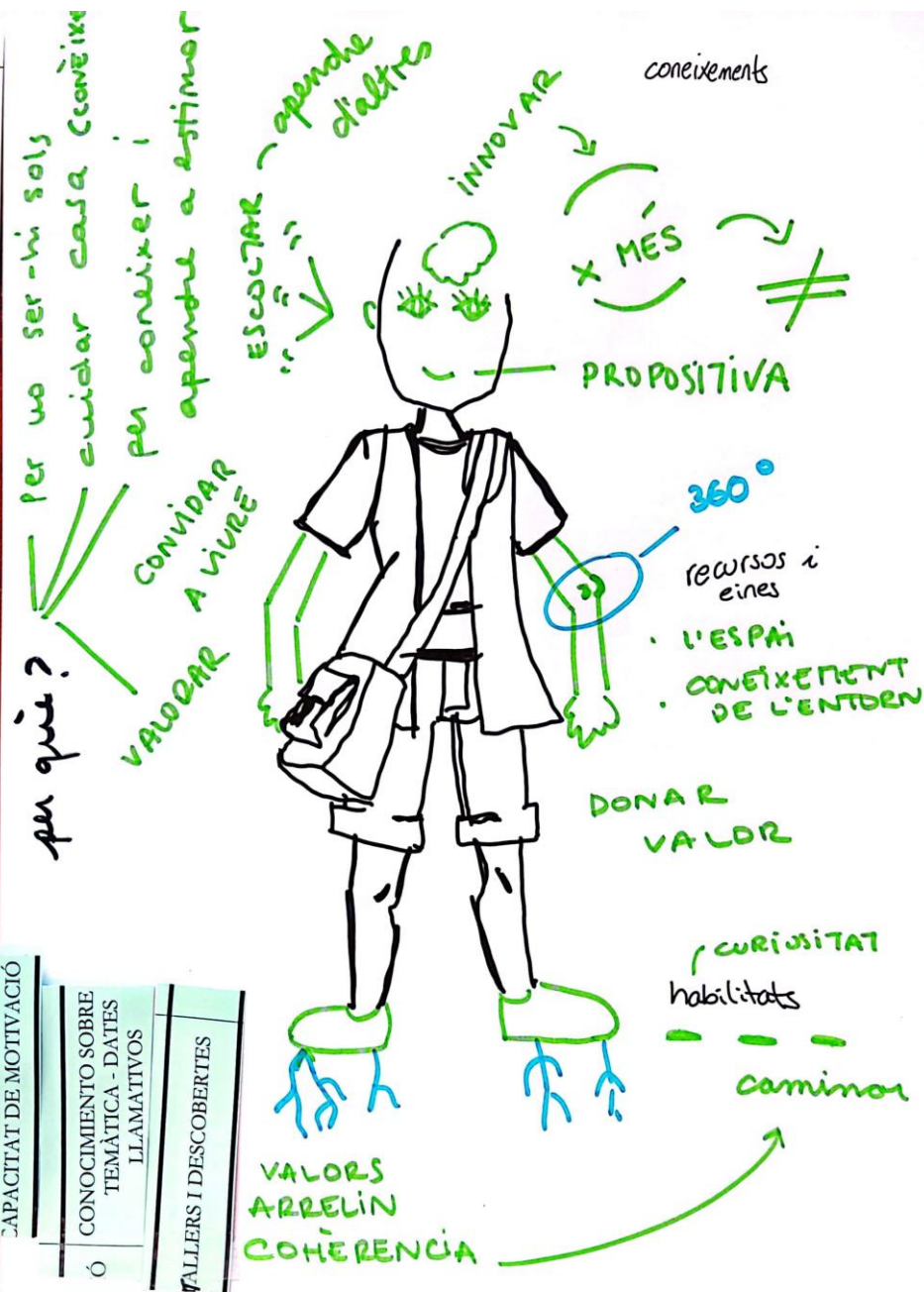
Suport institucional (educació ambiental D, personal escola, generalitat... etc)

habilitats

- Comunicador
- Motivador
- Il·lusionar pel que es fa
- Emocionalitzar davant dels infants
- Saber fer joc en l'aprenentatge
- Creure en el que es fa.
- Ser feliç educant.

PASSIÓ I TRANSMISSIÓ DE
LES EMOCIONS I
MOTIVACIÓ

Un adult/a (o equip) que vam conèixer aquell dia Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)	ENS VAN EXPLICAR COM AIXÓ PERJUDICAVA A LA FÀBRIA I LOCAL HI HAVIA MOLTA PERÒ MOLTA BRUTICIA	ENS VAN ACOMPANYAR A L'HORA DE CREUAR LA CARRETERA VAM RECOLLIR-HO TOT	ENS VAN PROPORCIONAR GUANTS I BOSSES DIRECTAMENT NO HEM DE TIRAR BRUTICIA
Un adult/a (o equip) referent del nostre grup (professor/a; cap; monitor de lleure...)	VAIG VEURE MOLTES PAPALLONES	L'AIRE ERA FRESC	VAIG APRENDRE MOLT

VALIDACIÓ DE NOTES I PRIMER DISSENY DEL EDUCADOR/A COMÚ

Participant 7:

En allà que posa el cor i educar des de l'amor. Potser incloure el que deien ara. De sentir-nos-ho nostre una mica. El que deia la companya. De sentir-ho una mica... No se com explicar-ho. Una mica el ser felices educant. Ho podríem afegir.

Participant 5:

Ja és la quarta, no?

Participant 7:

Sí, que parlen molt de la part emocional però més la part més de ser feliç. Ser feliç fent el que fem. Ser feliç educant. Sí, de fet és una frase molt... que ha aparegut al cor, no? Però jo ho posaria.

Participant 10:

Vam dir que el rellotge de sorra estaria esquerdat i no ho està. Per allò del temps, prioritza el saber al temps i sovint ens passem del que teníem planificat davant la inquietud... on es feia un rellotge de sorra a l'esquerdat.

No sé com l'esquedo, però...

I després també s'han canviat els pardals per la papallona. Vull que si no se si és per algo o... O sigui, ha de ser...

Participant 5:

Bàsicament no sé si era perquè ja no sabia dibuixar pardals.

Participant 7:

Sí, era per això, però les papallones també són una cosa alegre, una cosa... Pots imaginar-te les papallones de molts colors, de moltes mides... Potser jo el cap de pardals el veig més com un *balaperduda*. Tinc el cap de la pardal... Potser la papallona és més... Bueno, no ho sé, eh?

Participant 5:

Sí, i inquietud, no? I volar i tal, no ho sé.

Investigador:

Què més, trobeu a faltar alguna cosa?

Participant 10:

L'estrella tenia algun sentit no allà a l'orella, però ara no me'n recordo. Allà a l'orella.
L'estrella... Per què era l'estrella?

Participant 6:

És que la vas fer tu una mica... No la vas fer tu?

Participant 7:

És un piercing, és igual, és un piercing. Jo no recordo parlar de l'estrella.

Participant 5:

No ho sé, jo el llamp sí que el recordo que era una cosa així com més trencador, no?

Participant 3:

Jo crec que hem parlat una mica si que ho he sentit i ho recull bastant.

Investigador:

Llavors, un altre tema. Aquesta mà que volia dir que era com de tracte entre iguals, com ho veuríem si dibuixem la persona assentada o ajupida?

Participant 10:

Si. O mirant cap amunt també si dona menys feina...

Imatge transcripció recull de consensos i elements definitoris del Educador ideal

- **L'EA ideal ha d'estar disposat a embrutar-se amb ells i elles.** *Pols o taques. Detalls que indiquin que la roba és bruta.*
- **Cal estar disposats a que participin i assumir el risc com a educadores a les seves inquietuds i participació.** *Un esclafit, explosió, foc artificial...*
- **Cal saber que saben les infàncies i a partir d'aquí construir. Cal conèixer i preguntar molt per poder estirar del fil del que ja coneixen i saben.** *Un interrogant.*
- **Ha d'estar disposat/da a fer des del cor. Mirar i Admirar la natura per estimar-la i despertar en els infants la part emocional de pertinença a la Terra. Ser feliç educant.** *Un cor ben gros.*

- **Cal tenir molta inquietud per canviar les coses. I per participar. Tenir el cap ple de pardals amb molta motivació i inconformisme per poder-ho transmetre.** *Papallones al cap.*
- **Saber relacionar-nos amb l'entorn i no tenir-hi por ni fàstic.** *Botes de muntanya i paisatge/fons natural + Un cuc (+Barret o gorra.)*
- **Cal divertir-nos i divertir- Recuperar el joc. I portar el somriure més enllà.** *Un somriure molt gran. De diversió.*
- **Intentem situar-nos d'igual a igual.** *Una mà al costat o fer el dibuix ajupit.*
- **Hem de convidar a veure l'impacte del que fem. Veure'n els resultats, el valor i la necessitat. A vegades cal allunyar-nos i altres apropar-nos a veure-ho de prop.** *Dibuixar una lupa i uns prismàtics.*
- **Cal tenir molts recursos. Recursos per explicar però també per poder referenciar coses del dia a dia dels infants. Coses que a la seva ciutat o poble puguin aplicar, conèixer o canviar. També recursos per anar més enllà de l'aula i sortir a apropar-nos al territori.** *Moltes butxaques.*
- **Cal haver llegit molt. I llegir molt. A més coneixem més eines podem oferir. Alhora hem de saber investigar i ens podem mostrar vulnerables i no cal saber-ho tot. Podem investigar en conjunt també i dir que hi ha coses que no sabem.** *Un llibre.*
- **Cal poder retornar el que s'ha fet, explicar-ho i poder fer d'altaveu.** *Càmera de fotos.*
- **L'EA prioritza el saber al temps i sovint ens passem del que teníem planificat. Donar espai a les inquietuds no és àgil.** *Un rellotge de sorra esquerdat.*
- **Som atentes.** *Orelles, ulls i nas grans.*
- **Tenim mirada crítica i eduquem des dels valors.** *Fletxes que vinculin el cap amb l'entorn (anar i tornar).*

Imatge digitalització de l'educador ambiental

pendent canviar pardals per papallones.

METODOLOGIES I PRÀCTIQUES QUE FUNCIONEN

Investigador:

Val. Llavors, com deia ara passem a metodologies o pràctiques, val? La proposta que tenia, també pensem que potser eren més era començar a fer una pluja d'idees. De fet, que sí que també m'interessa la pluja d'idees, així també veiem les que no ens doni temps de treballar. Cadascú des del seu lloc quines pràctiques, estratègies, macroestratègies, tallers propis.. per exemple, el taller de les boles funciona molt, etc. Com quines coses creiem que són un èxit, en clau, tant d'educació ambiental, però també en què veiem que els nanos tenen un paper

que igual va més enllà d'anar a reciclar, que tenen aquest paper que dèiem l'altre dia on es reconeixen més participatius, etc.

Fem 3 minuts per aquesta pluja d'idees en post-it's i després mirem si coincidim en algunes i després mirem algunes que escollim per treballar de forma més concreta. Poden ser des de tallers concrets com el taller de collir olives, molt concret, a una estratègia més ample per exemple.

S'escriuen en post-it's i s'ordenen en grups. Es va parlant de diferents recursos molt concrets. S'expliquen batalletes de metres.

Participant 6:

Doncs per aquí el tema més era de descoberta. D'aquests sabers antics i de com recuperar-ho. Jo ho veig a partir d'una visita a una entitat i poder discurit-ho i descobrir-ho.

Participant 8:

Si, jo també havia posat descoberta a entitats i projectes.

Participant 3:

Jo vaig fer un curs d'herbes que són silvestres abans de l'estiu i justament era un curs que volia fer perquè els nens i nenes posin en valor les plantes que tenim. I quan estava a l'hort de vegades els nens i nenes em preguntaves que era aquella herba. I n'hi ha algunes que son molt interessants.

El llantet va molt bé perquè té un bioindicador de la qualitat de terra i jo això no ho sabia. És molt important conèixer les plantes silvestres...

Participant 5:

Jo, per aprofitar que estàs dient això, jo m'he posat en un punt de vista concret. Com que has dit ajuntament, he pensat posar-me des d'aquí. Visitar-se i compartir experiències, més aviat parlant de les persones educadores, trobar-se i ajudar-se molt. I saber que fa cadascú. Això és bàsic i ho veig a tot arreu. I gent de tots els ajuntaments estan desitjant això. Ara a la XESC hem plantejat què passa amb la XESC? què hem de fer? I la gent ha demanat trobar-se i que m'expliquin coses perquè amb el meu dia a dia no tinc temps de pensar més enllà del que ja faig.

Això ho posaria com una metodologia, però una metodologia de les persones que estan darrere la formació.

Participant 7:

He posat taller de buscar canyes i la posaria amb les excursions. És una cosa que faig. Tenim la riera al costat i surto. A vegades sortim a buscar canyes i ara a la vegada veiem que la riera està bruta... No deixa de ser conèixer l'entorn que tenim a l'escola. No cal anar a comprar les canyes si les tens allà al costat. I ja de pas neteges una mica el volat de la riera.

Participant 10:

Jo he ficat excursions d'identificació per incloure tant si fas petjades, si fas plantes, si fas el que sigui. Aleshores potser això pot anar aquí també.

Participant 11:

Jo m'haig de posar com de flora urbana i flora. I com que no cal anar tampoc a la muntanya sempre.

Investigador:

Després hi ha un bloc de coses. De coses materials com el compostador, el compostador de l'insecte... Potser si es crear això...

Participant 6:

Si, jo crec que és crear-ho i aprofites com les activitats o les construccions per explicar-li quins són els insectes...

Participant 10:

Aquest és un bloc, aquest és un altre. Aquí hi ha el compostador. El compostador i allà hi ha un altre. Allà hi ha un hotel d'insectes...

Participant 5:

El compostador surt del CEPA. Un dia ja en parlarem. T'he sentit que deies Fundesplai però no, és del CEPA, ja t'ho explicaré.

Participant 6:

Aquesta temàtica sí que és així, més amb contes... o titelles... Aquí hi ha contes i titelles també.

Participant 5:

El que està clar és que l'Educació Ambiental té una part molt física, molt material. Això és també important, no?

Participant 10:

El panxo i el titella el posem a part? Perquè sí que són contes, però és una altra manera d'explicar-ho. És com introduir-s'ho a una altra manera. O sigui, és una altra manera d'anar al conte. O sigui, és una altra manera d'anar al conte.

Participant 7:

Sí, però és diferent del compte que ja està fet.

Participant 3:

Nosaltres tenim, perquè m'ho van regalar, l'abejonejo, que és aquest bitxo que sortia de publicitari, que és aquesta abella, que sempre dic sobretot, això no existeix, que és un animal imaginari, que és una abella, conejo. I diuen que és una cosa publicitària de la mel aquesta i me la van regalar. De fet ara en tinc dos. Un, normal, i ara que vagi aviador. I llavors, clar, té les antenes i tot, però té una cua... No ho sé, vull dir, és que és una aveja, conejo, i les ulleres de conejo són... però els hi encanta.

Però era maco perquè era una mica el personatge simpàtic de l'hort. No feia ser-ho com tu com a personatge conductor, però sí que anava allà a la casa d'eines, el tenia allà i on se l'havia de treure...

Participant 7:

Jo tinc el gordito, que és un cuc del compostador. I cada vegada que vaig, em va destapar per mirar si hi és. A vegades hi és, a vegades no hi és. Anem a veure compostadors i el gordito, li van posar el nom ells i tot. És una manera de fer aquests petits introduir una mica el tema del compostador. Abans portaven, es pelaven la peça de fruita i anaven a tirar. Ara tot pelat, amb tapers, perquè ara amb el Covid ... però això ho he perdut, ho vaig de tornar a activar.

Participant 3:

A mi em va bé per explicar-los que si agafes la pell de plàtan i li poses a la planta, no podrà assimilar, perquè la planta no digereix. Llavors aquí transversalment explico, nosaltres també tenim la pell de plat que va per la sang. Què fem? La mengem, la digerim i a partir d'aquí assimilem els nutrients. La planta, com que no té sistema digestiu com el nostre, que

necessita? Ajuda externa i aquesta és el cuc. La part del darrere dic que són les caquetes, que és el que menja la planta.

Bé, jo he posat també cançons, poemes i dites populars de l'hort. I cantar.

Jo havia posat també, no sé si ho he dit, activitats amb tintures i essències, això. Jo ho faig amb això. He posat aromàtiques, perquè això m'ho van ensenyar al dia de les herbes. El dia que vaig fer el taller aquest de herbes silvestres, em van ensenyar... tot i que jo no tinc l'aparell aquell per a fer essències però amb alcohol directament. Però és un taller per a que coneixen les aromàtiques.

Participant 6:

Jo aquí, per exemple, no sé si serviria per això, però una part de transformació d'aliments. Una part manipulativa. Els infants com manipulen i transformen coses. Llavors no sé si potser transformen també i manipulen les aromàtiques.

Participant 3:

O serien productes de l'hort i unes serien menjars i colònies. I altres serien essències, colònies, pintures, inclús colorants.

Participant 6:

I aquí també hi havia posat recuperació de llavors. Els aliments es treuen se'n manipulen llavors. Tot aquest procés una mica manipulatiu de descoberta. Però en que ells són els protagonistes que acaben creant productes com potser un bac de llavors, potser una colònia, potser això. Però ells han estat transformant això.

Participant 10:

Crec que hi ha una altra línia perquè... Vull dir, aquí estàs construint una cosa però és diferent de metodologia.

Participant 3:

Jo de lo de les llavors he posat tallers de com sembrar llavors. Per tancar els cercles, és a dir, quan tinguem una ceba aleshores agafa la llavor i diu... Segons la mira de la llavor, si és una pastanaga, és molt petita...

Llavors, la idea era sobretot que la profunditat de la llavor en funció de la mirada de la llavor. Un taller sobre com sembrar llavors i de pas que ja ho he començat a fer el banc de llavors. Però això ho estic fent a la biblioteca, no a la caseta d'aire. Tallers de com sembrar llavors.

Investigador:

És el format taller, no? Com les altres.

Participant 3:

Sí, era un taller específicament per explicar llavors i de pas també he posat taller de protecció d'espècies autòctones. Tallers també he posat taller artístic que seria observar, inclús amb lupa o si cal amb lupa binocular, dibuixar plantes i fer un herbari. Entre tots posar un herbari o fer l'herbari cadascuna a la llibreta.

És un taller però també amb una part molt artística.

I un altre cosa seria el taller del sistema de reg. Nosaltres tenim gota a gota, però per explicar-los com és un tub rígid, jo utilitzo el exodant, que és aquell rotllo que es pot anar tallant... Llavors jo els he muntat així com una mica a boleó, i els he dit, mira, he posat la això així, i tinc les claus que connecten. I els he explicat ara com està obert, ara com està tancat, com es posa, i els propis nens em deien, ah, això s'hi posa dins el tub i tant, perquè si veuen el sistema de reg, llavors quan hem estat a l'hort i veien els tubs per terra, jo els deia, clar, hi ha una línia de les que surten aquestes i aquesta va cap a la presa d'aigua. Però és que es veu molt bé, quan hem anat a l'hort a veure'l.

I també taller de les fases de la lluna. Perquè jo recordo, això sí que el meu avi, això és una cosa que he fet per això. El meu avi tenia sempre el calendari de pagès. I llavors jo ara me'l compro el calendari. Per això jo els explico. Acabes parlant del dia, la nit, les temporades, la situació de la terra, la terra s'està en una condició...

Participant 7:

Jo faig allò de l'all. Que depèn de quan el plantes, com està la lluna, quan demà surti de la terra... M'agrada molt veure-ho.

Participant 3:

Jo mai ho he fet, saps?

Participant 10:

Jo he sentit parlar-ho però no ho he vist.

Participant 3:

Clar perquè a lluna fa que vegi la sàvia cap a dalt, que és quan has de tallar les fulles. I de vegades, quan està de decreixent fa que la sàvia vegi cap a les arres, que és quan has de collir patates, pastanagues i tot el que està per sota terra.

Jo això de l'all, ho he sentit, però no he vist mai.

Participant 7:

Clar doncs depèn de quina lluna el plantes, el poses a terra i depèn del com l'endemà el tens fora. I penses, que ha vingut un gat o algun ocell i no.

Investigador:

Vinga, ara us posaré a pressa. En 3 minuts em notaria això classificat.

Participant 3:

El jardí de papallones, un jardí de papallones.

Un altre que era planificació, quan planifiquem els productius, fer-ho junt amb ells basant-nos en la permacultura i llavors ensenyant proximitat i temporada. És a dir, que aprenen els elements de temporada. No és que sigui un taller, és que és una activitat de fer amb els nens. No dir que plantegin o no parlar-ne. I que ens entenguin per què es planta.

Participant 7:

Si aprenentatge i servei

Participant 8:

Clar jo ho he posat però te més sentit i fons al que fem nosaltre al cau. Parteix molt de que els nens i nenes son qui busquen el projecte on volen anar a fer alguna cosa. Si potser és més visita o no... Coneixen per després triar.

Participant 3:

El que jo deia també perquè és una mena d'implicació en la planificació de l'hort. Que no planifiqui jo sola, que planifiquin ells.

Participant 10:

I si posem participació com a categoria?

Participant 6:

Si tu poses participació, són dues maneres de participar...

Participant 8:

Jo crec que l'aprenentatge servei és un titular per si mateix. Ja és una metodologia.

Participant 6:

Exacte, si si.

Participant 5:

Jo tinc un parell més aquí que és mostrar el que has fet, comunicar-ho i donar-li sentit en comunitat. Una trobada en què l'alumnat s'explica el que ha fet o qualsevol dinàmica que serveixi per explicar-se el que ha fet. I acabar donant-li el sentit que té. Perquè també rep els entres una mica de feedback.

I després demanar, valorar, que et sorprenguin i llavors qüestionar des de la seva aportació. Per què no fas un vídeo divertit que tu saps? Perquè ets jove i tens molta... I a partir d'aquí agafar i qüestionar una mica el que ha fet i això.

Participant 6:

Avia'm ordenem, hi ha una part d'experiència.

Participant 3:

És difusió de l'experiència. Repassar a la comunitat educativa el que fem.

Participant 5:

És com una part d'un procés d'aprenentatge on hi ha d'haver aquest moment final. Potser aquesta està mal de conèixer o descoberta. O la motivació...

Participant 10:

O poder explicar-ho al revés o a l'explicar. Compartir o difondre, perquè és l'altre costat. Que se jo i ho explico, ho ensenyo.

Participant 8:

Jo havia posat, i potser també és un titulet: Espiritualitat, introspecció i consciència d'un mateix. No només els recursos i les coses que té, sinó que és un lloc on està sol. Com un lloc on està sol i conviure. On estar tu i aprendre. Com tots els processos de creixement personal

i tot va bastant lligat. Aleshores les sortides, tot i que hagi de fer una sortida per decidir un projecte, potser en comptes d'anar al poble del costat doncs te'n vas a la muntanya com per per aprofitar l'espai.

Participant 5:

Que xulo. Jo tinc un dubte, perquè amb el teu taller que estem fent ara, nosaltres hem de reflexionar sobre això que estem fent,? Perquè cobtes o tallers o construcció poden ser coses molt transmissives o molt participatives. A vegades surten qüestions que dius que estan en un procés de participació, però a vegades, com a tall, no es diu res. Hem de fer l'esforç d'interpretar-ho des d'aquest punt de vista?

Investigador:

No encara. Ara, quan fa tres minuts acabem de fer això, mirarem d'aquestes d'aquí, quines en la nostra pràctica creiem que tenen els majors components per a la participació i quines no són transmissió únicament. Aleshores mirem el que ens dona temps de fer i a partir d'aquí treballem en profund.

Està clar que tot ho pots fer com molt instructiu o molt participatiu, però la nostra feina, el que coneixem, quines se'ns està donant d'això.

Participant 5:

Val. Perfecte.

Participant 10:

Hi ha posat a tallers o construcció... *Landart*. Ja no sé si ho posaríem a tallers o com construccions amb elements de la natura o una part que sigui més d'artística que fiqui art i ja està.

Participant 6:

La fem a la d'art? Les coses de tallers, com que pot ser art també. Hi ha coses d'art i coses que no.

Res, doncs aquí parla més de gestió forestal, de mosaic, de part de conèixer el territori, de descobrir el territori... I petjada de carboni si ho veig com un taller.

Participant 10:

Jo he posat, anàlisi de riera, que suposo que seria excursions tot i que tampoc amiga massa, perquè és com vas d'excursió al riu, però pots anar a la riera al costat i no calgui ser una superexcursió sinó que fas un anàlisi d'aquella cosa.

I papiroflèxia d'ocells, que suposo que seria a tot el taller.

Participant 7:

Jo, les dues, que falten meves seria conèixer les pedres de les plantes, que és quan els nens sembren o planten, sigui, planter o... tinc moltes pedres blanques que vaig fer portar fa temps per un projecte que vaig fer en un grup, i posen aquella pedra al costat del que han sembrat, perquè així saben que aquella herba que creix no és una mala herba i no l'han d'arrencar.

És una mica perquè avui en tenia tres o quatre, que hi ha quatre o cinc cebes que han sobreviscut, i aquestes pedres que fan aquí al mig, perquè els estava fent retirar totes les pedres de l'any passat per poder tornar a treballar. Dic, no, jo que hi ha una cosa al costat, i per això jo he posat la pedra. Ells distingeixen quan hi ha una planta que no s'ha de tocar. No sé on aniria això, és com...

Participant 8:

També és com de manipulació, d'estratègia.

Participant 7:

I després una altra cosa que tinc, que són les campanes, que els diuen les campanetes, que les faig amb càpsules de Nespresso. Jo vaig anar a la deixalleria si no me'n porten els nens, vaig anar a la deixalleria i n'agafo unes quantes. Llavors aprofito el cafè, amb els petits traiem el cafè, i llavors les campem per les taules de treball que tenim. Una manera de posar nutrients, més nutrients diferents. I les campanes netes són un espantaocells. Perquè vam descobrir que a l'hort, en el parbulari ens venien les taules de treball gats. Llavors vaig pensar que busqués una alternativa. Vaig pensar que ja que tinc unes càpsules de cafè, per fer una manualitat al migdia ja vaig a provar. I des que hem posat les campanes aquestes els gats no venen. Llavors cap a ells és una manualitat però cada vegada som una funció positiva. Primer, perquè aprofites el cafè per una cosa i els expliques per què. I després les campanes en comptes de llençar-les a la deixalleria.

I aquest?

Participant 5:

És el que comentava abans de partir de la seva aportació. Que el projecte comença des de la seva pròpia idea, del que saben fer...

Investigador:

Exacte, la recolquem si voleu i veureu que ara avancem cap aquí. La idea era omplir aquesta fitxa, no ho farem per totes perquè no tenim temps, però amb les ulleres de la vessant participativa, en quines d'aquestes, creiem que com educadors ambientals tenim més facilitat com per potenciar més la dimensió participativa.

Participant 7:

Fet pels nens participin més.

Investigador:

Exacte. Però en el sentit que vam estar parlant l'últim dia.

Participant 5:

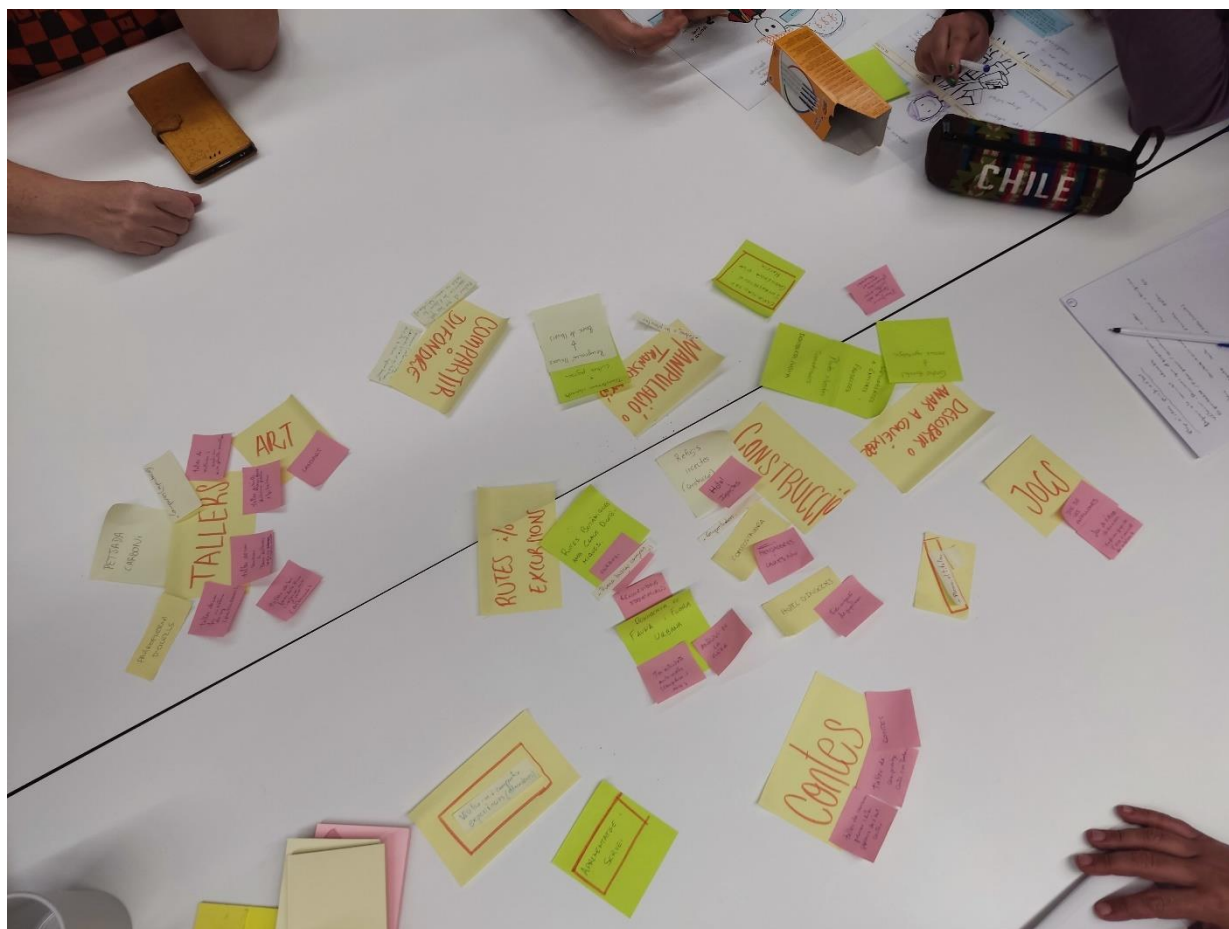
Com fer que un conte sigui participatiu? O no?

Investigador:

Què estem fent que ja funcioni? Si els contes ens funcionen molt bé, però potser no participen els nanos, doncs podem agafar-ne un altre. Si, en canvi, creiem que sí que són un mitjà per això, doncs mirem què és el que ens fa que siguin participatius i anem a intentar desgranar alguns elements, fer-ho més petit.

Després hi ha quatre calaixets. Si ens costa pensar-ho des d'aquí, que és des dels continguts, des dels aprenentatges que estem donant, a l'espai on s'està donant i al rol que tenim com a educadors o educadores.

Dit això, són gairebé dos quarts. Potser fem un parell de fitxes o així. I després hi ha una última posada en comú en base a l'altre material que tenim preparat. I acabar de completar com l'altre material. Seria com escollir els dos d'aquí. Podeu escollir potser també la estratègia és per més representatiu de la nostra feina. I aquest n'hi ha molt poc, però funciona superbé.

Imatge general dels grups

Imatge de Recull resum Metodologies T2

Contes **ESPIRITUALITAT: INTROSPECCIÓ; CONSCIÈNCIA D'UNA MATEIXA.**

- EL CUC BADUC + Taller Compostatge
- CANçons, POemes: DITES POPULARS DE L'HORT. Contar

APRENTATGE **AS** **SECVÉL**

RUTES % EXCURSIONS

- RUTES BOTANQUES AMB CLAUSS DICTOMQUES • HERBARI • RIERA: buscar conys.
- EXCURSIONS D'IDENTIFICACIÓ
- DESCOBERTA DE FAUNA: FLORA URBANA
- ACTIVITATS AMB OCELLS (MORPÒDRA + CAIXA NIU)
- ANÀLISI DE LA RIERA

CONSTRUCCIÓ

- RESERVS D'INSECTES • HOTEL D'INSECTES
- COMPOSTADORS +1
- MENTADORES: CAIXA NIU
- FER UN JARDÍ DE PALLONES

PANXO, el TITELLA

MANIPULACIÓ **TRANSFORMACIÓ**

- PEDRES A LES PLANTES
- TRANS FORMACIÓ D'ALIMENTS @ CULTURA DA GESA
- RECUPERACIÓ DE LLAVORS • BANC DE LLAVORS

descobrir **ANAR A...** **CONÈIXER**

- DECORAR A ENTITATS, PROTEGES
- GESTIÓ FORESTAL. MOSAIC AGROECOLÒGIC
- PLANTES SILVESTRES. TREMONTINARES
- PLANIFICACIÓ CONJUNTA DELS CULTIUS segons PERMUTUUM, PROCEMUTU, TEMPEST...

TALLERS

- LANDART
- PETJADA DE CARBONI
- TINTURES I ESSÈNCIES
- PAPIROFLEXIA D'OCALS
- ARTÍSTIC. OBSERVAR I DIBUIXAR PLANTES
- COM FER UN SISTEMA DE REG? ↳ FER UN HERBARI
- COM SEMBRAR? (BALL)
- LES CASES DE LA LLUNA

CAMPANYES. ECOEMBOLICALS

COMPARTIR: DIFONDRE

- MOSTRAR EL QUE HAS FET, COMUNICAR-HO: DONAR-LI SENTIT EN COMUNITAT
- DEMANJAR (vulgar) QUE ET SOL PRENGUIN. QUESTIONAR DES DE LA SUA ADORACIÓ

Joc

- JOU DE LES PALLONES
- JOU D'H₂O. De riu en riu.

VISITAR-SE: COMPARTIR EXPERIÈNCIES

DISCUSSIÓ DE LES PRÀCTIQUES MÉS PARTICIPATIVES

Participant 3:

Una cosa molt participativa són els tallers. Es necessària obligadament la seva participació. O participen ells o no es fa taller.

Participant 6:

Clar, per mi ara com que tenen la participació és anar més enllà i que surti més d'ells. A mi em passa que jo proposo un taller i els engrescarà i ho faran. Ells estan participant en el taller, però no ha sortit d'ells fer allò que ja els sembla bé, i participen i aprenen i tot...

Participant 7:

Donar-los com eines. Però clar, també depèn del curs amb què treballis.

Participant 5:

I del format, perquè si és una visita que et venen, has de tenir-ho preparat. En canvi, si teniu més temps, podeu esperar a veure què surt i aprofitar allò que surt.

Participant 6:

Exacte, com a l'hort escolar. Jo dic una proposta, però algú té alguna inquietud i aleshores arrel de la seva inquietud o coses doncs ja adaptaves aquell trimestre a parlar de... I tu també et reinventes i tires cap allà.

Participant 3:

De fet, en certa manera, és crear una situació d'aprenentatge. Una que havia pensat per l'hort que ho havíem parlat, era perquè s'han secat les plantes aquest estiu. I a partir d'aquesta pregunta, això sí que és participatiu 100% per a ells. Ja no es fer un taller, s'està fent avui dia amb el nou mètode d'aprenentatge a les escoles, la situació d'aprenentatge. I implica això que no és que sigui un projecte, sinó que és una situació a partir de la qual ho treballes tot. La situació d'aprenentatge és participatiu. I no els hi dissenyem, ho redissenyem. És a dir, la situació d'aprenentatge no la pots planificar, però es fa a partir de les aportacions als infants i la vas redissenyant contínuament.

Participant 5:

Ja us suposo que en quina d'aquestes és la que quadra més.

Participant 10:

Amb l'Aprenentatge Servei

Participant 3:

O aquestes de taller. Perquè treballem l'aigua, treballem el cicle de l'aigua, inclús la natura, plantes que resisteixen més l'aigua que les que no. Hem de plantar aquestes plantes o hauríem de plantar... És el problema que tenim avui dia i podríem traspasar-ho a la situació real. Jo estic dient els dies que molts conreus s'estan perdent perquè no tenen prou aigua, però que potser el conreu és de regadiu i potser hauríem de canviar a un conreu més secà. No?

Participant 5:

Avia'm però, els contes és molt clar que els podem veure com molt transmissius. Però no participen ells.

Participant 7:

A no sé que faci un conte escenificat.

Participant 5:

O no, perquè l'escenificat pot ser que els diguis el paper que han de fer.

Participant 10:

Tot es pot transformar. Poden ells i elles escriure un conte.

Participant 5:

Clar, pot alimentar-se de les seves pròpies històries i es pot convertir en una cosa transmissiva des d'aquí. Però clar, una cosa que és molt fàcil caure en una cosa transmissiva és allò que és complex de muntar. Per exemple, muntar una cosa molt complexa, però tècnicament molt complexa. En canvi, el més complex del món seria la permacultura, ha de venir un superexpert a explicar-nos com va la permacultura, perquè si el cuerno de vaca se mete... La permacultura ha estat plantejat com a participatiu. Perquè has dit que és que preguntar a veure com fa la permacultura.

És quasi un contrasentit. Però és interessant el plantejament aquest.

Participant 3:

Clar, jo els hi he d'explicar el que són plantes de proximitat. Els hi hauria d'introduir el tema de la temporada i introduir-lo a l'associació de cultius. I a partir d'aquí...

Participant 5:

Clar, però tot això, tal com ho dius, podria ser molt transmissiu. Jo suposo que això funciona, l'aprenentatge servei és que en el seu ADN té la participació, perquè esperes que... Tot i que es trampeja molt perquè prepares tot un projecte d'aprenentatge servei que a vegades ja està tot preparat... Però en principi l'ADN ja és molt d'això. Perquè altres qüestions que són més petites, si estiguessin dins d'un projecte, s'ha de pensar...

Participant 7:

És una mica el que deia la Maria. Una cosa és això que ve un grup, per exemple, venen, els expliques collem olives, i adeu. I al cap de tres mesos vinc... O en canvi jo, per exemple, que arribo a l'Hort i estic explicant-los i salta un i em diu es que de les pastanagues ens mengem l'arrel. I és com...

Aquí ja ha sigut com... i ara que els explico. Jo parlava de què volia plantar i l'altre diu que no menjarà mai més pastanagues perquè s'ha adonat que es menja l'arrel. I a partir d'una tonteria com aquesta a veure que volen plantar un nen ha aixecat la mà, m'ha dit això i l'altre i jo tenia una altra cosa per fer avui.

Nosaltres tenim com més...

Participant 3:

És un espai creatiu, has d'anar reprogramant en funció de...

Participant 8:

Clar, jo per exemple en les descobertes i si que potser quan es fan a les l'àmbit educatiu potser és menys... Però jo al cau ells ho fan tot. Ells decideixen què volen veure, etc. Llavors, com que és una cosa que potser segons l'àmbit moltes vegades es planteja diferent.

Participant 6:

Clar, en el lleure per fer un projecte fas una pluja d'idees a tot el grup i ells van organitzant les descobertes...Poden desenvolupar un projecte. Però això és molt complicat, suposo, en àmbit escolar. Però en l'àmbit de cau és com funcionàvem.

Participant 7:

Aquí tindríem dos vessants. L'àmbit més escolar i l'àmbit més lleure. Aquí hi ha dos blocs.

Investigador:

Jo us anava a agafar una frase que heu dit sobre reprogramar, i us reprogramo el que estem fent cap una vessant de components. I així també, sense presses, ens dediquem a això. I crec que poden sortir coses que potser comparteixen tot, que és el debat que esteu tenint.

No oblidem això, partim d'aquí però ara ens centrarem en els quadres de avall. Aquestes 4 categories que van sortir d'unes entrevistes que vaig fer a l'inici de la tesi i on vaig treure com aquestes primeres conclusions de què ha de tenir el contingut d'una activitat perquè aquesta vingui participativa. Com ha de ser l'espai, com ha de ser l'aprenentatge o el procés d'aprenentatge i ensenyament per afavorir la participació i el mateix amb el rol educatiu.

Us proposo que fem el mateix. Ens quedem amb aquesta pregunta. Què ha de tenir cadascun d'aquestes categories per afavorir la participació?

Això ho podeu llegir si voleu que us inspire. També podeu qüestionar. Això també està perquè ho qüestioneu i veieu que estic completament en contra d'això.

Llegeixen la proposta que surt de l'anàlisi de les entrevistes

COMPONENTS PARTICIPATIUS DE LES PRÀCTIQUES

Participant 10:

Jo només estic en desacord amb una cosa de l'espai. Potser sí que s'entén com així però diu... es percep com a propi, segur i còmode. Però clar, quan diuen això m'imagino que és com anar a classe però si penses més enllà, poden anar a la cooperativa i se'n poden sentir segur. Potser és el propi el que no enganxa poden anar a fer una acció super per participativa en un lloc desconegut completament i ara se sentin a gust.

És l'únic que faig. La resta molt bé.

Participant 7:

Si, jo com tu. La primera frase m'he fixat dins d'un aula i la segona frase no. La segona frase a l'hort, a l'aire lliure, a la cooperativa...

Participant 10:

Clar jo acabaria amb una frase com a l'espai. O treure el propi

Participant 3:

Clar però és que a l'escola és diferent, a l'escola l'hort sí que senten com a propi. Perquè ells em diuen on és el meu enciam, i és el seu hort de l'escola. Quan venen les famílies... Mira el nostre hort, el nostre peixet. Quan venen les famílies a buscar-los, com està a l'entrada, fan molt anar les famílies a veure'n. Orgullosos perquè ja s'estan cultivant aquell hort.

Participant 8:

Potser l'espai no només és l'espai físic, sinó que si tu crees un espai de participació també hi ha un espai...

Participant 6:

Clar, que si penses més enllà d'aquestes frases, li dius si en tenim un espai no només com el físic, sinó que l'aura que es genera, que tu ho pots sentir propi perquè estàs participant i estàs amb els teus amics. O no, jo no he conegut, però tu ho sents com...

Participant 3:

Aquella planta suposo que se la fan pròpia...

El rol educador faltaria dir que l'educador ha de ser capaç de reprogramar i canviar. El rol de l'educador ha d'acceptar canviar, canviar la dinàmica, en funció del que diguin els infants. Tu vas amb un programa fet i això passa quan estem al migdia. Tu programes una cosa, la programació que fem i resulta que els nens i nenes no ho volen, has de reprogramar. Llavors això és una mica el rol educador de saber donar la volta...

Participant 10:

Llavors, vols que fiquem continguts que siguin molt participatius? O vols que agafem una cosa? Què ha de tenir el contingut, en el cas d'una activitat...

Participant 3:

Per exemple, el contingut hauria de ser una cosa que formi part de la vida de l'infant, que li trobi un interès i que pugui treure un profit. Que de fet, una mica hi ja ho diu. Però sobretot una cosa del seu nivell. Si tu li expliques la tecnologia d'alguna cosa molt interessant del reg i el nano és petit que si que...

Participant 5:

Hi ha una cosa del que heu anat comentant que és que participar. I participar també és anar a un altre lloc a transformar una altra cosa o a descobrir què és el que estan fent aquell i per què no. Jo me'n vaig a la cooperativa perquè és un món diferent del meu. I llavors me'n vaig a allà i dic, hòstia, aquí mira el que està fent aquesta penya i tal, i jo puc participar d'això, no? O les descobertes socials que surten. Llavors et trobes amb una gent que no és tan educadora, en el sentit que no té el rol educador tan assumit, sinó que has d'interaccionar a una seva autenticitat. I això, si aconsegueixes aquí participar i transformar una mica i fer-t'ho teu una mica el que hi ha allà fora és molt de participar, sinó és molt d'observar i tornar. No participes, no estàs posant la pot allà i estàs descobrint coses noves. Llavors jo crec que el participatiu té molt a veure també amb la comunitat amb la que arribes, l'espai que arribes i tal, i per tant és com que necessites una alteritat. Necessites alguna cosa que sigui diferent de tu. Almenys una part de la participació hauria d'anar una mica per aquí, d'anar a un altre lloc diferent i començar a fer coses allà. Surts al municipi, surts al parc natural, surts a no sé on, i descobreixes allò i tu comences a formar part d'això i allò comença a formar part de tu, però perquè interaccions i perquè fas coses.

Participant 3:

A més, surts de la quotidianitat dius. És anar a un lloc que t'has descobert d'una cosa nova i això motiva molt.

Participant 10:

Potser estaria bé afegir com a l'espai que han conegut, pugui estar en continuïtat, perquè estem parlant això d'un espai que han conegut, que se'l han fet seu i no sé què, però jo no puc tornar-hi o perdo la relació... en canvi si cada diumenge podeu anar a portar les peles de patates, perfecte. Potser a l'espai podríem afegir que...

Participant 7:

Això ens passa al pati quan juguen. Tens el sorral i s'han fet les seves històries i marxés. I quan tornes, vas a dinar i quan tornes el grup que havia entrat darrere teu els hi ha destrossat tot. Els sorral són de tots.

Participant 10:

Bueno, però és participatiu i compartit. En canvi si vas a algun lloc i es queda en una visita de vinc i me'n vaig i ja no torno a saber de tu, és menys participatiu aquest espai.

Participant 5:

És com un museu.

Participant 6:

Cal que sigui accessible i com la continuïtat.

Participant 10:

La disponibilitat, si...

Participant 3:

Per exemple, una cosa que no te res a veure amb l'hort, imaginem que es crema un bosc i hem d'anar a replantar arbres. És a fora, és una cosa nova, fora, i haver participatiu de tot. Perquè ens veuen la seva implicació i un efecte...

Participant 5:

Exacte. I de bonic res, i de còmode res, i de amable res. Però tu intentes fer alguna cosa que transforma allò.

Participant 7:

És com quan anaven a veure la planta compostadora.

Participant 5:

Uf...Sí, allò és poc participatiu eh.

Participant 7:

Si, ho és però per ells...Per exemple, avui en el hort han estat trobant vidres i plàstics, encara en tinc, del compostatge. Això ha vingut de la planta compostadora i no han fet bé la tria. I entres al mon aquest. I per què no ho han fet bé? Per què tenim vidres a l'hort?

Participant 3:

Una cosa molt participativa necessàriament quan volem compostar és demanar als nanos que participin els aliments per compostar. Que portin de casa l'esmorzar. Una cosa que jo vaig dir a l'escola, que no és idea meva, que l'esmorzar que és sostenible i saludable que es fa, que les pells de plàtan, de la fruita i tot això que no es mengen, posar-ho tot al compostador, i inclús el que els hi sobren al menjador. Aleshores vincular el menjador escolar amb l'hort és molt participatiu. Això ja no és una lliçó. Això ho han de fer i han de ser ells. Jo crec que la

participació sense sortir de l'escola seria entrar en un cicle i que hagin de posar algunes... Això sí que seria participatiu.

Investigador:

Clar, aquí ens podem preguntar què fa que sigui participatiu. Deies al compostador, no es torna a l'escola.

Participant 3:

Implicar-se. Jo els puc explicar el compostatge, però si no es faig partícips d'aquest procés és passiu.

Participant 10:

Crec que va sortir l'altre dia a 360 graus. Vull dir que això seria... Jo puc anar a portar les pells, però pot ser si tota l'escola porten allà... és molt més participatiu.

Participant 8:

Podríem posar aquí el rol de l'educador incloure altres agents educatius. Un parent que pot ser familiar...

Participant 3:

Però sobretot perquè sigui participatiu, crec que l'infant ha de ser part activament. És a dir, si vas a plantar ell ha de plantar. Però clar si vas a l'abocador jo no ho veig, si tu mires com fan, tu no participes.

Ara, si tu vas allà i entres en el procés...

Participant 5:

Clar, és impossible participar en tot. Si no, es fa etern i no arribes a res. Per exemple, el tema del reg... Moltes vegades arribes i ja està posat, perquè s'ha posat abans que arribés l'altre. O la Míriam, amb el seu treball, el que va fer va ser en una Escola van organitzar que fos participatiu al reg. Van fer totes les assemblees de què farem, com regarem i van organitzar tot aquest procés.

No tot es pot fer participatiu per qüestions pràctiques de temps, però en canvi tu pots escollir fent participatiu això, que precisament és poc participatiu. I que si no hi penses, ho fas ràpid abans que arribin els nanos.

Participant 8:

Jo crec que el participatiu sigui... Anar a la compostadora pot ser participatiu, si surt d'ells i diuen volem anar a veure això, perquè jo crec que... Si tu fas l'espai en començar l'any a l'hort, què voleu que fem aquest any? I te diuen treballar el cicle de l'aigua, és una cosa que tu potser ja ho havies pensat, però el fet que surti d'ells té una motivació, i és més probable que acabi sortint algun projecte de que ells construeixin alguna cosa, que no sé què, que és com si no creguessis l'espai d'aquest previ es complicat.

Participant 5:

Que no significa treballar en el buit, perquè a vegades si jo no sé en absolut de res d'un tema, perquè em demanes que faci alguna cosa d'aquest tema, no sé què dir i tal, però sí que pots conèixer coses que t'estimulin i després tu li dius que voldries fer això perquè he conegut un parell d'històries que m'han estimulat.

Participant 10:

També crec que és interessant. És interessant quan potser l'educador no sap d'aquest tema, perquè llavors no sap, també ha d'aprendre, llavors sense que vulgui surt més de la participació de tots. L'adult també està participant i té un avantatge, però ara està tothom més perdut, potser va anar a una visita a veure com es fan els bolets i la persona que també està emocionada, també té dubtes, també té preguntes, perquè a la hora que la gent ho fa... Crec que és molt interessant quan la persona no en sap, perquè llavors sí que realment està acompanyant i ho estan fent tots en grup.

I jo veia que el contingut, és una mica difícil de dir que participatiu al contingut. Jo anava a dir que per afegir a com que això ja està molt bé, però que ha de ser adaptat a ells, que també deia que pot ser conceptualitzat, que responga les seves inquietuds i tal, però que ha de ser molt explicat, en segons quin nivell.

Participant 5:

Però jo crec que també el contingut, tu pots començar amb continguts que necessàriament són exteriors i desconeguts per als alumnes i tal, però després se'n pot anar refent perquè sigui, perquè incorpori les seves experiències i les seves construccions. Llavors l'hort ara és un espai que jo t'ensenyó i que jo començo amb tu a veure l'hort i tal, però després quan és un hort enriquit perquè has fet tallers, perquè has fet refugis, perquè has fet coses, has d'intentar-ho tornar a pensar com a contingut.

Llavors què és l'hort? L'hort és allà on hem fet això, on aquell va portar una planteta i vam plantar i ara trobem això, on no sé què, o sigui que s'ha d'intentar incorporar dins del contingut l'experiència de la gent que ha vingut a veure'ns, de tu que has fet no sé què, i tot això. És important perquè si no el contingut sembla que estigui com pre-donat que ja no es pot fer res, ve del llibre de ciències naturals i en realitat no, el contingut ha d'estar molt viu, ha d'anar-se refent al llarg del temps.

Que el contingut s'ha d'enriquir a partir de l'experiència feta.

Participant 6:

Clar, sí, no perquè qui diu que les coses han de sorgir de les preocupacions i quan ho vas descobrir més s'ha d'enriquir més tard.

Amb el temps és un contingut viu.

Participant 5:

Sí, perquè amb això que és important comunicar, què és el que has de comunicar? Allò que t'han explicat al principi o allò que deia com si fos una fotografia, repetir, o has de comunicar més?

Algú que ha viscut i com ho han viscut i és un contingut nou en realitat.

Participant 7:

I en el rol de l'educador no faltaria el saber transmetre? Ser un bon comunicador. Jo vaig més per saber transmetre.

Per exemple, hi ha nens que viuen i s'han trobat que tenen una mica de terrassa i ens diuen és que jo no puc tenir un hort. I al cap d'un temps em venen i em diuen amb els papàs hem posat uns testos i tenim un enciam.

Llavors penso jo que potser a aquest nivell que et vinguin després i et diguin...

Participant 5:

No ho veig tant com un acte de comunicació o de transmissió, sinó com un acte d'estimular experiències a partir de la seva situació.

Això sí que és molt important. Saber com està aquella persona i en quin context està per dir-li... mira p3odries tirar per aquí, que aquí tindràs possibilitat d'experiència.

Participant 7:

Ho feia més com el rol de l'educador, però potser més aprenentatge. Potser més aprenentatge seria això? No sé com dir-ho.

Participant 8:

Aquí el que diu del contingut que respon a les seves inquietuds i preocupacions. Potser en comptes de les preocupacions que ja les inquietuds és com una cosa que... Potser com les necessitats del seu context. Que poden ser necessitats educatives o del context...

Participant 7:

Clar jo tinc un nano que em diu que han tornat a començar l'hort amb el seu avi, que feia temps que ja no plantava, arrel de fer hort a l'escola i això a mi m'omple. Penso que jo com a educadora estic transmetent una cosa. No sé si em sé explicar,

Participant 5:

Sí, que ets mobilitzador...

Participant 6:

Que respon a les seves necessitats a mi m sembla bé.

Participant 3:

Jo estava pensant que el contingut ha de ser útil en el fons pel seu futur. Aquest nen, de fet molts estudiants, perquè no veuen quina necessitat han d'estudiar jo, han de veure que allò que estan estudiant els serveix per a algú. I que en el futur... Jo crec que serà molt útil tenir un hort. Serà molt útil si ho poden, clar. És molt útil si hi ha problemes alimentaris al planeta, el que sigui. Ells han de veure com una cosa de la que poden treure'n profit. Llavors sí que els pot interessar participar-hi.

Participant 5:

Aquí deia que és capaç d'usar el present de la intencionalitat educativa, no sé molt bé què significa, però de no plantejar-ho tot cap al futur, sinó de dir que ja estem aquí, que ja estan vius. Igual demà ens cal un test al cap, avui dia ja som persones que podem fer canvis.

Participant 7:

Jo no miro cap al futur, jo miro ara i demà ja veurem. Jo sí que els hi parlo.

Participant 3:

Els hi dic perquè els hi comento que potser a mi no m'agraden educar això, a mi m'agraden que m'hagin educat a preparar-me per tenir un hort. Potser a l'hora de buscar-me una casa o alguna cosa penses que tens el teu petit espai de contacte amb la natura, no només per alimentació. Llavors jo els dic això, que els nens es creuen en moure's en un hort, en cultivar i treure aliment de la terra amb equilibri i tot... que ells ho veuen a part d'interessant i potser com una necessitat a aprendre-ho.

Que no sigui una matèria... matemàtiques és molt important, però a l'hort es pot interessar.

Participant 10:

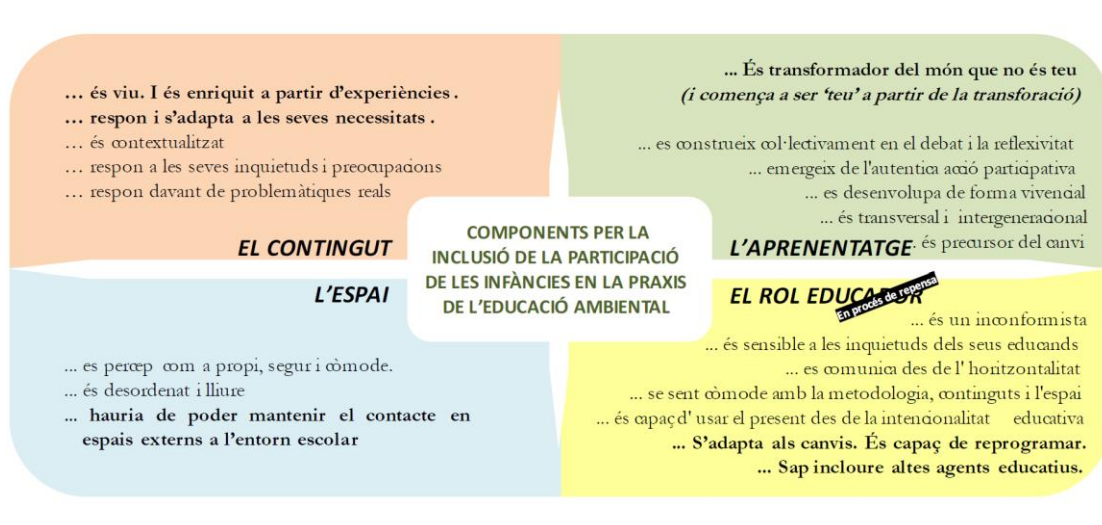
Afegeixo necessitats doncs.

Investigador:

Alguna coseta més que tingueu a la llengua i que necessiteu dir? Si no, passo com a fer tancament i presentar el següent taller. També com per saber com enfocarem el següent dia. Tota la tesi es parteix de que si des de l'educació mental volem potenciar la participació i l'educació ambiental i la que vam parlar l'altre dia, no?

I la participació l'enténem, com vam parlar l'altre dia. Necessitem una persona amb aquelles habilitats o disposicions que sigui capaç de generar situacions d'aquestes que ara mateix és d'aquell perfil. Doncs el següent dia ens posarem a pensar amb aquesta formació que caldria fer per aconseguir un perfil així.

Imatge components actualitzats segons T2

Imatge components de les pràctiques

EL CONTINGUT

- ENRIQUIT A PARTIR D'EXPERIÈNCIES. CONTINGUT VIU.
- RESPON I L'ADAPTA PER A LES SEVES NECESSITATS

CS Scanned with CamScanner

EL ROL EDUCADOR

- Adaptar-se als canvis, poder reprogramar.
- Saber incloure altres agents educatius.

CS Scanned with CamScanner

L'ESPAI

- Possibilitat de mantenir el contacte en espais externs a l'entorn escolar.

CS Scanned with CamScanner

L'APRENENTATGE

És transformador del món que no és teu (i que comença a ser "teu" a partir de la transformació)

CS Scanned with CamScanner

Annex C.2.4. Transcripció sessió 3 Taller Participatiu

SESSIÓ 3. 26 OCTUBRE 2023 (ST CUGAT)

PRESENTACIÓ DE LA SESSIÓ.

Investigador:

En la 1ra sessió recordareu que el primer encàrrec, el primer correu, l'objectiu era començar a tirar línies i imaginar una mica com seria una formació educadors ambientals per potenciar la part de la participació d'infants i adolescents. Des d'aquí hem fet aquestes dues sessions, avui la tercera. La primera l'havíem dedicat a fer una etiqueta com aquest de educador que ha facilitat acompanyament, com enteníem l'educació ambiental, la participació i l'acompanyament, quines coses havíem de tenir, que havíem de cultivar en aquestes persones, etc. I l'última, la següent setmana hem estat treballant molt des del que ja estem fent a l'educació ambiental, que hem reforçat aquest caràcter participatiu.

Avui intentarem lligar-ho tot una miqueta i posar en consonància les coses i treballar des d'aquí. Imaginem, som un equip per crear una formació, començarem a imaginar quins objectius ens plantejaríem, quins continguts creiem importants de treballar, crearem una miqueta en aquesta línia.

Jo ara faig com un mini repàs, us ensenyo com dues cosetes del primer i segon taller, que vau rebre al mail, però assumint que l'he enviat fa menys de 24 hores, doncs ja assumia que una mini intro faríem. I ara tinc tot el material d'aquest repartit i tinc el nou, com més cosetes per si ens ha d'ajudar a rascar idees que venen a fer.

A la primera part, que serà una min horeta més o menys que trairem en dos grups, farem 4 i 4, que de fet com que venim més o menys amb tàndem, una miqueta, doncs també separem els tàndems i així tenim com diversitat de l'espai educatiu, a veure si hi ha experiència, doncs perfecte. Llavors farem aquests dos treballs en petit grup, amb el mateix 15 minuts i després 10 minuts per canviar, posar d'un comú, i després ens enfocarem en aquestes quatre preguntes. Però des de la pluja d'idees, perquè tampoc l'objectiu no és sortir amb un programa educatiu tancat avui, sinó llençar idees que creiem que poden funcionar.

I això seria tot. Aleshores, recordatoris, un dels grups començarà treballant sobre els objectius de la setmana passada, sobre els objectius d'aquesta fusió de formació, i jo ho he

ubicat una miqueta vinculant-lo sobretot amb el que era del primer taller, evidentment també el segon taller, perquè un objectiu pot ser una contingut X, però també com si volíem despertar en un certes competències o disposicions amb la persona, que també us presento amb la versió digitalitzada del vostre educador.

Està pendent que els pardals tornin a ser papallones. I també passarem aquest dibuix juntament allà, amb la proposta inicial, i al mateix matisos, si a la part d'aprofitar i completar el fet de trobar-ho allà, veieu com retocar-lo doncs ho posem i aprofitem per validar que sí que sigui el que vam pensar. I això per un costat, molt entrant al detall del que vam dir, perquè ja ho vam fer com a últim taller també, perquè els papers ja estan validats pels que érem la setmana passada, que sí que vam dir allò més o menys...

I l'altra part, que treballarà, començar a treballar els continguts, això és el que vam fer amb pòsits, i ho hem passat una mica tan més bonic.

Queda més ordenadet que vist en pòsits i aquella mica que vam anar com refent durant la marxa. Que això ens va deixar veure com tot el que estàvem fent era el mateix, i a partir d'aquí de parlar d'algunes en concret com elements que ens funcionaven i així. Això també estarà com en aquella taula d'allà, juntament amb el quadre que hi ha d'aquells quatre colors que ja vaig ensenyar l'altre dia, i amb boli allà he afegit les que vau aportar vosaltres. Va ser un debat que m'ha demanat molt de paraula, no he entrat encara a la transcripció, però segurament afegirem més coses de les que hi havia, perquè anàvem molt i apuntàvem poc, però les que estaven apuntades també estaven allà.

I llavors això seria tot com sempre, aneu fent a mesura que ens anem a ajudar i així. Tenim ara 15 minutets com perquè als grups ens ubiquem a les taules, mirem el que teníem i veureu que la pregunta o la tasca de respondre està en un quadre a la taula. Qualsevol dubte, m'aneu dient.

Treballarem 15 minutets així i després canviarem.

Llavors els continguts, bàsicament els continguts, penseu que caldria prioritzar o centrar per, recordo, no formar el genèric, sinó com formar en aquesta clau de l'acompanyament participatiu. Recordem una miqueta el que dieu els primers dies. I després cap a objectius. No ha d'estar formulat en objecte infinitiu, això és igual. Una miqueta pensar en clau de què ens volem proposar. Partirem de tres preguntes, primer cal potenciar com estem ara i hi ha preguntes com perquè us ajudin a pensar, que he pensat que a mi m'ajudarien. Si les voleu

respondre per una pregunta perfecta, si no, la qüestió és què ens proposem amb aquesta formació.

I això és molt abstracte al moment. La pregunta que surt és que són dues hores o vint. Tot això ho definirem al final. Anem als ideals. I després posarem un consol i anirem a enterrar com que sonen aquestes preguntes una miqueta més de concretar a partir del moment en què l'ideal ha sortit.

CONTINGUTS - OBJECTIUS

Es dona el temps suficient per realitzar la dinàmica en els dos grups i per tal que passin totes les persones pels diferents espais.

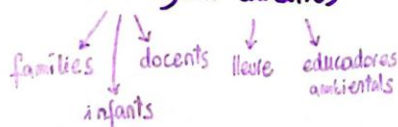
Imatges objectius

Generar una PROPOSTA FORMATIVA que...

→ CAPACITAR A EDUCADORS/ES AMBIENTALS PER INCORPORAR LA PARTICIPACIÓ DE INFANCIES I ADOLESCÈNCIES EN LA SEVA TASCA EDUCATIVA.

Què ens falta?

- Incorporar la mirada de tots els agents educatius

- Programar les sessions de formació de l'equip creat

- Metodologia més participativa (contenint de dinàmiques)

- Formació en situacions d'aprenentatge i no per a capacitar en acompanyament per projectes, que impliquen una participació molt activa de l'alumnat. (El docent en un acompanyament en aquest procés)

- Educació 360° (interconnexió entre tots els actors del procés educatiu)

- Espais de participació.

Com ho podem aconseguir?

- Crear un banc de recursos recollint materials i mètodes treballats i fer-ne una xarxa que estigui sempre en construcció

- Dinàmiques per fomentar la construcció de l'aprenentatge (també a través de la creativitat)

- Visibilitat i valorar les activitats participatives

- Proposar obres (ex. donant materials i un objectiu a treballar)

- Posar en valor les capacitats de cada persona

- Realitzar projectes d'aprenentatge i servei (APS)

QUINS OBJECTIUS PROPOSEM PER LA FORMACIÓ?

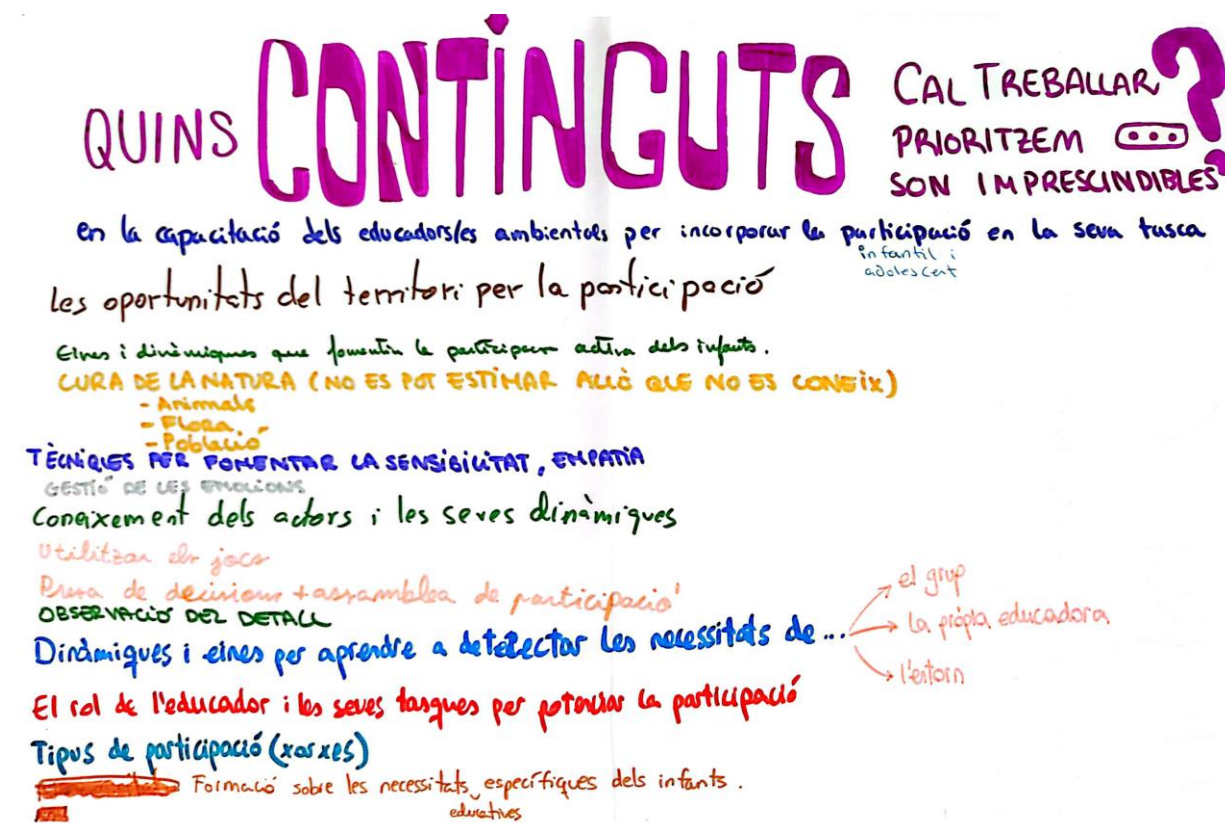
- Crear un paradigma conjunt per definir què és la participació.
- Desenvolupar la capacitat d'educar per projectes, per situacions d'aprenentatge...

- Fomentar interès en obrir espais de participació

Fomentar la inclusió de tot l'alumnat, tot atenint individualment les seves característiques (diversitat, TDAH, problemes de timorositat, etc.).

- Fomentar el pensament crític

Imatges continguts

POSADA EN COMÚ. CONTINGUTS i OBJECTIUS

Va, doncs posem-ho en comú una miqueta si voleu. Tenim dos o tres minutets per cada cartellet o, si som més breus sempre va millor. Qui vulgui començar que comenci.

Participant 10:

Jo només vull dir que en general és difícil pensar-ho. La participació, l'objectiu, que sempre acaba del mateix lloc. Però aquestes quatre paraules, de seguida passen a la segona línia, i dius que és el de sempre o que m'està preguntant això concret...

Crec que és difícil. Jo m'he llegit moltes vegades l'enunciat.

Participant 9:

També costa pensar si el que has pensat és un objectiu, o realment és com assolir l'objectiu.

Participant 7:

Jo crec que a nosaltres ens ha anat bé el que ens has dit allà. Que ho enfoquéssim... allà ha sigut quan, potser, no?

Participant 5:

I és fàcil anar-se'n de la participació. Fas una mica i estàs centrat en l'educació ambiental, però te'n vas a l'educació ambiental.

Participant 8:

Ha sortit una mica el dubte de si és només per incloure la participació dins de l'educació ambiental. Aleshores si el contingut havia de ser un taller de fauna, potser no. I nosaltres com que estàvem en això, però no.

Participant 6:

El que vol dir això és que no hi pensem tant. Em costa molt pensar-hi. És perquè o et surt innat i creus que ja ho fas però tampoc t'hi parles de pensar. Ojo com a mínim...

Participant 5:

I perquè a vegades, en l'ambient d'interaccionar amb l'entorn, amb els animals, l'hort, no sé què... no incloem les persones. La participació és una cosa que té molt a veure amb les persones, i t'estàs oensant que pots participar amb els bolets. I no és tan fàcil. Has d'incorporar les persones aquí.

Participant 10:

Crec que estem acostumats a anar a un tipus de format a vegades d'educació ambiental. Vas a lo fàcil, lo còmode i poder no deixes que flueixi aquesta participació.

Participant 9:

Voleu que comenti el que has sortit? Vinga...

Aquí diu, Formació en situacions d'aprenentatge i per a capacitar en acompanyament per projectes que impliquen una participació molt activa de l'alumnat. El docent és un acompanyant en aquest procés.

Participant 3:

En això s'ha de formar, perquè si no, no és fàcil. No es planteja la situació d'aprenentatge i és molt important. Això no es fa, ho fan els professors, però els d'educadors no ho rebem. I justament és molt important crear aquesta situació. Llavors, aquí l'alumne participa activament.

Participant 9:

Que això es lliga una mica amb el que hem dit nosaltres, que és com el que estem fent aquí ara mateix, que és incorporar tots els agents educatius. No només docents, sinó també els educadors ambientals, els propis alumnes, les famílies...

Participant 3:

Nosaltres hem posat, a més a més, que això ho havíeu posat que ens ha agradat molt, però a més a més una cosa que està passant, que és la connexió de tots aquests agents. És a dir, conèixer tots aquests agents i tenir-los en compte, però que estiguin connectats i actius.

Participant 6:

Clar, aquí la idea és incorporar aquesta mirada i veure com poder programar les sessions, poder tenir aquest equip de treball, per tenir totes aquestes mirades, que al final no és complet, potser.

Participant 7:

I que es consolidés d'alguna manera de seguiment per mantenir aquests agents que eren incorporats.

Que a vegades fas una formació, però després no t'arriba el resum o el que dèiem l'altre dia quan parlàvem amb l'altra reunió d'hort que vam fer. El que vas és posar-nos tu de les xarxes i tenir coses penjades. Potser això és una cosa que també falta. Per exemple, potser una altra persona està fent una cosa a l'escola que potser m'aniria bé fer-la a mi o al revés, però com no... Anàvem una mica per aquí. No només d'escolar, parlo amb tots els àmbits. Potser a la cooperativa també fan alguna activitat xula que podies incorporar com a educadora d'Hort i no ho sabem. I sempre fem el mateix. Aquest any fas això, l'any que ve tornes a fer això....

Participant 8:

Era com aprofitar l'equip que es feia perquè normalment fas una formació i a fas amb gent que està com a prop doncs per fer xarxa i com mantenir-lo.

Participant 5:

Clar. Jo, si, per exemple, hagués de fer un curs formatiu de participació amb nosaltres, amb la gent que estem aquí, diria, doncs un dia ens dediquem a tu. Et posem al centre, tu ens expliques tot el que fas, t'observem i després "t'ataquem" i això podria ser així, es podria millorar i tal. Per això necessites un concepte de participació i aprendre a valorar amb la participació. Per exemple, com es valora la participació? L'hem de valorar en l'impacte que

produïxen els altres? L'hem de valorar en allò que el nano desenvolupa? O si escull coses? Totes aquestes qüestions que estan al voltant de la participació i que potser et centres en una i tu no oblides de les altres. Doncs agafar una persona i la seva experiència i amb ella ajudar-la a estirar des de la seva pròpia feina, i després amb tu i després amb tu i després amb mi... És a dir, clar en un curs pot ser que vingui gent que no tingui l'experiència, que no estigui fent res, que acabi d'estudiar i tal i no tingui un lloc on aterrar. Es pot agafar una persona i fer això com a cosa modèlica però acostumar-se a mirar-ho d'aquesta manera.

Participant 8:

Nosaltres havíem posat com a contingut això. Havíem pensat que crees el grup amb tota la diversitat i tot i que el primer que s'havia de fer era, dins de la formació, crear el paradigma de què era la participació i llavors sí que pots fer això. Perquè si no, com que t'has posat diferents agents cadascú te idees diferents. Com nosaltres quan vam fer els núvols de paraules, que sortien coses molt diferents i que potser el primer era fer això.

Participant 6:

Clar, que ho hem posat com a contingut i com a un dels objectius.

Participant 3:

A mi una cosa que m'he vingut a cap ara és que una manera de participar molt i molt important per mi és les APS. Perquè llavors no estàs intervenint només a tu i a mi, sinó a nivell comunitari. Llavors això també crea que el nen o nena, o l'alumnat, que el seu treball, la seva formació repercuteix positivament a la societat. I això també és una participació totalment activa. I això també crea expectatives que li interessin i per això hi vol participar. I aleshores és un bé comunitari. Perquè és justament potenciar aquesta participació pura.

Participant 10:

Compleix molts objectius. Parla de visibilitzar, de que participin, d'enllaçar diferents actors...

Participant 3:

Clar, però aquí em faltava englobar-ho tot això en la comunitat, perquè aquí estem veient tot això. Faltaria l'entorn de comunitat. No sé com englobar-ho, això està molt bé.

Ho podem posar com a fer per mitjà de projectes o realitzar APS en la comunitat...

Participant 10:

No hi és? Doncs posem-ho.

Investigador:

Jo m'aturo per preguntar-vos específicament d'alguna cosa que no hem comentat encara i és parlar de la inclusió. Perquè fins a aquest taller no ha sortit com explícitament el tema de la inclusió a la nostra tasca i aquí apareix com a objectiu "Fomentar la inclusió de tot l'alumnat".

Com ho veieu? Ho compartim? És una necessitat? Etc.

Participant 3:

La inclusió és necessària i és molt important si tu els demanes alguna cosa per escrit i el nen te dislèxia, ja no podrà participar. O si has de fer una activitat X i tens alumnat amb dificultat de mobilitat, l'estàs sense voler apartant. Si volem un taller participatiu, la primera norma és que tothom pugui participar. La inclusió és necessària.

Participant 10:

Hauríem de buscar diferents recursos. Si s'ha d'escriure doncs heu d'expressar en aquest full una cosa que us aporta l'hort, llavors, podeu fer-ho escrit, podeu fer un dibuix, podeu dibuixar la terra, no ho sé, com no sigui tan tancat la manera com s'hauria de fer, no?

Participant 6:

Clar, nosaltres ara, o sigui, com ens passa, és que ens fa molt interessant, perquè a vegades com que no afegim aquesta mirada, i sí que a la cooperativa ens passa quan venen a l'alumnat, si aquest tipus d'alumnat té, per exemple, alguns problemes de mobilitat, sí que s'hi dediquen molt i els intentem molt adaptar a les activitats perquè sigui una activitat totalment inclusiva per fer l'alumnat, llavors canvia moltes coses, no? Aquesta mirada sí que la tenim més.

A vegades, com que són dificultats d'altres tipus, de tipus passen desapercebudes. És una mica com "bueno si, tenim un parell d'alumnes, bueno, però hi ha bé, hi ha un vetllador o el que sigui" com dient que ja està, i podem fer-ho de sempre i ja ho adaptarem, no? I com que aquesta mirada és una que no la posem... No, sempre, la inclusió per a nosaltres no sempre és 100%,

Participant 10:

Potser faltaria un altre tipus de material, no?

Participant 3:

La inclusió hauria d'incloure no només temes de mobilitat, sinó temes actitudinals, tot. És que jo crec que inclusió és inclusió en tot, és a dir, que pots tenir un grup que tots són molt tranquils i pots tenir un grup on un i es distorsiona molt, però has de fer alguna cosa que interessi, perquè a vegades són de vegades disruptors, perquè no els interessa el que estan fent. Per això jo a vegades una cosa que trobo, que un formador que crec que hauria de tenir, que un educador no pot estar cada any repetint el mateix discurs o la mateixa classe cada any.

És a dir, és una cosa que m'ha explicat una vegada el meu marit quan estava a la universitat, diu, vaig anar un any a fer una classe i la vaig repetir l'any segon i el profe està fent les mateixes bromes. Tu no pots repetir el 100% cada any, tu hauries d'anar reinventant. Sense canviar el temari, però anar-te a reinventar, encara que sigui el temari el mateix. I sobretot, el que dèiem a veure, tens alumnes tinc, perquè no pots explicar un alumnat d'un tipus. Jo, per exemple, el grup que tinc d'hort de primer, no té res a veure amb el grup que tinc d'hort de segon, i el segon d'aquest any no té res a veure amb el segon de l'any passat.

Però jo suposo que això és molt important, que aquest formador, aquest educador, sàpiga d'educar amb la gent que hi ha davant cada any, i anar innovant.

Participant 8:

Sí, i com potser no només adaptar la visió d'inclusió com d'adaptar les activitats, jo ara que comença a anar a l'hort de la participant 7, vaig veure com les persones que tenen dificultats amb el llenguatge, o que són novingudes o alguna cosa, és un espai superfàcil de poder acompanyar aquestes persones, perquè tot el que tens ho fas, és com la pastanaga, no sé què.. i que és un espai que pot ajudar molt més que un aula, potser.

Participant 7:

Bueno, a la nostra escola va començar així el projecte. Nouvinguts i hiperactivitat... Va començar així el projecte a d'hort a la nostra escola. Agafava aquests tres o quatre nens, segons lliurava o no el profe i anava a l'hort i feia...

Tenim un parell de nens, ucraïnès... i moltes vegades les mestres és com el dia que tens hort te l'emportes tu sempre, no? Clar, a la classe són nanos que l'idioma, costa molt i distorsiona moltíssim. I l'hort és molt més fàcil. A més a més, és el que jo li deia, aquest ja veuràs que és un mico de repetició, perquè clar, l'idioma no l'entén, no? Per molt que jo... però clar, veu, el que fan els altres, ja el veus, ja automàtic, que si ja vaig a buscar un enciam doncs jo vaig a buscar l'enciam. Ara toca regar doncs vaig a buscar la regadora, no? I més això, aquests nanos

que arriben, estan potser dos mesos i se van. I penses, bueno, aquests dos mesos te l'emportaràs sempre a l'hort, no?

Participant 3:

A més va passar amb dos nens que van venir l'any passat, van estar dos mesos, i me'ls enduria a l'hort i semblava que és l'únic que... clar, perquè és manual, i encara que no entenia perquè ni l'alfabet tenen en comú.

Participant 7:

Que jo quan arriba un nen al col·le, el primer que pregunto és quin idioma parla. L'altre m'és igual, però quin idioma parla, perquè clar, a mi m'han arribat, és com...en vietnamita tinc, com jo no he parlat mai en vietnamita. És com... I aquests nens venen a l'hort i no criden. Aquests nens venen a l'hort i per ells és com...

Participant 10:

Bueno, potser també és el que diu aquí que la participació, vull dir que és inclusiva, no? Vull dir que va lligat una cosa a l'altre. Si la saps fer bé la metodologia, no? Perquè mira, estem veient una activitat d'hort que podia ser una activitat que el fet de participar és inclúsiu perquè parteix de unes línies en què tothom es pot sentir còmode i jo potser m'assento allà i ho puc fer d'una manera, no? Si el llenguatge tal, si soc més nerviós doncs me'n ficaré a cavar...

Participant 7:

És l'altre joc que tens. Coneixes els nens i aquests saps que no li pots donar la rodadora perquè acaben tots mullats, però li dones una altra feina, no?

Participant 5:

O que això, que la inclusió com a cosa a fer, com a grup, perquè hi ha una persona que necessita una ajuda, doncs és algo que al final es converteix en participar, en fer participar l'altre. Jo recordo una vegada que fèiem que els de secundària d'un institut se'n anaven als d'una altre institut a ensenyar com posar en marxa un compostador. Doncs eren ells que es preparaven per poder-ho fer amb una peça o així. I la qüestió que es posaven ells i tal. Però llavors va venir la profe, la directora del col·le, va venir a l'institut per donar-li quatre pistes de com es feia això, no? Perquè era educar i educar no era tan fàcil. I el que es va dedicar a fer va ser dir que hi havia nanos autistes i que per tant s'hauria de fer docs que tens una sola idea cada vegada, que la poses tant en el powerpoint d'alguna manera senzilla i tal com la dius

i que vas passant així a poc a poc, no? I va començar a explicar tècniques per un col·lectiu molt concret que tenia quatre en el grup que arribaria. I clar, es va convertir totalment en... va transformar molt l'activitat i es va convertir en fer participar aquelles persones.

Llavors, és això no? La inclusió a vegades ajuda la participació en aquest sentit.

Participant 7:

I cada vegada a les escoles n'hi ha més infants amb necessitats especials.

Investigador:

Sí. I havia no sé quan ni on llegint vaig sentir el terme de l'espècie de paraigües i com cuidant aquesta espècie cuides com tot l'ecosistema. I era bastant aquest exemple, no?

Participant 10:

Sí, perquè això es veu molt a les escoles que quan realment hi ha una inclusió ben feta, els rols que tenen els diferents nens amb aquella persona és heavy. Avui venia una persona que no se que tenia però tampoc parlava gaire, no interaccionava gaire, però aquella escola havia treballat bé, llavors, ja sabien, vull dir, l'ajudaven cap aquí, l'ajudaven cap allà, llavors, també sense voler, el rol de la mestra queda una mica més allunyat, llavors, tots els infants, com que són més participants d'això i que potser no sé què deies a les imatges, sembla que ho estigués fent per incloure, però al final, com que estàs fomentant més la participació, perquè ho has ficat al nivell d'una persona que d'un altre llenguatge no entenia, però que aquest sí i que els altres doncs poden fer les seves historietes.

I això és veu molt en les escoles quan és un que està per allà i fan veure que l'ajuden o quan es treballa des de... i potser es fica ell més al centre, no? Bueno no se si és al centre, però si que l'aprenentatge més dirigit a ell i els altres aprenen igual, saps?

Participant 3:

Doncs en això s'ha de formar, també. Tenir una formació en gestió d'alumnat, en diferències d'aprenentatge en general. Jo crec que això estaria bé, perquè si es pot treballar amb l'objectiu d'inclusió, el formador està format en això. De necessitats especials en general.

Participant 10:

Bueno, dinàmiques i eines per detectar les necessitats. Detectar i treballar o detectar i...

Participant 8:

Això era més necessitats com d'interessos, d'inquietuds. Però crec que per dalt hi havia algun del grup o així.

Participant 3:

Però més que adaptar, jo crec que s'ha de formar això.

Participant 7:

Això també fa molt depèn del professor que et trobes. De seguida et diu, mira, que jo conec molt els nens, però si hi ha algu nou doncs cal anticipar una mica com es el grup. Sinò que, ja t'ho trobaràs no? Em passa amb algunes mestres

Participant 10:

Potser també està bé com no saber res, perquè si sense ho voler, tu actues...

Participant 7:

Bueno, depèn. Clar jo a ella no li he dit que aquella te TDA però si hi ha algun parell autistes que tenim, que són bèsties. Has de fer-ho saber, aniràs a parlar amb ell i preguntaràs el nom i potser no te'l diu.

Participant 8:

Clar. Pots fer saber però si l'educador ambiental no sap com treballar...

Participant 5:

El contingut pot ser les necessitats educatives especials que existeixen i com es treballen elles. Tenir una mica de bagatge i coses que passen.

Participant 7:

Sí, el que ha de fer la formació és això i també detectar-ho.

Participant 3:

Per exemple, en un aula, un nen que té dificultat de mobilitat, tu saps que li has de posar una taula adaptada, ara teniu un lloc que sigui espaiós, que no dificulti l'obertura de mobles, que manualment pugui obrir el llum, que manualment pugui aixecar la persiana i no necessiti demanar-li una altra. La pissarra l'has d'adaptar, per exemple, si el nen amb dislèxia posem-los al davant. Hi ha moltes coses que un encara que ho detectis has d'estar preparat.

Jo crec que és molt important, si és un educador, és que ja no només per educar l'ambiental, jo crec que tothom, des de profes a monitors, haurien d'estar preparats en necessitats especials. I aquí jo crec, faig extensiva aquesta falla no només aquí, perquè no ho sap molta gent. Un nen amb dislèxia no el pots posar quan fas un taller o algo no el pots posar al darrere de tot, l'has de posar davant perquè no veurà o té dificultats visuals o del que sigui. Jo crec que això s'ha de formar, ho pots detectar, però s'ha de formar perquè s'ha de desenvolupar bé la teva feina. Per això crec que estaria en els dos casos. De formació i aquí el que falla també.

Investigador:

I més si anem amb la línia del que deia la Maria, que ja no només salvar la classe i fer la feina, sinó com que et treguin profit i que potser l'educador ambiental no és una solució que tu vas al davant de la classe, perquè igual al nostre àmbit, a part de ser la classe, és molt més divers.

Participant 3:

En el hort, imagina't. Has de tenir, per exemple, jo vaig tenir en el hort fa un parell d'anys un nen que anava amb cadira de rodes. Has de repensar tot per aquest nen, perquè el que no deixaràs a aquest infant sol i els nens al hort. Vaig haver de canviar molt les dinàmiques de tot el grup, perquè aquest nen no quedés sol mai. Tens que estar preparat, i trobes que...

Investigador:

Mentre escriu això, en dos minutets canviem com d'espai. Abans però em volia aturar la primera que hi ha posada aquí perquè estirem una miqueta més del fil a cap que posa: “les oportunitats del territori per a la participació”. Una miqueta de com ha contingut apareix aquí. Perquè creiem que és important com ha sorgit aquesta idea de l'educador que capacita i acompanya els nanos a participar.

Participant 4:

És una mica el que abans ha sortit del servei comunitari, però sempre a nivell local, conèixer quins són els projectes que es pot fer a nivell de la comunitat propera, perquè al final tot es resumeix en l'emoció. Si és una cosa propera que tu la pots viure des de prop, doncs sempre serà més fàcil participar, si és una cosa que coneixes. Llavors, ha sorgit una mica d'això.

Participant 10:

Els resultats també són visibles i saps que allò ho has fet tu i això és molt important. Llavors, com que motiva a seguir participant.

Participant 3:

I també repercuteix a la teva comunitat. A tu i a la comunitat repercuteix directament Encara que és maco fer també treball per altres, però en aquest cas veus tu el resultat directament, un efecte sobre la teva comunitat.

Participant 10:

Sí, a vegades perquè estem més acostumats a treballar com en un altre lloc i pels altres. A vegades, com voluntariat a no se on i perquè no treballar i generar aquell espai de participació i canvi d'una cosa que realment em molesta i m'afecta a mi. En canvi, vaig a un lloc que està com muntat, fa aquest de participació i torno. A vegades no, eh... però és més fàcil si ja està muntat perquè potser aquí hi ha d'anar a buscar l'Ajuntament, fer mil papers que no se que és... També és veritat que la burocràcia i la participació, que? Que a vegades la gent té idees... això posem-ho no? Eliminar la burocràcia. No ajuda. A vegades la gent te idees i tot està prohibit.

Participant 5:

Eliminar ajudaria. Si no l'elimines, ajudaria a conèixer-la.

Les oportunitats del territori que et permeten transformar el territori si no coneixes i no veus les dinàmiques que existeixen al teu entorn i com se n'ha sortit la gent a fer coses... Doncs aquesta cooperativa què és Doncs una iniciativa. I que han fet? Perquè? Com és? N'hi ha més així? Qui ho fa?... Això és el que et permet a tu projectar-te i dir jo puc també transformar el territori d'alguna manera.

La cosa és que això li passa molt al professorat que arriben i no coneixen el seu territori perquè potser no són del municipi i aquí les educadores ambientals són més arrelades i fan aquest paper. Et treuen i et posen allà on hi ha territori i descobreixen que és xulo i això ho podem fer i no ho sabien. Quan venen a visitar el Cabàs descobreixen que la gent es pot organitzar d'alguna manera, per consumir el que fem al supermercat. És tenir la capacitat d'anar-te al territori i conèixer bé, saber quines oportunitats ofereix i oferir-ho.

Participant 4:

Saber conèixer de quin context venen perquè al final nosaltres sempre estem en el mateix lloc. Jo sempre estic en el mateix joc. Són les escoles que em van venint. Una escola del Masnou, Sant Cugat o Barcelona, i dintre de Barcelona hi ha molts barris... Llavors el context social que han vist i viscut és molt diferent. Jo avui per exemple he tingut una escola de Cervelló i els he explicat coses de Cervelló teniu camps, teniu coses, teniu una entitat que treballa a l'agricultura ecològica. Sempre es tira aquest fil de coneix allà on vius. Que també és una mica ser previsor i dir bé, una escola de tal lloc vaig a mirar a veure què hi ha i si no sempre donar eines, que al final és saber moltes coses.

Participant 10:

Igualment ho pots preguntar si parlen d'això, teniu hort aquí?

Participant 4:

Clar, exacte. No només dir escolta, tu tens tal cosa a la teva ciutat, però al revés, teniu alguna cosa a la vostra ciutat, coneixeu alguna entitat? Fes-ho també una mica i així fomentes la participació.

ELEMENTS LOGÍSTICS DE LA PROPOSTA

Investigador:

Alguna idea més a destacar de continguts o això que a partir dels objectius hem anat pensant? Si no, anirem concretant una mica més. He començat aquí molt abstracte i acabarem amb una cosa super concreta que serà quasi com una fitxa d'escola en un dia de pluja...

Abans però anem amb aquestes quatre preguntes que tenim en el vidre. Ara m'aixeco, les presents i després ens hi posem. El format que he pensat és en post-it. M'interessa el pòsit gran perquè no només sigui la resposta sinó també una miqueta els motius i que aneu cadascú a la seva. Què en penso jo i ho enganxo. Segurament no tindrem temps per posar en comú això, no des d'aquí.

I aleshores ja faré els buidatges i així i els acabaré enviant el que ho tinc fet, perquè el treball serà com per compartir i si hi ha ganes ens retrobem i retoquem coses.

Què pregunto? Com que tenim en ment el gran objectiu o el més petit, el que sigui, per un costat destinataris. Quin perfil concret ens estaríem imaginant. Aquí hi ha les mapes d'aquells

de la gent que va respondre les enquestes i és el perfil que està fent activitats en un entorn natural o sobre l'entorn natural. Llavors, què ens imaginem? Si ens estem imaginant claustres sencers, ens estem imaginant gent que vingui separada, ens estem imaginant que s'inclogui dintre d'una formació X... una mica qui ens està imaginant. Una miqueta si tenim idees més concretes. També bulto... jo crec que 50 persones, perfecte, o mira no només 5 i ja està... Una miqueta pensant amb el que tindriem davant, quin gruix seria i com serien aquestes gent.

Segon, ítem: temps i intensitat. És a dir, temps en quant a què necessitem per treballar tot això. I alhora que què necessitem, a que estaria disposat jo, perquè més o menys aquí tothom és una educadora ambiental, doncs a que estaria disposat jo d'invertir en això. Perquè temps, si tinguéssim tots 300 hores, segurament hi anaven. Ara estic jo disposat a invertir aquestes 300 hores? Intensitat o em referia amb la periodicitat... Jo crec que pot ser un treball molt intensiu o pot ser, m'imagino més, allargar un curs i una vegada al trimestre o... Sí?

Això ha començat a estar una miqueta resolt, potser. O algun exemple s'ha donat... I una miqueta com com fariem aquesta formació pràctiques i metodologies de la formació. M'imagino, ombinant metodologies, m'imagino típica una persona power point i anar passant, m'imagino com tot compartit, com l'imaginem...

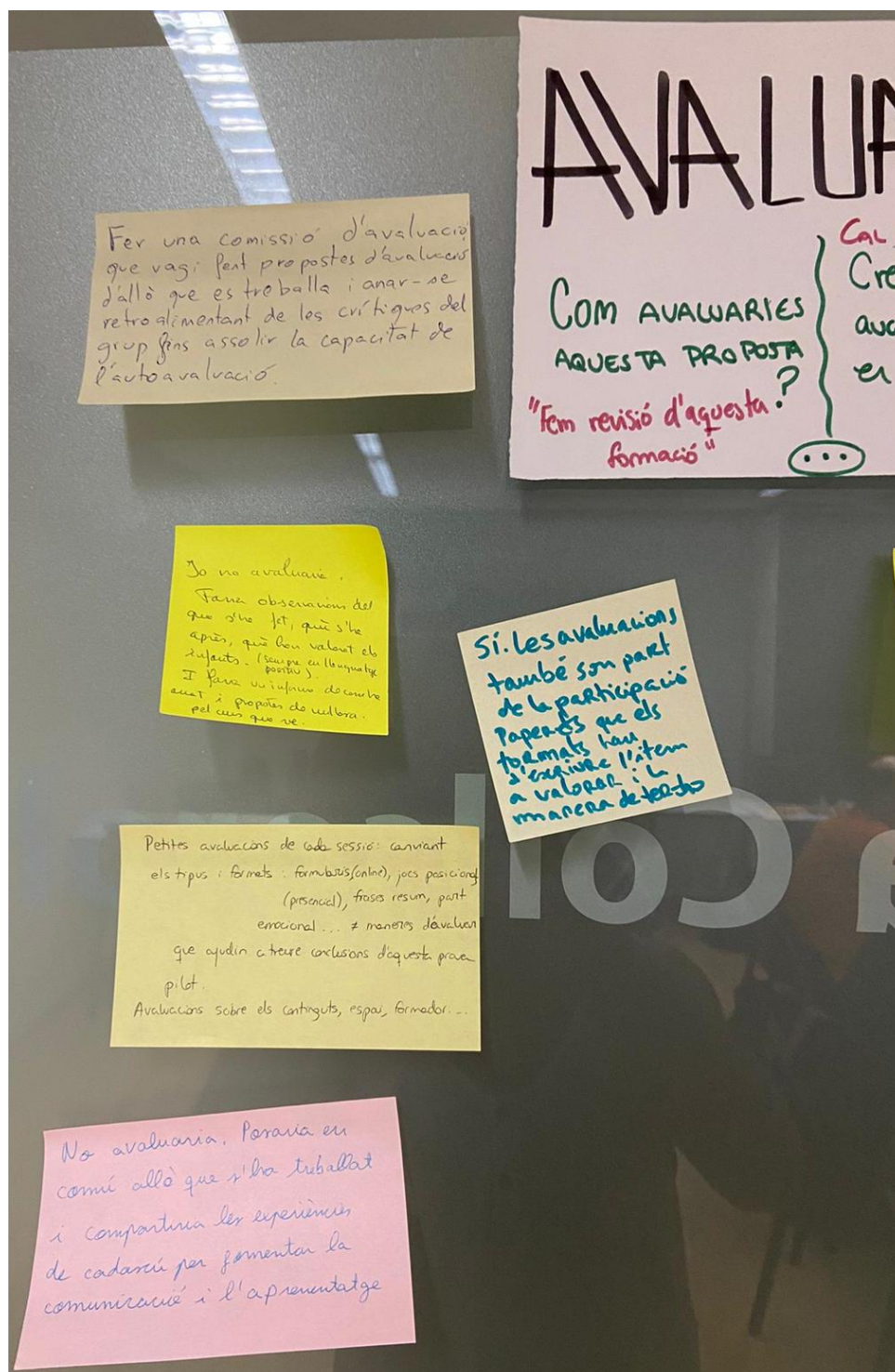
I l'última, que en vermell està com la traducció, perquè les preguntes en verd costen una miqueta... Aquí hi ha com dues preguntes en relació amb l'avaluació? Primer, aquesta proposta formativa que estem ideant, com s'avaluaria? La proposta. És a dir, com garantim que el que jo. posem pel cas, que això tira endavant i l'any que ve, o d'aquí tres anys, s'obre la proposta formativa. Com s'avalua l'èxit d'aquesta proposta, el que està funcionant i està servint? I després, cal avaluar l'alumnat? si ens imaginem que sí que cal, com ho fariem, o què veuríem conforme està funcionant.

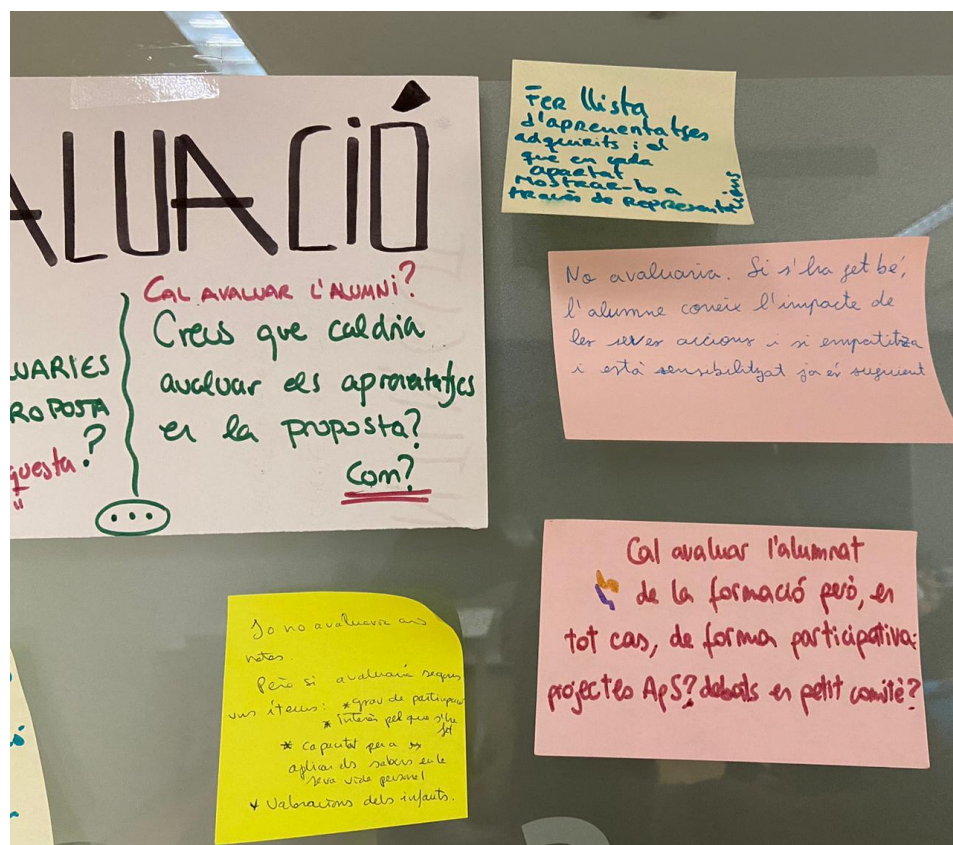
Doncs hi ha aquestes quatre, que són cinc preguntes. Tenim uns 10-20 minutets, com per guardar els 10 últims. Així fem després el full que us deia i tanquem, també.

Són coses que hem d'anar concretant, ho deixem enganxant.

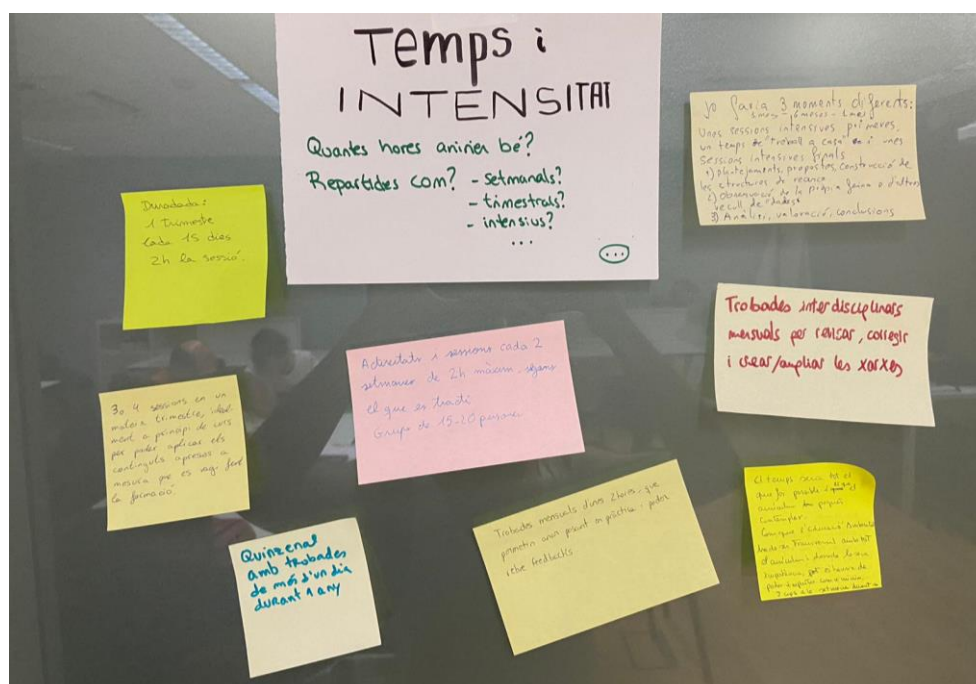
ESPAI PER OMLIR EL FULL D'AVALUACIÓ I RESUM DELS TALLERS.

Imatges avaluació

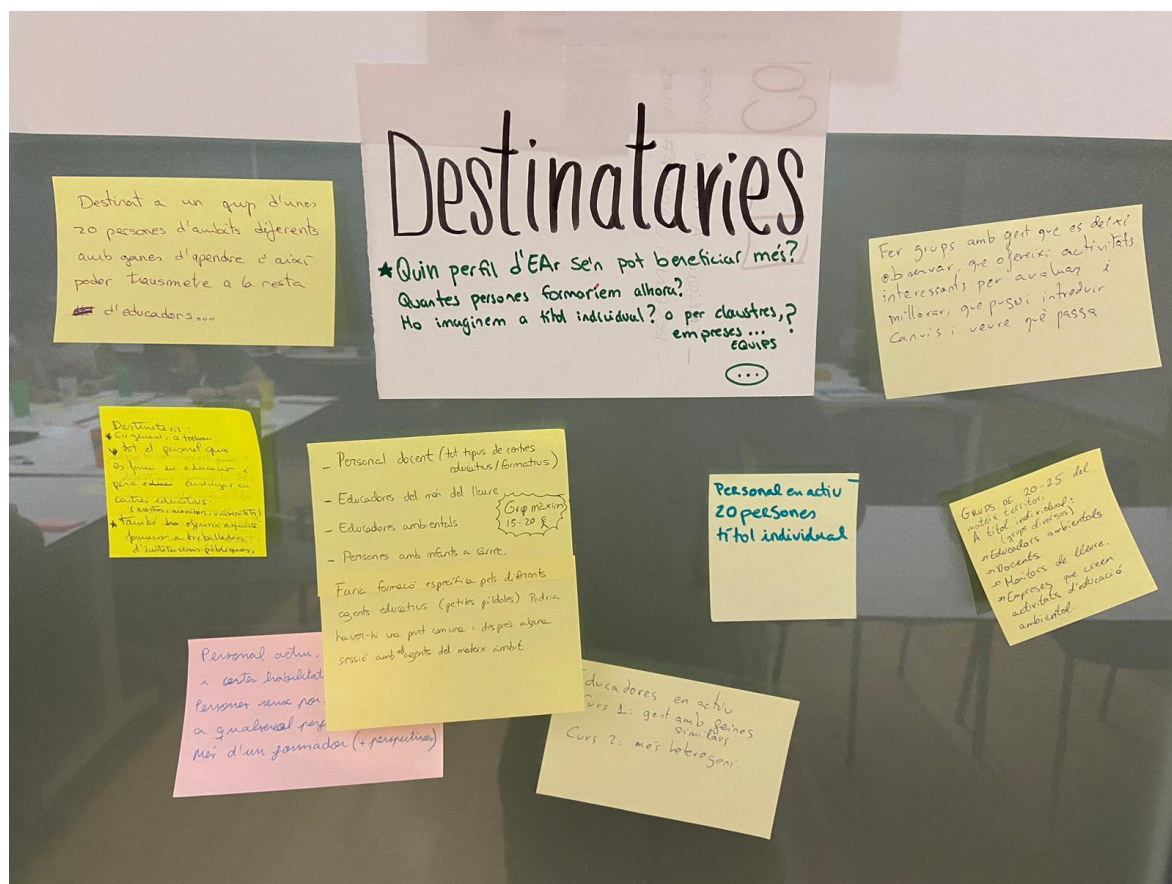

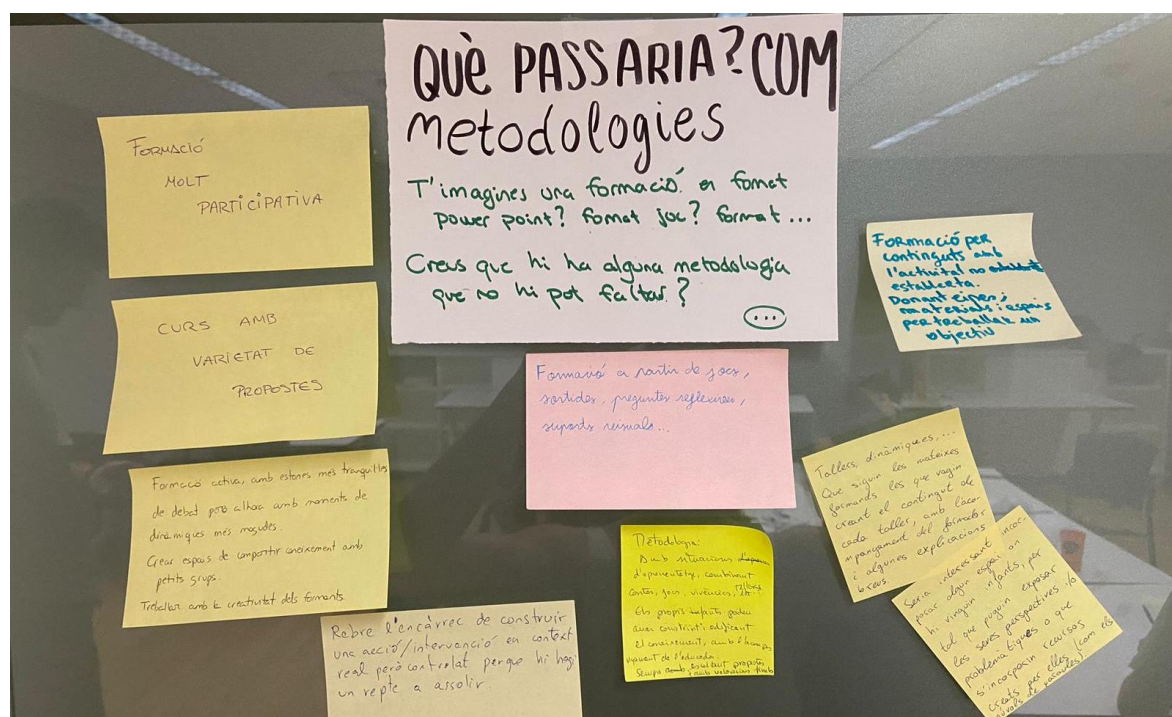
Imatges temps i intensitat

Imatges destinataris

Imatges metodologies

Imatges de post-its per darrera

tot el curs.

L'educador ambiental
hauria de ser una especialitat
(com música i ed. física) als
centres educatius i poder
impartir-se en iguals condicions
a tot l'alumnat.

El temps seria tot el
que fos possible i ^{el que} ~~que~~ el
curriculum ho pogués
contemplar.

Com que l'Educació Ambiental
hauria de ser transversal amb tot
el curriculum i donada la seva
importància, pot s'hauria de
poder impartir com a mínim,
2 cops a la setmana durant →

✓ valoracions finals
de l'alumnat.

a ~~en~~ treballadors d'empreses,
 a tot el personal que treballa
 als centres educatius, com
 ara, personal administratiu,
 de neteja, de cuina, etc.
 • també a les famílies i, en
 general, a la comunitat.

Metodologia:

Amb situacions d'aprenentatge
 d'aprenentatge, combinant
 Contes, jocs, vivències, ~~etc.~~ ^{tallers}.

Els propis infants poden
 anar construint i edificant
 el coneixement, amb l'acompanyament
 de l'educador.

Sempre amb ~~les~~ ^{les} el ~~tant~~ ^{tant} propostes
 i amb valoracions finals

TANCAMENT

Investigador:

Agraeix la participació i compromís en el present i anteriors tallers i explica la intenció de les dades recollides. Obra l'espai per si algú vol compartir algun element.

Participant 3:

Jo només volia fer una coseta, Per mi és important això que has comentat, perquè ja que tenim l'oportunitat de fer educació ambiental, que es faci, com a mínim que es faci participativament i activament, que no converteixin l'educació ambiental en una matèria més avorrida d'exàmens i ja està, que és el que va passar al fa anys quan va sortir l'educació per la ciutadania, que era educació en valors i tot i per mi és una oportunitat desaprofitada mil per mil. Em va ser tan greu, perquè a mi m'ha explicat la meua filla que deia anava el profe, els hi explicava quatre coses i ells aprofitaven amb una altra matèria... i és molt important l'educació en valors i l'estan desaprofitant així. Doncs és molt important, si tu fas una altra matèria, fes-la bé i fes-la participativa, que la gent s'impliqui. Estem educant en una cosa necessària, educant pel futur.

Jo m'enrotllo molt, però bàsicament va per aquí. És que estem formant ciutadans en el futur actius, que veuen com va el món i te quedes mirant. A mi la conclusió és que la participació és vital. I no convertir l'educació ambiental en una matèria de rotllo de l'educació ambiental. i aprovar o suspès... Per mi seria desacreditat totalment.

Participant 5:

Jo voldria dir que tenia aquesta estona i aquest espai, aquestes estones que ens has donat, i tal doncs s'està xulo perquè llavors reflexiona sobre la pràctica i tal, però que falta alguna cosa. I que no sé si heu estat o no en presentacions de tesi, que és tot un exercici acadèmic molt curiós, que és un ritu, allò, acadèmic. És com que sí que casi que apareixeran aquells del birret i tal... I que llavors és quan tu, realment, en un nivell que nosaltres no arribarem ni a la meitat, segurament, diem coses que a nosaltres ens sonen una mica xino, però el tribunal sí que les entén més i tal, però que val la pena fer l'exercici d'anar-hi perquè et situa en un altre nivell. I dius, hòstia, com s'ho està mirant, des d'una exigència acadèmica molt forta i que parteix de pràctiques que són com les nostres i tot. I també serà com una mica de crítica al que nosaltres hem fet. Perquè aquí ens hem escoltat a nosaltres i tothom estem molt contents

però segur que hi haurà mirada crítica però tiraràs cap a alguns llocs que nosaltres no hi hem pensat i que val la pena.

Que jo us animaria molt a que féssim l'esforç, si teníem la possibilitat d'anar-hi a veure'n amb ell i acompanyar-lo a que faci la seva presentació i escoltar, perquè són unes explicacions així... llegir-ho ja no ho recomano tant, perquè són uns totxos que dius, mare de Déu, no? Si algú pot, endavant, però ja és més dur. Però escoltar-ho sí que val la pena. I a vegades l'única manera d'entendre el que diu algú és anar-lo a escoltar, perquè no et llegiràs la tesi.

Ens acomiadem de la sessió i aprofitem l'entesa d'anar en grup a veure una breu exposició participativa fotogràfica sobre conflictes climàtics que està situada a la porta de l'ajuntament.

Annex D

**ALTRES DOCUMENTS DE
PROCÉS**

Annex D.1. Valoracions de les participants dels tallers participatius sobre l'espai Taller

Una de les participant respon via telemàtica en no poder assistir a la darrera sessió.

Ideació i codiseny d'una proposta formativa per la creació d'una proposta formativa per la capacitat d'educadors i educadores ambientals en la incorporació de la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa.

Si haguessis de 'vendre' aquesta proposta formativa, quins 3 elements en destacaries? I perquè?

1. **Formació integrada:** aquesta proposta permet formar a la futura educadora ambiental d'una forma molt holística i terrenal, donant suport i fent èmfasis en els aspectes més "socials" de l'EA, que és el tracte amb els infants i adolescents; un aspecte que normalment no és objecte de formació més enllà del títol de monitor de lleure. Les eines que s'ensenyarien sobre la participació de les infàncies en la docència és francament encoratjadora i novedosa des del punt de vista d'una formació avançada formal.
2. **Aprentatge professional i personal, pel present i pel futur:** els aspectes que s'aprendrien en aquesta proposta no només són d'ús professional per aconseguir esdevenir una educadora ambiental amb valors de natura i docència, sinó que a més a més, s'aprendrien molts valors ètics i morals. En poques propostes formatives superiors es segueixen tractant aspectes com aquests, però, és més necessari que mai ensenyar a valorar aquests valors i ensenyar a ensenyar-los. Aquest enriquiment personal de les alumnes de la proposta aconseguirà un impacte en el futur de la nostra societat.
3. **Diversió en l'ensenyament i en l'aprenentatge:** sense ser coneixedor de quines professores impartirien les classes, de ben segur que són persones que desitgen canviar i transformar el sistema educatiu; persones amb la voluntat i les ganes de passar-s'ho bé a classe i, finalment, que l'alumnat també les gaudeixi. Perquè

l'aprenentatge sense diversió, sense emoció, no és un vertader aprenentatge significatiu.

Creus que t'han aportat alguna cosa aquests tallers? Què? O en cas contrari, què has trobat a faltar?

De ben segur! En haver acabat recentment la carrera, i encara sense haver treballat d'educador ambiental de forma estable, he pogut aprendre moltes coses. Alguns aspectes tan sols els he acabat d'assentar bé en els meus coneixements i, d'altres, han sigut totalment nous per a mi. Tot el vessant de la participació activa de la infància i adolescència ha estat tot un nou món en què, amb tan sols dues sessions, he pogut aprendre molt.

I és que trobo que ha estat molt profitós que es formés un grup tan divers i, alhora, tan similar en quant a les motivacions per voler posar el nostre granet de sorra a l'EA. Ha estat molt interessant conèixer i escoltar les històries de diferents parts de l'educació ambiental a Catalunya i com cadascú dona el seu màxim i temps extra.

Finalment, i havent tret el tema, l'únic que he trobat a faltar ha estat una mica de temps extra. La darrera sessió se'm va fer molt curta, ja que només vam començar a rascar la superfície sobre els objectius i temàtiques que es tractarien en aquesta proposta, però suposo que aquella no era la nostra feina!

Hi ha hagut algun element que t'ha agradat molt d'aquests tallers? I algun que faries diferent? Qualsevol aportació o proposta de millora serà benvinguda.

Em va semblar molt interessant el moment de dibuixar l'educadora ambiental ideal per a nosaltres. En un principi, no entenia per a què ens serviria, no hi trobava la lògica. Però quan vam agrupar les idees i posar en comú els elements, ho vaig trobar una forma molt divertida i fàcil de tractar aquell tema. A més a més, va ser un bon moment de distensió i on podies veure que cadascú es prenia molt seriosament el seu dibuix.

Tallers participatius.

Ideació i codirigint d'una proposta formativa per la creació d'una proposta formativa per la capacitat d'educadors i educadores ambientals en la incorporació de la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa.

Si haguessis de 'vendre' aquesta proposta formativa, quins 3 elements en destacaries?
I perquè?

- La necessitat d'aquest tipus de formació ^{on la} que fomenta la participació i la implicació de l'alumnat en la seva comunitat i que converteix l'alumnat en agents actius de canvi social.
- La formació necessària en una temàtica que serà crucial en el futur per a adaptar-se i buscar solucions en un nou model de societat que sorgirà a causa dels canvis ambientals i socials que estem vivint.
- La capacitat de conèixer però també ser capaç de trobar

Creus que t'han aportat alguna cosa aquests tallers? Què?

O en cas contrari, què has trobat a faltar?

Aquests tallers m'han ajudat,
sobretot, a fer una reflexió sobre el paper
fundamental de l'educador ambiental,

des d'una perspectiva activa, participativa de l'alumnat.

Crec que serà crucial no desaproveitar la sort de fer educació
ambiental i convertir-ho en una matèria activa i vivida.

Hi ha hagut algun element que t'ha agradat molt d'aquests tallers? I algun que faries diferent? Qualsevol aportació o proposta de millora serà benvinguda.

La nostra participació en el desenvolupament dels
tallers

m'ha agradat molt.

operius, ser creatiu i
tenir una participació
activa en la presa de
decisiones del futur.
(Deser un ciutadà que
participi activament en
la societat i s'impliqui

Tallers participatius.

Ideació i codiseny d'una proposta formativa per la creació d'una proposta formativa per la capacitat d'educadors i educadores ambientals en la incorporació de la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa.

Si haguessis de 'vendre' aquesta proposta formativa, quins 3 elements en destacaries?
I perquè?

- Perfil·ls diferents dels participants, provinents de diferents àmbits educatius diversos i això sempre enriqueix (l'història que hem portat sent pel camí).
- Diferents mètodes ~~de debat~~ de debat i aprenentatges que serveixen com a recursos i sobretot que fan una formació + distesa.
- La importància de la temàtica i de fer-hi-se per poder-ho practicar realment i afavorir l'acompanyament als infants.

Creus que t'han aportat alguna cosa aquests tallers? Què?

O en cas contrari, què has trobat a faltar?

- ✓ Una mirada més amplia i profunda sobre la participació infantil i sobretot com podem intentar potenciar-la.
- ✓ Espai de creació i debat amb diferents agents educatius molt necessaris.
-

Hi ha hagut algun element que t'ha agradat molt d'aquests tallers? I algun que faries diferent? Qualsevol aportació o proposta de millora serà benvinguda.

- La creació de l'educador/a.
- Conèixer els resultats de les enquestes prèvies sobre la participació.
- Moltes gràcies per tot! ☺

Tallers participatius.

Idoació i codisany d'una proposta formativa per la creació d'una proposta formativa per la capacitat d'educadors i educadores ambientals en la incorporació de la participació de les infancies i adolescències en la seva tasca educativa.

Si haguessis de 'vendre' aquesta proposta formativa, quins 3 elements en destacaries?
I perquè?

Participació, aïfe lliure, compartir
Creo que hauria de ser una formació des de les vivències
i a la natura on l'aprenentatge fos a partir de la pròpia
participació i l'intercanvi d'experiències entre l'alumnat
on els continguts fossin analitzats a través de la
pròpia gestió del grup.

Creus que t'han aportat alguna cosa aquests tallers? Què?

O en cas contrari, què has trobat a faltar?

Sí, motivació. Parlar, pensar i reformular. Aferir
petits canvis en el nostre paper d'educadors per tal
de recordar-nos la importància de fomentar la
participació. A veure participació, més aprenentatge.

Hi ha hagut algun element que t'ha agradat molt d'aquests tallers? I algun que faries
diferent? Qualsevol aportació o proposta de millora serà benvinguda.

Explicacions molt clares i entenedores. La teua tranquil·litat
i acompanyament

La teua lletra i la presentació de les teves propostes

A vegades era una mica difícil saber si era el que
volaves denunciant o estavem marxant del teu
objectiu

Aquests espais se trobar gent de sectors i entorns molt
diferents.

GRÀCIES! a tu i a

Tallers participatius.

Ideació i codiseny d'una proposta formativa per la creació d'una proposta formativa per la capaciació d'educadors i educadores ambientals en la incorporació de la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa.

**Si haguessis de 'vendre' aquesta proposta formativa, quins 3 elements en destacaries?
I perquè?**

- La importància de la inclusió en la formació d'aquestes dinàmiques. Tant emocional com a nivell de dificultat (mobilitat, aprenentatge, llenguatge).
- Rellevància i compromís d'allò proper. Es donen línies per reinnovar emocionalment a través del context personal de l'alumnat.
- Importància de donar un espai on poder discutir, prendre decisions i participar.

Creus que t'han aportat alguna cosa aquests tallers? Què?

O en cas contrari, què has trobat a faltar?

Si, línies per estimar i entendre i empatitzar amb la natura i així poder transmetre-ho.

També saber relacionar el que sento (sentiments) amb el que m'envolta.

Hi ha hagut algun element que t'ha agradat molt d'aquests tallers? I algun que faries diferent? Qualsevol aportació o proposta de millora serà benvinguda.

M'agrada que es focalitzi en els coneixements pràctics i es construeixi l'aprenentatge amb peres "noves" i peres "antigues".

Tallers participatius.

Idenació i codisany d'una proposta formativa per la creació d'una proposta formativa per la capacitat d'educadors i educadores ambientals en la incorporació de la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa.

Si haguessis de 'vendre' aquesta proposta formativa, quins 3 elements en destacaries?
I perquè?

- Les sessions formatives es duen a terme en entorns que s'a-profiten per treballar els continguts.
- Diversitat d'agents educatius (docents, monitors, educadores, responsables de projectes...).
- Els continguts es presenten amb dinàmiques basades en l'experiència dels participants.

Creus que t'han aportat alguna cosa aquests tallers? Què?

O en cas contrari, què has trobat a faltar?

Capacitat d'incorporar diferents agents educatius en la participació dels infants.

Eines per poder fer un bon traspàs de la formació a les meves companyes.

Exemples concrets de maneres de crear espais de participació.

Hi ha hagut algun element que t'ha agradat molt d'aquests tallers? I algun que faries diferent? Qualsevol aportació o proposta de millora serà benvinguda.

Valoro molt els espais on s'han desenvolupat les sessions, segurament m'hagués agradat fer més sessions o que haguessin estat més llargues i poder gaudir d'espais compartits amb diversos tipus d'educadors ambientals, però també d'altres espais exclusiu amb les persones del meu mateix àmbit.

Tallers participatius.

Ideari i audienç d'una proposta formativa per la creació d'una proposta formativa per la capacitat d'educadors i educadores ambientals en la incorporació de la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa.

Si haguessis de 'vendre' aquesta proposta formativa, quins 3 elements en destacaries?
I perquè?

La necessitat de repensar la pròpia pràctica i adquirir competències (pro-participatives) noves.

La possibilitat de conèixer experiències i intercanviar i compartir amb altres que fan com tu.

L'oportunitat per fomentar una societat millor: més participativa, crítica, inclusiva...

Creus que t'han aportat alguna cosa aquests tallers? Què?

O en cas contrari, què has trobat a faltar?

Espai, temps i oportunitat de reflexió. Escollir de altres, veure com el "meu sector" mira aquest tema.

Crec que no hem aconseguit, que ens falta... escoltar la teua feia! és a dir; conèixer plantejaments teòrics potents, que vertiguin el que hem dit, etc.

Hi ha hagut algun element que t'ha agradat molt d'aquests tallers? I algun que faries diferent? Qualsevol aportació o proposta de millora serà benvinguda.

Jo afegiria l'encàrrec d'escriure alguna cosa a nivell individual, més a fons, no se'n; alhora, després, durant... però com que necessitem el temps de reflexió sobre la nostra pràctica, posar un encàrrec de sotmetre a autocrítica la nostra feina seria estimulador.

GRÀCIES!

Tallers participatius.

Ideació i codiseny d'una proposta formativa per la creació d'una proposta formativa per la capacització d'educadors i educadores ambientals en la incorporació de la participació de les infàncies i adolescències en la seva tasca educativa.

Si haguessis de 'vendre' aquesta proposta formativa, quins 3 elements en destacaries?
I perquè?

- L'aprenentatge és molt positiu.
- Els diferents tipus de persones implicades.
- És una formació molt necessària, ja que les persones que estan educant però no tenen la titulació específica es pot ajudar molt.

Creus que t'han aportat alguna cosa aquests tallers? Què?

O en cas contrari, què has trobat a faltar? Més temps!!!

- Sí, he vist molt clar que necessito més trobades com aquesta per poder contrastar amb la resta d'educadors o formadors.

Hi ha hagut algun element que t'ha agradat molt d'aquests tallers? I algun que faries diferent? Qualsevol aportació o proposta de millora serà benvinguda.

- M'agrada molt la diversitat dels participants.
- S'he m'ha fet curt, potser 2 sessions més.
- En comptes d'estar tancats dins una sala potser alguna sessió fer-la a l'ora a la natura.

Annex D.2. Breu recull fotogràfic dels Tallers Participatius

S'adjunten com a annex un breu recull d'algunes imatges de l'espai de Tallers participatius per posar en valor el procés de la recerca i recollida de informació des del treball col·lectiu i col·laboratiu.

Educació Ambiental i Participació de les Infàncies.
Cap a un acompanyament participatiu i capacitant en l'Educació Ambiental.

